

KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ

**az Oktatási Hivatal által kidolgozott
Útmutató a pedagógusok minősítési
rendszeréhez című felhasználói dokumentáció
értelmezéséhez**

**A bölcsődében, mini bölcsődében pedagógus
munkakörben foglalkoztatottak részére**

Oktatási Hivatal

Kiegészítés az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez című felhasználói dokumentáció értelmezéséhez

A bölcsődében és a mini bölcsődében pedagógus- munkakörben foglalkoztatottak részére

Szerzők:

Bata Teodóra
Koppány Ivett
Pósfainé Sebestyén Bianka
Szurominé Balogh Mónika
Tolnayné Falusi Mária

A szakmai munka koordinátora:

Beregnyei Beáta
Kovácsné Bárány Ildikó

Nyelvi lektor:

Szombathelyiné dr. Nyitrai Ágnes

A kiadvány elektronikus formában a www.oktatas.hu weboldalon kerül közzétételre.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
I. Bevezető.....	5
II. A pedagóguskompetenciák fejlődésének szintjei, pedagógiai sztemderdek a bölcsőde és a mini bölcsőde intézményeiben	7
1.1. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a kisgyermeknevelők, a szaktanácsadók, a bölcsődevezetők, valamint a gyógypedagógusok és a pszichológusok számára	7
III. A teljes e-portfólió változatban kötelezően és szabadon választhatóan elkészítendő és feltöltendő dokumentumok	22
1.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelő portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai.....	22
1.2.1. Alapdokumentumok	23
1.2.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelő portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával	35
1.2.3. Mintadokumentumok.....	43
1.3. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó szaktanácsadó portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai	56
1.3.1. Alapdokumentumok	56
1.3.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó szaktanácsadó portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával	61
1.3.3. Mintadokumentum	65
1.4. Bölcsődét, mini bölcsődét vezető bölcsődevezető portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai	68
1.4.1. Alapdokumentumok	69
1.4.2. Bölcsődét, minibölcsődét vezető bölcsődevezető portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával	74
1.5. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó gyógypedagógus portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai.....	77
1.5.1. Alapdokumentumok	78
1.5.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó gyógypedagógus portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával	84
1.6. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó pszichológus portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai	97
1.6.1. Alapdokumentumok	97
1.6.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó pszichológus portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával	102
IV. A helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló látogatás és értékelési interjú	113
1.7. A kisgyermeknevelő tevékenységének megfigyelésére irányuló látogatás	113
1.8. Értékelési interjú	117
1.8.1. Értékelési interjú tartalmi elemei a szaktanácsadó és a bölcsődevezető esetén	120
1.8.2. Értékelési interjú tartalmi elemei a gyógypedagógus és a pszichológus esetén	132

V. Fogalomtár.....	138
VI. VI. Mellékletek	145
1.9. VI.1. Kompetenciák részletes értelmezése a bölcsődében, mini bölcsődében az egyed pedagógus munkakörök tekintetében	145
1.10. Helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló látogatási napló	222
1.11. Helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló jegyzőkönyv	222
1.12. Értékelési interjú napló	224
1.13. Értékelési-interjú jegyzőkönyv	225
VII. A Kiegészítő útmutató elkészítéséhez használt szakirodalmak jegyzéke.....	226

I. BEVEZETŐ

A bölcsődei Kiegészítő útmutató (a továbbiakban: Kiegészítő útmutató) célja a bölcsődékben, mini bölcsődékben pedagógus munkakörben dolgozók (kisgyermeknevelők, szaktanácsadók, pszichológusok, gyógypedagógusok), valamint a pedagógusminősítési szakértők tájékoztatása a bölcsődei nevelés sajátos, csak a bölcsődékben értelmezhető specifikumairól, valamint a területen dolgozók segítése az e-portfólió elkészítésében.

A Kiegészítő útmutatóban található elemzések, értelmezések és magyarázatok (kompetenciák, indikátorok bölcsődei értelmezése, a tevékenységek látogatásának sajátos eljárásrendje) illetve a gyakorlati leírások (minták, szempontok, példák, sablonok, fogalomtár) támogatást kívánnak biztosítani a minősítő vizsgára és a minősítési eljárásra való felkészülés során. Mindez megkönnyíti az érintetteknek, hogy számot adjanak tudásukról és professzionális módon fogalmazódjanak meg azok a szakmai tartalmak, amelyek a feladatellátásukat jellemzik. Ugyanakkor lehetővé tesszük azt is, hogy célzottabban érvényesüljenek azok a szakmai elvárások, amelyek elősegítik a gyermek mindenekfelett való érdekének érvényesítését, a gyermekek jogainak a védelmét ezen a területen is.

A Kiegészítő útmutató valamennyi szakmai tartalmi eleme megfelel a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjában foglaltaknak, különös tekintettel a bölcsődei nevelés feladatai, a bölcsődei nevelés főbb helyzetei, a bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei és a családok támogatásának módszerei és lehetőségei fejezetekben leírtakra.

A bölcsődei nevelés Kiegészítő útmutatójában az e-portfólió készítői támogatást kapnak az általános útmutatóhoz illeszkedő, bölcsődei nevelésre jellemző, tipikusan 3 év alatti gyermekek nevelésének sajátosságait figyelembe vevő, igényvezérelt feladatellátáshoz és annak megfelelő dokumentálásához.

A Kiegészítő útmutató számos specifikus mintát, sablont foglal magába, amelyek például szolgálnak, és a portfóliókészítést támogatják, nem a minták automatikus adaptációja révén, hanem egyfajta jó gyakorlat közvetítésén keresztül. Reméljük, hogy a Kiegészítő útmutató gondolatébresztő módon ötleteket ad majd nemcsak a portfólió elkészítéséhez, hanem a mindennapokban is a kisgyermekellátása során. Különösen a reflexiók jelentőségét kell aláhúzni, hiszen ezek nélkül a modern és hatékony pedagógiai munka elképzelhetetlen.

A gyermekekkel való nevelő munkának vannak olyan sajátosságai, amelyek végighúzódnak a kora gyermekkor kezdetétől a felnőttkor küszöbéig. Ez megjelenik jelen szakmai anyagban is, ugyanakkor le kell szögezni, hogy a legkisebekkel való bölcsődei tevékenységek még az óvodákhoz képest is lényeges különbségeket foglalnak magukba. Ezért sem tekinthetünk úgy a bölcsődékre, mint „kis óvodákra” és ezért fontos, hogy a jelen Kiegészítő útmutatóban foglalt valamennyi tartalmat megismerjék a területen dolgozó szakemberek is.

A szabadon választható dokumentumok listája példákat és ajánlásokat tartalmaz, amelyek szintén ötletet adnak a portfólió elkészítéséhez az általános útmutatóban foglaltak figyelembe vételével.

A Kiegészítő útmutató az általános útmutatóval együtt értelmezendő és használható, ugyanis az előbbi kizárólag azokat a specialitásokat tartalmazza, amelyekkel együtt határozható meg pontosan és a maga egyediségében az a munka, amely a gyermekjólét ezen szegmensében dolgozók mindennapjaiban jelentkezik.

II. A PEDAGÓGUSKOMPETENCIÁK FEJLŐDÉSÉNEK SZINTJEI, PEDAGÓGIAI SZTENDERDEK A BÖLCSŐDE ÉS A MINI BÖLCSŐDE INTÉZMÉNYEIBEN

Az alábbiakban meghatározásra kerülnek a *pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendeletben* nevesített pedagóguskompetenciák sztenderdjei, illetve ezeknek a kompetenciáknak megfelelően a bölcsőde, mini bölcsőde területén alkalmazott változatai a pedagógus munkakörbe sorolt kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető (ha rendelkezik kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, gyógypedagógus, pszichológus alapmunkakörrel), valamint külön a gyógypedagógus és külön a pszichológus tekintetében. A pedagóguskompetenciák nem statikusak, az életpálya során meglehetősen összetett folyamatban fejlődnek, és nagy egyéni eltéréseket mutatnak. Az egyes életpályaszakaszok leírásai ezért úgy épülnek fel, hogy a magasabb szint magában foglalja az előző szint elvárásait, de nem ismétli meg az előző szinten megfogalmazottakat, csak az új elvárásokat írja le.

Az indikátorpéldák az egyes indikátoroknak az e-portfólió, illetve az értékelési interjú során való értelmezését hivatottak elősegíteni a minősítésben részt vevő szakértő számára. A minősítési eljárás céljára készült e-portfólió és az elkészített interjú során az egyes indikátorok a lentebb felsoroltakhoz képest eltérő módon nyilvánulhatnak meg.

Alapelv, hogy az indikátorok mind az e-portfólió, mind az értékelési interjú alapján a feltöltött dokumentumok teljes körét és valamennyi megjelenő szakmai folyamatot tekintve kerüljenek beazonosításra és értékelésre.

1.1. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a kisgyermeknevelők, a szaktanácsadók, a bölcsődevezetők, valamint a gyógypedagógusok és a pszichológusok számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás				
Indikátorok		Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére
1.1	Pedagógiai tevékenysége biztos szakmai tudást tükröz, rendelkezik szaktudományos ismeretekkel.	Pedagógiai munkájában korszerű szaktudományos ismereteiből a bölcsődei tevékenységi területek figyelembevételével válogat, és ezt szervesen építi be a tanulási, képességfejlesztési folyamatba.	Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.	Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.
1.2	Rendelkezik a munkaköréhez	Nevelő, gondozó munkáját az Alapprogram és a bölcsőde	Ismeri a kisgyermekkorai fejlődési	Rendelkezik az állapotfelmérésekhez és

	szükséges szakmódszertani tudással.	szakmai programjára alapozza, figyelembe véve annak alapelveit, célrendszerét. A célokat széleskörű módszertani eszköztár alkalmazásával éri el.	nehézségek/akadályok tüneteit, korrekciós, beavatkozási lehetőségeit.	beavatkozásokhoz szükséges módszertani tudással.
1.3	Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkori intervencióra.	Megismeri a családi hátteret, feltérképezi a család erősségeit, gyengeségeit. Munkájában a család erősségeire épít. Megismeri a gyermekek előzetes, más forrásból (család) származó tudását, tapasztalatait, épít rájuk. Szükség esetén tapintatosan korrigálja, alakítja a helytelen szokásokat, téves ismereteket.	Használja a szakterületen belüli és más szakterülettel való kapcsolódási lehetőségeket	Kihhasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
1.4	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A gyermekek szükségleteinek, a tevékenységi terület sajátosságainak és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választja meg nevelői módszereit. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi. A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket széles körűen ismeri. Kritikusan értékeli és céljainak megfelelően tudatosan alkalmazza őket a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, a kognitív képességek fejlődésének támogatására.	A rendelkezésére álló szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket, az állapotfelmérő és tanácsadó/terápiás eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A rendelkezésre álló állapotfelmérő és fejlesztő/tanácsadó/terápiás eszközöket (a digitális eszközöket is) ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
1.5	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos információforrásokat, azok felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Felhasználja a korszerű és hiteles, nyomtatott vagy online formában elérhető szakirodalmat és szakmai anyagokat, információ feldolgozási stratégiákat és eszközöket munkája során. Példát mutat az infokommunikációs eszközök bölcsődében lehetséges alkalmazására.	Az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek igényeinek és az adott problémahelyzetnek megfelelő változatos-egyéni/csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz.	Ismeri a kliens igényeinek és egy adott probléma-helyzetnek megfelelő változatos- egyéni/ intrapszichikus, csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat, azokat alkalmazza.
1.6	A megszokottól eltérő fejlődésmenetű/saját	Felismeri a gyermek fejlődésében jelentkező	Képes felmérni az érintett kisgyermek és családjai	Képes felmérni az érintett kisgyermek és

	s nevelési igényű kisgyermek, valamint családjaik aktuális állapotát képes felmérni, s a problémahelyzetnek megfelelő beavatkozási formákat alkalmazni.	elmaradásokat, eltéréseket, nehézségeket, és lehetőségei szerint segít ezek megoldásában. Ha szükséges, megfelelő szakemberhez irányít, a szülő bevonásával a gyermek érdekében eljár.	meglévő állapotát, szükségletét, az eddigi gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat eredményeit, és erre építi szakmai tevékenységét.	családjaik meglévő állapotát, szükségletét, az eddigi gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat eredményeit, és erre építi szakmai tevékenységét.
1.7	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó és következetes.	Munkavégzése során következetes, biztos szakmai tudást közvetít. Fogalomhasználata pontos, adekvát. Mondanivalója érthető a gyermekek számára.	Fogalomhasználata pontos, következetes.	Fogalomhasználata pontos és következetes az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
2.1	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásával figyelembe veszi az Alapprogramban lévő szakmai előírások céljait, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét komplexen átlátja és tudatosan támogatja. Ismeri az egyes területeken zajló fejlődés közötti összefüggéseket.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyénfejlődésmenetét.	A célok meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat, a szakmai protokollokat, valamint az intézmény szakmai programját.
2.2	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az évszakoknak, eseményeknek tükrében, tudatosan tervezi nevelési évhez kapcsolódóan, majd lebontva kisebb időegységekre, eseményekre. Mindezekhez rugalmasan megtervezi a folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.	Szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva egyéni vagy csoport szinten tervezi meg.
2.3	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása	Tervezéskor figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a csoport összetételét, aktivitását, érdeklődését, motiváltságát.	Az eltérő fejlődésmenetű / sajátos nevelési igényű kisgyermek tevékenységét, a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatot tartja szem előtt.	A kliens tevékenységét, a terápiás/tanácsadó tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.

2.4	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Tudatosan tervez, alakít olyan helyzeteket, választ olyan módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a megfelelő viselkedés minta, kommunikáció, együttműködés elsajátítását.	Olyan módszereket tervez, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák megismerését, az együttműködési és kommunikációs minták beépülését.	Csoportos tevékenységi terv készítésénél támaszkodik a társas helyzetben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.
2.5	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmódhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermek egyéni képességeinek, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembe vételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő helyzeteket	A gyermek egyéni képességstruktúrájának, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembe vételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő differenciált tevékenységeket.	Szakképesítésétől függően a kliens problémájához igazodó és a protokollok ajánlásait figyelembe vevő egyéni vagy csoportos tevékenységi-, terápiás vagy tanácsadási tervet készít.
2.6	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	A tapasztalatszerzés támogatására olyan módszereket (drive és az arousal szint emelése) tervez, melyek a nevelési céljaival korrelálnak.	Tudatosan törekszik az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű kisgyermekek, családjaik motiválására, aktivizálására együttműködésük érdekében.	A vizsgálat/beavatkozás során ráhangolódik a kliens érzelmi-motivációs állapotára, képes azt befolyásolni.
2.7	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, eljárásban gondolkodik egy-egy helyzet tekintetében. A spontán érés támogatása kiemelt jelentőséget kap, melyben a gyermek életkori sajátosságaira különös figyelmet fordít.	Többféle módszertani megoldásban, állapot-felmérési/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A tervezés során többféle vizsgálati/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.
2.8	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyeteibe.	Figyelembe veszi a nevelési - gondozási folyamat elemeit, tartalmát, a tudást (a gyermek és családja vonatkozásában), a motiváltságot, az életkori sajátosságokat, a tárgyi környezet jellemzőit	Komplex módon veszi figyelembe a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, az érintett kisgyermekek és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Komplex módon veszi figyelembe a vizsgálati/beavatkozási folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a kliens(ek) és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.

2.9	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja. indokolt esetben módosítja.	Nevelési elveit, feladatait amegvalósítás után rendszeresen elemzi. Tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben, ugyanakkor felismeri a tervezés során elkövetett hibákat és a korábbi tapasztalatait beépíti.	Terveit az állapot felmérési cél, a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	Terveit az állapot felmérési cél, a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.
-----	--	--	--	--

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
3.1	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	A csoport sajátosságain túl figyelembe veszi a családok és az egyes gyermekek érdeklődését. A gyermekek játékához kapcsolódó kezdeményezéseivel gazdagítja a gyermekek játékát, új tapasztalatszerzési, lehetőségeket, tevékenységeket kínál számukra. A tevékenységek, kezdeményezések alkalmával figyeli a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát.	Épít az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik speciális szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani motivációjukat.	Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
3.2	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	A kisgyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát veszi figyelembe, ehhez igazítja a kezdeményezéseket. A tudatosan megtervezett tevékenységek lebonyolításához nem ragaszkodik mereven, szükség esetén rugalmasan változtat elképzelésein.	Figyelembe veszi az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes gondozási, nevelési, fejlesztési tervein.	Viselkedési és beilleszkedési problémák esetén különösképpen figyelembe veszi a kulturális különbségekkel, a hátrányos helyzettel, a gyermek családjának befolyásoló hatásával összefüggő következményeket, saját reagálásában ehhez igazodik.
3.3	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Nyugodt, bizalomteli légkört teremt a tevékenységek, kezdeményezések során. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, a segítő, támogató attitűd jellemzi. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló kezdeményezéseit bátorítsa. Pozitív visszajelzésekkel támogatja a gyermekeket.	Pozitív visszajelzésekre épülő, szeretet- és bizalomteljes légkört alakít ki, ahol a gyermekek fejlődésébe vetett hit alakítja a kapcsolatot. Tudatosan figyel az önálló kezdeményezések bátorítására, támogató attitűd jellemzi.	A klienssel megvalósított kapcsolatában pozitív visszajelzésekre épülő, bizalom teli légkört alakít ki, amiben lehetséges a hibázás is.

3.4	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	A csoportszoba elrendezésével megfelelő feltételeket biztosít az elmélyült játéktevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez a gyermekek számára. A nyugodt légkör, a rendezett környezet biztosítja a sokféle tevékenység lehetőségét.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával, az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű gyermekek, családjaik döntéshozatalba való bevonásával.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával. Beilleszkedési problémák és viselkedésjellemzők állapotfelmérése során speciális erőfeszítést tesz az egyéni fejlődési ritmus megismerésére, a hiányosságok feltárására, az érzelmi és motivációs akadályok azonosítására.
3.5	Felismeri a spontán éris támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Ismeri a gyermekek egyéni fejlettségét, ehhez tervezi meg a támogató tevékenységeket. Felismeri az éris támogatása során felmerülő problémákat, szükség esetén a szülők, illetve megfelelő szakember segítségét kéri.	Felismeri és azonosítja a kisgyermekek fejlődési folyamatában tapasztalható nehézségeket, megtorpanásokat, akadályokat, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra.	Felismeri és azonosítja a kisgyermekek és családjaik problémáit, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra. Szűrést végez az eltérő fejlődésmenet/személyiségfejlődési anomália megfelelő időben történő felismerésére.
3.6	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenységekkel, kezdeményezésekkel támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók fejlődését, segíti őket önmaguk megismerésében, környezetük felfedezésében.	Tevékenysége során olyan módszereket, munkaformákat és terápiás eljárásokat választ, mellyel a kisgyermekekben és a családjaikban kialakítja a fejlődés és együttműködés igényét.	A kliens(ek)ben, családjaikban igyekszik kialakítani a fejlődés és együttműködés igényét.
3.7	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A bölcsődei csoportban nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán éris ütemének és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	Az inkluzív környezetben nevelődő kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A kisgyermek terápiás tevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.
3.8	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésmenet jellemzőit, – reakcióit	Képes arra, hogy felismerje a kisgyermekek életkorának sajátos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehézségeit. Szükség esetén megfelelő, adekvát nevelési, gondozási segítséget nyújt.	Felismeri a kisgyermekek fejlődési problémáit, szükség esetén megfelelő, adekvát szakmai segítséget kínál számukra.	Egyéni/csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott fejlődési- és adaptációs jellemzők esetében (terápia,

	toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.			tanácsadás, konzultáció).
3.9	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Igyekszik kialakítani az önállósodás igényét és segítséget nyújt a kompetenciaigény fejlődésében.	Az integrációba vont kisgyermekekben igyekszik kialakítani az önálló cselekvés igényét.	nem releváns.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésmenetű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
4.1	A nevelés folyamatában a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt figyelmet fordít.	A nevelés tervszerű és tudatos tevékenység, mely a gyermek testi, értelmi és érzelmi fejlesztésére, magatartásának alakítására, erkölcsi tulajdonságainak formálására irányul, és a gondozással egységet alkot.	Az általános gyógypedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.
4.2	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	Minden pedagógiai tevékenység és folyamat célja a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése, képességeinek kibontakoztatása. A nevelés során affektív, pszichomotoros és kognitív képességek együtteséről beszélünk.	A különleges bánásmódot igénylő gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
4.3	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkihez felelősen és elfogadóan viszonyul.	Az egyén egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Minden gyermeket különleges védelem, bánásmód illet meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a	Az eltérő fejlődésmenetű gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli, az erősségeikre fókuszál.	A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.

		személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.		
4.4	Lehetőséget biztosít a másság megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	Alapvető jog, hogy a gyermek a neveléséhez, gondozásához megkapjon minden segítséget, szükség esetén különleges ellátásban részesüljön, mely a személyiségének kibontakoztatását, fejlődését, a veszélyeztetett helyzet megelőzését, megszüntetését, a társadalomba való beilleszkedését szolgálja. Ez vonatkozik a veszélyeztetett, bántalmazott és az elhanyagolt, valamint a sérült, tartósan beteg, ártalmas környezeti vagy társadalmi hatásoknak kitett valamennyi gyermekre.	Szakmai tevékenységének keretei között a különleges bánásmódot igénylő kisgyermek számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, ezeket megvalósítja, illetve e folyamatokban közreműködik.	Különleges bánásmódot igénylő kliens ellátásában probléma-specifikus módszertant alkalmaz.
4.5	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Az énkép kialakulása és kiteljesedése hosszú tanulási folyamat eredménye, melyben döntőek a környezet visszajelzései.	Munkájában a gondozást, nevelést, a fejlesztést és a tanácsadást egységben szemléli és kezeli. A kisgyermek személyiségének kibontakoztatását erősítő módszereket alkalmaz.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.
4.6	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	Felismeri a különleges bánásmód szükségességét. A szülőkkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik. Saját képességeinek ismeretében önállóan vagy segítséget kérve törekszik az egyéni bánásmód megvalósítására. Önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását.	A kisgyermek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.	A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
4.7	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmenet jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Érzékeli, ha a gyermek fejlődésében elmaradás vagy megtorpanás van, de döntően a gyermek korábban tapasztalt fejlettségi szintjéhez, önmagához viszonyítja az előrehaladást vagy elmaradást.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmenet jeleit és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a kliensek kognitív és személyiségfejlődési problémáit, kiemelkedő képességeit és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.

4.8	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	Figyel a gyermek egyéni fejlődési ütemére. Önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét értékeli és fejleszti, a tudatosság, fokozatosság és változatosság elveit követve.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a a kortársakhoz képest gyorsabb fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, ld. 1. oszlop és 19. megjegyzés és tudatosan segíti annak kibontakozását.	nem releváns
4.9	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	A napközbeni kisgyermekellátás során a kisgyermeknevelő a csoportot egységként kezeli, de tisztában van azzal, hogy a csoport személyiségekből, és önálló egyénekből tevődik össze.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.	Egyéni beavatkozásra vonatkozó munkáját a kliens elégedettsége és az elfogadott állapotfelmérési /beavatkozási protokollok alapján elemzi és értékeli.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenysége.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
5.1	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket a szocializációban.	A csoport profiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítja ki a közösségfejlesztés stratégiáját.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tanácsadási folyamat során.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységi egység keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.
5.2	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűs, nyugalmat áraszt.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.
5.3	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és	Csoportjában (gyermekcsoport, munkatársi kollektíva) tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit: a közös szabályalkotást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat	Szakmai hozzáértéssel reagál a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteire.

	kiszámítható értékeléssel.		felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	
5.4	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, ingergazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Mindennapi tevékenységekben, játékban a gyermekek természetes közlési vágyának feltételeit megteremti. Érdeklődésével, kérdéseivel ösztönzi a gyermekek egymás közötti kommunikációját.	Az eltérő fejlődésmenetű kisgyermekkel kapcsolatban állók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	A kliensek közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.
5.5	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Tevékenységei során együttműködik a családokkal, munkatársakkal, társintézményekkel és azokkal a szakemberekkel, akik leginkább a közösségformáló attitűdöt képviselik. Elkötelezett a családokkal, a gyermek jogainak elsődleges számára.	Munkája során, többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, melyek a minőségi ellátáshoz, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatót.
5.6	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális, háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Tájékozott a gyermekek szociokulturális háttéréről, amelyet pedagógiai munkája során befolyásoló tényezőként értelmez. Törekszik az eltérő szociokulturális háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismertetésére.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, empátia, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Munkájában figyelembe veszi a kliensek és családjaik eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat.
5.7	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére neveli.

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, értékelése, elemzése

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
6.1	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a	Képes az Alapprogramban megfogalmazott alapelveket, protokollokat, a bölcsődei nevelés- gondozás feladatait az egyes gyermekek fejlettségéhez igazítani.	Jól ismeri a fejlődési folyamatok alapelveit, és képes saját munkamódszereit ezek figyelembevételével az eltérő fejlődésmenetű	Jól ismeri szakterületén a protokollok által támogatott állapotfelmérő és beavatkozási eljárásokat, ezek figyelembe vételével,

	gyermeknek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.		kisgyermeknek és azok családjai ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.	valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat.
6.2	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési (szaktanácsadó, bölcsődevezető), fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz (kisgyermeknevelő), a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi.	Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik, az értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést csak az állapotfelmérés eredményének közlése során végez.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja.	A fejlődési folyamatok hatékonyságát mérő eszközöket használ, a folyamat eredményeit dokumentálja.	Szakterületének megfelelő standardizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén kérdőíveket dolgoz ki.
6.4	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán éréseinek/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	A nevelési folyamat irányításánál figyelembe veszi a fejlődés eredményeit és saját megfigyelési tapasztalatait.	Az állapotfelmérő, tanácsadó, terápiás folyamatok során folyamatos visszajelzést ad.	A tanácsadó/terápiás /konzultatív kapcsolatban a segítő beszélgetés –direkt értékeléstől mentes –speciális készségeit alkalmazza, a képességfejlesztés során törekszik a folyamatos visszajelzésre.
6.5	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszeresek, egyértelműek.	Pedagógiai tevékenysége során folyamatos, pozitívumokra épülő visszajelzést ad a gyermekeknek. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyiasak.	Értékelései, visszajelzései pontosak, világosak, egyértelműek.
6.6	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását,	A saját képességekről szerzett tapasztalat, a tevékenységre történő visszajelzés, a társakkal való interakciós	Értékeléseivel, visszajelzéseivel az érintett gyermekek önértékelési képességeit, családjaik fejlődését segíti.	Ha az ellátott szakszerepe a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy

	pozitív énképének fejlődését.	helyzetek az önértékelés, az énkép kialakulás támogatói.		végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.
6.7	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	Az értékelése objektív, érthető és következetes.	Állapotfelmérési, tanácsadó és a fejlődés-támogató munkája során következetes, egyértelmű határokat jelöl ki és tartat be a gyermekek és családjaik fejlődése érdekében.	A tanácsadás/ fejlesztés/ terápia/ konzultáció során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelési képességének kialakulását, fejlődését.
6.8	Önállóan képes a gyermekek spontánérésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	A gyermek aktuális fejlettségi szintje adja a kisgyermeknevelői beavatkozások alapját. Ez a gyermek fejlődésének a megfigyelése és a kapott információk értékelése nyomán meghatározott egyéni fejlődési napló alapján biztosítható. A szaktanácsadó a tereptanári munkája során a hallgató fejlődését elemzi, értékeli. A bölcsődevezető a munkatervi beszámolójában reflektál arra, hogyan valósultak meg a munkatervben megfogalmazottak.	Önállóan képes a fejlődési folyamatok értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Önállóan képes a kliens állapotának, változásának folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni (folyamatdiagnosztika), az egyéni/csoportos beavatkozás alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére
7.1	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a szülőkkel, munkatársakkal, segítők szakemberekkel, szakmai partnerekkel.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítők szakemberekkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel.	A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
7.2	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülőkkel és a társszakmákkal	A gyermekek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülők bevonásával, a szaktanácsadóval és a	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.

	egyeztetve alakítja ki, és közös megoldási stratégiákat alakítanak ki.	bölcsődevezetővel egyeztetve tervezi és közös megoldási stratégiákat dolgoz ki.		
7.3	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	Kommunikációja a kisgyermek, a szülők, a munkatársak, a hallgatók felé egyértelmű, érthető, szakmai hozzáértést tükröz. Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően, hitelesen kommunikál.	Munkája során szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez.
7.4	Nyitott és igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és felhasználja ezeket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a szülők, a gyermek, a bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire. Ezeket önkritikusan elemzi, értékeli, és felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a gyermekek családjainak, a bölcsődevezetőnek, a munkatársaknak a visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a szülő, a gyermek/serdülő, az bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
7.5	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	Szakmai megbeszélések, értekezletek, házi továbbképzések aktív résztvevője, lehetőség szerint előadója is. Kulturált, konstruktív vitára képes. Érvei szakmailag megalapozottak. Keresi a megoldást, alternatívákban gondolkodik. Nézetkülönbség esetén kompromisszumra törekszik. Hiteles, másokra odafigyel, együttműködésre kész	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
7.6	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermek, szülők munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készséget mutat.	Szakemberként ismeri és képes munkájában alkalmazni azokat a kommunikációs technikákat, melyek segítik a gyermek, szülők, munkatársak megértését. Értő figyelemmel fordul a környezetéhez, kompromisszumképessége megmutatkozik kommunikációjában.	Munkája során figyel a gyermek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában az asszertivitást részesíti előnyben.	A titoktartási és az információ megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén.
7.7	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt	Megfelelő, biztonságot nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret alakít ki.	Gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatok során megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A klienssel folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.

	kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.			
7.8	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Elfogadja és felismeri a beszéd egyéni ütemű fejlődését.	Tudatosan támogatja az ellátottak, családjaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Foglalkozik szociális kompetenciák, szociális készségek fejlesztésével.

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	Bölcsődei értelmezés gyógypedagógus részére	Bölcsődei értelmezés pszichológus részére	
8.1	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van személyiségének sajátosságaival. Reálisan értékeli szakmai felkészültségének aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit, a fejlődés érdekében tudatosan tervezi a saját szakmai jövőjét. Tisztában van a vele szembeni szerepelvárásokkal, törekszik arra, hogy megfeleljen ezeknek.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
8.2	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Az együttműködésről, a családról, a családi nevelés elsődlegességéről szaktudományos és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tájékozott az egészségvédelem, a családvédelem és a családsegítés lehetőségeit és módszereit illetően. Rendelkezik olyan tanácsadói ismeretekkel, melyek segítségével a szülőket támogatni tudja a gyermek otthoni nevelésében, szülői szerepük kiteljesítésében.	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
8.3	Saját szakmai gyakorlatát valamint kommunikációját folyamatosan és tudatosan elemzi és fejleszti.	Gyakorlati munkáját, szakmai fejlődését folyamatosan, kritikusan elemzi, értékeli és fejleszti.	Saját szakmai, pedagógiai gyakorlatát, valamint kommunikációját folyamatosan elemzi és fejleszti.	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.

8.4	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása, ennek érdekében rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő legújabb eredményekről, melyeket munkájában is alkalmaz, igénye van a továbbképzési, képzési lehetőségekre.	Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és a bölcsődei nevelésre, gondozásra vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket. Az új ismereteket megfelelően felhasználja és beépíti munkájába.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó és a szakterülethez kapcsolódó legújabb tudományos eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
8.5	Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Az új digitális technológiák iránt érdeklődő, tudatosan válogat az értékes szakmai tartalmak között. Kritikusan szelektál, és a szakma etikai szabályait betartja.	Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában. és használja a különböző online csatornákat.	Az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
8.6	Rendszeresen tájékozódik a digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan használja azokat.	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során.	Rendszeresen tájékozódik a digitális szakmai fejlesztések legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.	Rendszeresen tájékozódik a digitális állapotfelmérő/ fejlesztő eszközökről, a szakterületét érintő, azt támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.

III. A TELJES E-PORTFÓLIÓ VÁLTOZATBAN KÖTELEZŐEN ÉS SZABADON VÁLASZTHATÓAN ELKÉSZÍTENDŐ ÉS FELTÖLTENDŐ DOKUMENTUMOK

A pedagógus-előmeneteli és minősítési rendszerben a minősítésre jelentkezőnek az e-portfólió teljes változatát kell elkészítenie és feltöltenie. **A teljes e-portfólió két részre tagolható:**

- a) kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumok köre,
- b) speciális dokumentumok köre a dokumentumtípus szabad megválasztásával

a) A kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumok köre:

A kötelezően elkészítendő és feltöltendő dokumentumok száma minden egyes pedagógus-munkakör esetében **összesen 6 db.**

A kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumok kötelező tartalmi elemeit az egyes munkakörök esetében tartalmazza a Kiegészítő útmutató.

A dokumentumok **nem lehetnek három évnél régebbiek.**

b) Speciális dokumentum a dokumentumtípus szabad megválasztásával:

A szabadon választható kötelezően elkészítendő és feltöltendő dokumentumok köréből valamennyi pedagógus-munkakör esetében **összesen 4 db különböző típusú dokumentum és a hozzá kapcsolódó reflexió feltöltése kötelező.**

Az alábbi táblázatok összegzik az egyes pedagógus munkakörök szerinti kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumok és a szabadon választható, de kötelezően elkészítendő és feltöltendő dokumentumok körét, valamint az azokhoz egyenként kapcsolódó reflexiók körét, terjedelmi elvárásait.

A dokumentumok **nem lehetnek három évnél régebbiek.**

1.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelő portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapdokumentumai

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és terjedelmük	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Csoportprofil	Egy bölcsődei gyermekcsoport profiljának bemutatása legfeljebb 5 oldalban + reflexió.	1,3,4,5,6,7
2.	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési napló	1 db, a kisgyermeknevelő által vezetett fejlődési napló bemutatása. Anamnézis. A fejlődési napló legalább 6 hónapos időintervallumot ölel fel. Reflexió	1,2,3,4,6,8

3.	A bölcsődei adaptáció alkalmazása	Egy kisgyermek bölcsődei adaptációjának leírása. Anamnézis. Reflexió	1,2,3,5,7
4.	A családlátogatás tervezése és bemutatása	Egy kisgyermek családlátogatásának leírása. Anamnézis. Reflexió	1,2,3,7
5.	A játéktevékenységre vonatkozó terv készítése	Egy bölcsődei gyermek csoport játéktevékenységének leírása, évszakok, ünnepkör, vagy egy adott projektre vonatkozóan. Reflexió	1,2,3,4,5,6
6.	Az Alapprogramban megfogalmazott alapelvek adaptálása	Egy bölcsődei gyermekcsoport (valamennyi kisgyermek) esetében megfogalmazandó valamennyi bölcsődei alapelv érvényesülése a gyakorlati munka során, amely a gyermeki kompetenciák, a gyermeki jogok a kultúrák és hagyományok tiszteletben tartására és védelmére irányul. Kiemelendő a kisgyermeknevelő szerepe az alapelvek megvalósulásában. Reflexió	1,2,3,4,5,6

1.2.1. Alapdokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.2.1.1. Csoportprofil

I. Felkészülés a csoportprofil elkészítésére

- A gyermekek adatainak és dokumentációjának összegyűjtése
- A csoportszoba be- és elrendezésének vázlatrajza

II. A csoportprofil összeállítása adott szempontok szerint

- A kisgyermeknevelő neve:
- A gyermekcsoport elnevezése:
- Csoportszervezési forma (homogén, vegyes életkorú, teljes integráció, speciális csoport):
- A csoport összetétele: gyermeklétszám, életkor szerinti megoszlás, nemek aránya, sajátos nevelési igényű gyermek a csoportban, egyéb ok miatt kiemelt figyelmet igénylő gyermek, előző nevelési évben is bölcsődébe járó gyermekek, otthonról érkező új gyermek.
- Családi háttér: ki/kik nevelik a gyermeket, család nagysága, nagycsaládból érkező gyermek, kétszülős családból érkező egyedüli gyermek stb. Együtt élő rokonság, szülők életkora, szülők iskolai végzettsége, foglalkozása, testvérek száma, hányadik gyermek a családban, lakhatási és lakáskörülmények, gyermeknek van-e saját ágya, szobája, játszó része, saját játéka, milyen játéka vannak.
- Viselkedés és szokások: otthon van-e napirendje és ez hasonló vagy eltérő a bölcsődeitől, milyen otthoni egyéni szokásokkal rendelkeznek, milyen a gyermekek viselkedése, csendes, visszahúzódozó, nagymértékű aktivitás jellemzi, együttműködő,

- stb, otthonról hozott tanult viselkedésminták. A gyermek hangulatának jellemzői, hangulatváltozások, hogyan vigasztalható, megnyugtatható. Agresszív megnyilvánulások előfordulása.
- Egyéni szükségletek, gondozás, gondoskodás: mikor, hogyan, mit és mennyit étkezik a gyermek, anyatejes táplálás, tápszeres táplálás, ölben étkeztetés, asztalnál étkezés, pihenés, alvás szükségletei, tisztálkodás, szobatisztaság, önállósulási törekvések, próbálkozások önkiszolgálás terén, öltözködésnél. Szeretetszükséglet, a felnőtt testi közelségét milyen mértékben igényli vagy elutasítja.
 - Társas kapcsolat jellemzői: elfogadja-e a kapcsolatteremtést, kezdeményez-e kapcsolatokat és kivel, felnőttel, gyermektársakkal, beszélget-e a felnőttel, gyermektársaikkal, érti és követi a kéréseket, igényli és örömmel veszi a pozitív visszajelzéseket, érti a metakommunikatív jelzéseket. Idegen felnőtt vagy gyermek érkezésére történő reakció, nyitott, érdeklődő, kíváncsi. Alakulnak-e „baráti” kapcsolatok a csoportban, ezt mi jellemzi. Azonos érdeklődés, egy tárgy megszerzése iránti vágy, hasonló temperamentum.
 - Játéktevékenység jellemzői: nem kapcsolódik játéktevékenységbe, csak felnőttel játszik, figyelni társai játékát, egyedül játszik, egymás mellett játszanak, együttműködnek a játék során, megosztják játékaikat egymással, lerombolja, tiszteletben tartja társai játékát, elsősorban a játékeszköz megszerzése motiválja. Elmélyült játéktevékenységet folytat. Igényli a felnőtt részvételét a játékban. Játékválasztásának motivációja és szempontjai, milyen játékokkal játszik és milyen játéktevékenységet végez velük (funkciójáték, gyakorlójáték, konstrukciós játék, utánozó- és szerepjáték, stb.) Az adott játéktípus fejlődési fokozatai (Pl.: egymás mellé épít, egymásra épít három, négy, öt, kockát).
 - A csoport tárgyi felszereltsége: a gyermekcsoport elrendezése, berendezése, bútorzat, kapcsolódó helyiségek. A játszószobák kialakításának szempontjai, játékok csoportosítása, fajtái, mennyisége, minősége. Nagymozgásos játéklehetőség a csoportban. Alkotójáték kellékei, elhelyezésük módja, képes- és mesekönyvek, a szabad játékválasztás lehetőségének biztosítása.
 - Család közösségi életének jellemzői: elfogadják-e a bölcsődei szokásokat, szabályokat, részt vesznek-e a bölcsőde által rendezett családi programokon, szülőcsoportos beszélgetéseken, szülői értekezleteken. Bekapcsolódnak-e a családi programok megszervezésébe, lebonyolításába, egyéni ötleteikkel segítik-e a rendezvény sikerességét. Alakulnak-e baráti kapcsolatok a szülők között, találkoznak-e rendszeresen bölcsődén kívül is a szülők egymással. Lehetőségeikhez mérten támogatják-e a gyermekcsoportot vagy a csoport egyes gyermekeit (kinőtt ruhák cseréje, nem használt játékok, mesekönyvek felajánlása, virágok ültetése, stb.).

III. Tematikus terv (tématerv) készítése

- A bölcsődei csoport nevelési-gondozási évére vonatkozóan egy megjelölt részterületre vonatkozóan
- A részterület lehet gondozási tevékenység (Pl.: a szobatisztaság kialakítása, de lehet nevelési terület is (Pl.: művészeti tevékenységek a csoportban vagy az évszakok felfedezése a kisgyermekkel).
- A tematikus terv elkészítése történhet, az adott tevékenység menetének, algoritmusának egyes elemeihez igazítottan.
- Aa tevékenységek céljainak, rövid tartalmi elemeinek megfogalmazása
 - Az egyes témákhoz tartozó fejlesztendő területek
 - Alkalmazott módszerek
 - Eszközhasználat

- A tematikus tervet foglalja táblázatba idő, téma, fejlesztendő terület, módszer, eszközhasználat összefüggésében

IV. Szociometriai mátrix vagy szociogram elkészítése és elemzése az alábbi szempontok szerint

- Van-e kapcsolat az egyes gyermekek között?
- Ki kivel barátkozik, kivel játszik szívesen?
- Ki után érdeklődnek, ha nincs jelen a csoportban?
- Ki a csoport hangadója, legnépszerűbb tagja?
- Ki a legvisszahúzóbb a csoportban?
- Kik vigasztalják a társukat, ha rosszkedvű?
- Kit vonnak be legszívesebben a játéktevékenységbe?
- Kiknek nincsenek játszótársai a csoportban?
- Kik azok, akik unatkoznak a csoportban?
- A családi közösségek főbb jellemzői

Reflexió a csoportprofilhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Az intézmény jellegével megegyezik-e a bemutatott csoport?
- A csoportszoba nagysága, be- és elrendezése támogatja-e a csoport működését?
- A csoport tárgyi felszerelése megfelel-e a gyermekek létszámának és életkori igényének?
- A kisgyermeknevelők végzettsége, szakmai tapasztalata, együttműködése elősegíti-e a kisgyermekek fejlődését, a csoport egységét?
- A gyerekek életkori megoszlása, és fejlettsége megfelel-e a szakmai szabályozókban megfogalmazottakkal?
- Vannak-e a csoportban sajátos nevelési igényű/eltérő fejlődésmenetű gyermekek, akik fokozott figyelmet és törődést igényelnek?
- A gyermekek játéktevékenysége, életkoruknak, a bölcsődében töltött időintervallumnak megfelelő-e?
- Vannak-e olyan kisgyermek a csoportban, akik nehezítik a csoport mindennapi életét és különös odafigyelést igényelnek a kisgyermeknevelő részéről?
- Mi a benyomása az elkészített szociometriai ábráról? Vannak-e szembetűnő elemei?
- Milyen elsődleges feladatokat fogalmaz meg az elkövetkezendő fél évre a csoport kohézió erősítése érdekében?

1.2.1.2. A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési napló

I. Felkészülés a bemutató elkészítéséhez

- A kisgyermek dokumentációinak (fejlődési napló, csoportnapló, bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap, percentil tábla, üzenő füzet) összegyűjtése
- A dokumentáció áttanulmányozása, a bemutatandó 6 hónapos időintervallum kiválasztása
- Az esetlegesen hiányzó anyagok pótlása

II. A bemutató elkészítése adott szempontok szerint

Anamnézis és előzmény információk

- A gyermek neve (fiktív)
- Születési év, hónap
- Lakcíme (fiktív)
- Testvéreinek száma, életkora?
- Kikkel él együtt?
- A gyermek és családjának legfontosabb jellemzői

- Lakhely jellege: falu, község, város, kisváros, nagyváros
- A család szocioökonómiai státusza (szülők foglalkozása, iskolai végzettsége, társadalmi, gazdasági helyzete)
- Egészségi állapota (ha releváns az adott esetről)
- Voltak-e nagyobb változások a gyermek életében (Pl.: költözés, családi szerkezet)
- A bölcsődei időszakot megelőző fejlődési jellemzők (amennyiben az ismeretek megszerezhetők)
- Milyen kisbaba volt (nyugodt, síró)?
- Ki gondozta őt a bölcsődébe kerülés előtt, ki segített a gondozásban?
- Mikor állt fel a gyermek, mikor kezdett járni, mászott-e, kúszott-e mielőtt elindult?
- Mikor kezdett beszélni, mik voltak az első szavai?
- Beteges-e, volt-e esetleg kórházban, ha igen, mennyi ideig?
- A bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap anamnézis adatai
- Születési súly, terhesség ideje, lefolyása, szülési sérülés történt-e, anyatejes táplálást mennyi ideig kapott, van-e valamilyen gyógyszer vagy étel allergiája, lázas eclamsiája volt-e, megkapta-e a szükséges védőoltásokat, környezeti státusza)

III. Hat hónappal ezelőtti helyzetkép bemutatása

- A gyermek személyiségének jellemzői a fejlődési napló alapján
- A gyermek érzelmi állapot, temperamentuma
- Felnőttekhez való viszonya (hangsúlyozottan a szülőkkel való kapcsolata)
- Kisgyermeknevelővel való kapcsolata
- Más felnőttekkel való kapcsolata
- Gondozással kapcsolatos magatartása (étkezés, mosakodás, öltözködés)
- Mozgás
- Értelmi fejlődés (figyelem, érdeklődés, játék, alkotó tevékenység)
- Gyermekekhez való viszonya
- Alvás
- Szobatisztaság
- Egyéni megnyilvánulások
- Hogyan fejezi ki örömét? Hogyan fejezi ki bánatát? Hogyan lehet jókedvre deríteni? Hogyan lehet megnyugtatni?
- Hogyan viselkedik, amikor nem sikerül neki valami, amit nagyon szeretne?
- Fél-e valamitől?
- Mi a kedvenc játéka?
- Kivel szeret játszani? Van-e játszótársa?
- Mi a kedvenc étele / itala? Van-e olyan étel / ital, amit kifejezetten elutasít?
- Van-e kedvenc meséje, dala, mondókája?

IV. Jelenlegi (a 6 hónapos időintervallum vége) helyzet bemutatása ugyanazon szempontok alapján

- Az eltérések, változások, fejlődések, elakadások bemutatása az egyes területeken

Reflexió a kisgyermek életútjának bemutatására (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Az eredmények elemzése, értékelése az erősségek, lehetőségek, veszélyek és fejlesztendő területek oldaláról
- Amit hangsúlyozni kell
- Ami fontos lehet
- Dilemmák
- Akcióterv, stratégiák, módszerek
- Saját szerep értékelése

1.2.1.3. A bölcsődei adaptáció alkalmazása

I. Felkészülés a bemutató elkészítéséhez

- A kisgyermek dokumentációinak (fejlődési napló, csoportnapló, bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap, percentil tábla, üzenő füzet) összegyűjtése
- A dokumentáció áttanulmányozása, különös tekintettel a beszoktatás periódusára
- Az esetlegesen hiányzó anyagok pótlása

II. A bölcsőde bemutatása

- A bölcsőde alapadatainak (neve, címe, férőhelyszáma)
- Humánerőforrása
- Az adott csoportban dolgozó kisgyermeknevelők végzettsége, életkora, szakmai tapasztalata
- Az adott csoport létszáma, gyermekek életkora, beszoktatási ideje

III. Anamnézis adatok

- A gyermek neve (fiktív)
- Születési év, hónap
- Lakcíme (fiktív)
- Testvéreinek száma, életkora, bölcsődés volt-e?
- Kikkel él együtt?
- A gyermek és családjának legfontosabb jellemzői (lakhely jellege: falu, község, város, kisváros, nagyváros, a család szocioökonómiai státusza (szülők foglalkozása, iskolai végzettsége, társadalmi, gazdasági helyzete)
- Egészségi állapota (ha releváns az adott esetről)
- Voltak-e nagyobb változások a gyermek életében (Pl.: költözés, családi szerkezet)
- A bölcsődei időszakot megelőző fejlődési jellemzők, az üzenő füzetbe írt szülői jellemzés és a családlátogatáson szerzett információk alapján
- Milyen kisbaba volt (nyugodt, sírós)?
- Ki gondozta őt a bölcsődébe kerülés előtt, ki segített a gondozásban?
- Mikor állt fel a gyermek, mikor kezdett járni, mászott-e, kúszott-e mielőtt elindult?
- Mikor kezdett beszélni, mik voltak az első szavai?
- Beteges-e, volt-e esetleg kórházban, ha igen, mennyi ideig és milyen okkal?
- A bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap anamnézis adatai (születési súly, terhesség ideje, lefolyása, szülési sérülés történt-e, anyatejes táplálást mennyi ideig kapott, van-e valamilyen gyógyszer vagy étel allergiája, lázas eclampsiája volt-e, megkapta-e a szükséges védőoltásokat, környezeti státusza)

IV. Megelőző események rövid leírása, az adaptációs folyamat elősegítése

- Első találkozás a családdal
- Szerzett információk
- Átadott információk az intézményről
- Tájékoztatás a beszerzendő iratanyagokról
- Bölcsődekóstolgtató
- Szülői értekezlet
- Szülőcsoport beszélgetés
- Megállapodások, tájékoztatási kötelezettségek
- Családlátogatás

V. A bölcsődei adaptáció bemutatása

- Felkészülés az adaptációra, ütemezés, tervezett időintervallum
- 1-10 napig az események leírása, különös tekintettel:
 - o a gondozási műveletek fokozatos átadására, a szülőtől átvett minta követhetőségére,
 - o a gyermek terhelhetőségére, reakcióira az egyes helyzetekben,
 - o a kisgyermeknevelő és társa elfogadására,
 - o a társakkal való kapcsolatépítés kezdeti lépéseire,
 - o a gyermek elfogadási készségére az étkezés, alvás és egyéb gondozási műveletek és a játéktevékenység terén,
 - o a gyermek egyéni szükségleteire, a megszokottól eltérő eseményekre,
 - o pszichés és szomatikus megterhelésekre,
 - o a kapcsolatépítés/épülés folyamatára,
 - o az adaptációs fázis lezárására,
 - o a beszoktatás összefoglalójának elemzésére.

Reflexió a bölcsődei adaptáció alkalmazásáról (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A módszertani levélben leírtak alkalmazhatósága, ill. eltérések magyarázata
- Az adaptációs fázis értékelése, segítő és hátráltató tényezők
- Kiemelkedő események, érintettségek (megterhelések) a gyermek, a szülő és a kisgyermeknevelő oldaláról
- Dilemmák, módosítási lehetőségek (ha így és így csináltuk volna) a folyamatban
- Kapcsolatelemzés
- Várt eredmények előrevetítése
- A beszoktatás óta eltelt idő és eseményeinek értékelése

1.2.1.4. A családlátogatás tervezése és bemutatása**I. Felkészülés a családlátogatás bemutatásához**

- A kisgyermek dokumentációinak (fejlődési napló, csoportnapló, bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap, percentil tábla, üzenő füzet) összegyűjtése
- A dokumentáció áttanulmányozása, különös tekintettel a családlátogatásról szóló információkra
- Az esetlegesen hiányzó anyagok pótlása

II. A bölcsőde bemutatása

- A bölcsőde alapadatai (neve, címe, férőhelyszáma)
- Humán erőforrása
- Az adott csoportban dolgozó kisgyermeknevelők végzettsége, életkora, szakmai tapasztalata
- Az adott csoport létszáma, gyermekek életkora, beszoktatási ideje

III. Alapadatok

- Alapinformáció az ellátottakról és családjukról. Családszerkezet rövid, néhány mondatban történő bemutatása.
- A látogatás tervezett időpontja és annak indoklása
- A terv szerint jelen lévő személyek (saját kisgyermeknevelő, társ kisgyermeknevelő), családtagok, a családot jól ismerő védőnő
- A látogatás típusa (első látogatás, ismételt)

IV. Előzmények, előzmény információ

- Találkozás az első szülői értekezleten, szülőcsoportos beszélgetésen.

- Ismételt családlátogatás esetén a gyermek eddigi bölcsődei életútja, beilleszkedése, nevelési–gondozási problémák, szülőkkel való kapcsolattartás, szemléletbeli, nevelési különbözőségek, konfliktushelyzetek, konfliktusok megoldásai.
- Ismerkedés a bölcsődében. Időpont, helyszín, napszak, a gyermek reakciója a helyzetre, tevékenysége, kapcsolat felvételi próbálkozások társakkal és felnőttekkel, a szülőtől való „eltávolodás” bemutatása. Ismételt családlátogatás esetén az első ismerkedés leírása.
- A szülő viselkedése, reakciói az adott helyzetben, gyermekével való kapcsolata, információ igénye, a gyermekekhez való viszonyulása.
- A gyerekek reakciói és kapcsolati igénye az újonnan érkezett kisgyermekkel, játékkezdeményezések.
- A kisgyermeknevelő tevékenysége az adott helyzetben (szülővel, kisgyermekkel), kommunikáció tartalma, benyomásai a családról és a majdani beszoktatás menetéről.

V. A látogatás célja, a célhoz rendelt módszerek, eszközök

- A családlátogatás elsődleges célja. Ismételt családlátogatás esetén az előzetes információk birtokában megfogalmazott cél.
- Az előzmény információk (szülőcsoport beszélgetés, bölcsődelátogatás) alapján a látogatás pontosított célja.
- A látogatás céljának megvalósítása során várható kockázati tényezők (Pl.:: időkeretek tartása, jelenlét, befolyásolás, kommunikációs félreértések, stb.); – előzetes stratégia a kockázati tényezők kezelésére.
- Időpont egyeztetés a látogatáshoz.
- Felkészülés a látogatásra (a családlátogatás kulcskérdéseinek megbeszélése a társ kisgyermeknevelővel, kompetenciák tisztázása, ajándékkészítés).
- Megérkezéskor a feszültség, távolságtartás oldása, időkeretek tisztázása.
- A bölcsőde, ill. a leendő csoport erősségeinek megmutatása, pozitív szemlélet kialakítása. Ismételt látogatás esetén az eddig elért eredmények bemutatása.
- Általános bölcsődei helyzetkép bemutatása (csoportösszetétel, bölcsődei napirend, szervezési kérdések, bölcsődei tevékenységek). Ismételt látogatás esetén a gyermek beilleszkedése a bölcsődei csoportba, alkalmazkodása a napirendhez, a bölcsődei tevékenységekhez, gyermekekhez.
- Érdeklődés a gyermek eddigi élethelyzetéről (napirend, étkezési, alvási szokások, játéktevékenység, kapcsolati rendszerek, stb.). ismételt látogatás esetén a gyermekotthoni viselkedésében bekövetkezett változások.
- A megbeszélendő problémák: bölcsőde problémái – család problémái. Ismételt látogatás esetén a problémák részletes megvitatása.
- A beszoktatás menetének ismertetése, a család alkalmazkodóképességének feltárása (ki vesz részt a beszoktatásban, alkalmas-e az időpont, vállalni tudják-e a kb. 2 hetes beszoktatási periódust). Ismételt látogatás esetén a lezajlott beszoktatás menetének ismertetése.
- Feladatok a beszoktatás kezdetéig: bölcsőde feladatai, a család feladatai. Ismételt látogatás esetén a bölcsőde és a család jövőbeni feladatai a probléma kezelésére, konszenzusok.
- Az adaptáció kockázati tényezőinek mérlegelése, bekövetkezésük valószínűsége és hatása a beszoktatásra, ill., az azt követő időszakra. Ismételt látogatás esetén a kockázati tényezők összegyűjtése, értékelése, lehetséges hatásai a későbbi időszakra.
- Segítségnyújtási lehetőségek, szolgáltatások az intézményen belül és kívül, amit ajánlani tud a család számára (család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai, napközbeni gyermekfelügyelet).

- A családi füzet átadása, írásos jellemzés kérése a kisgyermekről. Ismételt látogatás esetén a családi füzet eddigi bejegyzéseinek összefoglaló ismertetése
- A látogatás során alkalmazandó módszerek (megfigyelés, információgyűjtés, célzott beszélgetés, téma centrikus interakció, kooperáció).
- Ismeretanyag átadás, ajánlott irodalom megjelölés, jogszabályi ismertetés.

Ellenőrzési és dokumentációs feladatok - Az elkészítendő dokumentáció köre (gyermek egészségügyi törzslap, családi füzet). Ismételt látogatás esetén a gyermek egészségügyi törzslapban és a családi füzetben a II. családlátogatás feljegyzése

- Vezető ellenőrzési dokumentációja, a családlátogatási feljegyzés véleményezése

Reflexió a családlátogatás tervezéséről és bemutatásáról (külön file-ban feltöltendő dokumentum)

- Környezeti tényezők befolyásoló szerepe, a gyermek egyéniségéhez szabható nevelési-gondozási módszerek
- A gyermek családban elfoglalt helye, ennek hatása a gyermek érdeklődésére, értelmi fejlődésére
- Az otthonában biztosított mozgás és játéktér hatása a gyermek mozgás-és értelmi fejlődésére
- A szülő-gyermek kapcsolat, spontán reakciók megfigyelése, a bölcsődei nevelést befolyásoló tényezők
- Helytelenül rögzült szokások megjelenése, befolyásolási, ill. módosítási lehetőségek a bölcsődében
- A szülők beszédstílusa, gesztusai, közlései, a gyermek reakciói, az otthon megszokott kommunikációhoz való igazodás/eltérés
- Nevelési, viselkedési, magatartásbeli helyzetek, fontos jelenségek a kisgyermeknevelő számára – egyéni bánásmód szempontjai
- A család szemléletbeli, érzelmi nyitottsága, elfogadó képessége – kisgyermeknevelői reakciók, lehetséges/szükséges kapcsolati módosítások
- A család képviselt értékei (léggör, anyagi javak, harmónia, stb.), egyezőségek/eltérések a bölcsőde értékeivel
- A kisgyermeknevelők magatartása a családlátogatás alatt, a szülők és a kisgyermek reakciói, szükséges/lehetséges változtatások
- Személyiség határok túllépése/tiszteletben tartása (bármelyik szereplő irányából), módosítási lehetőségek, igények

1.2.1.5. A játéktevékenységre vonatkozó terv készítése és megvalósítása

I. A bölcsőde és a csoport bemutatása

- A bölcsőde alapadatai (neve, címe, férőhelyszáma)
- Humán erőforrása
- Az adott csoportban dolgozó kisgyermeknevelők végzettsége, életkora, szakmai tapasztalata
- Az adott csoport létszáma, gyermekek életkora, beszoktatási ideje, fiúk, lányok aránya
- A csoport játékeszközeinek bemutatása a szakmai tartalomhoz való illeszkedés szerint (alapjátékok, építő-konstruáló játékok, érzékelés-észlelés, finommotorika, a szerepjáték eszközei, mozgásfejlesztést segítő, mozgásigényt kielégítő csoportszobai eszközök, mozgásfejlesztést segítő, mozgásigényt kielégítő udvari eszközök, ének-zenei eszközök, a beszédfejlődést elősegítő eszközök, alkotó tevékenység eszközei, a környezet megismerését segítő anyagok, eszközök, udvari játékok, képes- és mesekönyvek, bábok, logikai játékok, stb.)

- A gyermekek fejlettségi szintje, kedvelt tevékenységei. Leggyakrabban használt játékeszközök és megjelenő játékformák

II. A bemutatni kívánt tevékenység irányultsága

- Mely terület támogatására irányul elsődlegesen a bemutatni kívánt terv
 - Fejlődés támogatása (próbálkozások segítése, viselkedés szabályozás kialakítása, szokáskialakítás, képességfejlesztés, szabálytudat fejlesztése)
 - Művészeti alkotások közvetítése (mesélés, verselés, mondókázás, éneklés, bábozás)
 - Vizuális tevékenység fejlesztése (rajzolás, gyurmázás, festés)
 - Spontán fejlődési területek támogatása (érzelmi fejlődés támogatása, értelmi fejlődés támogatása, erkölcsi fejlődés támogatása, én-fejlődés támogatása, beszédfejlődés támogatása, mozgásfejlődés támogatása)
- A tevékenység célcsoportja
 - Korosztályi meghatározottság
 - Egyén
- A tevékenységhez kapcsolódó előzmények bemutatása
 - Gyermekek érdeklődési területe
 - Megfigyelés
 - Máshol szerzett tapasztalat
 - Újszerű kezdeményezés
- A tevékenység célja
 - Örömszerzés, élményszerzés
 - Tevékenységek gazdagítása
 - Tapasztalatok gazdagítása
 - Családi programok bővítése
 - A fejlődési területek támogatása
- Alkalmazott módszerek
 - Érdeklődés felkeltése, fenntartása, motiválás
 - Tevékenység kínálása, kezdeményezése
 - Bemutatás
 - Információadás, ismeretnyújtás/a tudás bővítése
 - Megerősítés
 - Kiegészítés, pontosítás
 - Magyarázat
 - Segítségnyújtás
 - Ötletadás

III. A bemutatott tevékenység tartalma

- A tevékenység előzményeinek rövid vázlatos bemutatása
 - Milyen előkészítést igényel
 - Hogyan történik a gyerekek/szülők bevonása, előzetes tájékoztatása
 - Ha szakmai bemutató tevékenységről van szó, hogyan történik a szakterület bevonása, mik a kiválasztás szempontjai, ha projektről van szó, mutassa be a projekt célját, tartalmát
 - Milyen eszközigénye van
- A tevékenység leírása
 - Felépítése
 - Menete
 - Zárása
- Mellékletek csatolása (ha releváns)
 - Alkotások Fényképek az alkotásokról (gyermekről nem)
 - Szövegek, dalok, énekek, mondókák

- Sablonok, minták

Reflexió a játéktevékenységre vonatkozó terv készítése és megvalósítása alapidokumentumról (külön file-ban feltöltendő dokumentum)

- A tevékenység komplexitásának értékelése, a cél megvalósulása
- Résztvevők (szülők, szakemberek) visszajelzései
- Gyerekek reakciói
- Személyes tapasztalatok
 - Mennyiben segítette a terv megvalósítása saját szakmai épülését?
 - Mennyiben járult hozzá a fejlesztendő területek támogatásához?
 - A hétköznapi életben való használhatóságának értékelése
 - Kapcsolhatósága egyéb tevékenységhez, összefüggések, kapcsolódási pontok jellemzői
 - Ajánlás megfogalmazása a kisgyermeknevelők számára
 - Új tudás, kompetencia megszerzésének lehetősége
 - Hogyan segítheti a tevékenység a bölcsőde és a család kapcsolatának építését, a bölcsőde megbecsültségét/rangját.

1.2.1.6. Az Alapprogramban megfogalmazott alapelvek adaptálása

Egy bölcsődei gyermekcsoport (valamennyi kisgyermek) esetében megfogalmazandó valamennyi bölcsődei alapelv érvényesülése a gyakorlati munka során, amely a gyermeki kompetenciák, a gyermeki jogok, a kultúrák és hagyományok tiszteletben tartására és védelmére irányul. Kiemelendő a kisgyermeknevelő szerepe az alapelvek megvalósulásában. Reflexió

I. A bölcsőde és a csoport bemutatása

- A bölcsőde alapadatai (neve, címe, férőhelyszáma)
- Humán erőforrása
- Az adott csoportban dolgozó kisgyermeknevelők végzettsége, életkora, szakmai tapasztalata
- Az adott csoport létszáma, gyermekek életkora, beszoktatási ideje, fiúk, lányok aránya
- A gyermekek fejlettségi szintje, kedvelt tevékenységei, társas kapcsolatok jellemzői
- Családi struktúra rövid ismertetése: milyen közegekből származnak a gyerekek (ki/kik nevelik a gyermeket, család nagysága, nagycsaládból érkező gyermek, kétszülős családból érkező egyedüli gyermek, szülők életkora, szülők iskolai végzettsége, foglalkozása, lakhatási és lakáskörülmények, nevelési szokásaik, nevelési stílusok, dinamikák, családi funkciók működése, családi értékek megfogalmazása

II. Az egyes alapelvek megfogalmazása és gyakorlati megvalósítása a nevelő-gondozó munka terén

- **A család rendszerszemléletű megközelítése**
 - Helyzetek a bölcsődei ellátás során, melyek alkalmasak a család erősségeinek, gyengeségeinek, látásmódjának feltérképezésére, a család működésének megismerésére, megértésére
 - A kisgyermeknevelő számára problémát jelentő családok bemutatása, a probléma színterének kiemelésével (kommunikáció, nevelési módszer, elhanyagolás, kettős nevelés, stb.)
 - A probléma megjelenése a kisgyermek fejlődésében, viselkedési szokásaiban

- Az ismeretek birtokában a család segítése oly módon, hogy a saját erőforrásait képes legyen használni, megelőzni vagy kezelni a problémákat. Beavatkozási lehetőségek, formák (Pl.: szülőcsoport beszélgetés, egyéni beszélgetés, családlátogatás), módszerek
- A rendszerszerű szemlélet értelmezése a mindennapokban, abban a felfogásban, hogy a bölcsődei csoport is egy rendszer. Minták, elemek, módszerek a rendszerszemléletű modell érvényesítésére
- **A kora gyermekkori intervenciós szemlélet befogadása**
 - A gyermek személyes fejlődésének biztosítása a differenciált bánásmód tükrében (interdiszciplináris team tagjai, feladatai, az együttműködés szinterei)
 - Inkluzív szemléletű nevelés megvalósítása a csoportban és ennek modellálása, mintanyújtás
 - A folyamat példákon keresztül történő bemutatása a csoport életében gondozási, nevelési helyzetekben
 - Beavatkozás a gyermek és családi kompetenciák erősödésébe, társadalmi inklúziójának elősegítése
- **A családi nevelés elsődleges tisztelete**
 - A bölcsődei csoportban megjelenő családi nevelési stílusok kategorizálása, viselkedésben való megjelenése
 - Általánosan is elfogadott, otthonról hozott nevelési értékek, hagyományok, szokásrendek beillesztése a kisgyermeknevelés folyamatába
 - Beavatkozási lehetőségek a bölcsőde által nem elfogadható családi nevelési stílusokba, módszerekbe
 - A fent említettek példákon keresztül való bemutatása, ezek eredményei
- **A kisgyermeki személyiség tisztelete**
 - Egyéni fejlődési ütemű, egyéni elvárásokkal és egyéni szükségletekkel (biztonsági, szeretet, fiziológiás) rendelkező kisgyermek bemutatása
 - Személyiségjegyek (ambíciózus, barátságos, bátor, visszahúzódo, szétszórt, nyugtalan, nyugodt) elemzése
 - A gyermekek megismerésének lehetőségei, módszerei,
 - A csoport gyermekeinek individuumbként való bemutatása, kitérve az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségekre
- **A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe**
 - A saját személyiség bemutatása, mint identifikációs modell
 - A jellemzés egyéb szempontjai: beszéd, öltözködés, érzelem megnyilvánulás, gesztusok, temperamentum
 - Példák a bölcsőde mindennapjaiból, melyek az azonosulási mintát bizonyítják
 - Mít tesz annak érdekében, hogy követhető minta legyen/maradjon a gyerekek számára (szakmai képzés, szakmai készségfejlesztés, önismereti képzés)
- **A biztonság és a stabilitás megteremtése**
 - Szorongásmentes, bizalombeli, biztonságot nyújtó, pozitív légkör kialakításának eszközei és megvalósítása
 - Példák a nyílt kommunikációra, beszélgetés „tabu témákról”
 - Empátia, a feltétel nélküli elfogadás, a pozitív odafordulás, a hitelesség, a másik emberbe vetett bizalom megjelenési formái

- A kisgyermeknevelő támogató szerepe a gyermeki igények kielégítésében
- A személyi és tárgyi környezet állandóságának, a napirend folytonosságának, a kiszámíthatóságnak a bemutatása
- **Fokozatosság megvalósítása**
 - A fokozatosság elvének szinterei (Pl.: adaptáció, önállósodás, nevelés, stb.)
 - A fokozatosság megnyilvánulása az új helyzetek megismerésében és azokhoz való alkalmazkodásban, a változások elfogadásában
 - A fokozatosság eredményeinek bemutatása a szokások kialakulása tekintetében
- **Egyéni bánásmód érvényesítése**
 - A kisgyermek belső fejlődési programjának, ritmusának támogatása, ill. korrekciója
 - A kialakuló kompetenciák (ismeretszerzés, tapasztalás, megerősítés) támogatása, irányítása a szabadságfok kiszélesítésével
 - Önálló felfedezések (aktív, feladatvállaló, kereső) támogatása a tapasztalatok pozitív aspektusának rögzítésével
 - A spontán fejlődés támogatása példákkal megjelenítve
- **Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége**
 - A humánus és emberi méltóság tisztelete, a szakmai és etikai szabályok érvényesülése a gondozás során
 - Speciális gondozási helyzetek tárgyi és személyi feltételeinek bemutatása
 - A kisgyermek együttműködési készségének, tevékenységbe való bevonásának módszerei
 - Maslow-i szükséglet – piramis szintjeinek észlelése a csoportban, az előbbre jutáshoz szükséges fejlesztési eszközök és módszerek bemutatása
 - Nevelési feladatok az egyes gondozási műveletek során a gyermekek életkorának és fejlettségének függvényében
 - A kulturális és társadalmi szokások megjelenése a gondozás és nevelés kapcsán
 - Interakciós és tanítási helyzetek, mint a nevelés-gondozás építőkövei
 - Szokáskialakítás, dinamikus sztereotípiák megvalósulása
- **A gyermeki kompetenciakészítés támogatása**
 - Az egyes gyermekek egyéni belső fejlődési programjához igazított nevelés a kompetenciák formálódásában
 - A szociális és érzelmi kompetencia fejlődése az aktivitás, együttműködés, interakció során
 - Kognitív (beszédfejlődés, gondolkodás, értelmi fejlődés, képesség –és készségfejlődés), személyes/szociális (kötődési képesség, kapcsolatteremtési képesség, beleérző képesség, kooperációs képesség, konfliktusmegoldó képesség), mozgásos (kézügyesség, finommotorika, mozgáskoordinációs képesség, egyensúlyozó képesség)
 - A kompetenciafejlesztés és a személyiség összefonódása az egyes gyermekek esetében
 - A kiemelkedő képességű gyermekekhez is igazodó differenciált kínálat

Reflexió „Az egyes alapelvek megfogalmazása és gyakorlati megvalósítása a nevelő-gondozó munka terén (külön file-ban feltöltendő dokumentum)

- Mennyiben segítette a prezentáció elkészítése saját szakmai tevékenységét? (személyes tapasztalatok és konzekvenciák)
- A saját fejlődés értékelése az alapidokumentum elkészítése által
- Változtatási lehetőségek és szükségszerűségek a nevelés-gondozás folyamatában
- Az alapelvek érvényesülésének komplexitása, segítő és hátráltató tényezők
- Az alapelvek és személyes vélemény összevetése
- Hogyan segítheti a bölcsőde munkáját a prezentáció elkészítése?

1.2.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelő portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Művészeti nevelés a bölcsődében	Egy olyan tevékenység leírása, amely a bölcsődei szakmai program csoportra vonatkozó tervei megvalósításának részletes leírását tartalmazza a művészeti nevelésre vonatkozóan az életkori sajátosságok figyelembevételével, kiemelve a kisgyermeknevelő tevékenységét. Reflexió.	1,2,3,4,5,6,7,8
2.	Gyakorlatvezetői feladatok a kisgyermeknevelő munkájában	Egy képző intézményből nevelési gyakorlatát töltő hallgató mentorálásának bemutatása a bevezetéstől az önálló terepgyakorlatig. Terepnapló. Reflexió	1,2,4,5,6,7,8
3.	Felkészülés családi programok lebonyolítására	Egy családi program (juniális, Anyák napja, Márton nap, stb.) bemutatása a tervezéstől a megvalósításig. Reflexió	1,2,5,7,8
4.	A szülőcsoport beszélgetésre való felkészülés és megvalósítás	Egy saját élményű szülőcsoportos beszélgetés folyamatának leírása a tervezéstől a megvalósításig. Csatolandó a beszélgetésről történő leíró feljegyzés. Reflexió.	1,2,4,5,6,7,8
5.	Kisgyermeknevelői tevékenység megfigyelése	Egy kisgyermeknevelő megfigyelése a tartalmi elemekben megfogalmazott témák szerinti, saját szempontok alapján. Csatolandó a megfigyelési és a kisgyermeknevelővel való konzultációt leíró feljegyzés. Reflexió.	1,2,4,5,6,7,8
6.	Jó gyakorlat a kisgyermeknevelő munkájában	Egy jó gyakorlat összefoglaló bemutatása, melynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett. Gyakorlati tapasztalatok, felhasználás leírása. Reflexió.	1,2,6,7,8
7.	Saját publikációk, előadások (házi)	Saját publikációk listászerű felsorolása és egy kiválasztott publikáció részletes bemutatása. Publikáció csatolása. Az	1,7,8

	továbbképzés is) bemutatása	előadásról prezi, vagy power point feltöltése	
8.	Esetmegbeszélés leírása	Egy saját élményű esetmegbeszélés leírása az esetprezentációtól az összegzés, lezárás folyamatáig. Reflexió	1,3,4,7
9.	Integráció és inklúzió a bölcsődében	Egy olyan bölcsőde bemutatása, ahol a korai fejlesztés (Pedagógiai Szakszolgálat által végzett korai fejlesztés a bölcsődében) teljes integrációban történik és az inklúzió magas szintű.	1,2,3,4,5,6,7,8

1.2.2.1. Kiegészítő dokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.2.2.1.1. Művészeti nevelés a bölcsődében

I. Tevékenység/ kezdeményezés leírás

A kisgyermeknevelő neve:

Csoport:

- Név
- A gyermekek kora (legkisebb-legnagyobb)
- Nemek aránya

Tevékenységi forma/kezdeményezés:

- Művészeti nevelés
 - o ének, zene, mondóka – mozgással, hangszerrel kísért zenei tevékenység stb.
 - o vizuális, alkotó tevékenység – rajzolás, festés, mintázás stb.
 - o mese, vers, képeskönyv-nézegetés, bábozás?
- Mozgásos tevékenység
- Közvetlen környezet megismerése - tapasztalatszerzés

A tevékenység időpontja:

A tevékenység/kezdeményezés célja:

- Megismerési, fejlődési, fejlesztési, spontán érést támogató, szociális, mozgás- vagy zene örömeinek, szépségének felfedezése; tapasztalatszerzés, gyakorlás stb.

A tevékenységhez kapcsolódó előzmények:

- Beszélgetések, korábbi tevékenységek, kezdeményezések a témában; megfigyelések, korábban énekelt dalok, mondókák, versek, mesék; képeskönyv nézegetés stb.

A tevékenység témája:

- Konkrét megnevezése az éneknek, mondókának, versnek, mesének, mely része a tevékenységnek vagy a mozgásforma és a felhasznált eszköz bemutatása stb.

A tevékenység tartalma:

- A tervezett kezdeményezés rövid vázlat. Hogyan kívánja a kisgyermeknevelő a gyermekeket a tevékenységbe bevonni, milyen figyelemfelkeltő, motiváló eszközöket kíván használni, hogyan tervezi a tevékenység lezárását.

Kapcsolat más területekkel:

- Amennyiben az adott tevékenység kapcsolható előző vagy következő tevékenységhez, akkor annak megnevezése – összefüggések, kapcsolódási pontok bemutatása.

Alkalmazott módszerek:

- Játékból indított motiválás, beszélgetés, bemutatás, magyarázat, pozitív megerősítés stb.

Eszközök:

- A szükséges eszközök tételes, mennyiségileg pontos felsorolása.

Felhasznált források:

- Irdalomjegyzék pontossággal készített forrásjegyzék.

A tevékenység kidolgozása		
Idő	A tevékenység felépítése és menete	Módszerek, eszközök, megjegyzések

Mellékeltek: - lehetséges elemek -

- Sablonok, minták csatolása a gyermekeknek szánt formátumban.
- Szövegek, dalok, mesék csatolása a források pontos megjelölésével.
- Egyebek.

Reflexió a tevékenység/kezdeményszerzés leírásához (feltöltése külön file-ban):

- Igazodik-e a tevékenység a csoport életkori összetételéhez?
- Igazodik-e a csoportszoba elrendezése, berendezése a tevékenységhez? Milyen változtatásokra volt szükség az előkészítés folyamán?
- Milyen előzetes ismeretekkel rendelkeztek a gyermekek az eszközökről, a tevékenységről a kezdeményszerzéskor?
- Szükség volt a társ kisgyermeknevelő együttműködésére a lebonyolítás során?
- Milyen módon volt szükség a differenciálásra a kezdeményszerzés során a gyermekcsoportból csatlakozó kisgyermekek között? Hogyan valósult meg, miben nyilvánult meg?
- Milyen játéktevékenységből indította ki a kezdeményszerzést?
- Hogyan, és hány kisgyermek csatlakozott?
- Hogyan értékeli a lebonyolított tevékenységet? Milyen szerepe volt benne?
- Fejtse ki, megvalósult-e a tevékenység célja?
- Milyen szakmai tapasztalatokat tud levonni a tevékenység lebonyolításából?

1.2.2.1.2. Gyakorlatvezetői feladatok a kisgyermeknevelő munkájában

Tartalmi elemek:

- A hallgató neve: kitalált név. - *A bemutatás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen.*
- A hallgató életkora, képzőintézmény neve, szak megnevezése, évfolyam, félév megjelölése.
- Milyen típusú gyakorlatát tölti a bölcsődében a hallgató (egyéni, összefüggő szakmai, záró)?
- Intézménybemutatás a hallgató számára – kisgyermeknevelői nézőpontok, szakmai szempontok alapján.
 - intézmény szerepe és helye a település intézményhálózatában
 - személyi feltételek a bölcsődei egységben
 - tárgyi feltételek a bölcsődei egységben
- Saját csoportjának bemutatása, ahol a hallgató a szakmai gyakorlatát tölti (korosztály, nemek aránya, csoport sajátosságai, kisgyermekek egyéni igényei, szükségletek, csoport napirendje, kisgyermeknevelők munkarendje)

- Hallgató beilleszkedésének támogatása – eszközök, módszerek.
- Hallgató megfigyelő / önálló tevékenységének segítése.
- Felmerülő nehézségek. Megoldási lehetőségek.
- Önálló nevelési, gondozási feladatvégzés kisgyermeknevelői támogatással, útmutatással.
- Önálló munkavégzésről visszajelzés a hallgató számára.

Reflexió a tereptanári feladatok ellátásához (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Hogyan értékeli a kapcsolatát a hallgatóval a közös munka során?
- Milyen eszközöket, módszereket alkalmazott az ismeretek átadására?
- Saját közreműködésének, együttműködésének értékelése?
- Milyen tapasztalatokat szerzett a hallgatóval végzett közös munka során?

1.2.2.1.3. Felkészülés családi programok lebonyolítására

1. Program megnevezése

- Az adott családi program jelentőségének bemutatása, szerepe a családokkal való együttműködésben.
- A program témája, ünnephez, bölcsődei eseményhez való kapcsolódásának bemutatása.
- A program céljának meghatározása.
- Résztevők körének meghatározása, időpont kiválasztása, meghívottak felkérése.
- Költségkeret meghatározása, szükséges anyagok, eszközök beszerzése.
- Határidők, felelősök megjelölése

2. **A program bemutatása:** részletes, tényszerű leírás, kivitelezés, lebonyolítás.

3. **Összegzés, értékelés.**

Reflexió a program leíráshoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Megvalósult-e a célkitűzés a bemutatott programban?
- Hogyan segítette elő a program a kapcsolatépítést, a családokkal való együttműködést? Miért volt indokolt a program? Miért azt tettük a program során, amit tettünk?
- Személyes tapasztalatok, élmények.
- Milyen hatással volt a megvalósított program szakmai tevékenységére?
- Hogyan értékeli a programot kisgyermeknevelői szemmel?

1.2.2.1.4. Kisgyermeknevelői tevékenység megfigyelése

- Az intézményen belül a csoport bemutatása szakmai pontossággal, melyben a megfigyelés zajlott.
- A megfigyelés struktúrájának rövid összefoglalása – megfigyelési szempontok és a jegyzőkönyvezés módjának ismertetése.
 - megfigyelési szempontsor összeállításánál figyelembe vett szempontok – illeszkedés a megfigyelés témájához.
- A megfigyelt kisgyermeknevelő és csoportjának részletes bemutatása (gyermekek életkora, nemek aránya, a csoport személyi- és tárgyi feltételei, napirend, munkarend)
- A megfigyelés tényszerű leírása – kiemelten a megfigyelési szempontok tükrében.
- A megfigyelt kisgyermeknevelővel való konzultáció leírása – hogyan látta önmagát.

- Szükség esetén célzott kérdések feltevésével kiegészíthető a megfigyelés.
- A megfigyelésről leíró feljegyzést készít.

Reflexió a megfigyeléshez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Hogyan illeszkedtek egymáshoz a megfigyelés témája és a megfigyelés szempontjai?
- Megállapítások, benyomások összesítése, szakmai szempontok alapján történő elemzése.
- A reflexióban megjelenik az események leírásához kapcsolódó véleményformálás, mely illeszkedik a megfigyelési szempontokhoz.
- Személyes tapasztalatok.
- Hasonlóságok és különbségek bemutatása a saját és a megfigyelt kisgyermeknevelő szakmai munkájában.

1.2.2.1.5. Esetmegbeszélés leírása

Az esetleírás szerkezete

I. Alapadatok

- A gyermek neve (fiktív)
- Születési év, hónap
- Lakcíme (fiktív)
- Testvéreinek száma, életkora
- Kikkel él együtt?
- A gyermek és családjának legfontosabb jellemzői
- Lakhely jellege: falu, község, város, kisváros, nagyváros
- A család szocioökonómiai státusza (szülők foglalkozása, iskolai végzettsége, társadalmi, gazdasági helyzete)
- Egészségi állapota (ha releváns az adott esetről)
- Voltak-e nagyobb változások a gyermek életében (pl. költözés, családi szerkezet)?

II. Előzmények, előzmény információk

A bölcsődei időszakot megelőző fejlődési jellemzők (amennyiben az ismeretek megszerezhetők)

- Milyen kisbaba volt (nyugodt, síró)?
- Ki gondozta őt a bölcsődébe kerülés előtt, ki segített a gondozásban?
- Mikor állt fel a gyermek, mikor kezdett járnival, mászott-e, kúszott-e mielőtt elindult?
- Mikor kezdett beszélni, mik voltak az első szavai?
- Beteges-e, volt-e esetleg kórházban, ha igen, mennyi ideig?
- A bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap anamnézis adatai
- Születési súly, terhesség ideje, lefolyása, szülési sérülés történt-e, anyatejes táplálást mennyi ideig kapott, van-e valamilyen gyógyszer vagy étel allergiája, lázas eclampsiája volt-e, megkapta-e a szükséges védőoltásokat, környezeti státusza)

III. Helyzetkép

- A gyermek személyiségének jellemzői a fejlődési napló alapján
- A gyermek érzelmi állapot, személyiség típusa, temperamentuma
- Felnőttekhez való viszonya (hangsúlyozottan a szülőkkel való kapcsolata)

- Kisgyermeknevelővel való kapcsolata
- Más felnőttekkel való kapcsolata
- Gondozással kapcsolatos magatartása (étkezés, mosakodás, öltözködés)
- Mozgás
- Értelmi fejlődés (figyelem, érdeklődés, játék, alkotó tevékenység)
- Gyermekhez való viszonya
- Alvás
- Szobatisztaság
- Egyéni megnyilvánulások
- Hogyan viselkedik, amikor örül? Hogyan viselkedik, amikor bánatos? Hogy lehet jókedvre deríteni? Hogy lehet megnyugtatni?
- Hogyan viselkedik, amikor nem sikerül neki valami, amit nagyon szeretne?
- Fél-e valamitől?
- Mi a kedvenc játéka?
- Kivel szeret játszani? Van-e játszótársa?
- Mi a kedvenc étele / itala? Van-e olyan étel / ital, amit kifejezetten elutasít?
- Van-e kedvenc meséje, dala, mondókája?
- Ami még fontos lehet:
 - A gyermek viselkedésének jellemzői, probléma megoldási módjai
 - A gyermek motivációi
 - Reakciói a szabálybetartási követelményekre
 - Reakciói a szeretetkapcsolatokra
 - Reakciói a szülői megnyilvánulásokra
 - Amit hangsúlyozni szeretne

IV. Intézményi környezet rövid bemutatása

- Hány férőhelyes a bölcsőde
- Milyenek a tárgyi feltételek?
- Milyenek a személyi feltételek?
- Hány gyermek van az adott csoportban, milyen életkorúak
- 10 szó, ami a bölcsődére leginkább jellemző

V. A probléma bemutatása

- Mi a probléma?
- A problémák előfordulása: hol, mikor, milyen gyakran, mennyi ideig?
- A probléma nyilvánvaló és mögöttes (feltételezett) okai
- A probléma hatása a gyermek életére
- A probléma hatása a család életére
- A probléma hatása a bölcsődei csoport életére
- A probléma hatása a kisgyermeknevelők tevékenységére
- Korábbi problémakezelési- megoldási próbálkozások
- Ki vett részt a probléma megoldásában: a család, az intézmény?
- A külső szakemberek részéről?
- Milyen eredmények/deficitok születtek, mennyire voltak sikeresek/sikertelenek a kísérletek?
- Erősségek és gyengeségek
- Szubjektív vélekedés a probléma eddigi megoldásáról
- A probléma előre kalkulálható következményei

VI. Akcióterv

- Az összegyűjtött adatok értékelése
- Hiányok az esetkezelésben
- Megoldási alternatívák vázolása szereplőkre bontva (kisgyermeknevelő, bölcsődevezető, szülők, külső munkatársak)
- Cselekvési terv vázolása, munkamegosztás és együttműködés, időhatárok
- Az esetmunkában alkalmazható stratégiák, módszerek
- Dilemmák az eset rendezésével kapcsolatban
- Hogyan értékeli a saját szerepét a probléma rendezésében (önértékelés)
- Az eredmények megszilárdításának, fenntartásának stratégiái

VII. Az eredmények elemzése (értékelés)

- Az esetmunka folyamatának értékelése
- Adekvát-e az akcióterv a célok eléréséhez?
- Erőforrások elemzése
- Melyek a változást elősegítő/gátló tényezők?
- Mennyire tényszerű az esetismertetés, mennyire kiterjedt a feltárás?
- Vannak-e az esetleírásnak más problémákra áttehető tanulságai?

Reflexió az esetmegbeszéléshez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Az esetmegbeszélés témájára és folyamatára való reflektálás
- A feldolgozott probléma hogyan illeszkedik a szakmai gyakorlatába (mennyire gyakori, mennyire felkészült megoldási alternatívákkal)
- Az adott esetet milyen szempontok szerint prezentálták, milyen módszerekkel dolgozták föl
- Milyen megoldási alternatívák születtek, hogyan értékelné ezeket szakmai szempontból

1.2.2.1.6. Integráció és inklúzió a bölcsődében

- A bölcsőde intézményi szintű bemutatása, alapadatai (név, cím, férőhelyre vonatkozó adatok)
- A bölcsődei személyi feltételeinek bemutatása – különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátó kisgyermeknevelőkre (végzettség, korábbi szakmai tapasztalat, speciális ismeretek, életkor)
- A bölcsődében zajló integrációs munka rövid, tényszerű összefoglalása a szakszerű nevelés-gondozás jegyében
- Hogyan valósul meg a tevékenység a bölcsődébenAz ellátott gyermekek és családjaik összefoglaló bemutatása
- A Pedagógiai Szakszolgálattal való együttműködés és kapcsolattartás módszerei, eszközei, a kapcsolat minősége
- Kapcsolati rendszer egyéb segítő és társszakmákkal, speciális kapcsolat a családokkal
- Tárgyi feltételek összefoglaló bemutatása – fókuszban az integrálás – milyen speciális igények kielégítésének felel meg
- Hogyan valósul meg a csoportkohézió, munkatársakkal való együttműködés

1.2.2.1.7. Saját publikációk, előadások (házi továbbképzés is) bemutatása

Saját publikációk és előadások listászerű felsorolása és egy szabadon kiválasztott publikáció vagy előadás bemutatása.

- A kiválasztott anyag összefoglaló bemutatása mellett szükséges a publikáció / előadás elkészítésének menetéről, felkérésről stb. leírást készíteni.
- Mennyire volt meghatározó az anyag elkészítése vagy az elkészített anyag a szakmai munkájára?

Publikáció esetén a kiválasztott anyagot csatolni kell.

Előadás esetén a prezentációt (PPT, prezi) csatolni kell.

1.2.2.1.8. Jó gyakorlat a kisgyermeknevelő munkájában

- Saját vagy team munkában fejlesztett szakmai anyag, tevékenység tömör összefoglalása, bemutatása
- A fejlesztés-újítás szükségességét igazoló tényezők bemutatása
- A kialakított jó gyakorlat hogyan kapcsolódik össze a kisgyermeknevelő szakmai munkájával
- Amennyiben team munkában készült az anyag:
 - o résztvevők körének bemutatása
 - o támogatók, tanácsadók bemutatása
- Saját közreműködés, szerepvállalás a kidolgozásban
- Az újítás elemeinek részletezése, ismertetése – kisgyermeknevelői tevékenységhez kapcsolása
- A jó gyakorlat kipróbálásának, bevezetésének menete, módja, a tapasztalatok összegzése

Reflexió a jó gyakorlat témához (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A tervezésben és a megvalósításban való részvétel bemutatása?
- Milyen fogadtatása volt a bemutatott gyakorlatnak, milyen visszajelzéseket kapott az anyag?
- Milyen tapasztalatokat szerzett?
- Milyen új tudás, kompetenciák megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet?

1.2.2.1.9. A szülőcsoport beszélgetésre való felkészülés és megvalósítás

- I.
 - A bölcsőde rövid, lényegre törő bemutatása
 - A szülőcsoportos beszélgetés általános gyakorlatának bemutatása az adott bölcsődében (alkalmazott módszerek, lebonyolítás, sajátosságok)
- II.
 - Saját élményű szülőcsoportos beszélgetés témájának meghatározása
 - o mi adja a téma aktualitását
 - o hogyan konvertálják át a kisgyermeknevelők kérdésekké a meghatározott témát
 - Mit szeretnének elérni a beszélgetéssel?
- III.
 - A szülőcsoportos beszélgetés tervezésének menete – feladatok
 - o időpont meghatározásának szempontjai
 - o helyszín kiválasztásának szempontjai
 - o esetleges vendég(ek) meghívásának szempontjai

- Munkamegosztás, feladatok, határidők felosztása és meghatározása a szülőcsoportos beszélgetés levezetői között
 - Munkaformák kiválasztása – indoklás
 - Időkeret meghatározása – indoklás
 - Esetlegesen szükséges eszközök meghatározása – indoklás
 - Felkészülés folyamatának bemutatása
- IV.
- A helyszín kialakítása, elrendezése
 - Hangulatteremtés eszközei, módszerei
- V.
- A szülőcsoportos beszélgetés menetének részletes, tényszerű leírása
 - Résztvevők száma, résztvevői kör rövid meghatározása
 - Feldolgozott téma – problémafeltárás menete, módja
 - Alternatívák keresése
 - Lezárás
 - Adminisztrációs teendők

Reflexió a szülőcsoportos beszélgetés témához (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A saját élményű beszélgetés rövid értékelés – személyes tapasztalatok, konzekvenciák
- A választott eszközök, módszerek, munkaformák beválása a beszélgetés során
- A beszélgetés, a lebonyolítás tanulságai
- Célkitűzések megvalósulása
- Korrekciók, lehetséges variációk, tovább fejlesztési lehetőségek
- A tervezés és megvalósítás folyamán felmerülő problémák, nehézségek felismerése – megoldási alternatívák bemutatása
- Segítő és hátráltató tényezők
- Hogyan segíti a szülőcsoportos beszélgetés a szakmai munkáját
- Hogyan segíti a szülőcsoportos beszélgetés az együttműködést a résztvevőkkel

1.2.3.Mintadokumentumok

1.2.3.1. Csoportprofil

A kisgyermeknevelő neve:

Végzettsége:

A pályán eltöltött idő, jelenlegi munkahelyén eltöltött idő:

A bölcsőde neve, címe:

A gyermekcsoport elnevezése:

Csoportszervezési forma: vegyes életkorú gyermekek csoportja. A csoportba 12 gyermek jár. Ebből hat gyermek 24-34 hónap közötti, négy gyermek 18-23 hónap közötti, egy gyermek 17 hónapos, egy gyermek 16 hónapos. A nemek aránya: 7 fiú és 5 kislány. Közülük 6 gyermek második éve jár bölcsődébe, 6 gyermek szeptember-október hónapban csatlakozott a társasághoz. A gyermekek családi háttere különböző. Hatgyermek jómódú, tehetős, rendezett anyagi háttérrel rendelkező családban él. Lakáskörülményeik kiválóak, autóval rendelkeznek, bölcsődébe is azzal járnak. Két kisgyermeket az édesanyja egyedül nevel, de megélhetési problémáik nincsenek, az érzelmi-szeretetkapcsolat is biztosított a gyerekek számára. Mindkettőjüknek egy óvodás korú testvére van. Négy gyermek nehezebb körülmények között él. Hárman önálló, de szűkös alapterületű és berendezésű lakásban laknak, egy

kisgyermek a szüleivel a nagymamánál lakik, egy szobában él a szülőkkel. Ő 30 hónapos, halmozottan hátrányos helyzetű. A család jövedelme főleg segélyekből és a nagymama nyugdíjából áll. A szülők iskolázatlanok, nehezen találnak munkahelyet maguknak, szociális ártalomként az apa esetében az alkoholizmus társul. A család- és gyermekjóléti szolgálat látókörében vannak, de egyelőre csak a munkahelykeresés tekintetében igényelnek segítséget. Ő az egyetlen, aki kiemelt figyelmet igénylő gyermek, akik már a beszoktatásnál is nehezen illeszkedett be a csoportba, és azóta is nehezen találja meg a hangot a csoporttársaikkal. Játéka felületes, nincs kedvenc tevékenysége. Gyakran zavarja meg a társait, elveszi a játékukat vagy feldönti a készülőben lévő tornyot. A kisgyermeknevelő társaságát szívesen keresi, gyakran ül az öünkbe, de csak percekig marad, szalad tovább. A gyerekek kicsit tartanak tőle, nem örülnek, ha együtt akar játszani velük, ezért időnként konfliktus alakul ki közöttük, mert I.J. agresszívan reagál a visszautasításra.

Van két kisgyermek, akik kiemelt képességűeknek tekinthetők. K.I. két anyanyelvű, mindkét nyelven 34 hónapos kora ellenére kiválóan kommunikál. Velünk, a csoporttársaival és az édesanyjával magyarul beszél, de ha a papa érkezik érte, azonnal átvált az angolra és társalgási szinten meséli el, mi történt aznap a bölcsődében. Hosszú verseket és mondókákat mond mindkét nyelven, énekel, szinte felismerhető emberarcokat rajzol. Mozgására azonban az ügyetlenség jellemző. Lépcsőn óvatosan, kapaszkodva közlekedik, a kertben a kis buckákon többször megbotlik, biciklire nem ül fel. A kertben is inkább képeskönyveket nézeget és a felnőtt társaságát keresi. S.H. 32 hónapos. Ő már sakkozik, de a fejlett logikai gondolkodása egyéb szinten is megmutatkozik. Összefüggéseket felismer, megfogalmaz, kedvelt sémája az ok-okozati kapcsolatok értelmezése (azért sárga a rigó csőre, mert sok sárgarépat csipeget). Nagyon precízen, minden részletre odafigyelve alkot. Szín- és formavilága gazdag fantáziát, eredeti megoldási módokat mutat. A gyermekek mindkettőjükkel szívesen kapcsolódnak be a közös tevékenységekbe, K.I.-t különösen a lányok, S.H. társaságát a fiúk keresik. A kisebb játszócsoportok összetétele nem konstans, időről időre folyamatosan változik. Tevékenységben jelenleg jellemző a konstruáló játék, vannak, akik közösen építenek házat, várat, állatkertet, benzinkutat. A lányok sokat játszanak a babaszobában együtt, főzőcskéznek vagy sétálni viszik a „gyerekeiket” babakocsiban. Vannak magányosan játszó, akik egyedül konstruálnak, autóznak, kirakóznak vagy önállóan játszanak a babaszobában. A fiúk általában fiúkkal játszanak, míg a lányok lányokkal, de ez nem állandó, nem zárkoznak el a másik nemmel való játéktól sem. Ez különösen mozgásos játékoknál mutatkozik meg, együtt szaladgálnak, hangoskodnak a kertben. Kivéve K.I.-t, aki körül a kertben is mindig van 1-2 lány. Azt nagyon kedvelik, ha a kisgyermeknevelőnek van ideje a szőnyegre leülni és meséskönyvet vagy höcögtető játékot játszana. Eleinte ilyenkor az egész csoport odatódul, alig lehet igazságot tenni, kit ültessünk az öünkbe először, aztán, ha már mindenkire sor került, akkor csak 4-5 gyermek igényli az ismétlést. I.J. közben szalad egy kört a szobában, fellök 1-2 építményt, odébb löki a székeket vagy autókat, majd visszaszalad és újra az ölembe ül. Nyugtalan ott is, nem tud ellazulni és élvezni a játékot. Tőle eltekintve, a gyermekek megértőek társaikkal szemben, vigasztalják, ha valaki kétségbeesik vagy fájdalma van. A hiányzó után naponta többször érdeklődnek mikor gyógyul meg, mikor folytatódhat a tegnapi elkezdett játék. Sokszor már a szobába lépve felméri a terepet ki van ott, és érdeklődnek a hiányzó barátjuk után. A kapcsolatok általában stabilak, nem jelenik meg az összeveszés-kibékülés. Gondozás terén vannak már teljesen önálló és sok segítséget igénylő gyerekek. A 23 hónapos alattiakat még pelenkázni kell, nem is jelentkezik meg szobatisztasági igény náluk. A gondozási műveletek alatt azonban a legkisebb is együttműködő, szívesen segít a nadrágját felhúzni, a cipőt levenni. Ragyog a szemük és további próbálkozásra motiválja, ha megdicsérik őket. A nagyobb társak, különösen a lányok szívesen vannak a fürdőszobában velünk a kicsik gondozásánál, pelenkát hoznak, kinyitják a csapot, megfogják a kicsi kezét és a törülközőhöz kísérik, magyaráznak neki. A fiúk a játéktevékenység során teszik ugyanezt. Segítenek egy-egy kockát a helyére illeszteni vagy a motoron tolják a kicsiket. Az együttműködő szándék a csoportban csak I.J.-nél nem jelenik meg.

A csoport kommunikatív. A 16 hónapos kicsi halandzsa beszéddel és mutogatással fejezi ki magát. Gyakran megfogja a kezünket és odahúzza, ahol segítséget szeretne kérni. Ezt megteszi Lilivel is, aki a csoporttagok közül a legempathikusabb a gyermekekkel és szívesen segít mindenben. Utána odajön hozzám, büszkén meséli, hogy a kicsi azt kérte tőle, öltöztesse fel a babát. Várja az elismerést, amit egy puszi kíséretében meg is kap. A 17 hónapos kislány egyszavas mondatokat használ, de a „baba” vagy a

„lapa” több jelentéssel bír. Van, mikor saját magát nevezi babának, van amikor a játszósarokban lévőket. A „lapa” jelenthet lámpát és labdát is, de a szituációk között már jól eligazodik. Kiismeri magát a napirendben, tudja ki után fogom őt szólítani az ebédhez, „hamma-hamma”- mondja, ha nagyon éhes. A 18 hónapos kisfiú többszavas mondatokat használ. Kedvenc kifejezése az „anya jön”, hiszen ő még csak két hónapja jár hozzánk, így a beilleszkedése még bizonytalan. Háromszor volt beteg ez idő alatt, egyszer néhány napot kórházban is töltött tüdőgyulladással. Utána nehéz volt a visszailleszkedés, legalább egy hétig minden reggel keservesen sírt az elválásnál. Anyukája mindent megtett a helyzet megkönnyítésére; rövid időre a csoportban maradt vele, délután alvás után már jött is, de ennek ellenére nehéz volt az adaptáció. A társaság többi része összetett mondatokban beszél, természetesen nem azonos szinten. Van, aki igen gazdag szókinccsel rendelkezik, van aki, 200-300 szót használ. A kisebb gyerekek főleg velünk beszélgetnek, tőlünk kérnek információt, hozzánk bújnak, a nagyobbak már kisebb csoportokban kezdeti szerepjátékot játszanak, együtt mennek vásárolni vagy autózni. Érdekes, hogy a kisebbeknél sem az egymás mellett játszás a jellemző, hanem a nagyokhoz való vonzódás, csatlakozás, az ő tevékenységük utánzása.

A csoportszoba be-és elrendezése a vegyes életkorú gyermekeknek megfelelő. Van egy elkerített szobasarok, ahol a 16 hónapos kicsi játszik, míg a nagyobbak ebédelnek. Reggelikor és uzsonnakor már ő is az asztalhoz ül. Vannak építő, konstruáló, érzékelés-észlelésfejlesztő, finommotorika, szerepjáték, mozgásfejlesztést segítő, ének-zenei eszközök, a beszédfejlődést elősegítő eszközök, alkotó tevékenység eszközei, környezet megismerését segítő anyagok és eszközök. A játékok elhelyezése fonott kosarakban, nyitott polcon történik, de Pl.: a ceruzákat, festékeket, pöttyit nyitott polcon ugyan, de gyermekek által nem elérhető helyen tároljuk. Ez a kisebbek biztonságát szolgálja. A szobát úgy rendeztük be, hogy legyenek szabad terek, ahol autózni, labdázni lehet, de legyenek olyan nyugodt sarkok is, amik olvasásra, építésre alkalmasak. Az összetartozó funkciók eszközeit (babakönyha, babák, ruhák, kis asztal) egymás közelében helyeztük el. A játékkészlet minőségével és mennyiségével elégedettek vagyunk.

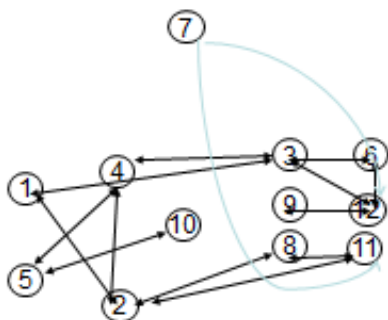
Szociometriai mátrix vagy szociogram elkészítése és elemzése az alábbi szempontok szerint:

A leírás szempontjai:

- Van-e kapcsolat az egyes gyermekek között?
- Ki kivel barátkozik, kivel játszik szívesen?
- Ki után érdeklődnek, ha nincs jelen a csoportban?
- Ki a csoport hangadója, legnépszerűbb tagja?
- Ki a legvisszahúzójobb a csoportban?
- Kik vigasztalják a társukat, ha rosszkedvű?
- Kik vonnak be legszívesebben a játéktevékenységbe?
- Kiknek nincsenek játszótársai a csoportban?
- Kik azok, akik unatkoznak, csellengnek a csoportban?
- A családi közösségek főbb jellemzői (pl. van-e közöttük nehezített élethelyzetben lévő?)

Szociogram elkészítése - minta

Szociogram a Maci csoport gyermekeiről

osopot:	Maci	
Bölcsőde:	Egyesített tagintézmény	
Település:	Budapest	
Vizsg. ideje:	2016.11.02.	
Kísértemel vezető:	T.M.	
C-M mutató	Létszám	%
Központ (C)	12	
Köztes	11	
Periféria (M)	1	
Társas alakzatok	Létszám	%
Magányos	1	
Pár	3	
Lánc		
Csillag	5	
Háromszög		
Nagyobb zárt		

- 1. 18 hónapos kisfiú
- 2. 22 hónapos kisfiú
- 3. 25 hónapos lány
- 4. 21 hónapos lány
- 5. 17 hónapos lány
- 6. 29 hónapos lány
- 7. 30 hónapos kisfiú
- 8. 32 hónapos kisfiú
- 9. 28 hónapos lány
- 10. 16 hónapos kisfiú
- 11. 34 hónapos kisfiú

A kapott eredmények (a látottak) elemzése

- Milyen benyomásai vannak a szociogram látványa alapján?
- Adekvát-e a rajz a csoportról alkotott eddigi képével?
- Hogyan viszonyulnak a kisebbek és a nagyobbak egymáshoz? Van-e beavatkozási feladata a gyerekek fejlődése érdekében?
- Melyek a változást elősegítő / gátló tényezők?
- Mik a legelső és legfontosabb teendők?
- Milyen tanulságokat von le a látottakból?

1.2.3.1.1. III.1.3.2 Projektpedagógia (A játéktevékenységre vonatkozó terv készítéséhez)

Projektpedagógia megvalósítása bölcsődei nevelés keretein belül - Tappancs Dani kertecskéje nap

Tematika, célkitűzés:

A Tappancs család történeteiről szóló 4 részes könyvsorozat.

Tappancs Dani kertecskéje tematika köré épülő napunk a kerttel, a zöldségekkel - gyümölcsökkel, egészséges életmóddal való megismerkedésre szolgál. Célja, hogy napközben a gyerekek megfoghassák, szagolhassák, megízlelhessék, és saját termőhelyükön szemlélhessék meg a hétköznapi életükbe kerülő zöldségeket, gyümölcsöket, és becsatlakozhassanak az elkészítés folyamatába is. Délután pedig a szülőknek is nyújtunk programokat, olyan témákban, mint: „Mit tegyünk, hogyan főzzünk, ha válogatós a gyermekünk?”, „Hogyan vezessünk be új zöldség-gyümölcs féléket a kisgyermek étkezési rendjébe?”, „Egészséges életmód már gyermekkorban is”.

A Tappancs Dani nap, mivel egy nyuszi-ról szól a húsvétot megelőző napokban kerülne megrendezésre. Így az egészséges életmódon kívül, húsvétra készülő játékokkal, feladatokkal egészülne ki a program.

A cél a gyerekek- szülők- kisgyermeknevelők közös munkájából, együtt játszásából létrejövő tapasztalati úton való megismerési, tanulási folyamat elősegítése, az ünnepre való felkészülés.

Programok:

- Az udvaron lévő fa alatt kialakított „Nyuszi- odúban” kezdődik a nap, ahol kényelmesen elhelyezkedve a kisgyermeknevelők érzékletesen, szinte eljátszva felolvassák a gyerekeknek a Tappancs Dani kertecskéje című mesét.
- Körutazás *Dani kertjében*: a kertben elhelyezett, különböző pontokon gyümölcsök, zöldségek megnézése, megtapogatása, meghatározzuk, melyik élelmiszer honnan származik (fáról, földből stb.) Pl.: Répákat duggatunk a földbe, almát kötünk a fákra.
- *Nyuszi Hopp ugráló várban* a gyerekek kedvükre élhetik ki az energiáikat.
- *Tappancs Dani konyhájában* a közösen „leszüretelt” zöldségekből-gyümölcsökből a konyhai dolgozókkal készíthetik el együtt a gyerekek az ebédet Pl.: gyümölcsleves, répatorta.
- Egészséges életmódra nevelés keretében, finom, a nyuszi és kisgyermek által kedvelt saláta összeállítása: káposzta, répa, saláta.
- Ebéd után a fáradt gyerekek az udvaron kialakított bázisokra térnek vissza, a „Nyuszi- odúba” „egy kis délutáni pihenésre.
- Délután manipulációs, kreatív tevékenységgel folytatódik: Zselés, tojás alakú cukorfűzés, tojásfestés, színes gyurmából nyuszi-, csibeformázás.
- Nyuszi tappancs, fülek, fogak készítése a kisgyermeknevelők segítségével-melyet utána fel is

vesznek

- Dalok, mondókák éneklése, táncos nyuszi ugrálással kísérve
- A gyerekek korosztálya miatt, ahol még nem lehet akadályversenyt kiírni „A legnagyobb nyusziugró”
- Délután, míg a szülőknek a fentebb már említett kerekasztal beszélgetések zajlanak, addig a NYUSZI Band zenél mókás, vidám tavaszváró muzsikákat
- Tappancs Dani könyvesboltja, megvásárolható a könyvsorozat, de egyéb tanulságos, a korosztálynak megfelelő tartalmú, tanulságos meséskönyvek is

Felelősök: kisgyermeknevelők, technikai dolgozók.

Fejlesztett területek:

- Ezek a játékok, a gyerekek megismerési, tapasztalati úton való tanulás folyamatának fejlesztését segíti elő.
- Ezen kívül manipulációs feladatokkal, mind a finommotorikájukat mind kreatív gondolkodásukat serkentjük.
- Illetve az általános tájékozottság és szókincs bővítése is megjelenik a programban, ami ebben az életkorban az egyik legfontosabb terület.

Várható eredmények:

- Társas kapcsolatok bővülése a szülők és gyerekek körében.
- A család, az összetartozás a feladatok tekintetében-az együttjátszás, az együttlét örömeinek tükrében.
- A gyermekek tudásának bővülése is a várható eredmények tárházát szélesíti.
- A kisgyermeknevelők között a szervező munka eredményeképpen kohézió is kialakulhat, melynek jótékony hatása a gyermekek nevelő-gondozó munkájába hatékonyságot hozhat.
- A színek, a formák ismerete is megjelenik.
- A zene, a gyermekek ritmikai képességét, szépérzékét, a művészetek felé orientáltság legelső jeleit alapozza meg.
- A mozgás, a kisgyermek legalapvetőbb igénye,. Az ugrálás, futkározás a szabad levegőn való tartózkodással együtt hozzásegíti az egészséges életmód kialakulásához. Mintanyújtás az egészséges táplálkozáshoz.

1.2.3.2. Bölcsődei alkotó tevékenység

Csoport: Katica csoport
bölcsődei nagycsoport (34-39 hónaposak)
7 lány, 4 fiú

Tevékenységi forma: vizuális nevelés, alkotó tevékenység, nyomdázás

Tevékenység dátuma: 2016. június 17.

Tevékenység helye: XY bölcsőde – 3. csoport

A tevékenység célja: új technika megismertetése, tapasztalatszerzés, az alkotás örömeinek megtapasztalása, a figyelem fejlesztése, kitartás fejlesztése, szem-kéz koordináció fejlesztése, kommunikációs képességek fejlesztése

A tevékenységhez kapcsolódó előzmények: az elmúlt hónapokban a kisgyermek már megismerkedett különböző rajzeszközökkel, mintázási, nyomdázási lehetőségekkel. Lehetőségük volt

kipróbálni az ujjfestéket, vastag ecsetet, a krumpli nyomdát. Ezek használatát, kezelését megismerték, begyakorolták.

A tevékenység témája: nyomdázás temperával, a korábban begyakorolt technikák alkalmazása, újabb eszközzel való megismerkedés (pet-palack nyomda)

A tevékenység tartalma: a nyárhoz kapcsolódva virág készítése pet-palack nyomdázással.

Minden kisgyermek, akinek kedve van a kezdeményezésben részt venni, kap egy A/3-as pasztellszínű kartonpapírt (a méret a korosztályi sajátosságokhoz igazodik) és barna vagy zöld zsírkrétát. Az alkotáshoz a bölcsődei asztalokat összetoljuk és előkészítjük kis tálkában a temperát és a pet-palackokat (több, 0,5 literes üdítő palackot).

A gyermekek a kartonra zsírkrétával felrajzolhatják a virág szárát – levelét. Amennyiben szükséges, a kisgyermeknevelő segít. A gyermekek ez után a pet-palackok alját belemártják az előkészített temperába és rányomják a mintát (virágminta) a megrajzolt szárra.

Kapcsolat más területekkel: a gyermekek tapasztalatainak, tudásának gyarapítása, komplex fejlesztés, egészséges életmódra, önállóságra nevelés a fürösztőben való tevékenységekkel

Alkalmazott módszerek: játéktevékenységből indított motiválás, bemutatás, magyarázat, pozitív megerősítés

Szemléltetés és magyarázat – a gyermekeknek különböző nyári virágokat mutatok be, melyeket a csoportszobában, vázában helyeztem el. Eközben a virágok színéről, sajátosságairól adhatok ismereteket.

Papíron bemutatom a csoportnak, hogy hogyan lehet megrajzolni a virágok szárát. Elmondom a „virágszirmok” elkészítésének új módját. Az alternatív nyomda bemutatása a feladatom.

Próbamunkákat is lehet készíteni, mely gyakorlásként szolgál a gyermekeknek. Megismerik a nyomdaeszköz sajátosságait. A gyermekekkel együtt ki lehet keverni a megfelelő tempera és víz arányt. Ne legyen túl folyós, „ragacosabb” állag elérése a cél, melyet be kell mutatni a gyermekeknek.

Eszközök:

1. tartós eszközök – 4 db edény a temperának, a gyermekek létszáma szerinti (+1) 0,5l üres, tiszta pet-palack, viaszos vászon az asztal beborítására
2. fogyó eszközök – kartonlapok a gyermekek létszáma szerint (+1), tempera, festék, zsírkréta, papírtörölő

A tevékenység kidolgozása		
Idő	A tevékenység felépítése és menete	Módszerek, eszközök, megjegyzések
5p	<p><u>A vizuális tevékenység feltételeinek megteremtése:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Asztal szabaddá tétele, a viaszos vászonterítő leterítése. • A szükséges anyagok kikészítése: Asztal leterítése, alátétek, eszközök kikészítése, agyag adagolása és letakarása, és rongy előkészítése. 	<p>A gyermekek bevonása az előkészítő műveletekbe, érdeklődésük felkeltése. „Tegyük szabaddá ezt az asztalt, hogy előkészíthessük az eszközöket.” „Köszönöm, hogy segítetek nekem!” „Nagyon izgalmas dolgot csinálhatunk ezekkel az eszközökkel, amiket itt megmutatok nektek!”</p>
	<p><u>A motivációs lehetőségek pszichés feltételeinek megteremtése:</u></p>	<p>Emlékezet, beszédkésztség fejlesztés – kérdések.</p>
	<p>Korábbi élmények felelevenítése</p>	<p>„Nyomdázatok már valamikor?”</p>

	II. ALKOTÓ SZAKASZ	II. ALKOTÓ SZAKASZ
3p	<p>Virágok bemutatása, sajátosságaik ismertetése, vázába helyezés.</p> <p><u>Gondozási feladatok</u> Helyes tartás kialakítása ülő helyzetben. Hosszú haj összefogása és a pulóver-ujjak felhajtása. <u>A munkaeszközök kiosztása</u></p> <p><u>Lap, tempera, pet palack</u></p> <p><u>Bemutató</u> A tevékenység technikai bemutatása</p> <p><u>Motiválás</u> bátorítással és gyakori dicsérettel - pozitívumok</p> <p>A gyermekek egyéni képességeit, megnyilvánulásait, ötleteit figyelembe veszem.</p> <p><u>Állandó kitekintés és aktív jelenlét a csoportszoba más területein is.</u> A játzókra való fokozott odafigyelés, baleset megelőzés és a zajongások csökkentése, hogy ne zavarják meg az alkotó gyermekeket.</p> <p><u>Folyamatos igény szerinti segítségnyújtás!</u></p>	<p>Hívómondat, mely kapcsolódik a tevékenységhez. „Képzeljétek el, mi is készíthetünk ilyen gyönyörű virágokat nyomdázással, és rajzolással.”</p> <p>„Akinek van kedve virágot készíteni azt várom itt az asztalnál és adok neki ceruzát/ zsírkrétát/festéket, hogy tudja megrajzolni a virág szárát.,,</p> <p>„Mindenkinek adok egy lapot, és egy ecsetet/zsírkrétát. Miután megrajzoltuk a szárát a virágnak, utána fogjuk a szirmát rányomdázni.”</p> <p>Fontos a bemutatás, mert először találkoznak a technikával. Aki már ismeri, annak a felidézést segítjük.</p> <p>„Mielőtt elkezdek a munkát, szeretném elmondani, hogy először megrajzolhatjuk a virág szárát. Így ni, megmutatom. Milyen a virág szára? „Rajzolhattok egymás mellé még több szárát, úgy, mint ahogyan a vázában is több hajtást láthattok. A szárok mellé rajzolhattok még kisebb szárokat is, ezekre fogjuk majd rányomdázni a palackkal a mintát.” Miután megrajzoltam a szárát, azután megfogom a palackot, belenyomom az alját a temperába, aztán rányomom a papírra. „Látjátok milyen szép virágformája lett? Most nyomdazzátok rá, még több helyre a papíron, hogy az egész ágacskátok szépen kivirágozzon.” A kreativitást hagyom kibontakozni. Figyelemmel kísérem a tevékenységet, szükség szerint segítséget nyújtok. Sürgetés nélkül felhívom a figyelmet arra, hogy ha van, aki elkészült, a munkákat áthelyezzük a kisgyermeknevelői asztalra száradni. „Miután ezzel készen vagytok, és már mindenhol van virág a száratokon, akkor</p>

		<p>mehettek kezet mosni jó alaposan, én pedig rárajzolom a jeleket, és kiteszem száradni az alkotásokat.</p> <p>Anyu nagyon boldog lesz, ha hazaviszitek neki ezeket a virágokat.</p> <p>„Nagyon szép, olyan gyönyörű lett, mintha igazi lenne!”</p>
10p	III. SZAKASZ	III. SZAKASZ
	<p><u>Az elkészült munkák</u></p> <p>Védett helyre vinni a munkákat, és a lapokat a gyermekek jeleivel megjelölni.</p>	<p>„Rárajzoljuk a jeled. Idetesszük, hogy megszáradjon!”</p>
	<p>Száradás után az alkotásokat kiteszük a falíújságra.</p>	<p>„Kirakhatjuk őket a falíújságra, hogy anyu és apu is láthassa, milyen szépet készítettetek”!</p>
3p	<p><u>Gondozási feladatok</u></p> <p>A fürdőszobában szappannal kézmosás.</p>	<p>„A fürdőszobában alaposan meg tudod mosni a kezed szappannal.”</p> <p>A gyermekek egyéni szükségleteit, igényeit szem előtt tartva segítséget nyújtok.</p>
4p	<p><u>Közös rendrakás</u></p> <p>Asztalok letakarítása, eszközök lemosása és elrakása.</p>	<p>„Szedjük össze az eszközöket, mindent mossunk le a mosdónál, nehogy rászáradjon a festék valamire! Köszönöm a segítséget!”</p>

1.2.3.3. Reflexió a tematikus tervhez

A gyermekcsoport profiljának ismeretében, a nevelési, beszoktatási tervekben és a tevékenység tervek összefüggéseiben kell a tervezés folyamatát elkészíteni.

Az alábbi általános minta a nevelési év elején kezdődő tematikus terv készítésének reflexiójához ad segítséget:

Október végén kezdtük a tevékenység terv megvalósítását, a beszoktatási terv fő célkitűzését kellett szem előtt tartani: a gyermekek egyéni igényeit (beszoktatás, visszaszoktatás), testi – lelki szükségleteik maximális kielégítését. A környezet alakítása során olyan egyéni, differenciált bánásmódot alkalmazni, mely minden gyermek személyiségéhez igazodik. Fontos szempont volt, hogy a gyermekek megszokják a bölcsődei életet, és itt jól is érezzék magukat.

A szerető, elfogadó, nyugodt légkör; a kisgyermeknevelő tervező-szervező szerepe által biztosított állandóság, biztonság megteremtése; a minél több játéklehetőség, a szabad játék biztosítása; a rugalmas és folyamatos napirend kialakítása, felidézése az év elején elengedhetetlen volt. Az előző évben már jól megalapozott társas készségekre építve alapozok meg újabb készségeket. Egymásra figyelés, egymás tulajdonának, illetve tevékenységének tiszteletben tartása, osztozkodás, a másik hiányának észrevételezése. Szorosabb kapcsolatok két gyermek között (páros kapcsolatok), egymás iránti

együttérzés, segítségnyújtás. Az új gyermekek fokozatos beszoktatása, a szülőkkel való bizalom alapuló kapcsolat kialakítása és a pozitív kapcsolat fenntartása is fontos volt. Az aktualitásnak is meg kellett felelni, ezért a tevékenységi terv fő vonulata az „ősz” lett. Ez a téma alkalmat adott arra, hogy a gyermekek tapasztalati úton szerezzenek új ismereteket, illetve az előzetes ismereteikre is támaszkodjak. Szülői értekezleten a szülőkkel közösen egy szüreti projektet is beterveztem. A tanulás tervezése során arra is figyelniem kellett, hogy minél változatosabban tudjak ismereteket nyújtani, tevékenységeket felajánlani, megfigyeltetni, a játszóudvar élővilágát megismertetni. A megismerési folyamat lépéseit szem előtt tartani: megismerés, tapasztalatszerzés, rögzítés, gyakorlati alkalmazás, értékelés. Az is szempont volt, hogy minél többet tartózkodjunk szabad levegőn, és minél több szabad, nagymozgásos mozgáslehetőséget biztosítsak. A tematikus terv lehetőséget adott a téma kapcsán a komplexitás megvalósítására, a tevékenység egymásra építettségére,- igyekeztem így felépíteni a tervet. A szüreti projekttel megvalósítható volt az is, hogy a hagyományokat, az ember által teremtett értékeket megőrizzük. Olyan célokat tűztem ki, melyeket a nevelési terv megvalósítása során reálisan kivitelezhetőnek tartottam.

Pl.: a közvetlen környezet, a természet megismerése, az évszak jellemzőinek megfigyeltetése, megszerettetése, védelme. Beszélgetünk a környezetről szerzett tapasztalatokról, mondókákat mondunk az őszi, a közlekedésről. Ehhez kapcsolódó irodalmi, zenei, vizuális tartalmak megismertetése, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, melyek örömforrássá is válnak egyben. Alakuljanak ki az irodalmi érték befogadásával kapcsolatos szokások. Irodalmi élmény nyújtása által örömszerzés, gyönyörködtetés volt a célom. A tevékenységi formák közötti koncentráció biztosításával a sokoldalú tapasztalatszerzést, a minél szélesebb körű megismerést kívántam elérni. A gyermekekhez közelálló dalokkal, játékokkal az érdeklődésüket kívántam fokozni a zenei tevékenységek iránt. Mindeközben célom volt, hogy alakuljon zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. Élményeik vizuális megjelenítésére változatos témákat, technikákat terveztem képi gondolkodásuk, manuális képességeik fejlődésének biztosítására. Az alkalmazott módszerek segítségével kívántam bővíteni élmény-és fantáziavilágukat. Ezek képi kifejezése játékos formában segíti finommozgásuk fejlődését.

A nagymozgásoknál olyan képességek fejlesztését céloztam meg, melyek a régebb óta bölcsődébe járó gyermekeknél már kialakultak, az új gyermekeknél pedig el lehetett kezdeni a megalapozást (Pl.: együttműködő képesség, nagymozgások, stb.).

A tevékenységeket úgy terveztem meg, hogy a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak ismeretében céltudatosan figyeltem a fokozatosság elvére. A csoport összetétele, a gyermekek képessége, fejlettsége megkívánta, hogy a tervekben megjelenjen minden esetben a differenciálás, hiszen az egyéni igényekhez igazodás, az egyéni bánásmód érvényesítése a bölcsődei nevelés egyik alapelve, az ehhez igazodás különösen fontos, ha életkor szerint heterogén összetételű csoportról van szó. Ezek a tevékenységek egymásra épültek, általában hetente új témakört felölelve (ruházat, gyümölcsnap, szüret, bölcsőde környezete). A tevékenységtervek a 8. hét végére már jelentős tapasztalatokra, szokásokra épülhettek, gazdagodott a megismerési tevékenység tartalma. Több oldalról megerősített tapasztalatszerzés lehetőségének megteremtésére törekedtem, és ügyeltem a gyermekek érzelmvezéreltségére, arra, hogy a pozitív érzelmi hatások mély nyomot hagynak bennük, a tanulás folyamata is hatékonyabb így. Az alkalmazott módszereket is életkorukhoz, fejlettségükhöz kellett igazítani. Minél játékosabban, cselekedtetés által, szemléltetéssel, közlési vágyuknak, és mozgásigényüknek kielégítésével is számolni kellett. Fontos volt a tervezés során, hogy kellően motiváltak legyenek a gyerekek, érdeklődésüket próbáltam fenntartani, arra törekedtem, hogy minél több gyermeket be tudjak vonni a tanulási folyamatba. A következő tervezésnél szükséges figyelembe vennem, hogy több eszközt készítek elő, szinte minden mozzanathoz, hogy ezzel is felkeltsem érdeklődésüket a tevékenység iránt (főleg a kisebbekét) a tevékenységekben való részvételre.

A gyermekek képességeihez, adottságaihoz igazodó tevékenységek tervezése által a gyermekek sikerélményhez jutottak, mely hozzájárult pozitív énképük alakulásához. A közös feladatmegoldás, az együttes tevékenység erősítette a közösségi, „baráti” kapcsolatokban rejlő kedvező szociális hatást.

1.2.3.4. Reflexió a közvetlen környezet megismeréséhez

A tevékenység tervezésénél figyelembe kellett vennem a vegyes életkorú csoport sajátosságait, az új gyermekek beszoktatását, az „Ősz” témakörön belül az udvari játék során szerzett tapasztalatokat, a meglévő ismeretek beépítését, a játékoságot. Az elmúlt időszak élményeire alapozva, olyan tevékenységeket kezdeményeztem, melyekben biztos voltam, hogy a gyermekek szívesen bekapcsolódnak és fenntartja érdeklődésüket, mind a tevékenységforma kezdetekor, mind a folyamatában is (éneklés, ruhás táska). Céлом volt az őszi időjárás és az öltözködés ok-okozati összefüggéseinek játékos felfedeztetése, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel a gyermekek tapasztalatainak gyarapítása.

Eközben fejleszteni kívántam érzékelésüket, észlelésüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, képzeletüket, beszédüket. A természeti és társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyságuk, a helyes érzelmi viszony alakítása is céлом volt. A komplexitásra törekedve szerveztem az ismeretek gyakorlati alkalmazására a játékos tevékenységet (ruhaválogatás), és egy rajzos játékot. A ruhák válogatása közben szándékomban állt a gyermekek beszédkedvét felkelteni, azaz a kérdés-válaszadás módszerét alkalmazni. A kérdések megfogalmazásánál nagy gondot kellett fordítanom a tartalomra, a nyelvi megfogalmazásra és a sorrendre. A rajzolás, színezés közben a társas készségek fejlődésének támogatása fontos volt számomra, mint ahogy az is, hogy tudjanak egymás mellett dolgozni, fogadják el egymást, legyenek tekintettel társaikra. Az eszközökkel és az egyéni sajátosságokhoz igazodó lehetőségek felkínálásakor a komplex személyiségfejlesztést igyekeztem elősegíteni, amely a tevékenységbe ágyazott tanulási folyamat sikerességét szolgálta.

A gyermekek a dal hallatán és a jól megtömött, nagyméretű táska láttán mind odagyültek körém, két kislány (régiből) az éneklésbe is bekapcsolódott. Ők e területen kiemelkedő képességekkel rendelkeznek. A találgatás, hogy mi lehet a táskában, a „titok” kíváncsivá tette őket, aktivitást váltott ki belőlük. Igazi „munka” folyt: válogattak, csoportosítottak, helyesen válaszoltak a kérdésekre. Természetesen a differenciálás itt is érvényesült, a kisebbek inkább a tevékenységbe kapcsolódtak be jobban, a nagyobbak el is mondták, megfogalmazták, hogy miért abba a csoportba került az adott ruhadarab. Úgyesen felelevenítették az udvari játék megfigyeléseit, az élményeket, az évszak jellemző jegyeit. Legnagyobb tetszést az aratta, amikor az egyik kisgyermek fel is próbált egy felnőtt méretű ruhát. Ezen nagyokat nevtünk. Persze az élvezte legjobban, aki felpróbálta. Ezt a mozzanatot nem terveztem ugyan, de hagytam, hogy az adódó helyzettel éljenek, lehetőség nyílt az együttnevetésre, az esetleges feszültségek oldására. (Több kisgyermek hátrányos helyzetű, nem mindig érkezik a bölcsődébe kiegyensúlyozottan; ezek a váratlan helyzetek kompenzálhatják az otthonról hozott félelmeket, szorongást, zárkózott viselkedést.) A közösségi érzés erősítésére felhasználható egy-egy ilyen mozzanat.

A környezeti kultúra megalapozásához ezzel a tevékenységgel egy lépést tettünk előre, a gyermekek megértették az évszakhoz kapcsolódó alapvető összefüggéseket, természetesen életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően. Végig aktívak voltak, élvezték a játékot és a délelőtti játékidő hátralevő részében a fél csoport babát öltöztetett és felnőtt ruhákat próbáltak. Fontos része volt a tevékenységnek az élményszerzés és a játék legfontosabb funkciója az öröm, végig láthatóan és tapasztalhatóan megnyilvánult a gyermekek viselkedésében. Igazi önfeledt játéktevékenység valósult meg tervezetten, sok spontán elemmel.

1.2.3.5. Fejlődési napló: a gyermek fejlődésének nyomon követésére

Fejlődési napló vezetésének a célja: A gyermeki fejlődés nyomon követése és dokumentálása. A csecsemők fejlődését havonta egy alkalommal, a kisgyermekek fejlődését negyedévente szükséges a fejlődési naplóban írásban rögzíteni. Rendkívüli esemény vagy nagyobb változás esetén, azonnali soron kívüli feljegyzés készül. A fejlődésben nagy egyéni eltérések vannak, néha stagnálások és visszaesés is előfordul. Jelen sablon negyedéves beosztásban készült, egy év alatti gyermekeknél havonta szükséges a fejlődés menetének nyomon követése és dokumentálása.

A kisgyermeknevelő neve:

A bölcsőde adatai:

A gyermek születési ideje, neme:

Gyermekcsoport:

Dátum:

A gyermek anamnézise:

- súly, hossz érték (fejlődési lap vezetésével együtt)
- egészségi állapotról anamnézis

A fejlődés megfigyelésének, értékelésének területei:

1. Érzelmi-szociális fejlettség

- Milyen helyzetekben nevet, boldog – sír, szomorú?
- Kihez és mihez kötődik? Kötődése milyen jellegű?
- Saját tulajdonához való ragaszkodása milyen jellegű és mihez ragaszkodik, ki tudja választani saját tulajdonát?
- Hogyan fejezi ki érzelmeit?
- Milyen egyéni igényei, szükségletei vannak és felismeri-e ezeket?
- Milyen szokásokat sajátított el?
- Milyen szabályokat ismer és tart be, figyelmezteti-e ezekre társait?
- Hogyan fejezi ki önállósulási törekvéseit?

2. Értelmi fejlettség

- Figyelem, megfigyelőképesség, érzékelés-észlelés, emlékezet, gondolkodási funkciók.
- Memória, logika, problémamegoldás.
- Összefüggések észlelése
- Csoportosítások, szétválogatások (azonosságok, különbségek felismerése).
- Magyarázatok megértése
- Mondókák, dalok, versek, mesék felidézése.
- Múltbeli események felidézése, ezek mennyire részletezettek, mennyi időre nyúlnak vissza.
- A gyermek ismerete önmagáról, szűkebb tárgyi, természeti és személyi környezetéről.

3. Beszédfejlettség

- Kommunikációs képességek: Beszédértés, hangadás (milyen hangokat ad, hogyan ejti ki a hangzókat), beszédprodukción. Nonverbális kommunikáció, metakommunikáció.
- Szituatív beszéd, dajka nyelvi szavak, szómondatok, telegrafikus beszéd. Kontextusos beszéd – dialógus. Absztrakt beszéd.
- „Mi ez?“, „Miért?“ korszak.
- Szókincs nagysága, szavak ragozása, szófajok használata. Hány szóból álló mondatokat alkot? Mondatfajták, szórend. Alanyi, tárgyias ragozás. Múlt, jelen és jövő idő használata.
- A beszéd zenei elemei (hangerő, hangsúly, hanglejtés, hangszín, beszédtempó, ritmus).
- Kommunikációs képességek hiánya vagy alacsony szintje
- Kommunikációs kedv felnőttekkel és gyermekekkel.

4. Mozgásfejlettség

- Nagymozgások:
- Hely és helyzetváltoztató mozgások. Mozgás összerendezettség, iránya, gyakorisága.
- Kúszás, mászás, felülés, feltérdelés, felállás, megállás. Egyensúly fejlődése.
- Járáshoz vezető fázisok, önálló járás, futás, lépcsőn járás, irányváltoztatások, fordulások, megállás, ugrás, páros lábbal való elrugaszkodás.
- A mozgás tempója, dinamikája, ritmusa, kitartás egyes mozgásformák esetén, fáradékonyság.

- Testséma alakulása, irányok felismerése (elöl, hátul, oldal irányok) szem-kéz-láb, szem-kéz és szem-láb koordináció, térérzékelés, észlelés.
- Egyéni jellemzők a mozgásban. Mozgásigénye belső indítatásból fakad, önkéntes, örömteli.
- Mozgásigény nagysága.

5. Finommotorikus mozgások

- Kéz fogásának erőssége, fokozatai.
- Ujjak használata, precíziós fogás, két kéz használat.
- Tekerés, csukló forgatása játék és eszközhasználat közben.
- Szem-kéz koordináció a finommozgásoknál. Kanál fogása (szem-kéz-száj koordináció).
- Mennyire szívesen játszik finommozgást igénylő játékokat és milyen eszközökkel (gyurma, festék, marokkréta, ceruza, pötyi, fűzős játékok, mozaik, puzzle, tészta, termények, stb.)
- Mely eszközhasználatnál igényel segítséget.

6. Játéktevékenység jellemzői

- Önálló, magányos játék. Játék a felnőttel. Játék a társak mellett, együttjátás.
- Játékának jellemzői, típusa: gyakorlójáték, funkciójáték, fikciós játék, konstruáló játék, szimbólumjáték, szerepjáték, szabályjáték kezdetei
- A játéktevékenység megkezdésének jellemzői: önállóan választ játékot (véletlenszerűen, céllal, tudatosan), utánoz másokat, csatlakozik mások ötletéhez, saját ötlete alapján kezdeményez.
- Játéka jellemzői: aktív, elmélyült, felületes, kitartó, agresszív, romboló, kapkodó, kiegyensúlyozott, stb., negatív tartalmú játék
- Játék- és eszközhasználat: mivel játszik és hogyan használja a játékokat és az eszközöket.
- Segítségigény játék közben.

7. Társas kapcsolatok jellemzői

- Felnőttel való kapcsolata, gyermekekkel való kapcsolata.
- Kivel és hogyan teremt kapcsolatot, hogyan fogadja mások kapcsolatteremtési szándékát.
- Hogyan reagál idegen személy közeledésére.
- Csoportban való helyzete a többi gyermekéhez viszonyítva (központi, magányos, elkerülő, közkedvelt).
- Együttműködési képessége nevelési, gondozási tevékenységekben és játék helyzetekben.
- Viselkedésének jellemző nevelési és gondozási helyzetekben, játéktevékenységek különböző helyzeteiben, konfliktus esetén.

8. Tanulási tevékenységek jellemzői

- Utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokásalakítás. Tapasztalat, információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő gondolkodásban/viselkedésben.
- Gyermekek életkorából és fejlettségéből adódó tevékenység, illetve tevékenységbe ágyazottan történik. Személyes kíváncsiság, érdeklődés motiválja.
- Természetes élethelyzetek. Felnőttel és társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. Játéktevékenység és gondozás.

9. A gyermek fejlődését segítő megállapítások, fejlesztendő területek, a kisgyermeknevelő(k) feladatai a gyermek fejlődésének támogatásában.

Szakértői bizottság vizsgálata esetén:

A vizsgálat megállapításai.

A fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedései, javaslatai.

A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításai.

A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések.

Megjegyzés: a gyermek fejlődésének értékelése, a kisgyermeknevelő tevékenységének bemutatása egy év távlatában kötelező, de ennél hosszabb időszakot is felölelhet. A táblázat sorai értelemszerűen bővíthetők, mellékletként szkennert dokumentumok is csatolhatók Pl.: anamnézis, szakértői vizsgálat,

1.3. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó szaktanácsadó portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapidokumentumai

Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
Éves munkaterv és munkatervi beszámoló	A saját munkaterv és beszámoló bemutatása a vezető által elvárt szempontrendszer alapján. Legfeljebb 10 oldal. A reflexió részét képezi a munkaterv beszámolója.	1,2,5,6,7,8
A gyakornokok munkájának segítése	Az intézmény gyakornoki szabályzatának bemutatása. Egy gyakornokkal való munka részletes leírása. Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
Kisgyermeknevelői tevékenység megfigyelése	A szakmai munkát segítő éves megfigyelési terv bemutatása. Egy megfigyelés leírása, értékeléssel, a megfigyelt személy reakcióival együtt. Reflexió	1,2,4,6,7,8
Kisgyermeknevelői kollektíva csoportprofilja és szociometriája	Egy kiválasztott bölcsőde szakmai kollektívájának a bemutatása. Szociometria. Reflexió	1,3,5,6,7
A kisgyermeknevelők szakmai motivációjának erősítése és tevékenységi attitűdjének támogatása	Egy olyan program, műhelymunka, csapatépítő tréning bemutatása, melyet a szaktanácsadó saját maga dolgozott ki és valósított meg (más szakemberek bevonásával) a szakmai szemlélet és a tevékenységi attitűd megerősítése. Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
Esetleírás a szaktanácsadói tevékenység konkrét feladataival kapcsolatosan	Egy eset bemutatása. Reflexió	1,3,4,7,8

megfigyelési táblázatok.

1.3.1. Alapidokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

III.2.1.1 Éves munkaterv és munkatervi beszámoló

I. Az intézmény és tagintézményeinek rövid bemutatása, helyzetképe

- Tárgyi feltételekben bekövetkező változások, az előző évhez viszonyítva
- Személyi feltételekben bekövetkező változások, röviden megjelenítve, hogy milyen okból történt
- A nevelési év céljának, feladatainak megfogalmazása

II. **Az éves munkaterv illeszkedése az intézmény szakmai programjához**

- A nevelési célok tekintetében
- Az ellenőrzési ütemezés tekintetében
- A továbbképzési tervek, feladatok tükrében
- A képzés, a mentori feladatok alapján
- A megnyert, megvalósult pályázatok alapján
- A gyermeklétszám alakulása függvényében

III. **A szakmai munka ellenőrzésének főbb szempontjai**

- A kisgyermeknevelő csoportban történő nevelő-gondozó tevékenysége
- A gyermekekkel történő bánásmódja különféle szituációkban, kommunikációja
- Adminisztrációjának naprakész vezetése
- Munkatársakkal történő munkakapcsolat megfigyelése
- Szülőkkel történő kapcsolattartás, kommunikáció
- A csoportszoba berendezése megfelel-e az általa ellátott gyermekek korosztályának
- Megfelelő higiénés körülmények között vannak-e a gyermekek,
- Igényes a környezetére
- Esztétikus dekorációk vannak-e
- A szülőknek, szülő információ megfelelő helyen van elhelyezve
- Napirend betartása
- A csoportszobába bekerülő ételek mennyiségi, minőségi megfigyelése illetve a gyermekek számára mennyire voltak ízletesek

IV. **A képzések, továbbképzések, szakmai műhelymunkák koordinálása**

- Elkészíti a továbbképzési ütemtervet
- A főiskolán, egyetemen tanuló munkatársakkal kapcsolatot tart, informálódik
- Szakmai műhelymunkákat szervez az intézményekben aktuális témákról, felvetődő problémákról

V. **Értékelések**

- Összegző értékelés a kisgyermeknevelők szakmai munkájának ellenőrzéséről
- Az adminisztráció ellenőrzésének értékelése, konzekvenciák levonása
- A gyakoronokok feladatainak megvalósulása

- Aaz intézmény működésére vonatkozó összegzés
- A szülői kérdőívek értékelése

Reflexió a munkatervhez, beszámolóhoz:

- A munkaterv céljának ismertetése
- A döntések értékelése
- Hogyan valósultak meg a célok
- A szükségszerű változtatások
- Sikeres megvalósulások és kudarcok
- Személyes tapasztalatok
- Reflektálás az egész munkaterről, beszámolóról

1.3.1.1. A gyakornokok munkájának segítése

I. Az adott intézmény gyakornoki szabályzatának, főbb pontjainak a bemutatása

II. A gyakornokkal történő részletes munka bemutatása

- Mennyi időt tölt a gyakornok az intézményben? A feladatok időbontásban való bemutatása
- Milyen módszerekkel, eszközökkel valósul meg a gyakornok szakmai támogatása
- A záróvizsga ütemezése, megtervezése, lebonyolítása
- Értékelés, önértékelés

Reflexió, a gyakornokok munkájának segítéséhez:

- Elősegítették-e az alkalmazott módszerek, eszközök a szakmai kompetenciák elsajátítását?
- Elérte a célját a felkészülési időszak?
- Ppozitív és negatív tapasztalatok
- Megjelent-e a szakmai elhivatottság?
- Jövőbeni elképzelések
- Személyes tapasztalatok, benyomások

1.3.1.2. Kisgyermeknevelői tevékenység megfigyelése

- Annak a csoportnak a bemutatása, melyben a megfigyelés zajlott.
- A megfigyelés struktúrájának rövid összefoglalása – megfigyelési szempontok ismertetése.
 - megfigyelési szempontsor összeállításánál figyelembe vett szempontok – illeszkedés a megfigyelés témájához.
- A megfigyelt kisgyermeknevelőnek és csoportjának részletes bemutatása (gyermekek életkora, nemek aránya, a csoport személyi- és tárgyi feltételei, napirend, munkarend)
- A megfigyelés tényszerű leírása – kiemelten a megfigyelési szempontok tükrében.
- A megfigyelt kisgyermeknevelővel való konzultáció leírása – hogyan látta önmagát.
- Szükség esetén célzott kérdések feltevésével kiegészíthető a megfigyelés.

- A megfigyelésről leíró feljegyzést készít.

Reflexió a megfigyeléshez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Hogyan illeszkedtek egymáshoz a megfigyelés szempontjai és a megfigyelés témája ?
- Megállapítások, benyomások összesítése, szakmai szempontok alapján történő elemzése.
- A reflexióban megjelenik az események leírásához kapcsolódó véleményformálás, mely illeszkedik a megfigyelési szempontokhoz.
- Személyes tapasztalatok.
- Hasonlóságok és különbségek bemutatása a saját és a megfigyelt kisgyermeknevelő szakmai munkájában.

Kisgyermeknevelői kollektíva csoportprofilja és szociometriája

I. Felkészülés a csoportprofil elkészítésére

- A kisgyermeknevelő kollektíva adatainak, létszámának előkészítése
- Az intézmény bemutatása, ki, hol, melyik intézmény egységben dolgozik

II. A csoportprofil összeállítása adott szempontok szerint

- Az intézmény neve:
- A kisgyermeknevelői kollektíva tagjainak kitalált névvel történő bemutatása
- A csoport összetétele: szakdolgozói létszám, életkor, végzettség, szakmai tapasztalat, egyéb képzettség szerinti megoszlás
- Családi háttér: egyedülálló, családban élő, kisgyermeket nevelő, felnőtt gyermekei vannak
- Viselkedés és szokások: szakmai kollektívában elfoglalt helye: csendes, visszahúzódó, aktív, szervező, irányító
- Társas kapcsolat jellemzői: elfogadja-e a kapcsolatteremtést, kezdeményez-e kapcsolatokat és kivel, beszélgetnek-e egymással, bölcsődevezető, társszakmák, értik és követik a kéréseket, igénylik és örömmel veszik a pozitív visszajelzéseket, értik a metakommunikatív jelzéseket. Idegen felnőtt vagy gyermek érkezésére történő reakció, nyitottak, érdeklődők, kíváncsiak. Alakulnak-e „baráti” kapcsolatok a csoportban, ezt mi jellemzi. Azonos érdeklődés, hasonló temperamentum
- Szakmai kollektíva közösségi életének jellemzői: elfogadják-e a bölcsődei szokásokat, szabályokat, milyen módon, milyen gyakorisággal vesznek részt a bölcsőde által rendezett családi programokon, szülőcsoportos beszélgetéseken, szülői értekezleteken. Bekapcsolódnak-e a családi programok megszervezésébe, lebonyolításába, egyéni ötleteikkel segítik-e a rendezvény sikerességét. Alakulnak-e baráti kapcsolatok a kisgyermeknevelők között, találkoznak-e rendszeresen bölcsődén kívül is egymással. Lehetőségeikhez mérten támogatják-e a bölcsődét vagy a csoportjukat (kinőtt ruhák cseréje, nem használt játékok, mesekönyvek felajánlása, virágok ültetése, stb.).

Szociometriai mátrix vagy szociogram elkészítése és elemzése az alábbi szempontok szerint a kollektíva egészére vonatkoztatva

- Tevékenységeiben minőségi elvárással van önmaga és mások iránt?
- Képes dicséretet és tiszteletet kifejezni?

- Hangneme, stílusa az adott helyzetnek megfelelő?
- Kapcsolataiban toleráns, empátikus a gyermekekkel, szülőkkel, munkatársakkal?
- Munkájában következetes, megbízható, döntései megalapozottak?
- Kisgyermeknevelői magatartása példamutató, hiteles?
- Rendelkezik a munkájához szükséges szaktárgyi és képességbeli tudással és azokat eredményesen alkalmazza?
- Folyamatosan frissíti szakmai ismereteit? (önképzés, szakmai anyagokban való tájékozódás, szakmai látogatások)
- Differenciáltan, egyénileg foglalkozik a gyermekekkel, segíti egyéni fejlődésüket?
- Konstruktívan áll a nevelői tevékenységekhez?
- Nevelőmunkájában kulturált viselkedési formák kialakítására törekszik

Reflexió a csoportprofilhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Illeszkedik-e a szakmai kollektíva általános attitűdje az intézmény szakmai programjához?
- Mennyire hatnak támogatóan az intézmény házirendje, szakmai szabályzói a kollektíva szakmai fejlődésére?
- Mennyire biztosítják az intézmény tárgyi, gazdasági feltételei a kollektíva minőségi munkavégzését?
- Mutassa be, hogy az az intézmény hogyan támogatja a közösség fejlesztő programokat!
- Elősegíti-e a kisgyermeknevelők végzettsége, szakmai tapasztalata, együttműködési képessége a kollektíva fejlődését, a csoport egységét?
- Mit gondol arról, hogy a gyakornokok száma milyen hatást gyakorol a kollektíva mindennapi működésére?
- Hogyan igazodik a szakdolgozók munkarendje a gyermekek bölcsődében töltött időintervallumához? Szükségesnek látja-e a korrekciót?
- Vannak-e olyan kisgyermeknevelők, akik különös odafigyelést igényelnek a szaktanácsadó részéről?
- Mi a benyomása az elkészített szociometriai ábráról? Vannak-e szembetűnő elemei és ehhez kapcsolódó szaktanácsadói vagy szaktanácsadó és bölcsődevezető által közösen megoldandó feladatok?
- Milyen elsődleges feladatokat fogalmaz meg az elkövetkezendő fél évre a csoport kohézió erősítése érdekében?

1.3.1.3. A kisgyermeknevelők szakmai motivációjának erősítése és tevékenységi attitűdjének támogatása

I. A szakmai programhoz, éves munkatervhez illeszkedő programok kiválasztása

- Keretösszeg meghatározása
- Időpont kiválasztása, a program függvényében
- A programhoz illeszkedő személyek felkérése
- A program menetrendjének, forgatókönyvének leírása
- Eszközök beszerzése
- Helyszín kiválasztása

II. Előzetes munkamegbeszélés, feladatok kiosztása, a határidők megjelölése

- Felelősök kijelölése
- A program lebonyolítása
- Értékelés, a célok szempontjából

Reflexió:

- A program sikeressége és megvalósulásának értékelése
- Milyen tevékenységi attitűdöt kívánt erősíteni
- Hogyan tudnak megnyilvánulni a szakmai kompetenciák?
- Pozitív, negatív érzések
- Mit változtatna?
- Célok a jövőbeni tervezéshez

1.3.1.4. Esetleírás a szaktanácsadói tevékenység konkrét feladataival kapcsolatosan (történhet hallgatóval, kisgyermeknevelővel, gyakornokkal)

1. Rövid, tényszerű esetismertetés - az alapadatok feltüntetésével
 - Mi a probléma?
 - A konfliktus, helyzet ismertetése
 - Az értő figyelmet alkalmazza
 - A probléma, helyzet visszatükrözése
2. Problémafelvetés az előzmények ismeretében
3. Az esetmegbeszélés célmeghatározása
4. Alkalmazott módszerek az eset feltárásához
5. Miért volt szükség az esetmegbeszélésre?
6. Kik voltak az esetmegbeszélés résztvevői és miért?
7. Tényszerű leírása a helyzetnek, megoldási alternatívákkal

Reflexió az esetmegbeszéléshez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Az esetmegbeszélés témájára és folyamatára való reflektálás
- Hogyan illeszkedik a feldolgozott probléma a szakmai munkájába?(mennyire gyakori), mennyire felkészült megoldási alternatívákkal)
- Milyen módszerekkel dolgozták fel az adott esetet?
- Milyen megoldási alternatívák születtek, hogyan értékelné ezeket szakmai szempontból?

1.3.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó szaktanácsadó portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával

Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
Tereptanári feladatok ellátása	Egy képző intézményből nevelési gyakorlatát töltő hallgató támogatásának bemutatása a tananyagtartalom, a követelményrendszer, értékelés (egyéni és csoportos), a terepnapló alapján. Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
Szülői elégedettség feltérképezése	Ha az elmúlt 3 évben végzett az intézmény szülői elégedettségi felmerést, akkor annak bemutatása a kivitelezési folyamat teljes terjedelmében (Egy kérdőív minta csatolása). Reflexió	1,2,5,6,7,8
Szakmai publikációk, írások, kutatásban való részvétel	Saját publikációk listászerű felsorolása és egy kiválasztott publikáció bemutatása. Kutatásban való részvétel esetén a kutatás témájának és céljának ismertetése, illetve a szaktanácsadó szerepvállalásának részletes kifejtése.	1,3,4,6,7,8
Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatokon	Az innováció, vagy pályázat ismertetése, dokumentumokkal való alátámasztása, a szaktanácsadó szerepvállalása részletezve. Reflexió: hogyan segítette ez a munka a szakmai fejlődését.	1,4,5,6,7,8,
A dolgozók szakmai fejlődésének támogatása és biztosítása	2 év beiskolázási, továbbképzési tervének, megvalósításának, házi továbbképzések tartalmi elemeinek bemutatása. Részletesen a szaktanácsadó szerepe, az általa ismertetett témák vázaltszerű bemutatása. Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
A bölcsődei tájékoztatók, szóróanyagok bemutatása	A szaktanácsadó közreműködésével, a családok, érdeklődők, társterületek számára készült prospektusok, szórólapok, plakátok, internetes felületek, újságcikkek, tájékoztatók részletes leírása a célmegjelöléssel együtt. Reflexió	1,5,6,7,8

1.3.2.1. Kiegészítő dokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.3.2.1.1. Tereptanári feladatok ellátása

Tartalmi elemek:

- A hallgató neve: kitalált név - *A bemutatás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen.*
- A hallgató életkora, képzőintézmény neve, szak megnevezése, évfolyam, félév megjelölése.
- Milyen típusú gyakorlatát tölti a bölcsődében a hallgató (egyéni, összefüggő szakmai, záró)?
- Intézménybemutató a hallgató számára – kisgyermeknevelői nézőpontok, szakmai szempontok alapján.
 - Intézmény szerepe és helye a település intézményhálózatában
 - Személyi feltételek a bölcsődei egységben
 - Tárgyi feltételek a bölcsődei egységben
 - Saját csoportjának bemutatása, ahol a hallgató a szakmai gyakorlatát tölti (korosztály, nemek aránya, csoport sajátosságai, kisgyermekek egyéni igényei, szükségletek, csoport napirendje, kisgyermeknevelők munkarendje)
 - Hallgató beilleszkedésének támogatása – eszközök, módszerek.
- Hallgató megfigyelő / önálló tevékenységének segítése.
- Felmerülő nehézségek. Megoldási lehetőségek.
- Önálló nevelési, gondozási feladatvégzés kisgyermeknevelői támogatással, útmutatással.
- Önálló munkavégzésről visszajelzés a hallgató számára.

Reflexió a tereptanári feladatok ellátásához (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Hogyan értékeli a kapcsolatát a hallgatóval a közös munka során?
- Milyen eszközöket, módszereket alkalmazott az ismeretek átadására?
- Saját közreműködésének, együttműködésének értékelése?
- Milyen tapasztalatokat szerzett a hallgatóval végzett közös munka során?

1.3.2.1.2. A szülői elégedettség feltérképezése

- A szülői elégedettség felmérése saját összeállítású kérdőív alapján
- Pl.: A kérdések összeállítása attól függ, hogy mit akarunk specifikusan felmérni, általánosságban, egy – egy szakmai területet vagy témakört
- Az eredmények összegzése

A kérdőívek feldolgozásának, módja: statisztikai és/vagy szöveges

Reflexió:

- Elérte-e a célját a kérdőív?
- Egyértelmű konzekvenciákat tudott levonni, az értékelés során?
- Hogyan jelentek meg a pozitív és negatív visszajelzések?
- Milyen intézkedéseket tett ennek tudatában?

1.3.2.1.3. Szakmai publikációk, írások, kutatásban való részvétel

- A publikációnak megjelenésének ideje, helye
- Rövid tartalmi összefoglalója
- Milyen felkérésre, projektbe stb. készült az anyag
- Publikáció csatolása

1.3.2.1.4. Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatban

Vezesse le, írja le tömören, hogy milyen pályázatban, innovációban vett részt!

- Hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez?
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- A projekt elemei, újítások, fejlesztések részletezése
- A megvalósulás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Saját szakmai tevékenység bemutatása:

- Hogyanvett részt a tervezésben és / vagy a megvalósításban?

Reflexió a pályázathoz, innovációkhoz

A tervezésben, megvalósításban való részvétellel milyen tapasztalatokat, információkat, ismeretanyagot kapott, melyet fel tud használni a mindennapi munkájába.

1.3.2.1.5. A dolgozók szakmai fejlődésének támogatása és biztosítása

2 év beiskolázási, továbbképzési terv megvalósításának, házi továbbképzések tartalmi elemeinek bemutatása.

Tartalmi elemek:

- Hány fő dolgozót érint, dolgozók szakképzettsége, életkora, pályán eltöltött ideje
- Házi továbbképzések összeállításának szempontjai
- Házi továbbképzések tartalmi elemei
- Minősített továbbképzések szervezése/részvétel a szervezésben
- Minősített továbbképzések tartalmi elemi
- Beiskolázási ütemterv

Reflexió a szakmai fejlődés támogatására:

- A továbbképzés anyagának ismertetése
- Módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése, megvalósultak-e a kijelölt célok

1.3.2.1.6. A bölcsődei tájékoztatók, szóróanyagok bemutatása

- Milyen okból vagy milyen alkalomból készítette a szóró anyagot, tájékoztatót?
- Miről akart tájékoztatni, milyen információt közöl vele?
- Milyen formában készül a tájékoztató?
- Milyen költség keretből gazdálkodik?
- Minőségileg esztétikus-e, illeszkedik-e az intézmény arculatához?
- Melyik az a célközönség, akit informálni szeretne?

Reflexió, a megvalósításról:

- Elérte-e a célközösséget az információ?
- Mennyire volt népszerű az ötlet?
- Milyen pozitív és negatív visszajelzéseket váltott ki az olvasó közönségből?
- Értékelje, volt-e a készítés során csapatmunka, kohézió!

1.3.3. Mintadokumentum

1.3.3.1. Munkatervi beszámoló

2015 tavaszára lezárult a központi bölcsőde energetikai felújítása és a második körben ehhez kapcsolódó férőhelybővítés – új csoportszoba kialakítás – is; melynek köszönhetően a telephely tárgyi feltételeiben olyan jelentős változások következtek be, mint például napelemek elhelyezése a tetőn, korszerű kazán beszerelése, nyílászárók cseréje és a hőszigetelés.

Két másik telephelyen burkolatcserék történtek, melyek érintették a gazdasági egységeket és a gyermekcsoportokat is, változó mértékben, a korábban meghatározott felújítási ütemtervek szerint. Minden tagbölcsődében párapu került kialakítása, melyek elhelyezésénél a szükséges szakmai szempontokat figyelembe vettük.

A férőhelybővítés érintette a státuszok számát is, így fontos feladat volt az intézményvezetővel/bölcsődevezetővel való együttműködés a kisgyermeknevelők kiválasztásában, akik az új csoportban teljesítenek feladatokat.

Személyi feltételek tekintetében az előző évhez képes sok változást történt. Az intézményből összesen 10 fő távozott (véglegesen és ideiglenesen összesen): 7 fő kisgyermeknevelő, 1 fő technikai dolgozó, 2 fő konyhai kisegítő. A távozások oka elsősorban nyugdíjba vonulás volt 5 fő esetében (4 fő kisgyermeknevelő és 1 fő konyhai kisegítő), valamint külföldi munkavállalás 2 esetben (1 fő kisgyermeknevelő és 1 fő technikai dolgozó). 2 fő várandósság miatt ideiglenesen távozott (1 fő kisgyermeknevelő és 1 fő konyhai kisegítő). 1 fő kisgyermeknevelő költözés miatt másik településen vállalt kisgyermeknevelői munkát. A nyugdíjba vonuló és a GYED-et, GYES-t igénybe vevő kollégák helyére is meg kellett találni a megfelelő munkatársat. A kisgyermeknevelők kiválasztásánál különösen fontos volt, hogy megtaláljuk a megfelelő arányt, egyensúlyt a fiatal, pályakezdő és a jelentős szakmai

tapasztalattal már rendelkező kollégák között. Az új kollégák érkezése meghatározta a szaktanácsadói feladatok jelentős részét is.

A nevelési-gondozási évhez kapcsolódó szaktanácsadói feladataim és céljaim összhangban voltak az intézmény szakmai programjával, illeszkedtek az intézmény célkitűzéseire, valamint a személyi- és tárgyi feltételekhez.

Feladatom volt a kisgyermek nyári zárások alatti ügyeleti ellátásának kidolgozása és gyermekek ellátásában felmerülő szakmai kérdésekben való együttműködés az intézményvezetővel és a telephelyek vezetőivel.

A feladatok között kiemelt szerepet kapott a kisgyermeknevelők továbbképzésének ütemezése, összehangolása. Fontos szempont volt az is, hogy minőségi továbbképzésekre irányítsuk a kollégákat, melyek ismeretanyagát saját szakmai munkájukba is be tudják építeni.

Az intézmény gyakorlóterepként 3 képző intézményből fogad intézménylátogatásra érkező egészségügyi képzésekben résztvevő hallgatókat, valamint kisgyermeknevelő szakos hallgatókat, akik gyakorlati szempontsoroknak megfelelően a bölcsődei szakmai munka és a kisgyermek szükségletei szerint kerülnek beosztásra; és a képző intézményeknek is megfelelő ütemezésben ismerhetik meg a bölcsődét.

A célok között első helyen szerepelt az új kollégák beilleszkedésének megsegítése, támogatása, olyan munkaformák, csoportprogramok kidolgozása, melyek segítséget nyújtanak a munkatársaknak egymás megismerésére, az erősségek-gyengeségek feltárására, mely ismeretekkel hatékonyabban lehet a bölcsődei egységekben dolgozókat kijelölni, erősödhet az együttműködés a bölcsődében dolgozó összes kollégával.

További cél az intézményben működő alapellátáson túli szolgáltatásaink átgondolása és megújítása. A változtatások előtt célszerű minél szélesebb körben feltérképezni, hogy a szolgáltatásokat hogyan lehetne az igényekkel teljes összhangba hozni úgy, hogy a kisgyermek ellátásának alapvetései és sajátosságai maximálisan érvényesüljenek. Ez a korábban szolgáltatást igénybe vevők visszajelzései alapján és intézményi felméréseken át jól körvonalazható, de szükséges a társszakmák képviselőin keresztül a bölcsődei ellátást/szolgáltatást igénybe nem vevőket is megkeresni, igényeiket felmérni. A folyamat minden esetben igényli a kapcsolattartást, a hatékony és eredményes tájékoztatást.

A szolgáltatások kidolgozására vonatkozó alapelvek, melyek összhangban vannak az intézmény szakmai programjával:

1. Egyéni szükségletek figyelembevétele: a szolgáltatást igénybe vevő egyéni szükségleteihez, igényeihez és elvárásaihoz igazodó szolgáltatást kapjon, a tárgyi és személyi feltételek megfeleljenek a szolgáltatásnak.
2. Szubszidiaritás elve: a szükséges szolgáltatásokhoz a lakóhelyükön vagy ahhoz a lehető legközelebbi településen jussanak hozzá a szolgáltatást igénybe vevők
3. Kommunikációs elv: a kommunikáció személyközpontú, kétoldalú, biztosítja a visszacsatolás lehetőségét, a kommunikáció érthető, követhető
4. Részvétel elve: a kapott szolgáltatáshoz kapcsolódó döntésekbe bevonják, a döntéshez szükséges információkat megkapja, döntését nyomásgyakorlással, valótlan információkkal és egyéb módon ne befolyásolják, döntését szabadon kinyilváníthassa, és döntését tiszteletbe tartásák.

Célcsoport lehet az adott településen vagy vonzáskörzetében élő valamennyi család, akinek 20 hetes és 3 év közötti gyermeke van, és valamilyen oknál fogva a gyermeke napközbeni ellátására időszakosan megoldást keres, de a bölcsődei alapellátásra nem jogosult vagy nem kívánja azt igénybe venni.

A potenciálisan érintettek széles körű tájékoztatása és figyelemfelkeltése után fontos szempont a párbeszéd kezdeményezése és folyamatos fenntartása annak érdekében, hogy a szolgáltatások a célcsoport igényeinek megfelelőek legyenek.

Tudjuk, hogy a családok ismerik a bölcsődei szolgáltatásokat, figyelünk a szükségleteikre, és igyekszünk a célcsoport igényeit kiszolgálni, valamint a hiányos területek kielégítésére lépéseket tenni.

A hiány abban az esetben lenne minimálisra csökkenthető, ha a város bölcsődéinek mindegyikében lenne egy-egy külön időszakos gyermekfelügyeleti csoport. Jelenleg a szolgáltatások terén a szubszidiaritás elvének nem minden esetben tudunk eleget tenni, van, hogy másik telephelyre kell a szolgáltatásra jelentkezőket átirányítani, vagy egyáltalán nem is tudjuk fogadni Őket.

A „részvétel” elve oly módon érvényesül egy ilyen helyzetben, hogy a döntéshez megadunk minden szükséges információt. A bölcsődei szolgáltatást – időszakos gyermekfelügyeletet – igénylő család módot kap az egyéni beszélgetésre, a felkínált bölcsőde meglátogatására.

A szaktanácsadó szerepe fontos, mert a családokat erősíteni és támogatni kell, szükség esetén tájékoztatással, tanácsadással, különösen, ha egy adott, általuk igényelt alapellátáson túli szolgáltatást nem tudunk elérhetővé tenni számukra.

Szakmai kihívás szaktanácsadói szempontból is, hogy sok az új és pályakezdő munkatárs. Nagyon sok házi továbbképzést, eset elemzést, team beszélgetést tervezünk, ahol ütköztetni lehet a csoporton belüli feszültségeket, nézetkülönbségeket, de elhangozhatnak jó ötletek, alternatív megoldások is. A feszültséget a több iskolatípusból érkező munkatársak különböző felkészültsége, a régiek rögzült szokásgyakorlata, és az igen eltérő bérezés okozza. Arra is kell törekednünk, hogy a megbecsült dolgozókat olyan plusz feladatokkal bizzuk meg, melyben tapasztalatuk, tudásuk fontos szerephez juthat.

A kisgyermeknevelők, gyakornokok, hallgatók szakmai fejlődésének támogatása elengedhetetlen, a szaktanácsadói munka sarkalatos kérdése. Az intézményvezetővel, vezetőkkal közösen sokat dolgozunk azon, hogy a tárgyi feltételek biztosítva legyenek valamennyi lehetséges szakmai elképzeléshez, továbbá segítséget nyújtunk a tervezéshez. A szakmai beszélgetések, házi továbbképzések tematikáinak összeállításában fontos szerepet kapnak az új szakmai ismeretek, aktuális, esetlegesen nehézséget okozó kérdések megbeszélése, a helyzetelemzések. A szakmai munkát általában befolyásolja a személyes elkötelezettség, a felkészültség, az odaadás, a napi gondok és problémák, melyek kiküszöbölésén sok eszközzel lehet dolgozni, ezeket be kell építeni a bölcsődei továbbképzésekbe. Egyes problémás témakörök együttes feldolgozásába bevonhatóak a fiatal, főiskolát végzett munkatársak az aktuális, sok esetben széleskörű ismereteik bemutatásával. Főiskolai végzettségű munkatársak részvételével feldolgoztuk a „média hatása a kisgyermekekre” témakört, mert több kollégánál is ilyen témában szakdolgozott.

A több évtizedes szakmai tapasztalatokkal rendelkező munkatársak segítségével esetmegbeszéléseket végeztünk. A gyakornokok által hozott helyzetek megoldási alternatíváit kerestük a szakmai tapasztalatokra alapozva. Minden szakmai képességet fejlesztő alkalomra bevonhatóak voltak a szakmai gyakorlatot töltő hallgatók is.

Erősségek:

- A munkatársak, hallgatók egyéni szükségleteinek figyelembevétele
- Kapcsolattartás a társterületekkel
- Kapcsolattartás a szaktanácsadói körrel
- Kommunikációs elv érvényesülése az alapellátásban és a szolgáltatások terén is
- Tárgyi feltételek
- A szakmai fejlődés támogatása
- Szakmai tanácsadás
- Továbbképzés szervezés
- Együttműködés a képző intézményekkel

Gyengégek:

- A szolgáltatások igénybevételénél sok a várakozó
- Belső felkészületlenség jelentős fluktuáció miatt

Lehetőségek:

- A szolgáltatáshoz való hozzáférés – gyermekfelügyeleti csoport nyitásával
- Házi továbbképzés, eset elemzés, team beszélgetés, belső feszültségek (pedagógus életpálya modell bevezetése miatt) ütköztetése
- Jól kezelhető, felhasználóbarát, informatív honlap

Veszélyek:

- Magas fluktuáció
- Sok nyugdíj előtt álló kolléga <- -> fiatal munkavállalók családalapítása
- Személyi állandóság biztosíthatatlansága

1.4. Bölcsődét, mini bölcsődét vezető bölcsődevezető portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapidokumentumai

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Éves munkaterv	Egy munkaterv tartalmi elemeinek a bemutatása, amely a szakmai, a tervezőmunka és a fejlődés támogatására koncentrál. Legfeljebb 10 oldal. Reflexió	1,2,5,6,7,8
2.	Munkatervi beszámoló	Egy beszámoló tartalmi elemeinek bemutatása, amely a közösségfejlesztés, az értékelő munka, a kommunikáció és az együttműködésre, elkötelezettségre fókuszál. Legfeljebb 15 oldal. Reflexió	1,2,4,5,6,7,8
3	Az intézmény szakmai programjából a helyi sajátosságokra, specifikumokra való fókuszálás	Egy választott tartalmi elem bemutatása, elemzése a SWOT analízis alapján. Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
4	Dolgozói elégedettség feltérképezése	Saját összeállítású kérdőíves felmérés végzése és ennek összegzése, írásbeli értékelése. Reflexió: intézkedési terv (Egy minta kérdőív csatolása is szükséges). Reflexió	1,2,4,5,6,7,8
5	Családi programok szervezése	Éves programterv készítése. Tájékoztató füzet, szórólap készítése a szülők számára a családi programokról. A megvalósult programok szöveges értékelése. Reflexió.	1,2,3,4,5,7,8
6	Jelzőrendszeri szerepvállalás a bölcsődevezető munkájában	Egy olyan eset leírása, ahol szükséges volt a jelzőrendszeri kapcsolatfelvétel. A leírás tartalmazza a gyermek bölcsődei élettörténetét, a probléma hátterén és ismertetésen túl a teljes folyamatot, a bölcsődevezető, a kisgyermeknevelő, a gyermekjóléti szolgálat munkatársának szerepvállalását, a segítségnyújtás lépéseit	1,2,3,4,5,6,7,8

	és a végeredményt, illetve a tervezett feladatokat. Reflexió	
--	--	--

1.4.1. Alapdokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.4.1.1. Éves munkaterv

I. Felkészülés a munkaterv elkészítésére

- Előző évi munkaterv összefoglaló elemzése (Pl.: adatokban bekövetkezett változások, előző évi tevékenységek, programok, eredmények, képzések, továbbképzések, pályázati tevékenység, szakmai látogatások, ellenőrzések, bölcsődei dokumentáció stb.)
- Személyi létszámban bekövetkező várható változások (ha vannak): nyugdíjba vonulás, új dolgozó felvétele, gyakornoki program indítása, fluktuáció, Gyes-ről, Gyed-ről visszatérők, férőhelyszám bővülés/csökkenés, új szolgáltatás indításához szükséges személyi feltételek, továbbtanulók száma, stb.
- Pénzügyi terv, a bölcsőde tervezett gazdálkodása, bérek, normatíva tervezése, szülői befizetések, önkormányzati hozzájárulás, egyéb szolgáltatásokból befolyó bevételek.
- infrastruktúra fejlesztése: beszerzések, karbantartások, felújítások.
- Élelmezés tervezése (közétkeztető esetében HACCP rendszer működtetése, nyersanyag beszerzése).

II. Előzetes vizsgálatok, felmérések a várható gyermeklétszám alakulásához

- Születésszám alakulása, munkaerőpiaci helyzet feltérképezése
- Gyermekek életkori megoszlása, nevelési szükséglet/speciális szükséglet/kiemelt figyelmet igénylő
- Szociális kapcsolatrendszer (család, közvetlen környezet)
- Szükségletfelmérés a bölcsődei ellátás iránt

III. Munkaterv anyagának összeállítása

Az előzményi információk és felmérések alapján az adott nevelési évre elkészíti konkrét határidők megadásával és felelősök megnevezésével a bölcsőde munkatervét.

- A nevelési év céljának megfogalmazása.
- Havi bontásban a gyermekcsoportok tevékenységének, programok, értekezletek, képzések, továbbképzések, ellenőrzések tervezése, megfigyelések végzése gyermekcsoportban és egyéb munkaterületeken.
- Pályázati tevékenység aktualizálása.
- Bölcsődei dokumentáció áttekintése, tartalmi elemeinek megbeszélése, ellenőrzése: vezetői dokumentáció, kisgyermeknevelői dokumentáció, gazdasági dokumentáció.
- A bölcsőde kapcsolatrendszere fenntartóval, más intézményekkel, szervezetekkel.
- Együttműködési megállapodások tervezése.

IV. A munkaterv várható eredményei

Egy előremutató összegzés készítése a bölcsőde munkájára vonatkozóan.

Reflexió a munkatervhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A munkaterv céljának ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- Módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés folyamatában)
- A tervezés folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése

1.4.1.2. Munkatervi beszámoló

Naptári évhez és nevelési évhez igazodóan is elkészíthető, az intézményben szokásos módon.

I. Felkészülés a beszámoló elkészítésére

- Előző évi munkaterv felülvizsgálata, elemzése (Pl.: adatokban bekövetkezett változások, előző évi tevékenységek, programok, eredmények, képzések, továbbképzések, pályázati tevékenység, szakmai látogatások, ellenőrzések, bölcsődei dokumentáció stb.)
- Személyi létszámban bekövetkezett változások (ha vannak): nyugdíjba vonulás, új dolgozó felvétele, gyakornoki program indítása, fluktuáció, Gyes-ről, Gyed-ről visszatérők, férőhelyszám bővülés/csökkenés, új szolgáltatás indításához szükséges személyi feltételek, továbbtanulók száma, stb.
- Pénzügyi beszámoló, a bölcsőde gazdálkodása, bérek, normatíva elszámolása, szülői befizetések, önkormányzati hozzájárulás, egyéb szolgáltatásokból befolyt bevételek.
- Infrastruktúra fejlesztése: beszerzések, karbantartások, felújítások.
- Élelmezés megvalósulása (közétkeztető esetében HACCP rendszer működtetése, nyersanyag beszerzése, adagszámok alakulása, élelmezési norma elszámolása)

II. Elégedettségi vizsgálatok, felmérések a gyermekek ellátásával kapcsolatban, szülői, dolgozói elégedettségi vizsgálatok (ha vannak)

- Kérdőíves felmérések szülők számára
- Kérdőíves felmérés dolgozók számára

III. Beszámoló anyagának összeállítása

Az előző évi munkaterv és a megvalósult programok, felmérések alapján az adott nevelési évre elkészíti a bölcsőde beszámolóját.

- Kiinduló helyzet bemutatása.
- A tervezett célok megvalósulása/elmaradása.
- Havi bontásban a gyermekcsoportok tevékenységének, programok, értekezletek, képzések, továbbképzések, ellenőrzések megvalósulása, megfigyelések összegzése.
- Pályázati tevékenység megvalósulása.
- Bölcsődei dokumentáció áttekintése, tartalmi elemeinek megbeszélése, ellenőrzése: vezetői dokumentáció, kisgyermeknevelői dokumentáció, gazdasági dokumentáció.

- A bölcsőde kapcsolatrendszere fenntartóval, más intézményekkel, szervezetekkel. Együttműködések megvalósulása.

IV. A szakmai munka értékelése, összefoglalás

Egy összefoglaló értékelés, elemzés az éves szakmai munkára vonatkozóan. Utalás az esetleges változtatásokra, következő évi tevékenységekre.

- A beszámoló időszakának értékelése
- Megoldandó feladatok
- jövőre vonatkozó kiemelt feladatok, tervek

Reflexió a beszámolóhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Beszámolóban foglaltak megvalósulásának indoklása (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- Módszerek, eszközök választásának indoklása, értékelése
- A megvalósulás értékelése
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a megvalósulás folyamatában)
- A beszámoló készítése során megszerzett új tudás, kompetencia
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése
- A beszámoló komplexitásának értékelése
- Személyes tapasztalatok (mennyiben segítette a beszámoló elkészítése saját szakmai tevékenységét?)
- Segítő és hátráltató tényezők

1.4.1.3. Az intézmény szakmai programjából a helyi sajátosságokra, specifikumokra való fókuszálás

Egy választott tartalmi elem bemutatása, elemzése a SWOT analízis alapján.

Szakmai program tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

I. Szakmai program elemei

- A szolgáltató/ intézmény neve, székhelyét, telephelye, egyéb adatok
- Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület bemutatása
- A bölcsődei nevelés, gondozás célja, feladata, alapelvei
- A megvalósítani kívánt program konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírása
- A bölcsőde kapcsolatrendszerének bemutatása, együttműködési formák
- A bölcsődei nevelés, gondozás szakmai tartalma, a helyi igényekre épülő szolgáltatások köre
- A bölcsőde és szolgáltatásainak igénybevételi lehetőségei, a tájékoztatás formái
- A fejlesztési szükséglet bemutatása - hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- A gyermeki, szülői és munkavállalói jogok érvényesülése
- A szakdolgozók képzésének, továbbképzésének módja, formái

- Saját közreműködése a tervezésben, megvalósításban
- A szakmai program helyi sajátosságokon alapuló elemei, újítások, fejlesztések részletezése
- A gyakorlati tapasztalatok, felhasználás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

II. Szakmai program kidolgozásához és felülvizsgálatához SWOT analízis készítése

Intézményi működés feltételeinek vizsgálata:

- Erősségek: Pl.: minőségi szakmai munka, szülők elégedettsége, stb.
- Gyengeségek: Pl.: pályakezdő dolgozók magas aránya, bölcsődék elhelyezkedésének területi aránytalansága, stb.
- Lehetőségek: Pl.: kisgyermeknevelők továbbtanulási szándékának növekedése, tereptanári tevékenység és a gyakornokok mentorálásának támogatása, stb.
- Veszélyek: Pl.: nehezen tervezhető, hullámzó gyermeklétszámok, bérfeszültség a friss diplomások és a középfokú végzettségű dolgozók között, stb.

Megjegyzés: olyan további programelem kifejtése, bemutatása, amely a helyi sajátosságokra, specifikumokra fókuszál és a fenti szempontrendszer nem tartalmazza, de a dokumentum feltöltője fontosnak tartja.

A szakmai programhoz kapcsolódó reflexió elemei (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a helyi sajátosságokra épülő program folyamatához kapcsolódó személyes észrevételek, esetleg kritikai megjegyzések.

Elemzés/érvelés: a program indokoltságának magyarázata, annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.

Önértékelés: mérlegelni kell, hogy milyen hatása volt a megvalósított programnak az együttműködésben résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésre és az érintett személyek, csoportok, intézmények érdekeire való tekintettel.

Milyen tapasztalatokat nyert a szakmai program tervezésében, megvalósításában való részvétellel, milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet ez a tevékenység?

1.4.1.4. Dolgozói elégedettség feltérképezése (egy vagy több bölcsődére vonatkozóan)

Saját összeállítású kérdőívvel felmérés végzése és ennek összegzése, elemzése. Reflexió: intézkedési terv (egy minta kérdőív csatolása is szükséges).

I. Kérdőív kérdéseinek összeállítása (kérdőív kitöltése anonim módon történik)

- A dolgozó szakmai végzettsége, munkában eltöltött évek száma, életkor, stb.
- Pszichés és fizikai megterhelésre vonatkozó kérdések
- A dolgozók előmeneteli lehetőségei
- Továbbtanulási lehetőségek
- Bérek, jutalmak, természetbeni juttatások
- Tárgyi feltételek, munkakörülmények
- Csapatszellem, közösségi tevékenységek, szabadidős tevékenységek a munkahelyen
- Vezetéssel kapcsolatos észrevételek
- Informálódás lehetőségei
- A fluktuáció mértéke és okai
- Vélemények, változtatásra tett javaslatok

II. Kérdőívek összegzése

Az egyes kérdésekre adott válaszokat táblázatban rögzíti, majd a táblázathoz szöveges magyarázatot fűz. Az összegzés és az írásbeli értékelés alapján előremutató intézkedési tervet készít.

Intézkedési terv a dolgozói elégedettségi vizsgálatához, a reflexió elemei (feltöltése önálló/ külön file-ban):

- Kapcsolódó jogszabályok dokumentumok (szükség szerint)
- A megvalósítások határidejének meghatározása
- A végrehajtásért felelősök megnevezése
- Intézkedések konkrét leírása, változtatási lehetőségek

1.4.1.5. Családi programok szervezése

Szakmai folyamatot segítő előadás segédanyagának összeállítása. Éves programterv készítése prezentáció formájában a szülők számára az adott nevelési évre tervezett családi programokról.

Célja:

- Nevelés, tájékoztatás (munkatársak csoportja, ellátottak családjai részére)
- Bemutatás (bármely célcsoportnak)

A megvalósult programokról szöveges értékelés készítése.

Reflexió a prezentációhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A prezentáció készítésének célja, az előadás/bemutató célcsoportja
- Prezentáció komplexitásának értékelése, mennyire tükrözi a készítés célját?
- Személyes tapasztalatok (mennyiben segítette a prezentáció elkészítése saját szakmai tevékenységét?)
- A saját szakmai tevékenységében milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet?
- Mitől válik használhatóvá, hasznosíthatóvá az előadás/bemutató célcsoportja számára?
- Hogyan segítheti a bölcsőde és a család tagjainak együttműködését a prezentáció?

1.4.1.6. Jelzőrendszeri szerepvállalás a bölcsődevezető munkájában

Egy olyan eset leírása, ahol szükséges volt a jelzőrendszeri kapcsolatfelvétel. A leírás tartalmazza a gyermek bölcsődei élettörténetét, a probléma hátterén és ismertetésén túl a teljes folyamatot, a bölcsődevezető, a kisgyermeknevelő, a család – és gyermekjóléti szolgálat/központ munkatársának szerepvállalását, a segítségnyújtás lépéseit és a végeredményt, illetve a tervezett feladatokat.

Egy olyan eset leírása, ahol érzelmi-, fizikai elhanyagolás fordulhat elő vagy fizikai-, érzelmi-, szexuális bántalmazás történhetett. Felismerést segítő jelek lehetnek külső jelek, jellegzetes sérülések, testi-szellemi fejlődés elmaradása, gyermek viselkedésének inadekvát módja (félénk, visszahúzódó vagy éppen agresszív).

Az esetleírás célja, hogy

- A kisgyermekről, családjáról több szempontból komplex információt gyűjtünk, az adatokat rendszerszerűen vizsgáljuk, ezek megismerésén keresztül a kisgyermekről és a családjáról teljes képet alkossunk, majd a saját tapasztalatokkal kiegészített formában feldolgozzuk;
- A saját ismeretek megszerzéséhez a gyermek és családja problémáinak kezelését széles eszköztár felhasználásával kezeljük;
- Az információk, vélemények beszerzése során lehetőség nyíljon interdiszciplináris kapcsolatot kialakítani, szakszerű interjúkat készíteni;

- Az esetet elemző módon értékeljük, javaslatokat tegyünk.

Formai és tartalmi elemek:

- A gyermek neve: jelige, kitalált név.
- A gyermek életkora.
- Az esetleírás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, intézményeket azonban szükséges megnevezni.
- A probléma jelentősége
- Anamnézis (előtörténetre vonatkozó adatok) leírása (az élettörténet leírása úgy történik, hogy az információkat egy vezérfonalra fűzzük fel, amely elvezethet a jelenlegi probléma megértéséhez.)
- Előzetes vizsgálatok, diagnózis(ok), esetleges gyógykezelések helye, ideje, formája (amennyiben releváns)
- Újszerű-e probléma?
- Mennyire összetett probléma?
- A szakmai együttműködés bemutatása
- **Bevezetés - Az eset előzményei röviden.**
- Csak az, ami az eset megértését szolgálja.
- Fontos, hogy már ismert-e a család vagy volt-e jelzés más szakemberektől, stb.
- **Befejezés**
- Értékelés arról, hogy mit tudtam megvalósítani (reflexió az elért és el nem ért változásokra – reflexió az Esettanulmányhoz).
- Eszközök és módszerek hatékonysága röviden, de a lényegét kifejezően. A megfigyelés során alkalmazott módszerek, eszközök, a megfigyelés folyamata során szerzett saját benyomások, a gyermek akciói és reakciói, a fejlődésében látható anomáliák/elmaradások részletezése, összefoglaló elemzése.
- Konzultációs lehetőségek kihasználása a szülő engedélyével (védőnő, bölcsődeorvos, pszichológus, családsegítő, stb.)
- A segítő szakmai értékelése az esetmunkáról, különös tekintettel a bölcsőde felé.
- Összegzés a jelen állapot kialakulásáról
- Tervek a jövőre, gondolataink a jelzőrendszeri szerepünkkel kapcsolatban.

Megjegyzések: olyan észrevételek leírása, amelyeket a fenti szempontrendszer nem tartalmaz, de a dokumentum feltöltője fontosnak tart.

Reflexió az esetleíráshoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a problémahelyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az érdekelt felekre, leginkább a kisgyermekre, a családjára és önmagunkra nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon. (A cselekvés utáni reflexió.)

1.4.2. Bölcsődét, minibölcsődét vezető bölcsődevezető portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Tereptanári feladatok ellátása	Egy képző intézményből nevelési gyakorlatát töltő hallgató támogatásának bemutatása a tananyagtartalom, a követelményrendszer, az értékelés (egyéni és csoportos), a terepnapló alapján. + Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8
2.	Szakmai publikációk, írások, kutatásban való részvétel	Saját publikációk listászerű felsorolása és egy kiválasztott publikáció bemutatása. Kutatásban való részvétel esetén a kutatás témájának és céljának ismertetése, illetve a bölcsődevezető szerepvállalásának részletes kifejtése. Publikáció csatolása.	1,2,3,4,6,7,8
3.	Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatokon	Az innováció vagy pályázat ismertetése, dokumentumokkal való alátámasztása, a bölcsődevezető szerepvállalása részletezve. + Reflexió: hogyan segítette ez a munka a szakmai fejlődését.	1,2,5,6,7,8
4.	Alapellátáson túli szolgáltatások szervezése	Adott szolgáltatás/ok kiválasztásának szempontjai, indokoltságuk leírása, a rendelkezésre álló erőforrások bemutatása, szolgáltatások tartalmának kifejtése (legfeljebb 10 oldal).	1,2,3,4,5,6,7,8
5.	A dolgozók szakmai fejlődésének támogatása és biztosítása	2 év beiskolázási, továbbképzési terv megvalósításának, házi továbbképzések tartalmi elemeinek bemutatása. + Reflexió	1,2,3,4,5,6,7,8

1.4.2.1. Kiegészítő dokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.4.2.1.1. Tereptanári feladatok ellátása

Egy képző intézményből nevelési gyakorlatát töltő hallgató támogatásának bemutatása a tananyagtartalom, a követelményrendszer, az értékelés (egyéni és csoportos), valamint a terepnapló alapján.

Formai és tartalmi elemek:

- A hallgató neve: jelige, kitalált név.
- A hallgató életkora, képző intézmény neve, szak megnevezése, évfolyam, szemeszter megjelölése.
- A bemutatás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen.
- Milyen típusú gyakorlatát tölti a bölcsődében a hallgató (egyéni, összefüggő szakmai)?
- Milyen speciális feltételekkel rendelkezik az intézmény a hallgatók fogadásához?

- Nevelési, gondozási feladatok ellátásának bemutatása, szakmai alapelvek érvényesítése
- Szakmai értékek érvényesítése
- Megfigyelések, dokumentáció vezetése
- Kommunikációs képességek
- Kapcsolatteremtő, együttműködő képesség
- Konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség
- Egyéb képességek
- Tereptanári visszajelzések és azok a hallgató általi felhasználása

Reflexió a tereptanári feladatok ellátásához (feltöltése önálló/külön file-ban):

A hallgatóval történt közös munka során milyen tapasztalatokat nyert, milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet? Indoklás megfogalmazása, miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.

1.4.2.1.2. Szakmai publikációk, írások, kutatásban való részvétel

Saját publikációk listászerű felsorolása (bibliográfia) és egy kiválasztott publikáció bemutatása. Kutatásban való részvétel esetén a kutatás témájának és céljának ismertetése, illetve a bölcsődevezető szerepvállalásának részletes kifejtése. Publikáció csatolása.

1.4.2.1.3. Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatokon

Pályázat vagy innováció tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

Ennek elemei:

- Fejlesztési szükséglet bemutatása – hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- A projekt elemei, újítások, fejlesztések részletezése
- A megvalósulás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Saját szakmai tevékenység bemutatása:

- A tervezésben, megvalósításban való közreműködés

Reflexió a pályázathoz, innovációkhoz

Milyen tapasztalatokat nyert, a tervezésben, megvalósításban való részvétellel? Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmét a pályázatban, innovációban való részvétel?

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink a programban résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésére és az érintett személyek, csoportok érdekeire való tekintettel. A cselekvés utáni reflexió.

Saját szakmai tevékenységében milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívna fel a figyelmet?

1.4.2.1.4. Alapellátáson túli szolgáltatások szervezése

Adott szolgáltatás/ok kiválasztásának szempontjai, indokoltságuk leírása, a rendelkezésre álló erőforrások bemutatása, szolgáltatások tartalmának kifejtése (maximum 10 oldal terjedelemben).

Szakmai anyag, szolgáltatás tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

Ennek elemei:

- Az adott szolgáltatás bevezetését megelőző szükségletfelmérés (amennyiben releváns)
- A célcsoport bemutatása, célkitűzés megfogalmazása
- A fejlesztési szükséglet bemutatása - hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- a résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- Saját közreműködése a tervezésben, megvalósításban
- A szakmai anyag, a szolgáltatás elemei, újítások, fejlesztések részletezése
- A gyakorlati tapasztalatok bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Reflexió az alapellátáson túli szolgáltatásokhoz (önálló file feltöltése):

A tervezésben, megvalósításban való részvétellel milyen tapasztalatokat nyert, milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet ez?

1.4.2.1.5. A dolgozók szakmai fejlődésének támogatása és biztosítása

2 év beiskolázási, továbbképzési terv megvalósításának, házi továbbképzések tartalmi elemeinek bemutatása.

Ennek elemei:

- Hány fő dolgozót érint, dolgozók szakképzettsége, életkora, pályán eltöltött ideje
- A házi továbbképzések összeállításának szempontjai
- A házi továbbképzések tartalmi elemei
- Minősített továbbképzések szervezése/részvétel a szervezésben
- Minősített továbbképzések tartalmi elemei

Reflexió a szakmai fejlődés támogatására (önálló file feltöltése):

- A továbbképzés anyagának ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- A módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése, megvalósultak-e a kijelölt célok
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés és megvalósítás folyamata)
- A tervezés és megvalósítás folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése.

1.5. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó gyógypedagógus portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapidokumentumai

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Vizsgálati terv	Felkészülés dokumentumokban való tájékozódással, megfigyelés, életkorspecifikus fejlődési skálák alkalmazásával történő állapotfelmérés, a	1,2,3,4,6,7,8

		szülővel való találkozás, konzultáció, heteroanamnézis, lezárás. Reflexió	
2.	Vélemény	A diagnosztikai módszerek és eljárások feltüntetése; heteroanamnézis, kora gyermekkori intervenció/ sajátos nevelési igény éves kontrollvizsgálata esetén a korábbi szakvéleményben tett javaslatok megvalósulása; egyéb adatok; saját vizsgálat elemei, gyógypedagógiai vélemény, javaslat. Reflexió	1,2,3,4,6,7
3.	Tanácsadási terv	A foglalkozások témája, időkerete (egymásra épülő 2-3 foglalkozás), a foglalkozásban részt vevők jellemzői (száma, életkora, szükséglete, egyéb), a bevonandó személyek, segítők (ha az releváns), módszerek, cél- és feladatrendszer, fejlesztendő készségek, képességek, eszközök, koncentráció más területekkel. Reflexió	1,2,3,7,8
4-5.	Esetleírás integráltan nevelt/ kora gyermekkori intervencióban részesülő kisgyermekről	Eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermekkel való kapcsolatba kerülés, a bölcsődei személyi és környezeti feltételek, kapcsolatok, anamnesztikus adatok, beavatkozási folyamatok és azok eredményei, konzultációk, összegzés, beavatkozási javaslat. Reflexió	1,3,4,6,7
6.	Szakmai-, szakma és ágazatközi együttműködés esettanulmánya	Az együttműködésben résztvevők bemutatása, az együttműködés célja, tartalma, tervezett időtartama a partnerek kölcsönösségében rejlő előnyök bemutatásával. Az együttműködési feltételek, alkalmak az érdemi események folyamatba rendezett leírása, a kölcsönös előnyök kifejtése. Az együttműködés valamely választott szakaszának részletes leírása, ennek dokumentumai. Reflexió.	1,2,6,7,8

1.5.1. Alapdokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.5.1.1. Vizsgálati terv

I. Felkészülés a vizsgálatra

- Az előzetes vizsgálati anyagok összefoglaló elemzése (Pl.: anamnesztikus adatok, megelőző vizsgálati anyagok, eredmények, szakértői bizottsági szakvélemények, kórházi zárójelentések, orvosi vizsgálati leletek, bölcsődei, védőnői dokumentáció stb.)
- Gyermekvédelmi előzmények (ha vannak): alap- és szakellátás releváns információi
- Konzultáció a saját kisgyermeknevelővel (a gyermek csoportban és gondozási helyzetekben megfigyelt jellemzői, nehézségei, fejlődési folyamat megtorpanásai, stb.), speciális nevelési szükségletű kisgyermek esetén a bölcsődevezetővel (személyi és tárgyi feltételek biztosítása)

II. Jelen státusz megállapítása az előzményi dokumentumok alapján

- Életkor, szomatikus fejlettség
- Nevelési szükséglet/speciális szükséglet/különleges figyelmet igénylő
- Adaptációs történet, diagnózisok (ha vannak)
- Szociális kapcsolatrendszer (család, közvetlen környezet)

III. Állapotfelmérés

Az előzményi információk alapján a választott eljárások, módszerek konkrét megnevezése indoklással, kockázati tényezők felmérése, felkészülés a szokatlan helyzetekre

- Célzott megfigyelés csoportban, a szociális képességek és a viselkedésszabályozás megítélése céljából
- Célzott megfigyelés csoportban, spontán játéktevékenység, majd felkínált játéktevékenység közben, a kommunikáció, a motoros funkciók (nagy- és finommotorika) megismerése céljából
- Életkorspecifikus fejlődési skálák valamelyikével végzett egyéni vizsgálat (figyelemszabályozás, memóriaműködés [vizuális és akusztikus], idői-téri orientáció, receptív és expresszív nyelvi képesség, érzelmi és adaptációs fejlettség)
- A vizsgálat céljának megfelelő egyéb szempontok vizsgálata (Pl.: bármely, a megszokottól eltérő fejlődésmenetre utaló sajátosság, stb.)

IV. Felkészülés a szülővel/gondviselővel való konzultációra, amely a megismert dokumentáció és az elvégzett vizsgálatok után a szükséges kiegészítő információk megszerzésére irányul.

V. Heteroanamnézis a szülővel/gondviselővel.

VI. Vizsgálat lezárása.

Reflexió a vizsgálati tervhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A vizsgálati, nevelési, gondozási, fejlesztési helyzet ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- A módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése, megvalósultak-e a kijelölt célok
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés és megvalósítás folyamata)
- A tervezés és megvalósítás folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése

1.5.1.2. Gyógypedagógiai vélemény

Formai és tartalmi elemei:

- A gyermek neve: jelige, kitalált név.
- A gyermek életkora.
- A gyógypedagógiai vélemény személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, intézményeket azonban szükséges megnevezni.

Tartalmi elemek:

- I. A vizsgálat során alkalmazott diagnosztikai módszerek és eljárások feltüntetése;**
- II. Heteroanamnézis és ennek nevelési szempontú értelmezése**
(elsődleges és másodlagos szocializáció folyamata, a kisgyermek tárgyi környezetéhez való viszonya, társas viszonyai, felnőttekhez való viszonya, napirendje, esetleges központi vagy peremhelyzete a közösségben, reagálása az alkalmazott nevelési módszerekre);
- III. Kora gyermekkori intervenció/sajátos nevelési igény éves kontrollvizsgálata esetén a korábbi szakvéleményben tett javaslatok megvalósulása;**
- IV. Egyéb, a vizsgáló által fontosnak ítélt anamnesztikus adatok;**
- V. Saját vizsgálat elemei**
 - Megjelenés: alkat, ápoltság, szomatikus érettség, a magatartás aktuális állapota feltérképezésére szolgáló elemek,
 - A vizsgálati helyzethez való attitűd, kapcsolatteremtés, együttműködés
 - A gyermek irányíthatósága, feladathelyzethez való viszonya, aktivitás, koncentráció, figyelem, élénkség, impulzivitás, motiváció, önszabályozás
 - Az értelmi állapot: helyzetek megértése, érdeklődés, praktikus tanulás, kreativitás, találékonyság, fantázia, expresszív beszéd-késztetés, közlési igény, a kommunikáció minősége, tartalma (fogalmak, szókinés, mondatfűzés, grammatika, nonverbális jelzések), önkiszolgálás, önellátás, életrend, önellátás szervezése, önjelentés, önszabályozás mértéke, játéktevékenység
 - Szociális viszonyulások: aszimmetrikus és szimmetrikus kapcsolatok, kötődések, alkalmazkodás a személyközi helyzetekben, empátia, szokatlan viselkedéselemek, énkép, önértékelés, szocializációs szint, egyéb, a vizsgálatot végző által a fentiekén kívül vizsgált területek
- VI. A gyógypedagógiai vélemény, javaslat elemei**
 - Javaslat a vizsgált gyermek szükségleteinek leginkább megfelelő pedagógiai módszerek alkalmazására,
 - Javaslat a fejlesztés/kezelés optimális hangsúlyára,
 - Aa kisgyermek erősségeinek, pozitív tulajdonságainak, motiválhatóságának, érdeklődési körének megjelenítése
 - Sajátos nevelési igény éves kontrollvizsgálata esetén a gyermek állapotában bekövetkezett változás irányának és mértékének meghatározása a kiindulási állapothoz (az előző szakvéleményben foglaltakhoz) képest
 - Egyéb javaslatok: a gyógypedagógus által, a fentiekén kívül fontosnak ítélt egyéb tennivalók, információk

A gyogyepedagógiai véleményre vonatkozó reflexió elemei (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a pedagógiai helyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. (A véleményírás előtti reflexió.)

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az érdekelt felekre, leginkább a gyermekre és önmagunkra nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon. (A cselekvés utáni reflexió.)

1.5.1.3. Több ülésre/alkalomra vonatkozó tanácsadási terv**A feltöltés feltételei:**

- A feltöltött dokumentum nem lehet 1 évnél régebbi,
- A dokumentumnak a bölcsődében folyó munkához kell kapcsolódnia,
- A dokumentumban a személyi azonosítás elkerülésére a személyes adatokat úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen; ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne.

Tanácsadási terv

A tanácsadó foglalkozásba bevont részt vevők jellemzői: neve: (jelige, kitalált név), száma, kora

A tanácsadó foglalkozás indoka: (a referáló személy státuszának megnevezése, a referált probléma megnevezése, előzményadatok).

A tanácsadó foglalkozás hosszú távú céljai és főbb területei: (tevékenységi terület, képesség stb.).

A tanácsadó foglalkozáshoz használt módszer(ek), eszközök:

- Közvetlen tanácsadás esetén: módszer- vagy területspecifikus képzésben elsajátított, nevesíthető módszer (Pl.: teszt, interjú), tanácsadási módszerek, a képzést igénylő módszerhez tartozó eszközök, saját készítésű eszközök, IKT-eszközök, más segédeszközök, szövegek, képek, ábrák, felhasználható feladatok
- A tanácsadáshoz társuló indirekt szolgáltatás, konzultáció esetén: védőnői- vagy családsegítői konzultáció, pszichológus konzultáció, szupervízió

A tanácsadó foglalkozás célja (milyen attitűd(öke)t, készségeket, képességeket kívánunk befolyásolni a tanácsadás révén):

A tanácsadó foglalkozás forgatókönyvének leírása:

- A tanácsadási részterületek/témák megnevezése
- Részterületekre fordított idő percekben
- A tanácsadás megvalósítási kerete (több alkalomra tervezett foglalkozássorozat részei, illetve folyamat része)
- A foglalkozás környezeti, tárgyi feltételei
- A foglalkozás céljának megvalósulása érdekében bevonandó személyek, segítők (ha az releváns)
- Feszültségoldás, konfliktuskezelés
- Átadandó tudás
- Koncentráció más területekkel, illeszkedés az egyéb fejlesztési célokhoz

- Az elégedettségmérés módszere
- A célmódosítás és az alternatív feladat megnevezése, ha alternatív módon reagál a tanácsot kérő, ez a lépéssor annyiszor ismétlődjön, amíg a teljes órakeret lehetővé teszi.
- A tanácsadó foglalkozás megvalósulásának elemzése (a megvalósulást abból a szempontból szükséges elemezni, hogy mennyiben tért el a kitűzött céltől, a tapasztalatok alapján javaslatok megfogalmazása)

Megjegyzések: olyan észrevételek leírása, amelyeket a fenti szempontrendszer nem tartalmaz, de a dokumentum feltöltője fontosnak tart.

Reflexió a tanácsadási tervhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Előzetes nevelési, gondozási, fejlesztési helyzet ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- Módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése, megvalósultak-e a kijelölt célok
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés és megvalósítás folyamata)
A tervezés és megvalósítás folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
szükségességének felmérése, felismerés

1.5.1.4. Esetleírás integráltan nevelt/ kora gyermekkori intervencióban részesülő kisgyermekről

Két különböző eset leírása, mely bölcsődei integrációt illetve valamely tartós beavatkozást mutat be. Nem követelmény, hogy a bemutatott kisgyermeknek sajátos nevelési igényű szakértői véleménnyel rendelkezzen, lehet megfigyelés alapján eltérő fejlődésmenetű, speciális nevelési szükségletű, hátrányos/ halmozottan hátrányos helyzetű gyermekről illetve a gondozásával/nevelésével kapcsolatos tapasztalatokról írni.

A véleményeknél rögzített szempontsor az esetleírás elkészítésénél is irányadó; az esetleírásban az előzmények összefoglalását követően a hangsúly a saját beavatkozási folyamat bemutatásán és értékelésén van.

Az esetleírás célja, hogy

- A megszokottól eltérő fejlődésmenetű kisgyermekről, családjáról több szempontból komplex információt gyűjtünk, az adatokat rendszerszerűen vizsgáljuk, ezek megismerésén keresztül a kisgyermekről és a családjáról teljes képet alkossunk, majd a saját tapasztalatokkal kiegészített formában feldolgozzuk
- A saját ismeretek megszerzéséhez a gyermek és családja problémáinak kezelését széles eszköztár felhasználásával kezeljük
- Az információk, vélemények beszerzése során lehetőség nyíljon interdiszciplináris kapcsolat kialakítására, szakszerű interjút készítésére
- Az esetet elemző módon értékeljük, javaslatokat tegyünk.

Formai és tartalmi elemek:

- A gyermek neve: jelige, kitalált név
- A gyermek életkora
- Az esetleírás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a

- szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, intézményeket azonban szükséges megnevezni
- Előzmények, a választás indokai: A kora gyermekkori intervencióba vont kisgyermekkel való kapcsolatba kerülés leírása (a referáló személy státuszának megnevezése, a referált probléma megnevezése)
 - Anamnézis (előtörténetre vonatkozó adatok) leírása (az élettörténet leírása úgy történik, hogy az információkat egy vezérfonálra fűzzük fel, amely elvezethet a jelenlegi probléma megértéséhez.)
 - Előzetes vizsgálatok, diagnózis(ok), gyógykezelések helye, ideje, formája
 - A kora gyermekkori intervenció célja, volt-e terv a probléma okainak azonosítására, volt-e terv a beavatkozás főbb lépéseire vonatkozóan?
 - A megfigyelés során alkalmazott módszerek, eszközök, a megfigyelés folyamata során szerzett saját benyomások, a gyermek akciói-reakciói, a fejlődésében látható anomáliák/elmaradások részletezése, összefoglaló elemzése.
 - Konzultációs lehetőségek kihasználása a szülő engedélyével (védőnő, bölcsődeorvos, mozgásterapeuta, logopédus, stb.)
 - Összegzés a jelen állapot kialakulásáról - fejlesztési javaslat
 - Beavatkozási javaslat megfogalmazása

Megjegyzések: olyan észrevételek leírása, amelyeket a fenti szempontrendszer nem tartalmaz, de a dokumentum feltöltője fontosnak tart.

Reflexió az esetleíráshoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a problémahelyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az érdekelt felekre, leginkább a kisgyermekre, a családjára és önmagunkra nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon. (A cselekvés utáni reflexió.)

1.5.1.5. Szakmai-, szakma és ágazatközi együttműködés esettanulmánya

Az együttműködésben résztvevő intézmények nevének szerepeltetése mellett a személyek, csoportok neve: jelige, kitalált név.

A feltöltés feltételei:

- Az együttműködés szakmai, szakma- és ágazatközi kapcsolatban, partnerek bevonásával valósul meg
- Az együttműködést megállapodás, szerződés, közös rendezvény, dokumentum vagy más produktum tanúsítja
- Az együttműködés folytonossága igazolható

Útmutató az együttműködés bemutatásához:

- I. **Az együttműködésben résztvevők (személyek, csoportok, intézmények) rövid bemutatása, azon jellemzők kiemelésével, melyek fontosak a kapcsolatban.**

- II. Az együttműködés célja, tartalma, tervezett időtartama a partnerek kölcsönösségében rejlő előnyök bemutatásával.**
- III. Az együttműködési feltételek, alkalmak az érdemi események folyamatba rendezett leírása.**
- IV. Az együttműködésben rejlő kölcsönös előnyök kifejtése.**
- V. Az együttműködés kapcsolódása a gyógypedagógiai és a bölcsődei tevékenységhez.**
- VI. Az együttműködés valamely választott szakaszának részletes leírása, ennek dokumentumai.**
- Megbeszélések, ülések rövid, lényegre törő jegyzőkönyvei, ahol a közös feladat és cél mentén kialakult véleménycsere megjelenik
- VII. A választott együttműködési szakasz történéseinek reflexiója.**
- Az eseményekben rejlő értékek megnevezésével és kiemelésével, kiemelten a szakmai fejlődésre, valamint a kisgyermek komplex ellátására vonatkozóan.
- VIII. Összegzés, az együttműködési folyamatról.**
- Az áttekintett megvalósulás elemzése abból a szempontból, hogy az események és történések mennyiben szolgálták a kitűzött cél elérését, megfelelően szolgálták-e a szakterületi tevékenységet.
- IX. Amennyiben szükséges, korrekciós javaslatok megfogalmazása.**

Megjegyzések: olyan további észrevételek leírása, amelyeket a fenti szempontrendszer nem tartalmaz, de a dokumentum feltöltője fontosnak tart.

Az esettanulmányhoz kapcsolódó reflexió elemei (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: az együttműködés folyamatának leírásához kapcsolódó személyes észrevételek, esetleg kritikai megjegyzések.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az együttműködésben résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésre és az érintett személyek, csoportok, intézmények érdekeire való tekintettel.

1.5.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó gyógypedagógus portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Éves beszámoló a szakmai munkáról	Az intézményben szokásos módon.	1,7,8
2.	Az intézményben megvalósított projekt bemutatása. Reflexió	Közös projekt is lehet, melyben valamely konkrét szerepet vállalt és valósított meg. A projektben vele közösen együttműködők neveit meg kell adni.	2,3,7,8

3.	Prezentáció. Reflexió	Szakmai folyamatot segítő előadás segédanyaga	1,8
4.	Konzultációs esettanulmány. Reflexió	A csoportban lévő sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű/halmazottan hátrányos helyzetű gyermek kisgyermeknevelőjével/szülőjével /pszichológussal, vagy más esetleg több szakemberrel való konzultációs folyamat leírása.	1,2,3,7,8
5.	Eszközfejlesztés. Reflexió	Segédanyagok szülők számára, az egyes diagnosztikai kategóriákba tartozó kliensek fejlődési, fejlesztési lehetőségeinek támogatása.	1,3,4
6.	Saját fejlesztésű szakmai anyag, jó gyakorlat bemutatása. Reflexió	Olyan szakmai anyag, jó gyakorlat bemutatása, melyet önállóan vagy munkatársakkal kidolgozott, melynek megvalósításáról, beválásáról már rendelkezik tapasztalatokkal.	1,2,3,8
7.	Oktatói, képzői, tréningvezetői/tréneri, művészeti foglalkozás	Munkakörén túli oktatói, képzői, tréningvezetői/ tréneri, művészeti foglalkozás bemutatása, értékelése, hozzátartozva, ha szükségesnek látja, a kidolgozást, megvalósítást bemutató anyag, vagy annak részlete. Reflexió nem szükséges.	1,2,6,7,8
8.	Szakmai publikáció	Saját publikációk listászerű felsorolása (bibliográfia) és egy kiválasztott publikáció, vagy annak részlete reflexió nem szükséges	1,3,8
9.	A szakterülethez tartozó linkgyűjtemény, min. 5, max. 15 db, rövid értékeléssel, ajánlással.	Reflexió nem szükséges.	1,3,6
10.	Pályázati tevékenység bemutatása		1,2,3,4,5,6,7,8

1.5.2.1. Kiegészítő dokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.5.2.1.1. Éves beszámoló a szakmai munkáról

Tematikus beszámoló (elkészíthető adott problémára, tevékenységtípusra, hosszabb időszak tendenciáinak vizsgálatára, projektmunkára stb.)

Naptári évhez és tanévhez igazodóan is elkészíthető, az intézményben szokásos módon.

I. Bevezetés

- A készítő neve
- Kire/mire vonatkozik a program?
- Időpont, időintervallum
- A készítés célja
- Az elkészítésbe bevont személyek (szükség szerint)
- Kapcsolódó jogszabályok, dokumentumok (szükség szerint)

II. A beszámoló időszakában a feladatellátás személyi, tárgyi feltételei, ezek változásai (szükség szerint)

III. A beszámoló fókuszában álló probléma, tevékenység, tendencia, projekt stb. részletes leírása

- A kiinduló helyzet bemutatása
- A célcsoportra/tevékenységre vonatkozó statisztikai adatok (szükség szerint)
- Jellemző tendenciák
- A segítő és a hátráltató tényezők (folyamaton belül és kívül)
- Kiemelt események, innovációk, pályázatok (szükség szerint)
- Kapcsolódó képzések, továbbképzések (szükség szerint)

IV. Összefoglalás

- A beszámoló időszakának értékelése
- A megoldandó feladatok

V. Jövőre vonatkozó kiemelt feladatok, tervek

Reflexió a beszámolóhoz

- A beszámoló készítésének célja, (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- A beszámoló komplexitásának értékelése, mennyire tükrözi a készítés célját?
- A személyes tapasztalatok (mennyiben segítette a beszámoló elkészítése saját szakmai tevékenységét?)
- A segítő és hátráltató tényezők

1.5.2.1.2. Az intézményben megvalósított projekt bemutatása

A projekt vagy innováció tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

Ennek elemei:

- A fejlesztési szükséglet bemutatása - hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- A projekt elemei, újítások, fejlesztések részletezése

- A megvalósulás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Saját szakmai tevékenység bemutatása:

- A tervezésben, megvalósításban való közreműködés

Reflexió a projektekhez, innovációkhoz

A tervezésben, megvalósításban való részvétellel milyen tapasztalatokat nyert, milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmét?

1.5.2.1.3. Konzultációs esettanulmány

A feltöltés feltételei:

- Ebben a dokumentumban a konzultációt, mint indirekt szolgáltatást szükséges értelmezni, mely a gyermek, illetve a családja érdekében folyik, de nem közvetlenül a gyermekkel történik, hanem a vele/velük foglalkozó szülővel/kisgyermeknevelővel/szakemberrel, illetve más szakma képviselőjével (pl gyerekorvos, védőnő, családgyógyász), csak az így értelmezett dokumentum tartalma értékelhető.
- A feltöltött dokumentum nem lehet 3 évnél régebbi.
- A dokumentumnak a bölcsődében folyó munkához kell kapcsolódnia.
- A dokumentumban a személyi azonosítás elkerülésére a személyes adatokat úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, intézményeket azonban szükséges megnevezni.

A konzultációba vont szülő/kisgyermeknevelő/szakember neve: jelige, kitalált név.

Az egyéni vagy csoportos konzultáció helyszíne, befogadó intézmény megnevezése.

Az egyéni vagy csoportos konzultáció időpontja.

A konzultációs esettanulmány elemei:

- A gyógypedagógiai munka mely területéhez, ellátási fázisához kapcsolódik a konzultáció?
- A konzultáció szükségességének indoka, különös tekintettel a konzultációba vont személyre vagy személyekre.
- Kapcsolódik-e a konzultáció fejlesztésbe, kora gyermekkori intervencióba vont gyermekhez?
- A konzultációban résztvevő(k) (szülő/kisgyermeknevelő/szakember) bekerülésének indoklása, az egyén vagy csoport bemutatása.
- A konzultáció kereteinek és feltételeinek bemutatása (gyakoriság, a konzultációs helyszín adottságai, tervezett időtartam, egyéni, csoportos).
- A konzultáció folyamatának tervezése, benne a cél/ok meghatározása.
- A konzultáció folyamatában használt technika megnevezése és bemutatása.
- Amennyiben az egyéni vagy csoportos konzultáció közvetlenül kapcsolódik gyermek ellátásához, a konzultáció hatása az intervenció folyamatára.
- Esetleges elakadások, problémák a konzultációs folyamatban. Ezek megoldása.
- A találkozások sorrendjében készüljön leírás a konzultációs alkalmakról, legalább három alkalomról készüljön olyan részletezettségű, hogy az alkalmas legyen a részt vevő/k és a konzultációt vezető szakember kapcsolatának, felkészültségének bemutatására.

- Az egyes ülésekhez kapcsolódhatnak reflektív észrevételek. A tervezett és a megvalósult tartalom, továbbá a tervezett cél és az elért eredmény összevetésének gondolati és érzelmi vetületéről.
- Összegzés, a konzultáció teljes folyamatára vonatkozó megvalósulás elemzése (a megvalósulást abból a szempontból szükséges elemezni, hogy mennyiben tért el a kitűzött céltől, a tapasztalatok alapján javaslatok megfogalmazása).

A konzultációs esettanulmányhoz kapcsolódó reflexió elemei (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a konzultáció folyamatának leírásához kapcsolódó személyes észrevételek, esetleg kritikai megjegyzések.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. A cselekvés előtti reflexió.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink a konzultációban résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésre és az érintett személyek, csoportok érdekeire való tekintettel. A cselekvés utáni reflexió.

1.5.2.1.4. Prezentáció

Szakmai folyamatot segítő előadás segédanyaga

Célja lehet:

- Fejlesztés, kompetencia erősítés (ellátottak csoportja, családjaik részére)
- Bemutató, képzés (bármely célcsoportnak)

Tartalmi minimumkövetelményei:

- Szakmai tevékenységhez kötődő
- A tevékenység vagy annak részlete, részeleme

Reflexió a prezentációhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A prezentáció készítésének célja, az előadás/bemutató célcsoportja
- Mennyire tükrözi a prezentáció a készítés célját?
- A prezentáció komplexitásának értékelése
- Mennyiben segítette a prezentáció elkészítése saját szakmai tevékenységét?
- Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmét?
- Mitől válik használhatóvá, hasznosíthatóvá az előadás/bemutató a célcsoport számára?
- Hogyan segítheti a bölcsőde és a gyógypedagógiai ellátás szereplőinek együttműködését a prezentáció (szükség szerint)?

1.5.2.1.5. Eszközfejlesztés

Az eszköz azonosításához szükséges adatok megadása:

- Fejlesztésének,
- Kipróbálásának,
- Alkalmazásának,
- Megtekinthetőségének helye és ideje.

A feltöltés feltételei:

- Az eszköz egyéni fejlesztésű legyen.
- Csoportos fejlesztés esetén a fejlesztésben résztvevők nyilatkozata arról, hogy hozzájárulnak az eszköz feltöltéséhez.
- Az eszköz bemutatása közvetlenül, leírással vagy fotósorozat segítségével.
- Az eszköz használata túlmutat a fejlesztő személyes használatán.

Szemponstör az eszköz bemutatásához (az eszköz bemutatása, beleértve a fejlesztés, kipróbálás és alkalmazás feltételeit, eseményeit is):

- Ha készült használati útmutató vagy felhasználási eljárás, annak ismertetése.
- Az eszköz fejlesztésének leírása, az eszköz bemutatása.
- Csoportos eszközfejlesztés esetén a feltöltő részvételének aránya, megnevezve az eszköz azon elemeit, melyek fejlesztésében önállóan vett részt.
- Az eszköz kipróbálásának szakasza, különös tekintettel a korrekcióra, visszajelzések figyelembevételére.
- Terület(ek), ahol az eszköz használható.
- Tevékenység(ek), amiben az eszköz használható.
- Milyen előzetes kompetenciákat igényel az eszköz használata a használójától (gyermek, szülő, kisgyermeknevelő, stb.)
- Milyen infrastrukturális, illetve tárgyi környezet szükséges a használatához?
- Használatához kapcsolódhat-e baleseti forrás? Ha igen, milyen óvintézkedések kívánatosak azok elkerülése érdekében?
- Az eszköz használatával eddig szerzett tapasztalatok bemutatása. Saját tapasztalat vagy más használóktól kapott visszajelzések. Ha lehetséges, ezen dokumentumok feltöltése.
- Az eredmények összevetése más hasonló ismert eszközzel szerzett adatokkal, eredményekkel (ha releváns).
- Továbbfejlesztési és /vagy adaptálási és/ vagy korrekciós lehetőségek.
- A szerző, fejlesztő reflexiója a fejlesztési, illetve használati folyamatra vonatkozóan.
- Továbbá minden olyan információ, ami fontos lehet, de a fenti szemponstör nem tér ki rá.

Az eszközfejlesztéshez kapcsolódó reflexió elemei (önálló file feltöltése):

Leírás: az eszközfejlesztés folyamatának leírásához kapcsolódó személyes észrevételek, esetleg kritikai megjegyzések.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. A cselekvés előtti reflexió.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az együttműködésben résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésére és az érintett személyek, csoportok, intézmények érdekeire való tekintettel. A cselekvés utáni reflexió.

1.5.2.1.6. Saját fejlesztésű szakmai anyag, jó gyakorlat

A szakmai anyag, a jó gyakorlat tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

Ennek elemei:

- A fejlesztési szükséglet bemutatása – hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre

- Saját közreműködése a tervezésben, megvalósításban
- A szakmai anyag, jó gyakorlat elemei, újítások, fejlesztések részletezése
- A gyakorlati tapasztalatok, a felhasználás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Reflexió a saját fejlesztésű szakmai anyaghoz, jó gyakorlatokhoz (önálló file feltöltése):

A tervezésben, megvalósításban való részvétellel milyen tapasztalatokat nyert, milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet?

1.5.2.1.7. Oktatói, képzői, tréningvezetői/tréneri, művészeti foglalkozás

Gyógypedagógiai munkakörén túli oktatói, képzői, tréningvezetői/ tréneri, művészeti foglalkozások bemutatása, értékelése, hozzácsatolva, ha szükségesnek látja, a kidolgozást, megvalósítást bemutató anyag, vagy annak részlete. A szakmai és/vagy személyiség fejlődésre gyakorolt hatás a bemutatás, értékelés során megjelenhet a dokumentumban, külön reflexió nem szükséges.

1.5.2.1.8. Szakmai publikáció

Saját publikációk listászerű felsorolása (bibliográfia), és egy kiválasztott publikáció, vagy annak részlete. Reflexió nem szükséges.

1.5.2.1.9. A szakterülethez tartozó linkgyűjtemény

A szakterülethez, szakmai problémához, adott témakörhöz készített tematikus (5-15 elemű) linkgyűjtemény, szakbibliográfia ajánlással vagy a szakterülethez, szakmai problémához, adott témakörhöz kapcsolódó szépirodalmi, film- vagy színházművészeti alkotások gyűjteménye ajánlással, mindkét típus esetén hozzácsatolva egy kiválasztott mű recenziója.

1.5.2.1.10. Pályázati tevékenység bemutatása

Részvétel az intézményben folyó innovációban, pályázatokon, valamely programban való részvétel, vagy önálló pályázat benyújtása.

Reflexió: hogyan segítette ez a munka szakmai fejlődését?

1.5.2.2. Mintadokumentum

1.5.2.2.1. Esetleírás

A gyermek neve: V.Vili (fiktív név)

A gyermek életkora: 2 év 10 hónap.

Intézménye: Budapest, XXII. kerület, Kék Villám Úti Bölcsőde, Duruzsoló Csoport

Előzmények: Családi és intézményi jelzés alapján magatartásproblémákkal küzd, a második bölcsődébe járnak már, az előzőből eltanácsolták őket. A kisfiúra a kisgyermeknevelője hívta fel a figyelmet, impulzív viselkedés, időnként fékezhetetlenség, a veszélyérzet teljes hiánya miatti önmagát veszélyeztető magatartás, nehezített megnyugtathatóság, valamint a társaival való igen gyakori konfrontálódás, a beilleszkedési nehézség miatt.

Anamnézis: Panaszmentes terhességből, időre született. Nem szopott, 3 hónapig anyatejet kapott. Sírós, nyugtalan csecsemő volt. Mozgás és beszédfejlődése az anya elmondása szerint normál ütemű volt. Edesanyával él, az apával 2 és fél éve minimális a kapcsolatuk. Az anya elmondása alapján Vili kiszámíthatatlan, hangulata rendkívül változékony. Amikor valami miatt „kiakad”, a szavakkal való megnyugtató beszélgetés teljesen hatástalannak bizonyul, sőt még inkább felhergeli. Gyorsan elragadják az indulatai, nagyon impulzív. Az udvaron egy percre meg nem áll, télen-nyáron folyik róla a víz. Pufók kisfiú. Imád enni, az édességet kifejezetten szereti, ebből bármikor, bármennyit képes fogyasztani. Óriási a folyadékigénye. A szoros nadrág nagyon irritálja, rendszerint hagyja lecsúszni. Sokat vakarózik, kissé atópiás a bőre. Nehezen alszik el, alvása mély, de nyugtalan. Gyakran előfordul, hogy beszél álmában, többször is felriad éjszaka.

A családlátogatás során rendezett körülményeket találtak, tiszta lakás, saját pici szoba külön kiságygal, polcokkal, kevés játékkal. A látogatás során a gyermek nem vált le az anyáról, de a kisgyermeknevelőket és ajándékaikat elfogadta, és megmutatta a játékait. Kiderült, hogy a válás körüli időben az anya is folyton zaklatott, „ideges” volt, nehezen boldogult a gyermekkel, segítsége nem volt, megélhetési gondjaik is voltak. Az előző bölcsődébe a családgondozó segítségével vették fel a gyermeket, hogy az anyuka el tudjon járni állásinterjúkra. A beszoktatás sikertelen volt, folyton sírt, majd belázasodott, beteg lett. Végül javasolták, hogy keressenek másik intézményt. Az anyuka nehezen talált munkát, középfokú végzettséggel, eladóként vették fel nemrég egy üzletbe. A kisfiú fél éve jár bölcsődébe. Gyorsított beszoktatást terveztek, mert hamar munkába kellett állni az anyának. Az egy hét különösebb baj nélkül zajlott, elfogadta a kisgyermeknevelőjét, a túlmozgásosságot az új helyzetnek tulajdonították, feltételezve, hogy majd megnyugszik.

Előzetes vizsgálatok nem történtek, a védőnő és a gyermekorvos is úgy vélte, impulzív habitusú a kisfiú, majd kinövi.

Gyógypedagógiai megfigyelés: Játéktevékenységben és páros feladathelyzetekben történt megfigyelés. Vili jókedvűen jött a csoportszobába. A játékokba bevonható, figyelme felkelthető, de könnyen terelődik. Kudarccal, frusztráció esetén dühös lesz és türelmetlen. Erőteljes hangulatingadozások jellemzik, dühében rohantálni kezd. Vonatozni hívjuk, amit szeret, de még akkor is fel-felugrik, nem tud elmélyülni a játékban.

Beszéde: Receptív és expresszív szókinccse korának megfelelő, de időnként megakad, olyankor elhallgat. Az artikulációjában dyslália hallható, zöngétlenítés és disgrammatizmus is tapasztalható, ami még életkori sajátosság. Beszédkészletése fokozott, minden tevékenységet beszéddel kísér.

Mozgásvizsgálat: Statikus egyensúlya éretlen. Mozgásészlelése fejletlen. A mozgástervezés már jobb. Szem-kéz koordinációja megfelelő, de a szem- láb koordinációja pontatlan, túl lendületes. A téri irányokra vonatkozó instrukciókat nehezen értelmezi és kivitelezi. Mozdulatsorok utánzása nehezített. Mozgáskoordinációja fejlesztésre szorul. Lateralitása kialakulatlan, mindkét kezét használja.

Grafomotorikája elmarad a korától, lengőfirkát sem szívesen rajzol, összegyűri a papírt. Mennyiségi ismeretei korosztályának megfelelő szinten vannak. Alapszíneket ismeri, közvetlen adataiban tájékozott.

Magatartására, viselkedésére irányuló megfigyelések

A kisgyermeknevelőkkel folytatott beszélgetés és a csoporttevékenységeken látottak szerint Vili az együttélés legelemibb szabályait sem képes figyelembe venni. Társait zavarja, izeg-mozog, néha cél nélkül rohant. Sokat beszél, sőt belebeszél mások mondataiba. Mivel grafomotoros tevékenységben

elmaradt az életkori fejlettségnek megfelelő szinttől, nem lehet rajzolásos tevékenységbe bevonni. Minden apró történet elvonja a figyelmét.

Szeszélyes kitérései vannak, ez is nehezíti beilleszkedését a bölcsődei környezetbe. Szereti a versenyhelyzetet, ugyanakkor türelmetlen, gyakorta ellentétbe kerül a társaival. A kudarcátűrése gyenge, hamar feladja a közös játékot, ha az számára kedvezőtlen fordulatot tartalmaz. Az egyik játékból a másikba kap, rendetlenséget hagy maga után. Nem képes önmagát megfékezni, nem érzékeli a súlyát, ha társaival agresszív. Mivel a versenyhelyzetet nagyon szereti, mindenképpen első akar lenni, ezért minden el is követ. Azonban, ha mégsem ő kerül ki győztesen a versenyből, dül-fül, csapkod, sértődötten elhagyja a csoportot, elvonul. Ha élvezzi a felnőtt teljes figyelmét, képes hosszú ideig nyugton maradni, beszélgetni, tevékenykedni.

Pozítívumok, amik előre vihetik a kisfiú fejlesztését

Vilinek a szinte unásig ismételt negatív tulajdonságai mellett akad szép számmal olyan is, ami a segítségére lehet neki, a kisgyermeknevelőnek és a szülőnek is az együtt töltött időben.

- Spontán segítőkészség és gondoskodás jellemzi.
- Rendkívüli igazságérzete nemcsak önmagáért, hanem mások érdekében is működik - még ha kritikátlanul, nem a helyzetnek megfelelően teszi is, de a későbbiekben rátanítható a helyes kifejezőmódra.
- Számára jól áttekinthető helyzetekben szívesen segít (bevásárlás, szerelési munkák).
- Lelkesedése magával ragadó tud lenni.
- Eredendően empatikus, jó indulatú.
- Sohasem haragtartó.
- Gyakran szokatlan ötletei vannak, fantáziája nagyon élénk, gazdag.
- Állandó az érdeklődése, csillapíthatatlan a kíváncsisága az őt érdeklő témában.

Összegzés:

Vili esetében egy pszichológiai vizsgálat eldöntheti, hogy magatartászavarról, hiperaktivitásról van-e szó. S ha a tünetek alapján inkább a hiperaktivitás a jellemzőbb, akkor az veleszületett vagy tüneti hiperaktivitás-e. A veleszületett hiperaktív gyerekeket meg kell tanítani arra, hogyan tudnak fékezni, reális énképet kialakítani magukról. Kompenzációs technikákat kell tanulniuk a fennálló hiányaik kezelésére. Ez a hiperaktivitás egy egész életen át tartó állapot.

A tüneti hiperaktivitás meghatározatlan időre szól, hetekről, de évekről is szó lehet, annak tükrében, hogy a kiváltó ok meddig áll fenn a gyermek életében. Több tényező is lehet: anyagcserezavar, táplálkozási rendellenességek, családi történések, azonosítás vagy fejlesztés nélkül hagyott részképesség-problémák, érzelmi problémák, stb. Ők képesek viselkedésüket fékezni, de ezt fel kell fedeztetni velük és be kell gyakoroltatni a működését. A kiváltó ok feltérképezése és megszüntetése nélkül a gyermek tünetei évekre állandósulhatnak, önértékelésében zavart okozhatnak, személyiségfejlődését befolyásolják, végső soron a gyermek a viselkedésével fogja kompenzálni a hiányosságait, deficitjeit.

Javaolat:

Kora gyermekkori intervencióba való bevonása indokolt, a bölcsődei csoportban – és a lehetőségek függvényében egyénileg – az alábbi területeken szükséges foglalkozni vele: mozgáskoordináció, grafomotoros készség, énkép, szabálytudat, figyelem.

Szükségesnek látom Ayres terápiába való bevonását, a környékbeli lehetőségek felderítése folyamatban van. A típusos tünetek miatt indokolt lenne diabetes irányában való kivizsgálása.

Az impulzivitás és a társuló magatartási-viselkedési anomáliák hátterében a korai életkori nehezített anya-gyermek kapcsolat állhat, melynek oldására pszichológus segítségét lenne jó igénybe venni, ahol a szimbolikus játék segítségével - melynek lényege a "hidd-el" jelensége -, áttételek, behelyettesítések, vágyfantáziák megjelenítése, indulatok levezetése, megszelídítése folytán szelídülnének az indulatok.

Érdemes lenne a Szakértői Bizottságot felkeresni az ő kompetenciakörükbe tartozó vizsgálatok elvégzése és a további intézménykijelölés miatt.

Ami még addig előbbre viheti a kisfiú fejlődését (a kisgyermeknevelők és a szülő számára javaslat)

Határozott szabályok: Vnek mind térben, mind időben rendezett, de rugalmas környezetre van szüksége. Legyen meghatározott helye a holmijainak, a különböző eszközeinek, a tevékenységének. Időbeosztása rendszeres, de rugalmas legyen.

Büntetés-jutalmazás: Csak az azonnali jutalmazás vagy büntetés lehet hasznos. Az ígéret vagy fenyegetés nem ér semmit. Ehhez tartozik az "egyszer mondom" szabály is.

Értékelés: Mindig a gyermek tettét, és ne a gyermeket magát értékeljük. Igazán csak a konkrét tett megerősítése lehet hatásos. Dicséret esetén az értékelésbe foglalják bele, hogy mi az, amit jónak találnak.

A figyelem felkeltése: Ami érdekli a kisfiút, arra kitartóan tud figyelni. Megfelelő motiváció esetén tehát nem jelentkezik nála a figyelemzavar. Olyan módon kell információkat átadni neki, amely megfelel vezető információ felvételi és feldolgozási módjának. Ha közölni akarnak valamit vagy utasítást adnak neki, érintsék meg a vállát vagy a karját, hogy figyelmét azokra irányítsa, akik vele foglalkoznak.

Megelőzés: Csak olyan feladatot adjanak neki, amely nem haladja meg jelentősen a lehetőségeit. Minél konkrétabb utasításokat adnak, annál valószínűbb, hogy a gyermek el tudja végezni a feladatot. (Pl.: "Rakj rendet!" helyett: "Tedd a polcra a ruháidat!" majd ha ezt megtette, akkor "Tedd a polcra a játékokat!" stb.)

Javasolt és általam elemeiben alkalmazott: Göbel Orsolya: Varázsjátékok c. könyvei alapján összeállított foglalkozás-sorozat. (részletek)

1.5.2.2. Reflexió az eseteíráshoz

A magatartászavarral küzdő vagy hiperaktív gyermekek nagy része egyszerűen nem is tudja, hogyan kell "jól" viselkedni. Ezért fontos, hogy mindig tudassák vele, hogy pontosan mit várnak el tőle. Ezt sajnos nem egyszer, hanem ha kell, minden alkalommal el kell mondani neki, amikor abba a helyzetbe kerül ráadásul a lehető legtömörebben. Minél tovább magyarázunk a gyerekeknek, annál kevesebbet fog fel a mondanivalónkból. A kisgyermeknevelők és az édesanya elfogadta és próbálta alkalmazni többek között azokat a tanácsaimat, hogy: követeljem meg a szemkontaktust és annak fenntartását. Soha ne dolgoztassák őt együtt hasonló domináns, irányító szerepet betöltő csoporttárral.

Természetesen a kezelésnek igazodnia kell a magatartászavar okához. Az idegrendszer éretlensége következtében közvetlenül kialakuló magatartászavar jól kezelhető mozgásterápiával. (Szenzoros Integrációs Terápia - Ayres) Ezért is javasoltam ezt a lehetőséget.

A mozgásterápia szintén célravezető lehet akkor, ha a magatartászavar másodlagos tünetként alakult ki. Mivel a terápia hatására egyre könnyebbé válik a beilleszkedés, ilyenkor egyre kevesebb kudarc éri a gyereket, a problémát kiváltó ok szűnik meg. A sikerélmények hatására lassan megváltozik a viselkedés is, enyhülnek a magatartási tünetek. Ebben az esetben célravezetők lehetnek a különböző stresszoldó technikák is, amelyek segítenek feldolgozni a korábbi kudarcok hatásait, és ezáltal meggyorsítják a viselkedésben bekövetkező pozitív változásokat.

Apró változások hamar jelentkeztek, de visszaeséseknek is tanúi voltunk. Relaxációs gyakorlatok beépítésével is próbáltam enyhíteni a fiúcska túlzott impulzivitását.

Vili esetében a mozgáskoordináció, a motoros képességek éretlenségében és a figyelem szétszórtságában volt tetten érhető.

A családi szocializáció problémáit, a korai negatív tapasztalatok hatásait szintén jól lehet enyhíteni a stresszoldó technikák segítségével. Bizonyos esetekben célravezető lehet a családterápia vagy a gyermek egyéni pszichoterápiája. A család által közvetített negatív normarendszert, illetve bizonyos esetekben a

családi szocializáció problémáit is enyhíthetjük azzal, ha megtanítjuk a gyerekeket, hogyan kezeljék konfliktusaikat, fejlesztjük empátiás készségüket és segítjük őket abban, hogy kialakuljon a felelősségérzetük, megtanuljanak szembenézni problémáikkal.

Az édesanya egyelőre hezitál a pszichológus által nyújtható segítséggel kapcsolatban, a kettejük kapcsolata érdekében meg fogom próbálni még egyszer a lehetőség felkínálását, egy másik aspektusból nézve a helyzetet. A bölcsőde és a gyermekkel foglalkozó kisgyermeknevelők megfogadva az általam kínált javaslatokat, kellő empátiával és a határok tiszteletben tartásával támogatták a kisfiú közösségi életét, családjával való szoros együttműködésben pedig figyelemmel kísérték és nevelési tanácsokkal segítették az anya- gyermek kapcsolat alakulását.

1.5.2.2.3. Szakma- és ágazatközi együttműködés

Az együttműködésben résztvevő felek:

(jelen dokumentum fiktív neveket tartalmaz)

- A. B., a BAZ Megyei Kormányhivatal Szerencsi Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézetének vezető védőnője
- X.Y logopédus személyén keresztül a BAZ Megyei Pedagógia Szakszolgálat Szerencsi Tagintézményének logopédusai
- B.V. P. a szerencsi Cseperedő Bölcsőde gyógypedagógusa
- M. N. J. K. P. R. a szerencsi Cseperedő Bölcsőde kisgyermeknevelő szakemberei

A Járási védőnői hálózat két nagy szervezeti egységre, a szerencsi városi ellátást biztosító PREVI Kft. szakembereire, és a járás egyéb településein szolgálatot teljesítő védőnőkre osztható. A Járási Népegészségügyi Intézet szakmai irányítása alatt, függetlenül az ellátás helyétől, mindannyian ugyanazt az igen fontos, preventív tevékenységet végzik. Munkájukat gyógypedagógiai és logopédiai szempontból is kiemelkedő jelentőségűnek tartom, hiszen tevékenységük kapcsán ők azok, akik elsőként találkoznak azokkal a gyermekekkel, akik mozgás-, értelmi-, szociális-, vagy beszédfejlődésük szempontjából „rizikógyermeknek” számítanak, azonban az ellátórendszerbe csak a már konkrétan kialakult problémával kerülnek.

Ugyancsak kiemelkedő szerepe van a bölcsődei kisgyermeknevelőnek, aki a „majd-kinövi” szemléletet próbálja korrekt, intelligens kommunikációval a megfelelő lépések megtételének irányába terelni. Mivel a kisgyermek a bölcsődei élete megkezdésétől hétköznapi gyakran több időt tölt a kisgyermeknevelőjével, mint a családjával, a változások, illetve a változások hiánya itt tűnik fel legmarkánsabban. Fontosnak tartottam tehát, hogy közös gondolkodást kezdeményezzek.

A védőnői hálózattal való kapcsolat kialakításának kezdete az Icike-Picike Alapítványban végzett munkámmal hozható összefüggésbe. Az alapítvány ugyanis, mint a korai fejlesztést hivatalosan felvállaló nonprofit szervezet, több éven keresztül folyamatosan meghívott szakmai segítsége volt a védőnők Anyatejes Világnap alkalmából szervezett programjának. Itt, mint az alapítvány munkáját segítő gyógypedagógus, a logopédus kollégámmal igyekeztem a mozgásfejlődéssel és a beszédindítással kapcsolatos szakmai tanácsokkal ellátni a programra érkező édesanyákat, kismamákat, érdeklődő kisgyermeknevelőket. A tanácsadás alkalmával hangsúlyt fektettem arra, hogy tájékoztassam mind a védőnőket, mind a kisgyermeknevelőket, mind pedig szülőket a városi szakmai ellátás szervezetén belül adódó lehetőségeikről.

Ezek a rendezvények alkalmat teremtettek arra, hogy az ott jelenlévő, érdeklődő védőnőkkel személyesen is elbeszélgessek munkájuk kapcsán felmerülő, gyógypedagógiai-logopédiai természetű kérdéseikről. Ezek a beszélgetések kínálkozó lehetőséget jelentettek számomra az ő ellátórendszerük megismerésére és a három rendszer (védőnők-bölcsőde-szakszolgálat) lehetséges kapcsolódási pontjainak feltérképezésére. Mindhárom fél természetes igénye lett, hogy az együttműködésünk, lehetőség szerint ne csak ezekre a rendezvényekre korlátozódjék, hanem folyamatos legyen.

A gyógypedagógiai ellátás szempontjából fontos a védőnők és kisgyermeknevelők tevékenysége és értő figyelmük, hiszen ők találkoznak elsőként a pszichomotoros fejlődés késéseivel, a beszéd- és nyelvfelépítési zavarokkal küzdő gyermekekkel. Problémájuk időben történő azonosítása és az adekvát terápia megkezdése alapja lehet a megelőzésének, mind a tünetek súlyosbodása, mind pedig a ráépülő további tünetek kialakulása tekintetében. A védőnők számára azért jelent többletet a gyógypedagógussal való folyamatos kapcsolattartás, mert fejlődési késések/megtorpanások/zavarok kiszűréséhez mi tudjuk megadni számukra azt a szakmai háttérrel, ami gyanújuk igazolásához kell. Illetve az egyes ellátási területeken lévő védőnő-gyógypedagógus kapcsolatok konkrét kapcsolódási pontokat nyújthatnak a problémás gyermekeknek és szüleiknek.

Első körben saját ellátási területemen igyekeztem kialakítani egy olyan szakmai kapcsolatot az ott dolgozó kisgyermeknevelőkkel és a védőnőkkel, amelyben kölcsönösen jelezni tudunk egymásnak, ha új, problémás gyermek kerül a látóterünkbe. Ez az együttműködés immár öt évre nyúlik vissza és a tapasztalataim igen pozitívak. Az ennek kapcsán látókörömbe kerülő gyermekek száma az öt év alatt megközelíti a húszat. Szakmai konzultációink akár telefonon, akár személyesen, szinte havi rendszerességgel történnek, és örömmel mondhatom, hogy igen személyesek, és jó hangulatúak.

A logopédiai intézményegységben dolgozó munkatársaknak több ízben beszámoltam a kisgyermeknevelőkkel és a védőnőkkel egyre jobban alakuló szakmai kapcsolatokról. A szakmai team egyet értett abban, hogy valóban szükséges a velük való együttműködés. Többen meg is fogalmazták igényüket a kapcsolat elmélyítésére és kiszélesítésére. Innen származott az ötlet, hogy egy, a logopédiai intézményegységhez kapcsolódó szervezet, a „Szólj Szám” Alapítvány együttműködésével szervezett szakmai programra hívjuk meg őket is.

Az alapítvány 2013. októberében, egy szakmai rendezvényen Szerencsen, – melyen az EDUKID Hallásvizsgáló Centrum munkatársai beszéltek munkájukról – vendégül látta, több más meghívottnal kívül a városi bölcsődéből a kisgyermeknevelőket, a szakszolgálatból a gyógypedagógusokat, logopédusokat, valamint a védőnőket. A szakmai együttlét egyben lehetőséget nyitott mindhárom fél számára, hogy kölcsönösen megismerjék egymást, és az egy területen dolgozó szakemberek megkezdjék személyes kapcsolatuk kialakítását. Ezen a találkozón fogalmazódott meg a járási vezető védőnő részéről annak igénye, hogy a kora gyermekkori intervencióval kapcsolatos szakmai megbeszélésükön előadóként vegyen részt a következő év folyamán.

A részemről érkező ígéretet tényleges előadás követte 2014. június 6-án

Az előadást megelőzte egy több lépcsőből álló egyeztetés sorozat. Ennek elemei, kronológiai sorrendben a következők voltak:

2014. április 28.: egyeztető telefonbeszélgetés az időpontról és az előadás tágabb témaköréről a járási vezető védőnővel.

2014. május 12.: az időpont végleges fixálása, a téma konkrét kijelölése, a jelenlévők körének ismertetése, konkrét igények, elvárások egyeztetése személyes beszélgetés keretén belül a járási vezető védőnővel.

2014. május 12 - 30.: konkrétan megbeszélendő problémás esetek gyűjtése a védőnők részéről.

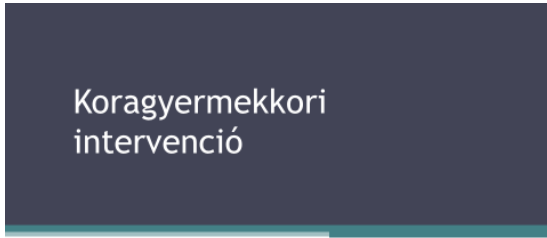
2014. június 1.: a tervezett előadás tematikájának és prezentációjának véleményezésre történő bemutatása a járási vezető védőnő felé.

2014. június 2.: A bemutatott szakmai anyag véleményezése, javaslattevételek kiegészítések a járási vezető védőnő részéről. A pontos helyszín és időpont véglegesítése, az előadáshoz szükséges eszközök (laptop, projektor) megbeszélése.

2014. június 6.: az előadás megtartása

2014. június 17.: visszajelzés az előadás /beszélgetés utóéletéről a járási vezető védőnő részéről, általam ígért kiegészítő dokumentumok átadása.

Az előadáson tapasztaltak és a későbbiekben kapott visszajelzések alapján mondhatom, hogy a kisgyermeknevelők és a védőnők rendkívül nyitottak a kora gyermekkori intervencióval kapcsolatban. Amint azt megfogalmazták, azért is volt számukra nagyon fontos ez a találkozás, mert egyre égetőbb kérdésnek élik meg a megszokottól eltérő fejlődésmenettel kapcsolatos szakmai ismereteiknek a részlegességét vagy hiányát. A mindennapjaikat áthatja az egyre több ilyen gyermekkel való találkozás.

Készítette: Barta-Vámos Péterné
gyógypedagógus

Az előadás tartalma részben hiányt is pótol.

A tervezésnél fontos szempontnak tartottam, hogy az egyes szakmai kompetenciák tiszteletben tartására külön felhívjam a figyelmet. Amint azt a visszajelzésekből hallottam, ez védőnői szempontból azért volt fontos, mert nem egyszer mentálhigiénés nehézséget élnek meg abból, ha a fejlődési késéssel kapcsolatban nem tudják a szülőknek megmondani gyermekük pontos diagnózisát, vagy, ha bár jelzik a problémát, a szülő mégsem teszi azt, amit javasolnak. Fontos volt felhívni a figyelmüket arra, hogy senki nem várja tőlük, hogy gyógypedagógusként

vagy logopédusként álljanak a gyermekek fejlődése mellett. Ezzel nem kis terhet sikerült levenni a vállukról.

Arra gondoltam, nem lenne szerencsés, ha egy gyakorlatias téma felvetésre pusztán elméleti választ adnék. Ezért úgy terveztem az előadást, hogy az informatív is legyen, és egyben lehetőséget is biztosítson az együtt gondolkodásra, a saját élmények, a gyermekek problémáinak megbeszélésére. Ebben segítségemre volta a logopédus kollégám, aki a Szakszolgálat képviselőjeként válaszolt a beszédkezésessel, beszédindítással kapcsolatos kérdésekre is. Örömmre szolgált, hogy elgondolásom találkozott a kisgyermeknevelők és a védőnők igényeivel, és ez által sikerült interaktív beszélgetéssé alakítani az együttlétet.

Gyógypedagógusként is sokat profitáltam ebből az alkalomból, hiszen meghallhattam az egyes területeken dolgozók saját gondjait, amit aztán tolmácsolni tudtam saját kollégáimnak. Az itt hallottakat a szakszolgálat logopédusai eredményesen tudták beépíteni munkájukba, s ezzel az ő ellátásuk minőségében is javulás következhetett be, nem csak a beszédindítás, hanem a további artikulációs vagy beszédfolyamatossági terápiák kapcsán is.

Az előadás továbbélésének tulajdonítom, hogy azóta több alkalommal hivatalos voltam az egyes védőnői tanácsadóknak szervezett játszóházakba egy kis szülői „szemlélet alakításra”, beszélgetésre, közös játékokra. A védőnői tanácsra hozzám forduló „problémás” gyermekek száma pedig egyre gyarapszik, már az ellátási körzetemen kívülről is. Meghívtak már városon kívüli bölcsődébe is, konzultálni problémás kisgyermek tekintetében. Ez pedig a kapcsolattartás értelmének egyértelmű jele, hiszen így egyre nőhet azon gyermekek száma, akik időben kerülnek a gyógypedagógus látókörébe.

Az együttműködés tovább folytatásának, lehetőség szerinti kiszélesítése a továbbiakban is feladat. Az Icike Picike Alapítvány képviselőjeként és gyógypedagógus szakemberként is azon dolgozom, hogy minél több kolléga érezze szükségét ennek a közös munkának saját ellátási területén. Ennek érdekében hívtam meg minden kisgyermeknevelőt és a körzeti védőnőket az alapítványi estünkre is. A kapcsolódási pontok biztosítása érdekében ezt a továbbiakban is folyamatosan tervezem. Remélem, hogy munkám és saját területemen elért ez irányú sikereim, a többi kollégát is egyre nyitottabbá teszik erre a szakmaközi együttműködésre.

1.6. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó pszichológus portfóliójának kötelezően elkészítendő és feltöltendő alapidokumentumai

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?
1.	Vizsgálati terv	Felkészülés dokumentumokban való tájékozódással, exploráció, a választott vizsgálati eljárások, módszerek meghatározása indoklással, állapotfelmérés, pszichológiai tesztek felvétele, a szülővel való konzultáció, heteroanamnézis, lezárás. Reflexió.	1,2,3,4,6,7,8
2.	Foglalkozási terv	A foglalkozások típusa (támogató/terápiás, stb.) témája, időkerete (egymásra épülő 2-3 foglalkozás), a foglalkozásban részt vevők jellemzői (száma, életkora, szükséglete, egyéb), módszerek, cél- és feladatrendszer, fejlesztendő készségek, képességek, eszközök. Reflexió.	1,2,3,4,5,6,7,8
3-4.	Esetleírás	Személyi adatok (anonimizálva), pszichológussal való kapcsolatba kerülés körülményei (vizsgálat célja), anamnézis, előzetes vizsgálatok, diagnózis(ok), gyógykezelések helye, ideje, formája, első interjú, teszteljárások, a tesztvizsgálatok összefoglaló elemzése, összegzés a jelen állapot kialakulásáról – diagnosztikus javaslat. Beavatkozási javaslat megfogalmazása. Reflexió.	1,3,4,6,7
5-6.	Pszichológiai vélemény	A GYV Útmutatóban megadottak szerint. Reflexió.	1,3,4,6,7

1.6.1. Alapidokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.6.1.1. Vizsgálati terv

A pszichológiai vizsgálat célja a gyermek aktuális személyiségállapotának megismerése és javaslattétel a beavatkozásra. Javaslattétel a vizsgálat következtetései alapján, a beavatkozási célnak megfelelően.

I. Előzetes vizsgálati anyagok összefoglaló elemzése

- Pl.: Anamnesztikus adatok, megelőző vizsgálati anyagok, eredmények, szakértői bizottsági vélemények
- Szakvélemények, kórházi zárójelentések, orvosi vizsgálati leletek, bölcsődei, védőnői dokumentáció stb.
- Gyermekvédelmi előzmények (ha vannak): az alap- és a szakellátás releváns információi
- Konzultáció a saját kisgyermeknevelővel (a gyermek csoportban és gondozási helyzetekben megfigyelt jellemzői, nehézségei, fejlődési folyamat megtorpanásai, stb.)

II. Az exploráció tartalmazza:

- a) A kontaktus megteremtésének leírását
A gyermek viselkedésének, hangulati állapotának, szociális magatartásának megfigyelését
- b) Az élettörténet feltárását
Anamnesztikus adatok rögzítését, a szociális háló, a szociális kapcsolatrendszer feltérképezését.

III. Az előzmények és az exploráció alapján a választott vizsgálati eljárások, módszerek meghatározása indoklással, kockázati tényezők felmérése, felkészülés lélektanilag nehéz helyzetekre.**IV. Személyiségállapot feltérképezése**

- a) Az intelligencia megállapítása, a képességek felmérése
- b) A figyelemszabályozás megítélése: egyszerű analógiás és kauzális gondolkodáspróbák, a memóriaműködés mutatói (vizuális és akusztikus), idői-téri orientáció, nyelvi képességvizsgálatok, általános tájékozottság
- c) A szociális képességek és a viselkedésszabályozás megítélése, célzott megfigyelés a vizsgálati helyzetben, valamint projektív eljárásokkal
- d) A vizsgálat céljának megfelelő egyéb szempontok vizsgálata.

V. Pszichológiai tesztek felvétele (szükség esetén, szabadon választhatóan a választás indoklásával)**Javasolt teljesítménytesztek:**

- Intelligenciatesztek (IQ-tesztek): Budapesti Binet-teszt, MAWI, HAWIK, MAWGYI-R, WISC-IV, RAVEN-teszt.

Egyéb teljesítménytesztek: Snijders-Oomen-féle non-verbális intelligenciateszt (hallássérült, illetve beszédjükben valamilyen okból gátolt gyerekek részére); Bender-próba (a vizuomotoros koordináció vizsgálatára), illetve a Goodenough-féle skála.

- Személyiségtesztek

Projektív tesztek: Rosenzweig-féle képes frusztrációs teszt (PFT) Világ-teszt, Báb-teszt, Életjáték, TAT, CAT

- Egyéb személyiségtesztek

Rajztesztek: Tematikus (Pl.: fa, ember, család stb.), vagy kötetlen, szabad rajzok.

Alakrajzteszt (Karen Machover, Hárdi István)

Farajz-teszt (Koch-féle fateszt, 4 fa teszt)

Színtesztek: Lüscher-teszt, Pfister-féle színpiramis-teszt

- Tünetbecslő kérdőívek és skálák:

Beck-féle Gyermek Depresszió Kérdőív - CDI, Spielberger-féle szorongás kérdőív gyermek változata, CBCL (Child Behavior Checklist), FSSC-R (Gyermek Félelem Kérdőív), Peabody szókinccsteszt, Kiphard teszt.

- Csecsemőkorban alkalmazható pszichodiagnosztikai eljárások:

Bühler: Baby-Test, Bühler-Hetzer: a Baby-Test módosítása, Bayley, Brunet-Lézine teszt, Popper és Szondy: A csecsemő és gyermekkori fejlődés magyar standardja, SEED skála.

VI. Felkészülés a szülővel/gondviselővel való konzultációra, amely a megismert dokumentáció és az elvégzett vizsgálatok után a szükséges kiegészítő információk megszerzésére irányul.

VII. Heteroanamnézis a szülővel/gondviselővel

VIII. Vizsgálat lezárása.

Reflexió a vizsgálati tervhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- Vizsgálati helyzet ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- Módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése,
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés és megvalósítás folyamata)
- A tervezés és megvalósítás folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése

1.6.1.2. Foglalkozási terv

Foglalkozási terv (egyéni vagy csoportos)

- A foglalkozás típusa (személyes és szociális készségek fejlesztése, tanácsadás/támogató/terápiás, stb.)
- A foglalkozás témája
- A foglalkozás időkerete
- A foglalkozás megvalósítási kerete (egymásra épülő 2-3 foglalkozás, mely több alkalomra tervezett foglalkozássorozat része, illetve folyamat része)
- A foglalkozásban részt vevő gyermek(ek), esetleg szülő-gyermek páros jellemzője/jellemzői (száma, életkora, szükséglete, egyéb)
- A foglalkozás céljának megvalósulása érdekében bevonandó személyek, segítők (ha az releváns)
- A foglalkozás módszere
- A foglalkozás cél- és feladatrendszere
- Együttműködés elősegítése
- Fejlesztendő attitűd, készségek, képességek
- Elérendő fejlettségi szint
- Feszültségoldás, konfliktuskezelés
- A foglalkozás során felhasználandó segédanyagok (játékok, képek, ábrák stb.)
- A foglalkozás környezeti, tárgyi feltételei
- A foglalkozás illeszkedése az egyéb fejlesztési célokhoz, más fejlesztési területekhez

Reflexió a foglalkozási egység tervéhez

- A foglalkozási helyzet ismertetése (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- A módszerek, eszközök választásának indokolása, értékelése
- A tervezés komplexitásának értékelése
- A megvalósulási folyamat értékelése, elemzése
- Változtatási lehetőségek a folyamatban
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (a tervezés és megvalósítás folyamata)
- A tervezés és megvalósítás folyamata során új tudás, kompetencia megszerzése
- A továbbiak szükségességének felmérése, felismerése

1.6.1.3. Esetleírás

Két különböző eset leírása, mely családi illetve bölcsődei nevelési nehézséget, illetve valamely tartós beavatkozást mutat be. Nem követelmény hogy a bemutatott kisgyermek szakértői véleménnyel rendelkezzen, lehet megfigyelés alapján pszichés státuszában eltérő fejlődésmenetű, speciális nevelési szükségletű, családi/szociális viszonyaiban sérült, kora gyermekkori regulációs zavarokban érintett gyermekről illetve a gondozásával/nevelésével kapcsolatos tapasztalatokról írni.

A véleményeknél rögzített szempontsor az esetleírás elkészítésénél is irányadó; az esetleírásban az előzmények összefoglalását követően a hangsúly a saját beavatkozási folyamat bemutatásán és értékelésén van.

A feltöltés feltételei:

- Az esettanulmány csak egyéni beavatkozásra vonatkozhat, csoportosra nem
- Beavatkozás esetén legalább 7 alkalom/ülés/foglalkozás megvalósult,
- Az esetleírás személyi azonosításra alkalmas adatait úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, intézményeket azonban szükséges megnevezni.
- A bölcsődében dolgozó pszichológusok esetében az egyéni esetleírásnál előírt hét ülésbe a gyermekkel történő közvetlen foglalkozás mellett beletartozhat az ő problémájában érintett személyekkel (Pl.: szülők, kisgyermeknevelők) folytatott konzultáció is.

Az esetleírás célja, hogy:

- A kisgyermekről, a kisgyermek családjáról több szempontból, több intézménytől komplex információt gyűjtsünk, az adatokat rendszerszerűen vizsgáljuk, ezek megismerésén keresztül a gyermekről és a családjáról teljes képet alkossunk, majd a róluk szerzett saját tapasztalatokkal kiegészített formában strukturáltan dolgozzuk fel.
- A saját ismeretek megszerzéséhez a kisgyermek és a családja problémáinak kezelését széles eszköztár felhasználásával kezeljük.
- Az információk, vélemények beszerzése során lehetőség nyíljon a bölcsődei ellátásban, a gyermekjóléti alapellátásban, gyermekvédelmi szakellátásban dolgozó szakemberekkel a gyermek problémájának megoldásához kapcsolatot kialakítani, szakszerű interjúkat készíteni.
- A kisgyermekről, a kisgyermek családjáról a bemutatott esetén keresztül alaposan megismerjük, átgondoljunk egy pszichológiai problémát, ezen keresztül megfigyeljük általánosabb jelenségeket.
- Az esetet elemző módon értékeljük, javaslatokat teszünk.

Formai és tartalmi elemek:

- A gyermek neve: jelige, kitalált név.

- A gyermek életkora.
- Előzmények, a választás indokai: A pszichológussal való kapcsolatba kerülés leírása (a referáló személy státuszának megnevezése, a referált probléma megnevezése).
- Anamnézis leírása (az élettörténet leírása úgy történik, hogy az információkat egy vezérfonalra fűzzük fel, amely elvezethet a jelenlegi probléma megértéséhez).
- Előzetes vizsgálatok, diagnózis(ok), gyógykezelések helye, ideje, formája.
- Első interjú rövid bemutatása: az interjú rövid összegzése reflexiókkal.
- A beavatkozás célja: volt-e terv a probléma okainak azonosítására, volt-e terv a beavatkozás főbb lépéseire vonatkozóan?
- Teszteljárások (exploratív tesztek, intelligenciatesztek), a tesztvizsgálatok összefoglaló elemzése.
- A terápiás foglalkozáshoz használt módszer(ek), eszközök:
- közvetlen, kliens(ek)re irányuló terápia esetén: módszer- vagy területspecifikus képzésben elsajátított, nevesíthető felmérő módszer (Pl.: teszt, interjú), tanácsadási/terápiás módszerek, képzést igénylő módszer esetén a módszerhez tartozó eszközök, saját készítésű eszközök, IKT-eszközök, más segédeszközök,
- konzultáció esetén: szülőkonzultáció, kisgyermeknevelővel való konzultáció.
- A találkozások sorrendjében adjunk leírást az ülésekről úgy, hogy az ülések tartalma, története elkülöníthető legyen, az ülések bemutatása tartalmazzon mintavétel jellegű leírást a gyermek/szülő és a segítő közötti interaktív kapcsolatáról, akár fejlesztő eljárásról, nem verbális elemeket magában foglaló terápiáról, vagy verbális elemekkel dolgozó tanácsadásról/terápiáról legyen szó.
- Az ülések leírása tartalmazzon reflexiót, szándékaink, a kívánt cél elérése, csalódottság, öröm, elégedettség, esetvezetéssel, viszont áttétellel kapcsolatos érzelmek, gondolatok területéről.
- Összegzés, a beavatkozás teljes folyamatára vonatkozó megvalósulás elemzése (a megvalósulást abból a szempontból szükséges elemezni, hogy mennyiben tért el a kitűzött céltől, a tapasztalatok alapján diagnosztikus javaslatok megfogalmazása).

Megjegyzések: olyan észrevételek leírása, amelyeket a fenti szempontrendszer nem tartalmaz, de a dokumentum feltöltője fontosnak tart.

Reflexió az esetleíráshoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a problémahelyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. (Az esetleírás közben már kifejtett reflexiók az esettanulmány külön megírandó reflexiójánál felhasználhatók és megismételhetők, de újabb összerendezésben.)

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az érdekelt felekre, leginkább a kliensekre és önmagunkra nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon. (A cselekvés utáni reflexió.) (Az esetleírás közben már kifejtett reflexiók az esettanulmány külön megírandó reflexiójánál felhasználhatók és megismételhetők, de újabb összerendezésben.)

1.6.1.4. Pszichológiai vélemény

Tartalmi elemei:

- A gyermek neve: jelige, kitalált név.

- A gyermek életkora.
- Aa vizsgálat során alkalmazott diagnosztikai módszerek és eljárások feltüntetése;
- Anamnézis a rendelkezésre bocsátott adatok függvényében (tervezett, várt gyermek volt-e, terhességhez való érzelmi viszonyulás, veszteség, trauma a várandósság alatt, a szülés körül/után, a szülés szubjektív megélése, szoptatás ideje, esetleges nehézségei, a kisgyermek jellemzői újszülött/csecsemőkorban, pszichomotoros fejlődés, szobatisztaság, a közösségbe való beilleszkedés ideje, módja, egyéb, a vizsgáló által fontosnak ítélt anamnesztikus adatok);
- Heteroanamnézis a rendelkezésre álló lehetőségek függvényében (lehetőség szerint a kisgyermek anyjától/gondviselőjétől, családjától, hozzátartozóitól szerzett információk összegzése a gyermek állapotára vonatkozóan);
- Speciális ellátási szükséglet éves kontrollvizsgálata esetén a korábbi szakvéleményben tett javaslatok megvalósulásának összegzése;
- Saját vizsgálat elemei (megjelenés, kapcsolatteremtő képesség, szociális alkalmazkodóképesség, szocializációs szint. Tájékozódás térben, időben, figyelem, érzékelés, mimika, gesztussajátosságok, verbális kommunikáció, szokatlan viselkedési elemek. Motiváció, a cselekvés, játék sajátosságai, mentális fejlettségi szint, feladattudat, feladattartás. Kontrollműködés, viselkedésszabályozás, énkép, önértékelés, elsődleges kapcsolatok, kötődési mintázatok, azok zavarai, hangulati és érzelmi élet jellemzői. Igénybevehetőség, személyiségfejlődési deficitek, egyéb, a vizsgálatot végző által, a fentiekén kívül vizsgált területek);
- A pszichológus véleménye, javaslata (a gyermek aktuális személyiségállapota, fejlettségi és pszichés állapota, pszichés szükségletei, javaslat a korrekciót igénylő lemaradásokra, zavarokra, a korrekció módjára, pozitív személyiségjegyek, erősségek, a kiemelkedő képességű gyermekekkel foglalkozás megjelenítése, javaslat, vélemény);
- Speciális ellátási szükséglet, éves kontrollvizsgálata esetén az ellátott állapotában bekövetkezett változás irányának és mértékének meghatározása a kiindulási állapothoz (az előző szakvéleményben foglaltakhoz) képest;
- Egyéb javaslatok: a pszichológus által, a fentiekén kívül fontosnak ítélt egyéb tennivalók, információk a kisgyermekkel kapcsolatban (Pl.: kapcsolattartás, kötődések, testvérkapcsolatok kihangsúlyozása stb.).

Reflexió a véleményhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A véleménykészítés célja
- Az adatgyűjtés teljessége, az esetleges hiányok okai
- A meglévő adatok mennyisége, minősége, azok célhoz illeszkedő feldolgozásának megvalósulása
- Segítő és hátráltató tényezők
- Gyakorlati, elméleti haszon
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (miben segíti a véleménykészítés a jövőbeni szakmai tevékenységét)
- Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet a véleménykészítés.

1.6.2. Bölcsődében, mini bölcsődében dolgozó pszichológus portfóliójának speciális dokumentumai a dokumentumtípus szabad megválasztásával

	Dokumentum	Feltöltendő dokumentumok köre és száma	Mely kompetenciák alátámasztására szolgál?

1.	Éves beszámoló a szakmai munkáról	Az intézményben szokásos módon.	1,7,8
2.	Az intézményben megvalósított projekt vagy innováció bemutatása Reflexió	Projektterv vagy innováció bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz, hozzátartozva szükség szerint a kidolgozást, megvalósítást alátámasztó dokumentum, vagy annak részlete.	1,2,7,8
3.	Családlátogatási terv. Reflexió	A csoportba érkező, a viselkedésszabályozás zavaraival küzdő gyermek kisgyermeknevelőjével való közös családlátogatás terve.	1,2,3,4,5,7
4.	Konzultációs esettanulmány. Reflexió	A csoportban lévő sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű gyermek kisgyermeknevelőjével/szülőjével/pszichológussal, vagy más, esetleg több szakemberrel való konzultációs folyamat leírása.	1,2,3,7,8
5.	Szakmai programok előkészítésében, megvalósításában betöltött szerep.	Szakmai közösség számára szervezett program (konferencia, szakmai nap stb.) előkészítésében, megvalósításában betöltött szerep bemutatása hozzátartozva a kidolgozást, megvalósítást alátámasztó dokumentum vagy annak részlete (Pl.: meghívó, programterv, saját előadás esetén annak dokumentuma vagy kivonata).	1,2,5,7,8
6.	Prezentáció. Reflexió	Szakmai folyamatot segítő előadás segédanyaga	1,3,7,8
7.	Oktatói, képzői, tréningvezetői/tréneri, művészeti foglalkozás	Munkakörén túli oktatói, képzői, tréningvezetői/tréneri, művészeti foglalkozások bemutatása, értékelése, hozzátartozva, ha szükségesnek látja, a kidolgozást, megvalósítást bemutató anyag,	1,2,7,8

		vagy annak részlete reflexió nem szükséges.	
8.	Szupervízió, esetmegbeszélés, tréning, továbbképzés saját szakmai személyiségre gyakorolt hatásának bemutatása.	Saját élmény leírása, a hatások értékelése.	1,4,7,8
9.	Szakmai publikáció	Saját publikációk listászerű felsorolása (bibliográfia) és egy kiválasztott publikáció, vagy annak részlete reflexió nem szükséges.	1,3,8
10.	A szakterülethez tartozó linkgyűjtemény, min. 5, max. 15 db.	Rövid értékeléssel, ajánlással.	1,3,6

1.6.2.1. Kiegészítő dokumentumok

Az elkészítendő és feltöltendő dokumentumok tartalmi elemei

1.6.2.1.1. Éves beszámoló a szakmai munkáról

Tematikus beszámoló (elkészíthető adott problémára, tevékenységtípusra, hosszabb időszak tendenciáinak vizsgálatára, projektmunkára stb.)

Naptári évhez és tanévhez igazodóan is elkészíthető, az intézményben szokásos módon.

I. Bevezetés

- A készítő neve
- Kire/mire vonatkozik?
- Időpont, időintervallum
- A készítés célja
- Az elkészítésbe bevont személyek (szükség szerint)
- Kapcsolódó jogszabályok, dokumentumok (szükség szerint)

II. A beszámoló időszakában a feladatellátás személyi, tárgyi feltételei, ezek változásai (szükség szerint)

III. A beszámoló fókuszában álló probléma, tevékenység, tendencia, projekt stb. részletes leírása

- A kiinduló helyzet bemutatása
- A célcsoportra/tevékenységre vonatkozó statisztikai adatok (szükség szerint)
- Jellemző tendenciák
- Segítő és hátráltató tényezők (folyamaton belül és kívül)
- Kiemelt események, innovációk, pályázatok (szükség szerint)
- Kapcsolódó képzések, továbbképzések (szükség szerint)

IV. Összefoglalás

- A beszámoló időszakának értékelése
- Megoldandó feladatok

V. Jövőre vonatkozó kiemelt feladatok, tervek**Reflexió a beszámolóhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):**

- A beszámoló készítésének célja
- Elrendelője/megrendelője (ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira)
- A beszámoló komplexitásának értékelése, mennyire tükrözi a készítés célját?
- Személyes tapasztalatok (mennyiben segítette a beszámoló elkészítése saját szakmai tevékenységét?)
- Segítő és hátráltató tényezők

1.6.2.1.2. Az intézményben megvalósított projekt bemutatása

Annak a projektnek vagy az innovációnak tömör, összefoglaló bemutatása, amelyet kidolgozott, vagy amelynek kidolgozásában, előkészítésében, megvalósításában részt vett/vesz.

Ennek elemei:

- A fejlesztési szükséglet bemutatása - hogyan kapcsolódik saját szakmai tevékenységéhez
- A résztvevők, közreműködők, támogatók köre
- A projekt elemei, újítások, fejlesztések részletezéseA megvalósulás bemutatása (folyamatban lévő, illetve megvalósult esetekben)

Saját szakmai tevékenység bemutatása:

- A tervezésben, megvalósításban való közreműködés

Reflexió a projektekhez, innovációkhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

Milyen tapasztalatot nyert a tervezésben, megvalósításban való részvétellel? Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet a projektben, innovációban való részvétel?

1.6.2.1.3. Családlátogatási terv**Családlátogatási terv**

A csoportba érkező, a viselkedésszabályozás zavaraival küzdő gyermek kisgyermeknevelőjével való közös családlátogatás terve.

I. Alapadatok:

- Alapinformációk a kisgyermekről és a családról (a családszerkezet rövid, néhány mondatban történő bemutatása);
- A látogatás tervezett időtartama,
- A terv szerint jelen lévő személyek;
- A látogatás célja.

II. Előzmények, előzmény információk

- Előzetes információk a kisgyermek és a család vonatkozásában;
- Egyéb információk a társintézményektől (bölcsőde, gyermekorvos, védőnői hálózat, gyermekjóléti szolgálat, stb.).

III. A látogatás célja, a célhoz rendelt módszerek, eszközök

- A látogatás megfogalmazott célja az előzmények, az előzetes információk alapján
- A családlátogatás kulcskérdései, a megbeszélendő problémák, feladatok (határidő előzetes megjelölésével),
- A látogatás céljának megvalósítása során várható kockázati tényezők (Pl.: időkeretek tartása, négy szemközti beszélgetés lehetősége, stb.),
- Előzetes stratégia a kockázati tényezők kezelésére,
- Segítségnyújtási lehetőségek, szolgáltatások, amelyet ajánlani tud a kisgyermek illetve a család számára (intézmények, szakemberek, elérhetőségek stb.),
- A szülő(k) kompetenciáinak feltárása, amelyekre építeni kíván a látogatás céljának elérése érdekében,
- Új információk, amelyeket feltétlenül ismertetnie kell a szülővel.

Reflexió a családlátogatási tervhez (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A megfigyelői szerep bemutatása a látogatás során.
- Mennyiben segítette a megfigyelést az előzetesen készített szempontsor?
- Segítő és hátráltató tényezők.
- Személyes tapasztalatok, konzekvenciák (miben segítette a megfigyelés saját szakmai tevékenységét?)
- Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet a megfigyelés?

1.6.2.1.4. Konzultációs esettanulmány**A feltöltés feltételei:**

- Ebben a dokumentumban a konzultációt, mint indirekt szolgáltatást szükséges értelmezni, mely a gyermek, illetve a családja érdekében folyik, de nem közvetlenül a gyermekkel történik, hanem szülővel és / vagy a gyermekkel, családdal foglalkozó kisgyermeknevelővel/szakemberrel, (Pl.: gyerekorvos, védőnő, családgyógyász), csak az így értelmezett dokumentum tartalma értékelhető.
- A feltöltött dokumentum nem lehet 3 évnél régebbi.
- A dokumentumnak a bölcsődében folyó munkához kell kapcsolódnia.
- A dokumentumban a személyi azonosítás elkerülésére a személyes adatokat úgy kell megváltoztatni, hogy a személyi adatvédelemnek és a szakmai etikai követelményeknek megfeleljen, ez vonatkozik a szülő/kisgyermeknevelő adataira is, ugyanakkor az fontos, hogy a problémák és a döntést befolyásoló adatok megtalálhatók legyenek benne, ezért az intézményeket azonban szükséges megnevezni.

A konzultációba vont szülő/kisgyermeknevelő/szakember **neve**: jelige, kitalált név.

Az egyéni vagy csoportos konzultáció **helyszíne**, befogadó intézmény megnevezése.

Az egyéni vagy csoportos konzultáció időpontja.

A konzultációs esettanulmány elemei:

- A pszichológiai munka mely területéhez, ellátási fázisához kapcsolódik a konzultáció?

- A konzultáció szükségességének indoka, különös tekintettel a konzultációba vont személyre vagy személyekre.
- Kapcsolódik-e a konzultáció a kora gyermekkori intervencióba vont gyermekhez?
- A konzultációban résztvevő(k) (szülő/kisgyermeknevelő/szakember) bekerülésének indoklása, az egyén vagy csoport bemutatása.
- A konzultáció kereteinek és feltételeinek bemutatása (gyakoriság, a konzultációs helyszín adottságai, tervezett időtartam, egyéni, csoportos).
- A konzultáció folyamatának tervezése, benne a cél/ok meghatározása.
- A konzultáció folyamatában használt technika megnevezése és bemutatása.
- Amennyiben az egyéni vagy csoportos konzultáció közvetlenül kapcsolódik gyermek ellátásához, a konzultáció hatása az intervenció folyamatára.
- Esetleges elakadások, problémák a konzultációs folyamatban. Ezek megoldása.
- A találkozások sorrendjében készüljön leírás a konzultációs alkalmakról, legalább három alkalomról készüljön olyan részletezettségű, hogy az alkalmas legyen a részt vevő/k és a konzultációt vezető szakember kapcsolatának, felkészültségének bemutatására.
- Az egyes ülésekhez kapcsolódhatnak reflektív észrevételek. A tervezett és a megvalósult tartalom, továbbá a tervezett cél és az elért eredmény összevetésének gondolati és érzelmi vetületéről.
- Összegzés, a konzultáció teljes folyamatára vonatkozó megvalósulás elemzése (a megvalósulást abból a szempontból szükséges elemezni, hogy mennyiben tért el a kitűzött céltől, a tapasztalatok alapján javaslatok megfogalmazása).

A konzultációs esettanulmányhoz kapcsolódó reflexió elemei (feltöltése önálló/külön file-ban):

Leírás: a konzultáció folyamatának leírásához kapcsolódó személyes észrevételek, esetleg kritikai megjegyzések.

Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. A cselekvés előtti reflexió.

Önértékelés: mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink a konzultációban résztvevőkre, mit kellene változtatni, a cél elérésre és az érintett személyek, csoportok érdekeire való tekintettel. A cselekvés utáni reflexió.

1.6.2.1.5. Szakmai programok előkészítésében, megvalósításában betöltött szerep

Szakmai közösség számára szervezett program (konferencia, szakmai nap stb.) előkészítésében, megvalósításában betöltött szerep bemutatása hozzácsondva a kidolgozást, megvalósítást alátámasztó dokumentum vagy annak részlete (Pl.: meghívó, programterv, saját előadás esetén annak dokumentuma vagy kivonata). A szakmai program hatása a szakember fejlődésére, a feladat kapcsán a személyiségét érő hatások, tanulságok levonása.

Reflexió nem szükséges.

1.6.2.1.6. Prezentáció

Szakmai folyamatot segítő előadás segédanyaga

Célja lehet:

- Fejlesztés, kompetencia erősítés (ellátottak csoportja, családjaik részére)
- Bemutatás, képzés (bármely célcsoportnak)

Tartalmi minimumkövetelményei:

- Szakmai tevékenységhez kötődő
- A tevékenység vagy annak részlete, részleme

Reflexió a prezentációhoz (feltöltése önálló/külön file-ban):

- A prezentáció készítésének célja, az előadás/bemutató célcsoportja
- A prezentáció komplexitásának értékelése
- Személyes tapasztalatok (mennyiben segítette a prezentáció elkészítése saját szakmai tevékenységét?)
- Milyen új tudás, kompetencia megszerzésének szükségességére hívta fel a figyelmet az előadás/bemutató saját szakmai tevékenységében?
- Mitől válik használhatóvá, hasznosíthatóvá az előadás/bemutató a célcsoport számára?
- Hogyan segítheti a bölcsőde és a gyógypedagógiai ellátás szereplőinek együttműködését a prezentáció (szükség szerint)?

1.6.2.1.7. Oktatói, képzői, tréningvezetői/tréneri, művészeti foglalkozás

Pszichológiai munkakörén túli oktatói, képzői, tréningvezetői/ tréneri, művészeti foglalkozások bemutatása, értékelése, hozzászólva, ha szükségesnek látja, a kidolgozást, megvalósítást bemutató anyag, vagy annak részlete. A szakmai és/vagy személyiség fejlődésre gyakorolt hatás a bemutatás, értékelés során megjelenhet a dokumentumban, külön reflexió nem szükséges.

1.6.2.1.8. Szupervízió, esetmegbeszélés hatásai

Saját élmény leírása a szupervíziós folyamatban, esetmegbeszélésen, tréning, vagy továbbképzés alkalmával a saját szakmai személyiségre gyakorolt hatás bemutatása.

1.6.2.1.9. Szakmai publikáció

Saját publikációk listászerű felsorolása (bibliográfia), és egy kiválasztott publikáció, vagy annak részlete. Reflexió nem szükséges.

1.6.2.1.10. A szakterülethez tartozó linkgyűjtemény

A szakterülethez, szakmai problémához, adott témakörhöz készített tematikus (5-15 elemű) linkgyűjtemény, szakbibliográfia ajánlással vagy a szakterülethez, szakmai problémához, adott témakörhöz kapcsolódó szépirodalmi, film- vagy színházművészeti alkotások gyűjteménye ajánlással, mindkét típus esetén hozzászólva egy kiválasztott mű recenziója.

1.6.2.2. Mintadokumentum

1.6.2.2.1. Konzultációs esettanulmány

A konzultációba vont szülők és kisgyermeknevelők neve (fiktív nevek):

Szülők: Kovácsék

Kisgyermeknevelők: Katalin és Elvira

Az egyéni vagy csoportos konzultáció helyszíne: Budapest, XX. kerületi Semmelweis Bölcsőde demonstrációs terme, Bp. Liget u. 134.

A konzultáció sorozat 2014 februárjában a Kovács Bertalan nevű (fiktív név) gyermek személyiségfejlődéséhez, viselkedési problémáihoz kapcsolódóan vette kezdetét. Megelőzte egy előzetes szakmai egyeztetés a gyermeket korábban ellátó másik kerületi bölcsőde pszichológusával saját terápiás tapasztalatairól és meglátásairól.

A konzultáció szükségességét a gyermek új intézménybe kerülése, és az őt ellátó személyek változása indokolta. A kisfiút súlyosnak ítélt magatartási problémái, nezehen kezelhetősége miatt előző bölcsődéje „eltanácsolta”. A bölcsődébe kerüléskor az édesanya engem is megkeresett, annak igényével, hogy amennyiben ismét lesznek magatartási problémák a gyermekkel, segítsék azok feltárásában, megoldásában.

A beszoktatás során gyakran voltam bent a csoportban, hogy a kisfiú megszokja a személyemet. A tapasztalatok alapján hamar látszott, hogy a kisfiú megnyugtató személyiségfejlődése érdekében fokozott együttműködésre lesz szükség a gyermekhez kapcsolódó valamennyi érintett fél részéről. A konzultációk megkezdése tehát nem várható magára.

A konzultációkat a csoportos kisgyermeknevelő(k) és a szülő(k) együttes jelenlétével, havi rendszerességgel terveztem. Az egyes alkalmakat megelőzte a kisgyermeknevelőkkel folytatott folyamatos egyeztetés a gyermek csoportbeli életéről és a terápia mindennapokban tapasztalható hatásairól.

A csoportos konzultációk számára optimális helyet mutatott a bölcsőde demonstrációs szobája, hiszen az itt rendelkezésre álló hely nemcsak tágas és csendes környezetet jelentett, hanem a szülők számára biztosította azt a nyugalmat is, hogy nem kell attól tartaniuk, hogy gyermekük megbélyegződik a többi szülő által, ha véletlenül összefutnak velük, amikor ők gyermekük miatt „be vannak hívatva”. Egy – egy alkalmat egy órára terveztem, de természetesen ettől az adott problémakör függvényében mindkét irányban eltérhettünk és többször el is tértünk.

Első konzultáció:

Megelőző elemek:

- Édesanya probléma felvetése, előzmények megismerése,
- Egyeztetés a csoportos kisgyermeknevelőkkel,
- Személyes találkozások, ismerkedés a gyermekkel,
- Szakmai egyeztetés a megelőző terápiát vezető logopédus kollégával,
- A konzultációt megelőző szervezési feladatok.

A konzultáció okai, céljai:

- A szülők, gyermekükkel kapcsolatos problémáinak, kéréseinek, elvárásainak feltárása,
- A gyermek pszichés státuszának ismertetése, a tervezett terápia elemeinek bemutatása, a szülőkkel, kisgyermeknevelőkkel szemben támasztott igények, elvárások meghatározása,
- A gyermek bölcsődei csoporton belüli életének ismertetése, problémák feltárása
- Bizalmi légkör kialakítása, közös feladatok meghatározása, az együttműködés igényének felkeltése, fokozása, problémaérzékenyítés, a gyermek személyiségéhez, igényeihez, terhelhetőségéhez való alkalmazkodás, a gyermek közösségi életbe való problémamentes integrálása lehetőségeinek kijelölése,

- A szükséges további lépések kijelölése.

A konzultáció módszerének megválasztása során arra koncentráltam, hogy minden jelenlévőnek lehetősége legyen a kisfiú terápiájával kapcsolatos gondolatait, érzéseit, kérdéseit összefüggően megfogalmazni. Minden félnek biztosítottam az előtte elhangzottakhoz való csatlakozás, az arra való reflektálás lehetőségét. Mindvégig szem előtt tartottuk, hogy beszélgetésünk elsődleges célja a gyermek harmonikus fejlődésének elősegítése. Igyekeztem valamennyi problémafelvetéssel kapcsolatos gondolatkört úgy irányítani, hogy lezárása mindig valamilyen konkrét megoldási javaslat legyen.

Tekintve, hogy ez a konzultáció még együttműködésünk legelejét jelentette, mindannyian a gyermekkel kapcsolatos megérzéseinkről, megfigyeléseinkről, tapasztalatainkról tudtunk beszámolni. A szülők megnyílása két síkon zajlott. Az édesapa tényszerűen, gyermeke állapotának reális képét festve írta le helyzetüket. Az édesanya azonban leginkább gyermekével kapcsolatos saját érzéseiről beszélt. Őt hallgatva felmerült az anyai elfogadás, az anyához való kötődés sérülése/zavara, mint lehetséges árnyaló tényező. Ezt támasztja alá az a mérhetetlen számú szakember, aki irányába már elmozdult a család a kisfiúval kapcsolatban, „de senki sem tudta megmondani, hogy mi a baja a gyereknek”.

A kisgyermeknevelők tapasztalatai arról tanúsítottak, hogy a folyamatos dicséret motiváltta és könnyebben kezelhetővé tette a kisfiút. Ez az út a mindennapok aprópénzére váltva eredményes lehet a család életében, bár az édesanya szkeptikus hozzáállása veszély a sikeresség tekintetében. A konzultáció légköre oldott volt. A kommunikációs folyamatot némileg megakasztotta az édesanya hosszas ventilálás-szerű megnyilatkozása. A következő alkalomig ennek mederben tartásához újabb keretek kijelölésére volt szükség. Beszélgetésünk eredményes volt abból a szempontból, hogy a szülők láthatóan igyekeztek tartani magukat ahhoz, amiben megállapodtunk.

Második konzultáció:

Megelőző elemek:

- A gyermek csoportban történő megfigyelése, kapcsolatteremtés, - erősítés
- Folyamatos egyeztetés a kisgyermeknevelőkkel,
- A konzultációt megelőző szervezési feladatok.

A konzultáció okai, céljai:

- Az elmúlt időszak (terápiás, családbeli, bölcsődei) eredményeinek, tapasztalatainak megosztása,
- A további szükséges lépések meghatározása, (terápia, család, bölcsőde)
- A szülők kompetenciájának erősítése a gyermek érdekében,
- A módszertani nehézségek áthidalása,
- Az aktuális problémák kezelése.

A megbeszélésen már csak az egyik kisgyermeknevelő és az édesapa volt jelen. A beszélgetés során fontosnak tartottam, hogy a gyermekkel történt pozitív változásokra koncentrálni mindenki lehetőséget kapjon saját tapasztalatainak megosztására. Az édesapa hasznosnak ítélte az elmúlt konzultációt, és beszámolt arról, hogy az ott hallottak hogyan tudtak beépülni a család életébe. Néma elmozdulást lát gyermeke és az édesanya közötti kapcsolatban is. Bár ahogyan fogalmaz: „A gyerek olyan, mintha direkt idegesítené az anyját, ő meg ettől folyton kiborul.” Amíg nem sikerül kisebb látható-érzékeltető eredményeket elérni, a kisgyermeknevelőket arra kértem, kérjék a többi csoportos gyermek szüleit türelemre és elfogadásra a kisfiúval szemben.

A konzultáció eredményes volt, az együttgondolkodás mindhárom jelenlévő fél részéről megmutatkozott. Az édesanya távol maradása a további konzultációkhoz való hozzáállása fényében lesz magyarázható, de az volt az érzésem, hogy nem volt véletlen. A légkör végig oldott volt, a kisfiúval

kapcsolatos kedves történetek megosztása erősítette a gyermek szeretetteljes elfogadását valamennyi félben.

Harmadik konzultáció:

Megelőző elemek:

- A gyermekkel folytatott rendszeres terápia,
- A gyermek fejlődését bemutató munkák összegyűjtése,
- Folyamatos egyeztetés a kisgyermeknevelőkkel,
- A konzultációt megelőző szervezési feladatok.

A konzultáció okai, céljai:

- Az elmúlt időszak (terápiás, családbeli, bölcsődei) eredményeinek, tapasztalatainak megosztása,
- A gyermek erősségeinek bemutatása,
- A további szükséges lépések meghatározása, (terápia, család, bölcsőde)
- Az aktuális problémák kezelése.

A konzultáció, az előre tervezettnek megfelelően történt. Ezúttal is jelen volt az egyik kisgyermeknevelő, valamint mindkét szülő. A beszélgetés a megszokott módon kezdődött, mindenki elmondta saját élményeit az elmúlt időszakokkal kapcsolatban. Az édesanya saját élmények helyett az előző alkalmon elhangzottakra reflektált először. Elmondta, hogy mindent megbeszéltek a férjével, és el akarják vinni a gyermeket a Vadaskert Alapítványhoz. Itt szükségesnek láttam a módszerváltást, és szerettem volna megtudni, hogy mi állhat a háttérben. Ahogy az édesanya fogalmazott: „Mindegy már nekem, csak valaki mondja meg végre, hogy mit csináljunk ezzel a gyerekkel, hogy ne menjen folyton az idegeimre.” Ennél a pontnál fontosnak tartottam, hogy kiemeljem a készséget, hogy ennyire mindent megtesz a gyermek érdekében. Itt láttam célravezetőnek bemutatni a kisfiú rajzait, gyurmamunkáit. Céлом az volt, hogy az édesanyában fellelhető kapkodó kétségbeesést, amit egyébként teljesen el tudok fogadni, csillapítsam. Tervem elérte a kívánt hatást, az édesanya derültebbé vált, és bekapcsolódott ő is a kisfiúról szóló kedves történetek elmondásába.

A konzultáció lefolyását erősen befolyásolta az édesanya impulzív hozzáállása. Az általam tervezetteket át kellett formálni mind eszköztárában, mind pedig módszerében. Végző soron azonban a beszélgetés elérte célját, kiemelte a gyermek pozitív oldalait és ez által fixálta helyzetét a családban és bölcsődei csoportban. Örültem, mert úgy tapasztaltam, hogy a kisgyermeknevelőkkel értjük egymás szándékait és jó ütemben közbeavatkozva tudjuk segíteni egymás munkáját a gyermek érdekében. Az édesanyától hallottak arra ösztönöztek, hogy a továbbiakban külön figyelmet szenteljek a gyermek, otthoni élményeinek feldolgozására is.

Negyedik konzultáció:

Megelőző elemek:

- A gyermekkel folytatott rendszeres terápia,
- A gyermek fejlődését bemutató munkák összegyűjtése,
- Folyamatos egyeztetés a kisgyermeknevelőkkel,
- A konzultációt megelőző szervezési feladatok.

A konzultáció céljai:

- Az elmúlt időszak (terápiás, családbeli, bölcsődei) eredményeinek, tapasztalatainak megosztása,
- A velem (pszichológussal) folytatott terápia állásának mindenki számára ismertté tétele, folyamatdiagnózis pontosítása
- Útmutatás a nyári szünetre, a gyermek szeretetteljes elfogadásának erősítése,
- Az aktuális problémák kezelése.

A konzultációs folyamat arra a hipotézisre épült, hogy a látóterünkbe került, konkrét diagnózissal nem rendelkező, problémás gyermek korábbi rossz élményei és erőteljes habitusa miatt nem lesz problémamentes. A hipotézis az idők folyamán igazolódott.

Célunk az volt, hogy az így kialakult helyzet a gyermek személyiségfejlődése szempontjából a legkevesebb nehézséggel kezelődjön és a kisfiú szeretetteljes elfogadása valamennyi őt körülvevő közegben megvalósulhasson. A konzultációs folyamat sikeres volt, mert a szülők elkezdtek beszélni arról a problémáról, amit gyermekük sérülése okoz számukra. Nem volt azonban teljesen sikeres abból a szempontból, hogy azokat a kétségeket, amelyek különösen az édesanyában, saját anyai kompetenciáival kapcsolatban felmerültek, nem tudta teljesen eloszlatni.

A terápiás folyamat közben a státusz és folyamatdiagnózis egyaránt kialakult, a terápiás együttműködés igénye valamennyi félben megszületett. Ennek pozitív eredménye pedig egyértelműen megmutatkozott a gyermek személyiségének fejlődésében, beilleszkedésében, viselkedésének megszelídülésében. A konzultációs folyamat nagy előnyének érzem, hogy az egyes megbeszéléseken ugyan tapasztalható volt a tervezett menettől való kisebb-nagyobb eltérés, de mégis mindet sikerült úgy lezárni, hogy az arra tervezett cél megvalósult. Számomra ez azt üzeni, hogy a tervezés jól határozta meg az egyes ülések okait, reális célokat és követelményeket állított fel. Ehhez a sikerhez azonban mindenképp kellett, hogy a folyamatban részt vevő valamennyi fél nyitott legyen a probléma megoldására.

Tóth Emese

klinikai gyermek szakpszichológus

IV. A HELYSZÍNI TEVÉKENYSÉG MEGFIGYELÉSÉRE IRÁNYULÓ LÁTOGATÁS ÉS ÉRTÉKELÉSI INTERJÚ

A bölcsődében, mini bölcsődében a szaktanácsadó, a bölcsődevezető, a gyógypedagógus és a pszichológus munkakörök esetében a szakmai tevékenység jellege nem teszi lehetővé a gyakorlati munka megfigyelését. Részben azért, mert e pedagógus munkakörökben dolgozók közvetlen nevelői – gondozói tevékenységet nem végeznek, illetve az ellátottak és családjaik jogainak, érdekeinek védelme, a velük kapcsolatban lévő szakemberek titoktartási kötelezettsége, a szakmai etikai szabályok betartása nem engedi meg megfigyelő személy jelenlétét.

Ha nincs lehetőség helyszíni tevékenység megfigyelésére, akkor az értékelési interjú a második eleme a minősítésnek, azaz az értékelési interjú a helyszíni tevékenység megfigyelését, értékelését váltja ki. Az értékelési interjú mindig egy konkrét bölcsődére vonatkozik.

A bölcsődében, mini bölcsődében a kisgyermeknevelői munkakörben foglalkoztatottak esetében a minősítésnek a második eleme a helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló látogatás, míg a bölcsődevezető, szaktanácsadó, pszichológus, gyógypedagógus munkakörökben dolgozókkal értékelési interjú felvételére kerül sor.

1.7. A kisgyermeknevelő tevékenységének megfigyelésére irányuló látogatás

Hogyan történik a látogatás egyeztetése?

A tevékenység megfigyelésére irányuló látogatás előtt a szakértő egyeztet a minősítési eljárásban részt vevő kisgyermeknevelővel valamint a bölcsődevezetővel arról, hogy milyen időpontban melyik bölcsődei csoportot látogatja meg. Az előzetes egyeztetésen célszerű megbeszélni a látogatás menetét, valamint azt is, hogy milyen módon, milyen helyszínen és milyen kezdési időponttal szervezik meg a látogatás előtti személyes megbeszélést, a tevékenységek megfigyelését és az elemzést.

Mi a célja a szakértő és a gyakornok/pedagógus tevékenység előtti személyes találkozásának?

A tevékenység megfigyelését megelőzően fontos egy rövid, 10 perces személyes megbeszélés a látogató szakértő és a látogatásban részt vevő további szakemberek, munkatársak számára.

A tevékenység látogatás előtt minden esetben a pedagógus (kisgyermeknevelő) dönthet arról, hogy a látogatást megelőzően ő vesz-e részt a rövid, 10 perces bemutatáson, vagy arra felkéri az intézmény vezetőjét, intézményi delegáltat. Javasolt, hogy a bemutatáson a pedagógus képviselőként a bölcsődevezető vagy delegáltja vegyen részt. A bölcsődei gyermeki tevékenységek sajátossága az önkéntesség, az érzelmi többlet, melyet maga a cselekvés, a játék öröme ad, és a velük foglalkozó kisgyermeknevelő személye. A bölcsődei gyermekcsoportból, adott nevelési/tevékenységi szituációból kivonódó kisgyermeknevelő már nagy valószínűséggel nem tudja ugyanott és ugyanolyan hatékonysággal folytatni a megkezdett folyamatot, az is előfordulhat, hogy az addig együtt játszó csoport időközben felbomlik, témát vált, más tevékenységbe kezd. Mindez hatást gyakorol a kisgyermeknevelő által tervezettre is.

A megbeszélésen a kisgyermeknevelő vagy a bölcsődevezető, intézményi delegált bemutatja azokat a körülményeket, melyek információt hordoznak a megfigyeléssel kapcsolatban a szakértő és a résztvevők számára.

A tevékenység megfigyelését megelőző személyes megbeszélés lehetséges témái:

- Kapcsolatteremtés, a szakértő bemutatkozása, a látogatáson részt vevő további személyek bemutatása,
- A látogatás céljának tömör megfogalmazása,
- A kisgyermeknevelő tájékoztatása a látogatás menetéről, a megfigyelés szempontjairól,
- A bölcsődevezető/kisgyermeknevelő rövid tájékoztatója a gyermekcsoportról (a gyermekek jellemzőiről, az aktuális körülményekről),
- A bölcsődevezető/kisgyermeknevelő rövid tájékoztatója az előzményekről (a megfigyelés helyéről, a tematikus tervben stb.), valamint a tervezést meghatározó egyéb körülményekről,
- A tevékenységi terv, fejlődési napló (a kisgyermeknevelő által vezetett valamennyi fejlődési napló) átadása minden közreműködőnek,
- Egyeztetés a megfigyelés egyéb körülményeiről (Pl.: a megfigyelés helyszínéről: csoportszoba, udvar stb.).

Hogyan történik a tevékenység megfigyelése?

A kisgyermeknevelő megfigyelt tevékenységének értékeléséhez segítséget nyújt a nyolc pedagóguskompetencia és az azokhoz tartozó indikátorok bölcsődei értelmezése.

A tevékenység a bölcsődében nem a gyermekek, hanem a szakértők számára jelent 2 x 45 perces, összesen másfél órás megfigyelést. A gyermekek játékban, egymás melletti többféle tevékenységeiben, a tevékenység tervekben is szereplő személyiségfejlesztést, közösségi nevelést valósít meg a kisgyermeknevelő. Ezek között figyelhetik meg azt a két, egyenként 5-35 perces tevékenységet, melyek a tevékenység tervében szerepelnek külön-külön megtervezve. Ezek a tevékenységek elsősorban a kisgyermeknevelő által megteremtett megfelelő környezeti, érzelmi, hangulati elemek által motiváltak, a gyermekek szabad választása szerint végezhető, és addig tartanak, amíg önkéntelen figyelmük, érdeklődésük fennáll. Nem jelent kötelezőséget, a gyermek bármikor visszatérhet egy másik játéktevékenységi formához, vagy be sem kapcsolódik a tevékenységbe, ha nincs hozzá kedve.

A megfigyelés jellemzően a gyermekcsoportban történik, de a tevékenység jellegének megfelelően a fürdőszobában, a gyermeköltözőben és az udvaron is megvalósulhat. Fontos, hogy a látogatást végző szakemberek úgy helyezkedjenek el, hogy legkevésbé zavarják a gyermekek tevékenységét. Érdemes a tevékenység elején a gyermekgyermeknevelőnek röviden bemutatnia a megfigyelésen részt vevő személyeket a gyermekeknek. A megfigyelés közben a szakértők nem beszélgetnek, csendben követik a tevékenységek történéseit. A tevékenység- megfigyelési naplóban rögzítik a kisgyermeknevelő kompetenciáiról és ezek szintjéről a tapasztalataikat, tényszerű megfigyeléseiket, valamint az ezekkel kapcsolatos megjegyzéseiket, reflexióikat. A megfigyelés végén a szakértők elköszönnek a gyermekektől, majd az elemzés helyére távoznak.

A tevékenység megfigyelését a következőkben bemutatott **tevékenység megfigyelési napló** támogatja. A megfigyelés a bevezetőben megadott nyolc pedagóguskompetenciára, valamint az ezekhez kapcsolódó indikátorokra épül. Az indikátorok általános pedagógiai-pszichológiai és a bölcsődei értelmezését a tervezés, a megfigyelés és az elemzés kontextusában az indikátorokhoz kapcsolt magyarázatban lehet olvasni.

Hogyan történik a tevékenység elemzése?

Az elemzést célszerű barátságos, kényelmes, nyugodt környezetben megtartani. A két tevékenység megfigyelése utáni **megbeszélés időtartama kb. másfél óra**. A megbeszélést a kisgyermeknevelő önértékelése, önreflexiója nyitja meg. A kisgyermeknevelő egyrészt összefoglalja, hogy mennyire tartja eredményesnek a tevékenységet, milyen mértékben sikerült megvalósítania a kitűzött célokat, mi indokolja az eltérést, másrészt röviden értelmezheti, elemezheti a történéseket, saját pedagóguskompetenciáit a tevékenység alapján.

A kisgyermeknevelő önreflexiójának, önértékelésének tartalmi elemei:

- Véleménynyilvánítás a tevékenység eredményességéről, az értékelés tömör indoklása,
- A tevékenységtervtől való eltérések indoklása,
- A tevékenység megvalósulásának rövid értelmezése és elemzése,
- A kisgyermeknevelő rövid önértékelése a pedagóguskompetenciák tükrében.

A kisgyermeknevelő önértékelését a látogatáson részt vevő további személyek reflexiói követik. Ezután a szakértő elemzi a látottakat. A tevékenység elemzése egyrészt a tevékenység menetének rövid áttekintése alapján, másrészt az előzetesen megadott nyolc pedagóguskompetencia és az ezekhez kapcsolódó indikátorok alapján történik. Az elemzésben szerepet játszanak az általános pedagógiai-pszichológiai és a bölcsődei tevékenységi formák elemzésének szempontjai egyaránt. Fontos, hogy az elemzők állításait minden esetben a tevékenység tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos megfigyelésekkel, tapasztalatokkal támasszák alá. Ebben segíthetnek a megfigyelés során készített jegyzetek, illetve a megfigyelési napló.

A minősítőbizottság elnöke saját döntése alapján részt vehet a tevékenység látogatáson, azonban a látogatás során értékelést csak a szakos szakértő adhat a kisgyermeknevelőnek a látottakról.

A szakértő reflexiójának, elemzésének lehetséges tartalmi elemei:

- A kisgyermeknevelő munkájának, a tevékenység eredményességének rövid átfogó elemzése a tervezés és a megvalósítása alapján,
- A kisgyermeknevelő munkájának elemzése a nyolc pedagóguskompetencia és az indikátorok általános, illetve a bölcsődei értelmezése alapján,
- A látogatásnak és a kisgyermeknevelő kompetenciáinak összegző értékelése,
- Következtetések és javaslatok megfogalmazása a látogatás alapján.

A szakértő elemzése, értékelése után a kisgyermeknevelő lehetőséget kap arra, hogy válaszoljon az elemzés során megfogalmazott véleményekre, a felmerült kérdésekre. Nem javasoljuk, hogy a kisgyermeknevelő közvetlenül az elemzőszakértők megszólalásai után, külön-külön reflektáljon a hallottakra. Célszerűbb az elemzés legvégén összefoglalóan megfogalmazni gondolatait, ezért hasznos, ha az elemzés közben jegyzetet készít.

A pedagógus/kisgyermeknevelő elemzés záró megszólalásának lehetséges tartalmi elemei:

- Köszönetnyilvánítás, a szakértők, a munkatársak reflexióinak megköszönése,
- Véleménynyilvánítás az elhangzottakkal kapcsolatban,
- Tömör, összefoglaló válaszok a felmerült kérdésekre,
- Utalás saját tevékenységi tervére a látogatáson elemzett, a megfelelően erős és fejlesztendő kompetenciáival kapcsolatban.

Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel a tevékenység látogatással kapcsolatban?

A tevékenység látogatáson a szakértő, a bölcsődevezető, a mentor és saját döntése alapján a minősítőbizottság elnöke vesz részt, rajtuk kívül a kisgyermeknevelő hozzájárulásával a szakos szakértő dönti el, hogy ki vehet részt a látogatáson.

A látogatott gyermekcsoport megszokott életrendjéhez igazodóan részt vesz a tevékenység látogatáson a gyermekcsoportban dolgozó társ-kisgyermeknevelő is. Az ő tevékenységét, együttműködésük módját a kisgyermeknevelő az előzetes terveiben jeleníti meg.

A megbeszélésen elhangzott információk csak a kisgyermeknevelő engedélyével hozhatók nyilvánosságra.

A szakértő megtekintheti a gyermekek munkáit, alkotásait, az egyéb a neveléshez-gondozáshoz kapcsolódó dokumentumokat, ha szükségesnek tartja a kisgyermeknevelőről alkotott szakmai vélemény kialakításához.

A tevékenységtervnek elkészítésekor vagy önálló terméket hozzon létre a kisgyermeknevelő, vagy ha módszertani segédanyagban előzetesen elkészített tevékenységtervvel dolgozik, akkor azt igazítsa a gyermekcsoport profiljához, és megfelelő forrásmegjelöléssel, hivatkozással lássa el a tevékenységtervet.

Melyek a látogatás dokumentumai?

A látogatáshoz kapcsolódóan mind a kisgyermeknevelő, mind a szakértő munkáját különféle dokumentumok támogatják.

A látogatás választható és kötelező dokumentumai

	Választható dokumentumok	Kötelező dokumentumok
A kisgyermeknevelő munkájához kapcsolódó dokumentumok	Beszoktatási ütemterv	A gyermekcsoport adott időszakra szóló tevékenységi terve A kisgyermeknevelőhöz tartozó kisgyermekek életútját bemutató egyéni fejlődési naplók
A szakértő munkájához kapcsolódó dokumentumok	Tevékenység- megfigyelési napló, A pedagóguskompetenciák és az indikátorok értelmezése a látogatás kontextusában	Tevékenységlátogatási jegyzőkönyv Tevékenység kompetenciaalapú értékelőlapja

A kisgyermeknevelő tervezési munkájának fontos dokumentumai: a beszoktatási ütemterv, a kisgyermekek életútját bemutató egyéni fejlődési napló és a különféle tevékenységi tervek, például az adott időszakra szóló tevékenységi tervek. A beszoktatási ütemterv bemutatása ugyan nem kötelező, bár hasznos lehet mind a kisgyermeknevelő, mind a szakértő számára. A tevékenységi tertájékoztatót nyújt a szakértő számára az adott időszakra vonatkozó pedagógiai célokról és feladatokról, a gyermekek egészséges életmódra nevelése, játéktevékenységük, spontán tevékenységük, munkatevékenységük alakítása, érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésük, anyanyelvi és kognitív fejlesztésük terén. A kisgyermekek életútját bemutató egyéni fejlődési napló pedig a kisgyermeknevelőhöz tartozó 6-7 kisgyermek fejlődésének a nyomon követését szolgálja. A csecsemők fejlődését havonta egy alkalommal, a kisgyermekek fejlődését negyedévente szükséges a fejlődési naplóban írásban rögzíteni az egyes fejlődési területeknek megfelelően.

A megfigyelést megelőző megbeszélésen a kisgyermeknevelő kötelezően átadja a látogatásra kijelölt tevékenységtervét minden olyan szakembernek, munkatársnak, aki a látogatáson részt vesz. A tevékenységterv elkészítéséhez az útmutató mintadokumentumokat ajánl, de ezektől eltérő formákat is választhat a kisgyermeknevelő. A tevékenységterv egy példányát a látogatási jegyzőkönyvhöz a szakértő mellékletként csatolja.

A szakértő munkáját a **tevékenység-megfigyelési napló, tevékenység-látogatási jegyzőkönyv, valamint** értékelőlap segíti. A megfigyelési naplóban a nyolc pedagóguskompetenciának megfelelően a szakértő lejegyzi a tevékenység megvalósítása során szerzett tapasztalatait, megfigyeléseit, valamint az ezekhez kapcsolódó reflexióit. A tevékenység időkeretével és menetével kapcsolatos megjegyzéseit a

tevékenységterven is rögzítheti. A megfigyelési napló és a tevékenységterv szolgál az elemzés alapjául. A megfigyelési naplót nem szükséges csatolni a látogatási jegyzőkönyvhöz és az értékelőlaphoz.

A tevékenység látogatás után a szakértő az elemzésbe bevont minden tevékenységről külön látogatási jegyzőkönyvet tölt ki. A jegyzőkönyvben rögzíti a látogatás adatait, majd ezeket a látogatás résztvevői – köztük a kisgyermeknevelő – aláírásukkal hitelesítik. A látogatási értékelőlapot is a szakértő tölti ki az elemzés után, ebben a megadott módon (0-tól 3-ig) minősíti a kisgyermeknevelőnek azokat a kompetenciáit, amelyek a tevékenység megtervezése, megvalósítása és elemzése során értékelhetőek voltak. N. é. rövidítéssel jelöli meg azokat a kompetenciatereket, indikátorokat, melyek a kisgyermeknevelőnek a tevékenységek megtervezésénél, megvalósításánál és elemzésének alapján nem értékelhetőek, irrelevánsak.

1.8. Értékelési interjú

A minősítés során a szaktanácsadó, a bölcsődevezető, a gyógypedagógus és a pszichológus (a továbbiakban: pedagógus) minősítésének második elemeként a minősítésben részt vevő szakértő értékelési interjút vesz fel.

Mi az értékelési interjú célja? Kik a szereplői?

Az értékelési interjú szerves része a pedagógus-előmeneteli rendszerhez kapcsolódó minősítésnek.

A minősítésben részt vevő szakértő a pedagógus-munkakörű Pedagógus II., Mesterpedagógus és Kutatótanár esetében külön-külön készít értékelési interjút előre egyeztetett időpontban. Az értékelési interjú célja a pedagógus-munkakörű kompetenciáinak és kompetenciaszintjének értékelése.

Az értékelési interjút a minősítésben részt vevő szakértő készíti a bölcsődevezető vagy annak megbízottja, a bölcsődevezető értékelése alkalmával a fenntartó jelenlétében. (Az intézmény vagy a fenntartó részéről a minősítésben ugyanazon személy vesz részt, ettől eltérni csak különösen indokolt esetben lehet, Pl.: munkaviszony megszűnése.)

Mi képezi a pedagógus értékelésének alapját?

A minősítésben részt vevő szakértő a pedagógust az értékelési interjú felvételével értékeli. Az értékelés alapja, hogy az általuk végzett munka megtervezése, lebonyolítása és elemzése milyen kompetenciáiról és a kompetenciák milyen szintjéről tanúskodnak. Az értékelés egységesen a nyolc pedagóguskompetencia szerint, valamint a hozzájuk kapcsolódó indikátorok alapján történik. Az értékelési interjú fogalmát a Kiegészítő útmutatóban található Fogalomtár tartalmazza.

Hogyan történik az értékelési interjú felvételének egyeztetése?

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú felvételének időpontját előzetesen egyezteti a minősítésben részt vevő pedagógussal valamint a bölcsődevezetővel/fenntartóval. Az értékelési interjú helyszínét, napját és kezdő időpontját a megfelelő felkészülési idő biztosításával kell meghatározni. Az értékelési interjú helyszíne a minősítendő pedagógust foglalkoztató intézmény székhelye vagy telephelye.

Az értékelési interjú időpontjának meghatározását követően a pedagógus a minősítésben részt vevő szakértő részére a konkrét foglalkozásterveit, munkaterveit, dokumentumait az értékelési interjú felvételére kijelölt napot megelőzően legalább 20 nappal elektronikusan megküldi. E terveket a bölcsődevezetőnek/fenntartónak, illetve az általa megbízottnak is eljuttatja.

A tervek kézhezvételét a minősítésben részt vevő szakértő elektronikusan visszaigazolja, és tájékoztatást nyújt az értékelési interjú menetéről.

Mi a célja az értékelési interjú előtti személyes találkozásnak?

Az értékelési interjút megelőzi egy rövid személyes találkozó a minősítendő pedagógus, a minősítésben részt vevő szakértő és az értékelési interjún jelen lévő bölcsődevezető/fenntartó, illetve a bölcsődevezető megbízottja között.

Az értékelési interjút megelőző személyes megbeszélés témái:

- Kapcsolatteremtés, a minősítésben részt vevő szakértő bemutatkozása;
- Az értékelési interjú pozitív légkörének megalapozása;
- Az értékelési interjú céljának tömör megfogalmazása;
- A minősítésben részt vevő szakértő rövid tájékoztatója az értékelési interjú menetéről;
- A tervek átadása a minősítésben részt vevő szakértőnek, a bölcsődevezetőnek/fenntartónak vagy megbízottjának.

Hogyan történik az értékelési interjú felvétele?

Az értékelési interjú felvételéhez a bölcsődevezetőnek nyugodt körülményeket biztosító, az értékelési interjú elkészítésére alkalmas, különálló helyiséget kell biztosítania. Az értékelési interjú minimális időtartama 120 perc, maximális időtartama 180 perc, amelybe beleszámít az elemzés és értékelés szakasza is.

Az értékelési interjún a minősítendő pedagógus, a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezető/fenntartó vagy megbízottja vesz részt. Az értékelési interjút kizárólag a minősítésben részt vevő szakértő készíti, a bölcsődevezető/fenntartó vagy megbízottja megfigyelőként van jelen. A szakértő az értékelési interjú felvétele során feljegyzést készít, amely alapját képezi a nyolc pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlapon történő értékelésének.

Miként lehetséges a kompetenciák beazonosítása, mérése az értékelési interjú során?

Az értékelési interjú a nyolc pedagóguskompetenciára, valamint az ezekhez kapcsolódó indikátorokra épül.

Az értékelési interjú készítését a következőkben meghatározott javasolt tartalmi elemek, kérdéstár és pedagóguskompetenciánként csoportosított szempontok támogatják. A minősítésben részt vevő szakértőnek az értékelési interjú felvétele során lehetőséget kell adnia a minősítendő pedagógus számára, hogy a terveit megvalósítására vonatkozó önértékelését bemutathassa. Ennek során a minősítendő pedagógus kitérhet saját pedagóguskompetenciáinak értékelésére is.

Hogyan történik az értékelési interjú elemzése és értékelése?

Az értékelési interjú elemzésének és értékelésének folyamata két szakaszból áll. E szakaszok: előzetes értékelő szakasz, értékelő szakasz.

Előzetes értékelő szakasz

Az értékelési interjú felvételét követően a minősítésben részt vevő szakértő azonnal rögzíti az előzetes értékelését a nyolc pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlapon. Ehhez számára a bölcsődevezető megfelelő, különálló helyiséget biztosít.

A minősítendő pedagógus, a minősítésben részt vevő szakértő kérésére betekintésre rendelkezésére bocsátja a konkrét terveihez kapcsolódó és egyéb, a minősítésben részt vevő szakértő által relevánsnak ítélt dokumentumokat.

Értékelő szakasz

Az értékelő szakaszban a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsőde vezetője vagy megbízottja is jelen van. A bölcsődevezetője vagy megbízottja értékelést nem végez.

Az értékelést a minősítendő pedagógus értékelési interjúra vonatkozó önreflexiója nyitja meg, amely során röviden értelmezi, elemzi az interjú történéseit, saját pedagóguskompetenciáit az értékelési interjú alapján. Fontos, hogy az értékelésben megfogalmazott állításokat a minősítésben részt vevő szakértő minden esetben a minősítendő pedagógus tervezésével és megvalósításának az interjú során történő bemutatásával kapcsolatos konkrét adatokkal, megfigyelésekkel és tapasztalatokkal támassza alá. Ebben segíti a minősítésben részt vevő szakértőt az értékelési interjú során általa készített interjúnapló (lásd értékelési interjú dokumentumainál a későbbiekben), valamint segítheti az általa készített további jegyzet. Az interjúnaplóban rögzítettek tartalmát az értékelés során a minősítésben résztvevővel ismertetni kell.

A minősítendő pedagógus reflexióját a minősítésben részt vevő szakértő értékelése követi.

A minősítésben részt vevő szakértő értékelésének lehetséges tartalmi elemei:

- A minősítendő pedagógus munkájának rövid, átfogó értékelése a tervezés és a megvalósítás alapján;
- Az előzetes értékelő szakaszban áttekintett dokumentációval kapcsolatos észrevételek, kérdések;
- A minősítendő pedagógus munkájának elemzése a nyolc pedagóguskompetencia és az indikátorok általános és szakterületi értelmezése alapján;
- Az értékelési interjúnak és a minősítendő pedagógus kompetenciáinak összegző értékelése;
- következtetések és javaslatok megfogalmazása az értékelési interjú alapján.

A minősítésben részt vevő szakértő értékelését követően a minősítendő pedagógus reflektálhat az elemzés során megfogalmazott véleményre, a felmerült kérdésekre.

1.8.1. Értékelési interjú tartalmi elemei a szaktanácsadó és a bölcsődevezető esetén

Az értékelési interjú tartalmi elemei	Mérhető kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> - A kiindulási helyzet - Előzmények - Az értékelési interjú (?) helye a szakmai folyamatban - A szakmai közreműködők tevékenységének hatása a tervezésre - Az alkalmazott elméleti, módszertani tudás relevanciája 	1,2,4
<ul style="list-style-type: none"> - A terv megvalósulása - A segítő és hátráltató tényezők - Váratlan helyzetek, ezek okai, ennek kezelése, az eredeti célok megvalósulására gyakorolt hatása - Az eredeti tervtől való eltérés esetén további lehetséges módszertani megoldások 	1,2,3,5,7
<ul style="list-style-type: none"> - A személyi és fizikai környezet hatása a terv megvalósulására - A körülmények alakításának lehetősége, módszerei a terv módosított céljának megfelelően 	1,2,3,5,6,7
<ul style="list-style-type: none"> - Az ellátottak családja együttműködésének hatása a terv megvalósulására - A szakmai közreműködők tevékenységének hatása a terv megvalósulására 	1,3,5,6,7,8

<ul style="list-style-type: none"> - Az intézmény kommunikációs jellemzői, az alkalmazott kommunikációs stratégia és hatásai - A munkatársak részére történő legfontosabb visszajelzések, értékelések és azok célja 	1,6,7,8
<ul style="list-style-type: none"> - Új kérdések, feladatok, tennivalók megfogalmazása, azok megvalósításának lehetősége, módja - Szakemberek, társintézmények bevonásának szükségessége az új feladatok megvalósításához 	1,2,3,4,6,7
<ul style="list-style-type: none"> - A minősítésben részt vevő szakértő által előre megküldött, a konkrét tervre vonatkozó tartalmak 	
<ul style="list-style-type: none"> - A minősítésben részt vevő szakértőben az interjú során megfogalmazódott egyéb releváns tartalmak 	

1.8.1.1. Kérdéstár az értékelési interjúhoz a szaktanácsadó munkakör esetén

- Intézményi környezetre vonatkozó kérdések
- Hogyan értékeli a bölcsőde szerepét a helyi (települési, önkormányzati) ellátórendszerben

(iskolák, óvodák, család-és gyermekjóléti szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, civil vagy magán intézmények)?
- Hogyan értékeli a saját szerepét az ellátórendszerben?
- Van-e lehetősége beavatkozni a rendszer működésébe? Milyen gátló és előmozdító tényezők játszanak szerepet ebben?
- Milyen kapcsolatban van az ellátórendszer tagjaival? Kikkel van rendszeres és kikkel alkalmoszerű találkozója? Ki a kezdeményező a találkozásokban?
- Hogyan ítéli meg bölcsődéje helyét, szerepét a napközbeni kisgyermekellátás rendszerében a többi bölcsődéhez viszonyítva?
- Tárgyi környezetre vonatkozó kérdések:
- Milyennek ítéli meg az intézménye külső megjelenését? Bizalmat váltanak-e ki a látottak a látogatóból? Van-e befolyása a külső kép módosítására?
- Milyennek ítéli meg az intézmény belső megjelenését? Bizalmat vált-e ki az intézmény belső megjelenése az első belépéskor? Van-e befolyása a belső kép módosítására? Milyen javaslatokat tenne ennek érdekében?
- Milyen a bölcsőde tárgyi felszereltsége (gyermekcsoportok, irodák, kiszolgáló helyiségek, a szülőket, a dolgozók munkáját, a pihenést segítő eszközök.)
- Mit tenne annak érdekében, hogy a gyermekcsoportok játékkészletét fejlessze, bővítse, változatosabbá tegye?
- Személyi környezetre vonatkozó kérdések:
- Hogyan segíti a vezetőt a munkatársak kiválasztásának tekintetében?
- Hogyan tud együttműködni különböző személyiségű, típusú emberekkel?
- Milyen módszereket választ a munkatársak megismerésére?
- Mit gondol, mit kedvelnek Önben a munkatársai?
- Milyen motiváló, meggyőző (befolyásolás, rábeszélés, észérvek, stb.) módszereket alkalmaz elsődlegesen a munkatársaival kapcsolatban?
- Milyen kommunikációs módszereket használ leggyakrabban (informálás, figyelemfelkeltés, párbeszéd kezdeményezése, támogatás elnyerése, vélemény megerősítése vagy megváltoztatása, átláthatóság, stb.)?
- Milyen szempontok alapján választanak ki kisgyermeknevelő párokat a csoportokba?
- Hogyan, milyen módon támogatja a gyakornokok szakmai fejlődését?
- Milyen szempontok szerint építette fel az éves munkatervét? Módszerek, eszközök választása és ennek indoklása.
- Mennyiben sikerült az éves tervének megfelelni? Mennyiben segítette a terv a megvalósítást?
- El kellett-e térni a tervezettől? Ha igen, mennyiben? Milyen váratlan helyzetekkel találkozott? Hogyan sikerült kezelni, hogyan befolyásolta az eredeti célt?
- Hogyan került kapcsolatba az ellátottakkal, családjaikkal?
- Milyen új kérdések, feladatok, tennivalók merültek fel? Hogyan tervezi azok megvalósítását?
- Milyen lépéseket tett annak érdekében, hogy kapcsolatot alakítson ki a szülőkkel?
- Milyen készségeket, megközelítéseket alkalmaz, amikor a gyakornokok, hallgatók munkáját értékeli?
- Milyen erősségei vannak?
- Érzékeli-e személyes, szakmai korlátait?
- Az erősségei és korlátai hogyan hatnak szaktanácsadói szerepére?
- Milyen határokat kell betartania szakmai tanácsadói szerepében?
- Milyen módszereket, eszközöket használ a szülőkkel, munkatársakkal való kapcsolattartásban?

(indoklással)
- Milyen élményei vannak a szülőkkel, munkatársakkal, hallgatókkal történő együttműködésben?
- Mely területeken működik együtt a társszakmák szakembereivel? Hogyan?
- Melyik az a 2-3 etikai dilemma, amivel rendszeresen találkozik a munkahelyén?
- Milyen típusú problémákkal vagy szükségletekkel keresik meg a munkahelyén?
- Hogyan működik együtt a bölcsődevezetővel a szakmai ellenőrzések során?
- Milyen ellenőrzési formákat választ?
- Hogyan végzi a hallgatók, munkatársak, gyakornokok szakmai értékelését?
- A felettesei milyen eredményeket várnak Öntől? Miként reagál erre?
- Milyen szakmai kihívásokkal (pályázat, szakmai átalakítás stb.) kell szembenéznie a munkahelyén, amelyek most befolyásolják az Ön munkáját?
- Egyéb, a minősítésben részt vevő szakértő által relevánsnak ítélt kérdések.

A szakmai elkötelezettség, a kliensek és családjaik fejlődési lehetőségébe vetett hit, a szerepelvárás(ok)nak való megfelelés, az együttműködési és kommunikációs kompetencia, a szakmai tudás, jártasság, a szakmai nyelv használata, az elemző-, értékelő-, önreflektív képesség az értékelési interjú egészén át is értékelésre kerül.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúban – a szaktanácsadói munkakör sajátosságainak megfelelően – az alábbi, pedagóguskompetenciáinként csoportosított szempontokra figyelemmel értékeli a kompetenciákat.

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás

Az éves munkaterv kidolgozása annak is bizonyítéka, hogy a szaktanácsadó milyen szakmai, szakterületi és pedagógiai tudással rendelkezik. Továbbá a terv kidolgozása során bizonyítható, hogy rendelkezik a munkaköréhez kapcsolódó szakmódszertani tudással. Az interjú során bemutatott módszertani tudás arról tájékoztatja a minősítésben részt vevő szakértőt, hogy a szaktanácsadó mennyire képes az elmélet és gyakorlat összhangjának megteremtésére és a szakmai tudása átadására.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

A szaktanácsadó tervében meghatározott cél- és feladatrendszer szervesen illeszkedik az intézmény szakmai programjához és az éves feladatokhoz. Ennek megítéléséhez célszerű a munkatervet teljes megvalósítási keretének egységében is megvizsgálni. Pontosan látja a cél, a tartalom és a módszer közötti kapcsolatot, és ezt érvényesíti a tervezésben. Továbbá képes az elméleti és módszertani tudás birtokában tervezni és terveit megvalósítani, a folyamatokat tudatosan meghatározni, koordinálni, lebonyolítani. A tervezésben képes rövid és hosszú távon is gondolkodni. A szaktanácsadó képes terveket kidolgozni, és ezeket a munkatársaival együttműködve megvalósítani. Képes terveit a realitás szintjén, adaptív módon alkalmazni, ha szükséges, képes a terveitől eltérni, és a hatékonyság érdekében azonnali, új megoldásokat találni. A szaktanácsadó a tervezésbe, az ellenőrzés, a visszajelzés és értékelés valamint a tanácsadás mozzanatát tudatosan beépíti.

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során megállapítja, hogy a szaktanácsadónak sikerült-e a célokat, feladatokat úgy meghatározni, hogy az a munkatársak, és a családok, számára érthetőek voltak; a cél- és feladatrendszer meghatározásában előrevetítette az ellátottak, családjaik, a munkatársak

szükségeit, igényeit; képes volt adaptálni az általa meghatározott célokat és feladatokat az ellátottak, családjaik, munkatársai aktuális érzelmi, fizikai állapotához.

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során feltárja, hogy a szaktanácsadó által bemutatott és használt módszerek mennyire alkalmasak arra, hogy az ellátottak, családjaik és munkatársai, gyakornokai és hallgatói megismerhessék a számukra legmegfelelőbb tanulási, fejlődési módszereket. A minősítésben részt vevő szakértő vizsgálja, hogy az értékelésbe bevont szaktanácsadó terveinek tartalmi struktúrája mennyire világos, logikus és követhető, a fontosabb logikai egységek jól elkülönülnek-e egymástól.

A minősítésben részt vevő szakértő számára fontos értékelési szempont, hogy a szaktanácsadó hogyan befolyásolja a fizikai környezetet, a körülményeket, továbbá azt, hogy hogyan és milyen céllal adott visszajelzéseket az ellátottak, családjaik, munkatársai fejlődése, fejlesztése érdekében.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú során vizsgálja, hogy a szaktanácsadó cél- és feladat rendszere mennyire illeszkedik a munkatársak, hallgatók előzetes tudásához, mennyire volt képes megragadni a munkatárs/hallgató személyiségének egységét, dinamikáját. Lényeges szempont, hogy a célok meghatározásakor mennyire sikerül a személyiséget a maga egységében szemlélni, a célokat, feladatokat nem különállóan, hanem egymást kiegészítve, komplex módon megfogalmazni, kezelni. Az ellátottak, szüleik, munkatársak és hallgatók egyéni igényeihez és sajátosságaihoz való alkalmazkodásnak, a személyiség kibontakoztatásának már a célok megfogalmazásában is érvényesülnie kell. Fontos, hogy az interjú során a szaktanácsadó fogalmazza meg az egyénre szabott fejlesztés és fejlődés megvalósulását. Az interjú során értékelendő, hogy a szaktanácsadó céljainak, feladatainak meghatározása, megvalósítása során milyen elméleti, gyakorlati módszereket alkalmaz, ezeket mennyire képes az egyén és a csoport sajátosságaihoz igazítani, a személyiségfejlesztés feladatának alárendelni.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának, szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre

Az interjú során tájékozódni kell arról, hogy a szaktanácsadó a cél- és feladatrendszer meghatározása során figyelembe vette-e az együttműködés, a kölcsönösség, a segítő attitűd, a nyitottság és a tolerancia elvét, a problémakezelés, feszültségoldás lehetséges módszereit. Fontos informálódni arról is, hogy az alkalmazott módszerek mennyire szolgálták az együttműködést, kölcsönös segítséget, a vélemények kölcsönös meghallgatását, esetleg ütköztetését; hogyan sikerült kezelni az esetlegesen felmerült konfliktusokat. Tájékozódni kell arról, hogy a bölcsődevezető milyen módon teremtett a céljainak megfelelő fizikai környezetet és a megvalósulást segítő körülményeket, bizalmi légkört.

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a szaktanácsadó az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy milyen módon adott visszajelzést a hallgatóknak és munkatársainak. Mennyire segítették a visszajelzések az általa kitűzött célok elérését, a hallgatók és munkatársai önértékelésének fejlődését; adott-e visszajelzést a fejlesztendő területekről, milyen módszereket alkalmazott a fejlődések mérésére, értékelésére; a visszajelzések hogyan hatottak az ellátottakkal, családjaikkal, a munkatársaival, a hallgatókkal való kapcsolat, együttműködés alakulására, a közösségépítés folyamatára.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a szaktanácsadó az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy a bölcsőde légkörét milyen tényezők (Pl.: szerepviselkedés, krízis, betegség, mentális állapot, konfliktushelyzet stb.) befolyásolták. Szükség volt-e tervezéskor a céloknak megfelelő kommunikációs stratégia tudatos megválasztására, amennyiben igen, ismertesse azt, és mutassa be annak eredményességét figyelemmel az ellátottak, családjaik, munkatársak, hallgatók kommunikációs sajátosságaira, attitűdjére is.

A középpontban valamilyen cél elérése vagy probléma megoldása áll. A szaktanácsadó az interjú során önreflektív módon ismertesse a cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát: a cél meghatározása, a probléma felvetése, definiálása, az érintettek bevonása, a stratégia kidolgozása. A cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát kommunikációs szempontból is értékelje, mutassa be annak egyéni és/vagy csoportos módozatait.

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Az interjú során a minősítésben részt vevő szakértőnek vizsgálnia kell, hogy a szaktanácsadó mennyire van tisztában saját szakmai (szakterületi, módszertani, kommunikációs) felkészültségével, mennyire jellemzi az önreflexió képessége, miként ismeri fel hiányosságait, és milyen javaslatokat fogalmaz meg a hiányosságok pótlására.

Melyek az értékelési interjú dokumentumai a szaktanácsadó minősítéséhez kapcsolódóan?

Az értékelési interjúhoz kapcsolódóan mind a szaktanácsadó, mind a szakértő munkáját különféle dokumentumok támogatják.

A szaktanácsadó tervezési munkájának fontos dokumentuma az éves munkaterv. A tervezés támogatására a Kiegészítő útmutató munkakörönként meghatározza a kötelező tartalmi elemeket. A szaktanácsadó által készített éves munkatervnek nincs kötelező sablonja.

Az értékelési interjúra kijelölt munkatervet az interjút megelőzően a szaktanácsadó elektronikus úton kötelezően megküldi a minősítésben részt vevő szakértőnek, eljuttatja a bölcsődevezetőnek, továbbá az interjú előtt átadja a minősítésben részt vevő szakértőnek, a bölcsődevezetőjének vagy megbízottjának.

Ezzel egyidejűleg a szaktanácsadó a minősítésben részt vevő szakértőt az érintett bölcsőde szakmai hátterét bemutató dokumentum megküldésével tájékoztatja. E dokumentum elkészítésével kapcsolatban további tartalmi és formai elvárások nincsenek.

A minősítésben részt vevő szakértő a minősítésben résztvevő számára előzetesen megküldött tájékoztatása az értékelési interjú menetéről, és az értékelési interjú tartalmi elemein és kérdéstárán alapuló, a konkrét bölcsődére vonatkozó kérdéseiről.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúról interjúnaplót készít, amelyben rögzíti az értékelési interjúval érintett bölcsőde adatait, az értékelési interjúra vonatkozó, a pedagóguskompetenciák mentén történő megfigyeléseit, megállapításait.

Az értékelési interjú felvételét követően a minősítésben részt vevő szakértő azonnal rögzíti előzetes értékelését a nyolc pedagóguskompetencia alapú indikátorok szerinti összesítő értékelőlapon.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú elemzését és értékelését követően értékelési interjú-jegyzőkönyvet készít. Az értékelési interjú-jegyzőkönyvben a szakértő rögzíti az interjú adatait, majd a jegyzőkönyvet a minősítésben részt vevő szakértő, a szaktanácsadó és a bölcsődevezető vagy megbízottja aláírásukkal hitelesítik.

Az értékelési interjú-jegyzőkönyv mellékletét képezi a szaktanácsadó éves munkaterve, a minősítésben részt vevő szakértő által előzetesen készített pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlap. E dokumentumok jegyzőkönyvhöz történő csatolása a minősítésben részt vevő szakértő feladata.

Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel az értékelési interjúval kapcsolatban?

Az értékelési interjún a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezetője vagy megbízottja vesz részt.

Az értékelési interjún a minősítendő pedagógus és a bölcsődevezető vagy megbízottja engedélyével készülhet fénykép, hang- és videofelvétel.

A minősítésben részt vevő szakértő a konkrét bölcsődéhez kapcsolódó és a minősítendő pedagógus, illetve a bölcsődevezető vagy megbízottja által rendelkezésére bocsátott dokumentumokat, az ellátottakról készített dokumentumokat a helyszínen megtekintheti, ezekről azonban másolatot nem készíthet.

1.8.1.1.1. Kérdéstár az értékelési interjúhoz a bölcsődevezető munkakör esetén

Intézményi környezetre vonatkozó kérdések:
- Hogyan értékeli a bölcsőde szerepét a helyi (települési, önkormányzati) ellátórendszerben (iskolák, óvodák, család-és gyermekjóléti szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, civil vagy magán intézmények)?
- Hogyan értékeli a bölcsőde szerepét a helyi (települési, önkormányzati) ellátórendszerben (iskolák, óvodák, család-és gyermekjóléti szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, civil vagy magán intézmények)?
- Hogyan értékeli a saját szerepét az ellátórendszerben?
- Van-e lehetősége beavatkozni a rendszer működésébe? Milyen előremozdító és gátló tényezők játszanak szerepet a rendszer működésében?
- Milyen kapcsolatban van az ellátórendszer tagjaival? Kikkel rendszeres és kikkel alkalmoszerű a találkozása? Ki a kezdeményező a találkozásokban?
- Hogyan ítéli meg bölcsődéje helyét, szerepét a napközbeni kisgyermekellátás rendszerében a többi bölcsődéhez viszonyítva?

Tárgyi környezetre vonatkozó kérdések:
- Milyennek ítéli meg intézménye külső megjelenését? Bizalmat váltanak-e a látottak a látogatóból? Van-e befolyása a külső kép módosítására? Mit tett ennek érdekében az utolsó 3 évben?
- Milyennek ítéli meg az intézmény belső megjelenését? Bizalmat vált-e ki az intézmény első belépéskor a látogatóból? Van-e lehetőség a bölcsőde arculatának közös kialakítására, módosítására? Mit tett ennek érdekében az utolsó 3 évben?

-	Milyen a bölcsőde tárgyi felszereltsége (gyermekcsoportok, irodák, kiszolgáló helyiségek, a szülőket, a dolgozók munkáját, a pihenést segítő eszközök). Beszerzésük körülbelüli ideje, állapota. Megítélése szerint a tárgyi felszereltség erőssége vagy gyengesége a szakmai munkának?
Személyi környezetre vonatkozó kérdések:	
-	Hogyan választja ki a munkatársait (ismeretség alapján, álláshirdetés, interjú, külső megjelenés, szakmai múlt alapján történő válogatás)?
-	Milyen személyiségű és típusú emberekkel szereti körülvenni magát?
-	Mit kedvel a munkatársaiban?
-	Mit gondol, mit kedvelnek Önben a munkatársai?
-	Milyen motiváló, meggyőző (befolyásolás, rábeszélés, észérvek, stb.) módszereket alkalmaz elsődlegesen a munkatársaival kapcsolatban?
-	A feladatok megosztása során él-e a delegálás módszerével?
-	Milyen elvek alapján választja ki az egy csoportban dolgozókat?
-	Kik azok a munkatársai, akikre leginkább támaszkodni tud a munkája során?
-	Mekkora az intézményi fluktuáció, milyen eszközei vannak ennek leküzdésére?
Kompetenciákra vonatkozó kérdések:	
-	Milyen szempontok szerint építette fel az éves munkatervét? Módszerek, eszközök választása és ennek indoklása.
-	Mennyiben sikerült az éves tervének megfelelni, a terv mennyiben segítette a megvalósítást?
-	El kellett-e térni a tervezettől, és mennyiben? Volt-e váratlan helyzet? Hogyan sikerült kezelni, hogyan befolyásolta az eredeti célt?
-	Hogyan hatott a munkatársi egység résztvevőinek mentális állapota és fizikai környezete a megvalósításra, illetve hogyan tudta alakítani a vezető a körülményeket a céljának megfelelően?
-	Mi jellemezte az ellátottak családja és a szakmai közreműködők együttműködését, a közöttük lévő kommunikációt? .
-	Milyen új kérdések, feladatok, tennivalók merültek fel? Hogyan tervezi azok megvalósítását? Milyen szakemberek, társintézmények bevonását tartja szükségesnek?
-	Milyen lépéseket tett a szülőkkel való kapcsolat kialakítása érdekében?
-	Milyen megközelítésmódokat alkalmaz, amikor az „elégedetlen szülő” problémahelyzettel találja szemben magát?

-	Milyen megközelítésmódokat alkalmaz, amikor az „elégedetlen munkatárs” problémahelyzettel találja szemben magát ?
-	Hogyan hatnak az erősségei és korlátai a szülővel vagy munkatárssal kapcsolatos változás létrejöttének elősegítésére?
-	Milyen határai vannak itt és most az Ön segítő szerepének?
-	Bizonyos módszerek, eszközök vagy eljárások kedvelése hogyan befolyásolja a szülővel vagy munkatárssal való kapcsolatát?
-	Milyen élményei vannak a szülőkkal, családtagokkal történő együttműködésben?
-	Milyen élményei vannak a munkatársakkal történő együttműködésében?
-	Hogyan tud más intézmények szakembereivel együtt dolgozni?
-	Milyen tapasztalata van a szülő és a segítő szakember közötti kulturális különbségek tekintetében?
-	Hogyan befolyásolják a kulturális háttérbeli különbségek a szülővel kialakított kapcsolatot?
-	Hogyan tudja felhasználni a megértett különbségeket a változás hajtóerejeként, mint szakember?
-	Melyik az a 2-3 etikai dilemma, amivel rendszeresen találkozik a munkahelyén?
-	Milyen típusú problémákkal vagy szükségletekkel keresik meg a munkahelyén?
-	Miként juttatják a munkatársai, a fenntartója vagy más társintézmények munkatársai azt, hogy eredményeket várnak Öntől? Miként reagál Ön erre?
-	Milyen, az Ön munkáját is befolyásoló kihívásokkal kell szembenéznie a munkahelyének most?
-	Milyen tudományos könyveket, folyóiratokat olvasott az utóbbi egy évben? Honnan szerzi a szakmai ismereteit?
-	Jelent-e meg az utóbbi egy évben tudományos publikációja, szakmai cikke, tartott-e előadást? Ha igen, hol?
-	Milyen szakmai, szakmapolitikai változások történtek az utóbbi egy évben a bölcsődék életében? Hogyan vélekedik ezekről?
-	Volt-e az elmúlt három évben pályázati tevékenysége az intézményének? Amennyiben igen, melyek ezek? Mi volt az Ön szerepe a pályázatírás és a pályázat megvalósítása során? Hogyan keresi meg a különböző pályázati lehetőségeket? Ha nem volt pályázati tevékenység, akkor miért nem? Tervez-e a jövőben pályázatot benyújtani? Ha igen, milyen területen és milyen témában? Bevonja-e a pályázatok tervezésébe bevonja-e munkatársait? Hogyan?

-	Hogyan értékeli az Alapprogram megjelent legújabb változatát (15/1998 (IV.30.) NM rend. 2017.01.01-től érvényes módosítása)? Hozott-e érdembeli változást, új szemléletet a kisgyermeknevelésben?
-	Milyen mértékben veszi figyelembe az alapprogramban megfogalmazottakat a szakmai program az éves munkaterv, a dolgozók képzésének é továbbképzésének tervezésekor, ill. milyen más szempontok alapján tervez?
-	Mit gondol, felkészültek-e a kisgyermeknevelő kollégái a feladatuk ellátására? Mely területen mutatkozik hiány a felkészültségükben?
-	Egyezteteti-e terveit a bölcsőde egyéb szakembereivel? Hogyan és milyen mértékben vonja be őket a tervezésbe, a kivitelezésbe, majd az ellenőrzésbe?
-	Milyen események, változások befolyásolhatják az eredeti tervtől való eltérést? Mennyi rugalmasság engedhető meg ebben?
-	Milyen tényezők függvényében tervezik meg a házirendet, a napirendet és a munkarendet? Kik a szereplői a tervezésnek?
-	Milyen időszakra tervezi a bölcsőde egyes feladatait?
-	Milyen szintű tervezést vár el kollégáitól? Ad-e ahhoz támpontokat, segédanyagokat, vázlatot?
-	Milyen a bölcsőde ellenőrzési rendszere (hatékonyság, megvalósíthatóság, átláthatóság, részfeladatokra vonatkozó-átfogó, szintjei)? Milyen módszereket alkalmaz az ellenőrzés során? Ad-e módot a dolgozói visszajelzésre, korrekcióra? Tud-e következtetéseket (önreflexió) levonni a visszajelzések alapján?
-	Milyen módszereket alkalmaz az értékelésnél?
-	Hogyan tudja az egyes feladatokat a munkatársak felkészültségéhez, személyiségéhez és rátermettségéhez igazítani? Tudja-e szűrni, hogy kinek miben kell képzéssel, továbbképzéssel segíteni? Adott-e ennek a feltétele?
-	Biztonságosnak nevezhető-e a munkatársak szempontjából az Ön által vezetett intézmény? Mik ennek a biztonság az összetevői, alappillérei megítélése szerint? Tudja-e befolyásolni a biztonság fokozását? Mi kellene ehhez tennie?
-	Foglalkoztat-e fogyatékkal élő, mozgásában vagy értelmi képességeiben akadályoztatott személyt az intézményében? Milyen munkakörben? Milyen az elfogadási szintje? Ön miben tudja segíteni, támogatni, ill. kik azok a személyek (munkakör szerint), akik támogató együttműködést biztosítanak számára?
-	Adottak-e az esélyegyenlőségi feltételek bölcsődéjében? Mik ezek? Fogadnak-e fogyatékkal élő kisgyermeket, ill. a szülők között vannak-e olyanok, akik támogatást igényelnek a közlekedésben, a kisgyermekük ellátásában, egyéb téren? Hogyan tudja segíteni, támogatni őket?

-	A szemlélet nem mindig elfogadó a fogyatékkal élőkkel szemben. Hogyan viszonyulnak az Ön intézményében a dolgozók ehhez? Van-e eszköze, módja az inklúziós szint emelésére?
-	Milyen intézményen kívüli szakmai és szabad idős programokat tervezett a kollégái számára az elmúlt három évben? Milyen közösségfejlesztési elképzelései vannak?
-	Egyéb, a minősítésben részt vevő szakértő által relevánsnak ítélt kérdések.

A szakmai elkötelezettség, a kliensek és családjaik fejlődési lehetőségébe vetett hit, a szerepelvárás(ok)nak való megfelelés, az együttműködési és kommunikációs kompetencia, a szakmai tudás, jártasság, a szakmai nyelv használata, az elemző-, értékelő-, önreflektív képesség az értékelési interjú egészén át is értékelésre kerül.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúban – a bölcsődevezetői munkakör sajátosságainak megfelelően – az alábbi, pedagóguskompetenciáinként csoportosított szempontokra figyelemmel értékeli a kompetenciákat.

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás

Az éves munkaterv kidolgozása annak is bizonyítéka, hogy a bölcsődevezető milyen szakmai, szakterületi és pedagógiai tudással rendelkezik. A terv kidolgozása során bizonyítható továbbá, hogy rendelkezik-e a vezető a munkaköréhez kapcsolódó szakmódszertani tudással. Az interjú során bemutatott módszertani tudás arról tájékoztatja a minősítésben részt vevő szakértőt, hogy a bölcsődevezető mennyire képes az elmélet és gyakorlat összhangjának megteremtésére.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

A bölcsődevezető tervében meghatározott cél- és feladatrendszer szervesen illeszkedik az intézmény szakmai programjához. Ennek megítéléséhez célszerű a munkatervet teljes megvalósítási keretének egységében is megvizsgálni. Pontosan látja a cél, a tartalom és a módszer közötti kapcsolatot, és ezt érvényesíti a tervezésben. Képes továbbá az elméleti és módszertani tudás birtokában tervezni és terveit megvalósítani, a folyamatokat tudatosan meghatározni, koordinálni, lebonyolítani. A tervezésben képes rövid és hosszú távon is gondolkodni. A bölcsődevezető képes terveket kidolgozni, és ezeket a munkatársaival együttműködve megvalósítani. Képes terveit a realitás szintjén, adaptív módon alkalmazni, ha szükséges, képes a terveitől eltérni, és a hatékonyság érdekében azonnali, új megoldásokat találni. A bölcsődevezető a tervezésbe a visszajelzés és értékelés mozzanatát tudatosan beépíti.

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során megállapítja, hogy a bölcsődevezetőnek sikerült-e a célokat, feladatokat úgy meghatározni, hogy az a munkatársak, és a családok, számára érthetőek legyenek; a cél- és feladatrendszer meghatározásában előrevetítette az ellátottak, családjaik, a munkatársak szükségleteit, igényeit; képes volt adaptálni az általa meghatározott célokat és feladatokat az ellátottak, családjaik, munkatársai aktuális érzelmi, fizikai állapotához.

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során feltárja, hogy a bölcsődevezető által bemutatott módszerek mennyire alkalmasak arra, hogy az ellátottak, családjaik és munkatársai megismerhessék a számukra legmegfelelőbb tanulási, fejlődési módszereket. A minősítésben részt vevő szakértő vizsgálja,

hogy az értékelésbe bevont bölcsődevezető terveinek tartalmi struktúrája mennyire világos, logikus és követhető, a fontosabb logikai egységek jól elkülönülnek-e egymástól.

A minősítésben részt vevő szakértő számára fontos értékelési szempont, hogy a bölcsődevezető hogyan befolyásolja a fizikai környezetet, a körülményeket, továbbá azt, hogy hogyan és milyen céllal adott visszajelzéseket az ellátottak, családjaik, munkatársai fejlődése, fejlesztése érdekében.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésmenetű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú során vizsgálja, hogy a bölcsődevezető cél- és feladatrendszere mennyire illeszkedik a munkatársak előzetes tudásához, mennyire volt képes megragadni a munkatárs személyiségének egységét, dinamikáját. Lényeges szempont, hogy a célok meghatározásakor mennyire sikerül a személyiséget a maga egységében szemlélni, a célokat, feladatokat nem különállóan, hanem egymást kiegészítve, komplex módon megfogalmazni, kezelni. Az ellátottak, szülei, és a munkatársak egyéni igényeihez és sajátosságaihoz való alkalmazkodásnak, a személyiség kibontakoztatásának már a célok megfogalmazásában is érvényesülnie kell. Fontos, hogy az interjú során a bölcsődevezető fogalmazza meg az egyénre szabott fejlesztés és fejlődés megvalósulását. Az interjú során értékelendő, hogy a bölcsődevezető céljainak, feladatainak meghatározása, megvalósítása során milyen elméleti, gyakorlati módszereket alkalmaz, ezeket mennyire képes az egyén és a csoport sajátosságaihoz igazítani, a személyiségfejlesztés feladatának alárendelni.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre

Az interjú során tájékozódni kell arról, hogy a bölcsődevezető a cél- és feladatrendszer meghatározása során figyelembe vette-e az együttműködés, a kölcsönösség, a segítő attitűd, a nyitottság és a tolerancia elvét, a problémakezelés, feszültségoldás lehetséges módszereit. Fontos informálódni arról is, hogy az alkalmazott módszerek mennyire szolgálták az együttműködést, kölcsönös segítséget, a vélemények kölcsönös meghallgatását, esetleg ütköztetését; hogyan sikerült kezelni az esetlegesen felmerült konfliktusokat. Tájékozódni kell arról, hogy a bölcsődevezető milyen módon teremtett a céljainak megfelelő fizikai környezetet és a megvalósulást segítő körülményeket, bizalmi légkört.

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a bölcsődevezető az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy milyen módon adott visszajelzést a szülők és munkatársai számára. A visszajelzések mennyire segítették az általa kitűzött célok elérését, a szülők és munkatársai önértékelésének fejlődését; adott-e visszajelzést a fejlesztendő területekről, milyen módszereket alkalmazott a fejlődések mérésére, értékelésére; a visszajelzések hogyan hatottak az ellátottakkal, családjaikkal, a munkatársaival való kapcsolat, együttműködés alakulására, a közösségépítés folyamatára.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a bölcsődevezető az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy a bölcsőde légkörét milyen tényezők (szerepviselkedés, krízis, betegség, mentális állapot, konfliktushelyzet stb.) befolyásolták. Szükség volt-

e tervezéskor a céloknak megfelelő kommunikációs stratégia tudatos megválasztására, amennyiben igen, ismertesse azt, és mutassa be annak eredményességét figyelemmel az ellátottak, családjaik, munkatársak kommunikációs sajátosságaira, attitűdjére is.

A középpontban valamilyen cél elérése vagy probléma megoldása áll. A bölcsődevezető az interjú során önreflektív módon ismertesse a cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát: a cél meghatározása, a probléma felvetése, definiálása, az érintettek bevonása, a stratégia kidolgozása. A cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát kommunikációs szempontból is értékelje, mutassa be annak egyéni és/vagy csoportos módozatait.

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Az interjú során a minősítésben részt vevő szakértőnek vizsgálnia kell, hogy a bölcsődevezető mennyire van tisztában saját szakmai (szakterületi, módszertani, kommunikációs) felkészültségével, mennyire jellemzi az önreflexió képessége, miként ismeri fel hiányosságait, és milyen javaslatokat fogalmaz meg a hiányosságok pótlására.

Melyek az értékelési interjú dokumentumai a bölcsődevezető minősítéséhez kapcsolódóan?

Az értékelési interjúhoz kapcsolódóan mind a bölcsődevezető, mind a szakértő munkáját különféle dokumentumok támogatják.

A bölcsődevezető tervezési munkájának fontos dokumentuma az **éves munkaterve**. A tervezés támogatására a Kiegészítő útmutató munkakörönként meghatározza a kötelező tartalmi elemeket. A bölcsődevezető által készített éves munkatervnek nincs kötelező sablonja.

Az értékelési interjúra kijelölt munkatervet az interjút megelőzően a bölcsődevezető elektronikus úton kötelezően megküldi a minősítésben részt vevő szakértőnek, eljuttatja az intézmény vezetőjének/fenntartójának, továbbá az interjú előtt átadja a minősítésben részt vevő szakértőnek, intézményvezetőnek/fenntartónak vagy annak megbízottjának.

Ezzel egyidejűleg a bölcsődevezető a minősítésben részt vevő szakértőt **az érintett bölcsőde szakmai háttérét bemutató** dokumentum megküldésével tájékoztatja. E dokumentum elkészítésével kapcsolatban további tartalmi és formai elvárások nincsenek.

A minősítésben részt vevő szakértő a minősítésben résztvevő számára előzetesen megküldött tájékoztatása az értékelési interjú menetéről, és az értékelési interjú tartalmi elemein és kérdéstárán alapuló, **a konkrét bölcsődére vonatkozó kérdéseiről**.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúról **interjúnaplót** készít, amelyben rögzíti az értékelési interjúban érintett bölcsőde adatait, az értékelési interjúra vonatkozó, a **pedagóguskompetenciák mentén történő megfigyeléseit, megállapításait**.

Az értékelési interjú felvételét követően a minősítésben részt vevő szakértő azonnal rögzíti előzetes értékelését a nyolc pedagóguskompetencia alapú indikátorok szerinti összesítő értékelőlapon, az OH értékelő felületén erre kijelölt felületen.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú elemzését és értékelését követően **értékelési interjú-jegyzőkönyvet** készít. Az értékelési interjú-jegyzőkönyvben a szakértő rögzíti az interjú adatait, majd a jegyzőkönyvet a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezető és a fenntartó vagy megbízottja aláírásukkal hitelesítik.

Az értékelési interjú-jegyzőkönyv mellékletét képezi a bölcsőde éves tervének vázaltszerű kivonata, mely nem lehet több 10 oldalnál. E dokumentum a jegyzőkönyvhöz történő csatolása a minősítésben részt vevő szakértő feladata.

Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel az értékelési interjúval kapcsolatban?

Az értékelési interjún a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezető/fenntartó vagy megbízottja vesz részt. A bölcsődevezető minősítése esetén a fenntartó delegáltja vesz részt.

A minősítésben részt vevő szakértő a konkrét bölcsődéhez kapcsolódó és a bölcsődevezető, ill. a fenntartó által rendelkezésére bocsátott dokumentumokat, az ellátottakról készített dokumentumokat a helyszínen megtekintheti, ezekről azonban másolatot nem készíthet.

Az értékelési interjún a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezetője vagy megbízottja vesz részt.

1.8.2. Értékelési interjú tartalmi elemei a gyógypedagógus és a pszichológus esetén

Az értékelési interjú tartalmi elemei	Mérhető kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> - A foglalkozási egység kiindulási helyzete - Előzmények - Az értékelés helye a szakmai folyamatban - A szakmai közreműködők tevékenységének hatása a foglalkozási egység tervezésére - Az alkalmazott elméleti, módszertani tudás relevanciája 	1,2,4
<ul style="list-style-type: none"> - A foglalkozási egység tervének megvalósulása - Ssegítő és hátráltató tényezők - Váratlan helyzetek, ezek okai, ennek kezelése, az eredeti célok megvalósulására gyakorolt hatása - Az eredeti tervtől való eltérés esetén további lehetséges módszertani megoldások 	1,2,3,5,7
<ul style="list-style-type: none"> - A résztvevők mentális állapota és a fizikai környezet hatása a foglalkozási egység megvalósulására - A körülmények alakításának lehetősége, módszerei a foglalkozási egység eredeti/szükség szerint módosított céljának megfelelően 	1,2,3,5,6,7
<ul style="list-style-type: none"> - A gyermek/kliens valamint a családja együttműködésének hatása a foglalkozási egység megvalósulására - A szakmai közreműködők tevékenységének hatása a foglalkozási egység megvalósulására 	1,3,5,6,7,8
<ul style="list-style-type: none"> - A foglalkozási egység kommunikációs jellemzői, alkalmazott kommunikációs stratégia és hatásai - A foglalkozási egység során adott legfontosabb visszajelzések, értékelések és azok célja 	7,8

- Új kérdések, feladatok, tennivalók megfogalmazása, azok megvalósításának lehetősége, módja	1,2,3,4,6,7
- szakemberek, társintézmények bevonásának szükségessége az új feladatok megvalósításához	
- A minősítésben részt vevő szakértő által előre megküldött, a konkrét foglalkozási egységre vonatkozó tartalmak	
- A minősítésben részt vevő szakértőben az interjú során megfogalmazódott egyéb releváns tartalmak	

1.8.2.1. Kérdéstár az értékelési interjúhoz a gyógypedagógus és a pszichológus munkakör esetén

- Milyen szempontok szerint építette fel a foglalkozási egység tervét? Módszerek, eszközök választása és ennek indoklása.
- Mennyiben sikerült a foglalkozási egység tervének megfelelni, a terv mennyiben segítette a megvalósítást?
- El kellett-e térni a foglalkozási egység tervétől, és mennyiben? Volt-e váratlan helyzet? Hogyan sikerült kezelni, hogyan befolyásolta az eredeti célt?
- Hogyan hatott a foglalkozási egység résztvevőinek mentális állapota és a foglalkozási egység fizikai környezete a megvalósításra, illetve hogyan tudta alakítani a körülményeket a foglalkozási egység céljának megfelelően?
- A gyermekek, az érintett családok/a kliens, a kliens családja, szakmai közreműködők együttműködése. Mi jellemezte a kommunikációt?
- Milyen új kérdések, feladatok, tennivalók merültek fel? Hogyan tervezi azok megvalósítását? Milyen szakemberek, társintézmények bevonását tartja szükségesnek?
- Milyen lépéseket tett annak érdekében, hogy kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel, szüleivel/a klienssel?
- Milyen megközelítésmódokat alkalmaz, amikor ezzel és ezzel a problémahelyzettel találja szemben magát?
- Mi volt (egy adott konkrét helyzetben) a legnagyobb aggodalma, és ezt hogyan próbálta feloldani?
- Milyen korábbi tapasztalatai vannak, amelyek kapcsolatba hozhatók a jelen problémával?
- Milyen erősségeire építhet a problémamegoldás során?
- Milyen személyes korlátokat él meg az adott helyzettel kapcsolatban?
- Hogyan hatnak az erősségei és a korlátai a gondozottnál/kliensnél létrejövő változások elősegítésére?
- Milyen határai vannak itt és most az Ön segítő szerepének?
- Hogyan befolyásolja bizonyos módszerek, eszközök vagy eljárások kedvelése a szülőkkel/kliensekkel való kapcsolatát?
- Milyen élményei vannak a szülőkkel, családtagokkal történő együttműködésben?
- Milyen élményei vannak a munkatársakkal történő együttműködésében?
- Hogyan tud más intézmények szakembereivel együtt dolgozni?
- Milyen tapasztalata van a gyermek és családja/kliens és a segítő szakember közötti kulturális különbségek tekintetében?

- Hogyan befolyásolják a kulturális háttérbeli különbségek a gyermekekkel, családjaikkal/kliensekkel kialakított kapcsolatot?
- Hogyan tudja felhasználni a megértett különbségeket a változás hajtóerejeként?
- Melyik az a 2-3 etikai dilemma, amivel rendszeresen találkozik a munkahelyén?
- Milyen típusú problémákkal vagy szükségletekkel keresik meg a munkahelyén?
- Jellemezze azokat a modelleket, amiket tipikusan használ a felmérések és beavatkozások során?
- Hogyan alakít ki beavatkozási tervet a munkahelyén?
- Miként juttatja munkahelye vagy más intézmény kifejezésre, hogy eredményeket várnak Öntől? Miként reagál Ön erre?
- Milyen kihívásokkal kell szembenéznie a munkahelyének, amely most befolyásolja az Ön munkáját is?
- Egyéb, a minősítésben részt vevő szakértő által relevánsnak ítélt kérdések.

A szakmai elkötelezettség, a gyermekek/kliensek és családjaik fejlődési lehetőségbe vetett hit, a szerepelvárás(ok)nak való megfelelés, az együttműködési és kommunikációs kompetencia, a szakmai tudás, jártasság, a szakmai nyelv használata, az elemző-, értékelő-, önreflektív képesség az értékelési interjú egészén át is értékelésre kerül.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúban - a különböző munkakörök szerinti foglalkozási egységek sajátosságainak megfelelően (Pl.: kétszemélyes helyzetben a közösségépítés szempontja nem releváns) - az alábbi, **pedagóguskompetenciáinként csoportosított szempontokra figyelemmel értékeli a kompetenciákat.**

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás

A foglalkozási egység tervének kidolgozása annak is bizonyítéka, hogy a pedagógus-munkakörű milyen szakmai, szakterületi és pedagógiai tudással rendelkezik. A terv kidolgozása során bizonyítható továbbá, hogy a pedagógus-munkakörű rendelkezik a munkaköréhez kapcsolódó szakmódszertani tudással. Az interjú során bemutatott módszertani tudás arról tájékoztatja a minősítésben részt vevő szakértőt, hogy a pedagógus- munkakörű mennyire képes az elmélet és gyakorlat összhangjának megteremtésére.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

A pedagógus-munkakörű foglalkozási egység tervében meghatározott cél- és feladatrendszer szervesen illeszkedik az intézmény szakmai programjához. Ennek megítéléséhez célszerű a foglalkozási egységet teljes megvalósítási keretének egységében is megvizsgálni. Pontosán látja a cél, a tartalom és a módszer közötti kapcsolatot, és ezt érvényesíti a tervezésben. Képes továbbá képes az elméleti és módszertani tudás birtokában tervezni, a gondozás, nevelés, fejlesztés folyamatát tudatosan meghatározni, koordinálni, lebonyolítani. A tervezésben képes rövid és hosszú távon is gondolkodni. A pedagógus-munkakörű képes a foglalkozás megvalósítására csoportos és egyéni fejlesztési terveket kidolgozni, és ezeket az ellátottakkal együttműködve megvalósítani. A pedagógus-munkakörű képes terveit a realitás szintjén, adaptív módon alkalmazni, ha szükséges, képes a terveitől eltérni, és a hatékonyság érdekében azonnali, új megoldásokat találni. A pedagógus-munkakörű a tervezésbe a visszajelzés és értékelés mozzanatát tudatosan beépíti.

3. kompetencia: Fejlesztési folyamatok támogatása

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során megállapítja, hogy a pedagógus-munkakörűnek sikerült-e a célokat, feladatokat úgy meghatározni, hogy az a gyermekek/kliensek, családjaik számára érthetőek voltak; mennyire vetíti elő a cél- és feladatrendszer meghatározásában az érintettek

szükségeit, igényeit; mennyire képes adaptálni az általa meghatározott célokat és feladatokat az ellátottak, családjaik aktuális érzelmi, fizikai állapotához.

A minősítésben részt vevő szakértő az interjú során feltárja, hogy a pedagógus-munkakörű által bemutatott módszerek mennyire alkalmasak arra, hogy a gyermekek/kliensek és családjaik megismerhessék a számukra legmegfelelőbb tanulási, fejlődési módszereket. A minősítésben részt vevő szakértő vizsgálja, hogy az értékelésbe bevont foglalkozási egység tartalmi struktúrája mennyire világos, logikus és követhető, a fontosabb logikai egységek jól elkülönülnek-e egymástól.

A minősítésben részt vevő szakértő számára fontos értékelési szempont, hogy a pedagógus- munkakörű hogyan befolyásolja a fizikai környezetet, a körülményeket, továbbá az, hogy hogyan és milyen céllal adott visszajelzéseket az ellátottak, családjaik, fejlődése, fejlesztése érdekében.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésmenetű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú során vizsgálja, hogy a foglalkozási egység cél- és feladatrendszere mennyire illeszkedik az ellátott előzetes tudásához mennyire volt képes megragadni az ellátott személyiségének egységét, dinamikáját. Lényeges szempont, hogy a célok meghatározásakor, a foglalkozási egység során mennyire sikerül a személyiséget a maga egységében szemlélni, a gondozási, nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat nem különállóan, hanem egymást kiegészítve, komplex módon megfogalmazni, kezelni. Az egyéni igényekhez és sajátosságokhoz való alkalmazkodásnak, a személyiség kibontakoztatásának már a célok megfogalmazásában is érvényesülnie kell. Fontos, hogy az interjú során a pedagógus-munkakörű fogalmazza meg az egyéniesített fejlesztés és fejlődés megvalósulását. Az interjú során értékelendő, hogy a pedagógus-munkakörű a foglalkozási egység céljainak, feladatainak meghatározása, megvalósítása során milyen elméleti, gyakorlati módszereket alkalmaz, ezeket mennyire képes az egyén és a csoport sajátosságaihoz igazítani, a személyiségfejlesztés feladatának alárendelni.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre

Az interjú során tájékozódni kell arról, hogy a pedagógus-munkakörű a cél- és feladatrendszer meghatározása során figyelembe vette-e az együttműködés, a kölcsönösség, a segítő attitűd, a nyitottság és a tolerancia elvét, a problémakezelés, feszültségoldás lehetséges módszereit. Fontos informálódni arról is, hogy az alkalmazott módszerek mennyire szolgálták az együttműködést, kölcsönös segítséget, a vélemények kölcsönös meghallgatását, esetleg ütköztetését; hogyan sikerült kezelni az esetlegesen felmerült konfliktusokat. Tájékozódni kell arról, hogy a pedagógus-munkakörű milyen módon teremtett a foglalkozási egység megvalósítása során a foglalkozási egység céljainak megfelelő fizikai környezetet és a megvalósulást segítő körülményeket, bizalmi légkört.

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a pedagógus-munkakörű az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy milyen módon adott visszajelzést, ezek mennyire segítették az általa kitűzött célok elérését. Adott-e visszajelzést a fejlesztendő területekről, milyen módszereket alkalmazott a gyermekek/kliensek és családjaik fejlődésének mérésére, értékelésére; a visszajelzések hogyan hatottak gyermekekkel/kliensekkel és a családjaikkal való kapcsolat, együttműködés alakulására, a közösségépítés folyamatára.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A minősítésben részt vevő szakértő lehetőséget ad arra, hogy a pedagógus-munkakörű az interjú során önreflektív módon foglalja össze és elemezze, hogy a foglalkozási egység légkörét milyen tényezők (Pl.: szerepvisselkedés, krízis, betegség, mentális állapot, konfliktushelyzet stb.) befolyásolták. Szükség volt-e tervezéskor a foglalkozási egység céljának megfelelő kommunikációs stratégia tudatos megválasztására, amennyiben igen, ismertesse azt, és mutassa be annak eredményességét figyelemmel az ellátottak, családjaik kommunikációs sajátosságaira, attitűdjére is.

A foglalkozási egység középpontjában valamilyen cél elérése vagy probléma megoldása áll. A pedagógus-munkakörű az interjú során önreflektív módon ismertesse a cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát: a cél meghatározása, a probléma felvetése, definiálása, az érintettek bevonása, a stratégia kidolgozása. A cél elérésének, a probléma megoldásának folyamatát kommunikációs szempontból is értékelje, mutassa be annak egyéni és/vagy csoportos módozatait.

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Az interjú során a minősítésben részt vevő szakértőnek vizsgálnia kell, hogy a pedagógus-munkakörű mennyire van tisztában saját szakmai (szakterületi, módszertani, kommunikációs) felkészültségével, mennyire jellemzi az önreflexió képessége, miként ismeri fel hiányosságait, és milyen javaslatokat fogalmaz meg a hiányosságok pótlására.

Melyek az értékelési interjú dokumentumai a gyógypedagógus és a pszichológus minősítéséhez kapcsolódóan?

Melyek az értékelési interjú dokumentumai?

Az értékelési interjúhoz kapcsolódóan mind a minősítendő pedagógus, mind a szakértő munkáját különféle dokumentumok támogatják.

A minősítendő pedagógus tervezési munkájának fontos dokumentuma a **foglalkozási egység terve**. A tervezés támogatására a Kiegészítő útmutató munkakörönként meghatározza a foglalkozási egység terve kötelező tartalmi elemeit. A minősítendő pedagógus által készített foglalkozási egység tervének elkészítéséhez nem kell kötelezően alkalmazni az Útmutatóban található foglalkozásterv sablont.

Az értékelési interjúra kijelölt foglalkozási egység terveit az interjút megelőzően a minősítendő pedagógus elektronikus úton kötelezően megküldi a minősítésben részt vevő szakértőnek, eljuttatja a bölcsődevezetőnek, továbbá az interjú előtt átadja a minősítésben részt vevő szakértőnek, a bölcsődevezetőnek vagy megbízottjának.

Ezzel egyidejűleg a minősítendő pedagógus a minősítésben részt vevő szakértőt az **értékelési interjú által érintett foglalkozási egység szakmai háttérét bemutató dokumentum** megküldésével tájékoztatja, hogy az értékelési interjúval érintett foglalkozási egység milyen szakmai folyamat része, abban hol helyezkedik el, és információt ad a foglalkozási egység alanyáról (ellátotról, családjáról, ellátotti csoportról, munkatársi csoportról), az egyéb releváns előzményekről. E dokumentum elkészítésével kapcsolatban további tartalmi és formai elvárások nincsenek.

A minősítésben részt vevő szakértő a minősítésben résztvevő számára előzetesen megküldött tájékoztatása az értékelési interjú menetéről, és az értékelési interjú tartalmi elemein és kérdéstárán alapuló, a **konkrét foglalkozási egységre vonatkozó kérdéseiről**.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjúról **interjúnaplót** készít, amelyben rögzíti az értékelési interjúval érintett foglalkozási egység adatait, az értékelési interjúra vonatkozó, a pedagóguskompetenciák mentén történő megfigyeléseit, megállapításait.

Az értékelési interjú felvételét követően a minősítésben részt vevő szakértő azonnal rögzíti előzetes értékelését a nyolc **pedagóguskompetencia alapú indikátorok szerinti összesítő értékelőlap**on.

A minősítésben részt vevő szakértő az értékelési interjú elemzését és értékelését követően **értékelési interjú-jegyzőkönyvet** készít. Az értékelési interjú-jegyzőkönyvben a szakértő rögzíti az interjú adatait, majd a jegyzőkönyvet a minősítésben részt vevő szakértő, a minősítendő pedagógus és a bölcsődevezető vagy megbízottja aláírásukkal hitelesítik.

Az értékelési interjú-jegyzőkönyv mellékletét képezi a foglalkozási egység tervei, a minősítésben részt vevő szakértő által előzetesen készített pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlap. E dokumentumok jegyzőkönyvhöz történő csatolása a minősítésben részt vevő szakértő feladata.

Milyen etikai megfontolások merülhetnek fel az értékelési interjúval kapcsolatban?

Az értékelési interjú a minősítésben részt vevő szakértő, a bölcsődevezető vagy megbízottja vesz részt.

Az értékelési interjún a minősítendő pedagógus és a bölcsődevezető vagy megbízottja engedélyével készülhet fénykép, hang- és videofelvétel.

A minősítésben részt vevő szakértő a konkrét bölcsődéhez kapcsolódó és az egyéb minősítendő pedagógus, illetve a bölcsődevezető vagy megbízottja által rendelkezésére bocsátott dokumentumokat, az ellátottakról készített dokumentumokat a helyszínen megtekintheti, ezekről azonban másolatot nem készíthet.

V. FOGALOMTÁR

A fogalomtár azoknak a fontosabb pedagógiai fogalmaknak a rövid, tömör magyarázatát kínálja, amelyek a szakmai dialógusokban, dokumentumokban, így a pedagógus-előmeneteli rendszerrel kapcsolatos minősítés során is alkalmazásra kerülnek, ugyanakkor használatuk nem teljesen egységes a pedagógustársadalomban. Nem kíván szakmai vitát kezdeményezni, mindössze a szerzők által használt szakkifejezéseket teszi egyértelművé. A szócikkek a fogalmakat az e-portfólió és a foglalkozáslátogatások kontextusában értelmezik.

AAK = augmentatív, alternatív kommunikáció. Elsősorban nem beszélő, autista, vagy súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek/felnőttek kommunikációs technikája.

Adaptáció/beszoktatás

A kisgyermek bölcsődei beilleszkedésének folyamata, lehetőleg a szülő segítségével. Az adaptációs idő alapvetően 2 hét, de ez a gyermek alkalmazkodó képessége függvényében lehet több vagy kevesebb (abban az esetben, ha a gyermeknek már vannak közösségi tapasztalatai) is. A beszoktatás 2 hetének mindennapjáról feljegyzést készít a kisgyermeknevelő, mely a napi előrehaladást/megtorpanást tükrözi.

Alapellátáson túli szolgáltatás

A bölcsőde az alapellátás elsőbbsége mellett családtámogató szolgáltatásokat szervezhet. Ilyen szolgáltatások lehetnek a játszócsoport, az időszakos gyermekfelügyelet, a bölcsődei nyitvatartási időn túli gyermekfelügyelet, só szobai szolgáltatás és egyéb, a helyi sajátosságokhoz igazodó szolgáltatási forma. Mindezeket bármely család igénybe veheti. A kisgyermek és családjai számára nyújtott szolgáltatások esetében kiemelten fontos elkülöníteni és meghatározni az alapellátás és a szolgáltatások különbözőségeit és jellemzőit.

Valamennyi szolgáltatási forma megvalósításánál figyelembe kell venni a bölcsődei nevelés alapelveit, különösképpen a kora gyermekkori intervenció szemléletének befogadását.

Anamnézis, heteroanamnézis

Az anamnézis jelenti valamennyi szakágazatban a vizsgálat/megismerés egyik alappillért. Az anamnézis felvétele során a vizsgáló szakember célja a gyermek előéletének, valamint jelen állapotának megismerése és rögzítése. Csecsemőnél, kisgyermeknél a szülőktől/gondviselőktől kaphatunk információkat, ez a heteroanamnézis.

Bölcsőde

A 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény/szolgáltató. Az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni bölcsődében a gyermekek számára.

Bölcsődei gondozás- nevelés alapprogramja

Az Alapprogram célja, hogy keretet adjon a Magyarországon működő bölcsődei ellátást biztosító intézményben, szolgáltatásban folyó szakmai munkának. Az Alapprogram tartalma és szemlélete összhangban van Magyarország Alaptörvényével, a 3 év alatti korosztály ellátására és nevelésére-gondozására vonatkozó jogszabályokban foglaltakkal, a bölcsődei nevelés hagyományaival, felhalmozott értékeivel, a nemzeti sajátosságokkal, a legújabb kora gyermekkori kutatások eredményeivel.

Bölcsődekóstolgtató

Ízelítőt ad az ellátásról. Célja, hogy a szolgáltató bemutassa az ellátást, annak színvonalát, minőségét, helyszínét, hogy az ellátást igénylők vagy potenciális igénylői valóságos képet kapjanak az ellátás mibenlétéről (tárgyi feltételekről, az ott megvalósuló mindennapi ellátásról, az ott uralkodó szemléletről, stílusról, emberi kvalitásokról).

Családlátogatás

A bölcsődei beszoktatás megkezdése előtt a kisgyermeknevelő és a csoportban dolgozó társa előre megbeszélte időben látogatást tesz a családnál. Célja a bemutatkozás és ismerkedés, a gyermek eddigi életútjának feltérképezése. Ismételt családlátogatásra problémás esetekben kerülhet sor. A látogatásról minden esetben feljegyzés készül a bölcsődei gyermek egészségügyi törzslapba vagy az üzenő füzetbe vagy külön dokumentumban.

Csoportprofil

A csoportba járó gyermekek, családjuk és bölcsődei környezetük bemutatása, az őket ellátó kisgyermeknevelőkkel együtt. A csoport sajátosságainak, fejlettségének, fejlesztendő területeinek megfogalmazása a tematikus tervvel együtt.

Diagnosztikus értékelést a fejlesztési folyamat kezdetén, egy-egy időszak vagy terápiás egység megkezdése előtt alkalmazunk. Célja annak feltárása, hogy a gyermekek hol tartanak a fejlődésben, rendelkeznek-e az életkoruknak megfelelő képességekkel és készségekkel, szükség van-e korrekciókra, kompenzációkra. A diagnosztikus értékelés jellemzi, de nem minősíti a gyermekeket, kiindulópontként szolgál a további pedagógiai tevékenység tervezéséhez.

Formatív (segítő, formáló) értékelés funkciója a pedagógiai folyamat segítése. Információt ad a annak eredményességéről. Ennek megfelelően az értékelésnek, folyamatosnak, pontosnak, személyre szabottnak kell lennie, hiszen csak így fejt ki motiváló hatását.

Egyéni megbeszélések

Lehetnek egy-egy olyan, adott kisgyermekkel kapcsolatos dolgok, amit szerencsésebb négy szemkört vagy legalább is szűkebb körben megbeszélni a szülővel. Lehet, hogy az adott szülő érzékenyebb és ez indokolja a megbeszélésnek ezt a személyes formáját.

Elhanyagolás

Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolás

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Érzelmi bántalmazás

Azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rosszbánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.

Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (Pl.: a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó iskolai követelmények, stb.).

Fejlődési napló

A gyermek fejlődésének dokumentálására vonatkozó irat, melyben a kisgyermeknevelők a napi megfigyeléseiket és feljegyzéseiket felhasználva összefoglalják a gyermekek fejlődését, a mindennapok eseményeit, jellemző viselkedésüket és a felmerült problémákat. A fejlődési napló a gyermek egy éves koráig havonta, 1-3 éves kora között negyedévente készítendő el, adott szempontok szerint.

Fizikai bántalmazás

Az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.) is.

Fizikai elhanyagolás

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése. A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakítását és az önállósodás folyamatát.

Gyermekbántalmazás

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 2013. szeptember 1-jétől hatályos szabályozása alapján értelmezendő valamennyi ágazat számára.

Homogén csoport

Közel azonos életkorú gyermekek bölcsődei csoportja

Integráció

Az integráció kifejezés általános értelemben a részek egységesülését, beilleszkedést vagy beolvasztást, hozzácsatolást jelent. Az integrációnak több formája, célja, módja létezik. Szociálpszichológiai értelemben a társadalmi csoportokkal kapcsolatban használják, pedagógiai értelemben a különböző hátrányos helyzetű vagy speciális szükségletű csoportok gyermekeinek a többséggel való együttnevelését, illetve ennek eredményét értjük alatta. Bölcsődei szintereken úgy értelmezhetjük, hogy a kölcsönös alkalmazkodásra épülő együttneveléssel, törekszünk a gyermekek szociális helyzetéből és/vagy eltérő fejlettségéből eredő hátrányainak ellensúlyozására.

Jelzőrendszer

A jelzőrendszert alkotó intézményekben dolgozó szakemberek a gyermekjóléti szolgálatnak jelzik az észlelt problémát. Amennyiben szükségét látják, hatósági eljárást is kezdeményezhetnek a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása vagy más veszélyeztető ok fennállása esetén, illetve akkor, ha a gyermek önmagára veszélyes magatartást tanúsít. Jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

Kisgyermeknevelő

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével modell a családok és a gyermekek számára.

A „saját kisgyermeknevelő”-rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (5-6-7 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az újabb fejlődési állomásokat, és vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). Ezáltal több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek,
 - ab) beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek,
- c) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Kora gyermekkori intervenció

Az ellátásra (korai fejlesztés és gondozás) való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés és a pszichológiai segítségnyújtás (Nkt. 18 §. (2) bek.).

Korai fejlesztés

A 0-6 éves korú, az átlagostól eltérően fejlődő gyermekek számára ajánlott gyógypedagógiai, mozgásfejlesztő és egyéb terápiás szolgáltatások köre. A korai fejlesztés rehabilitáció, amely - eltérő fejlődésmenet esetén - az egyéni fejlődést speciálisan támogatja. A korai fejlesztés biztosítása köznevelési feladat, amelyet a pedagógiai szakszolgálatok nyújtanak. Gyermekjóléti alapellátási és gyermekvédelmi szakellátási intézmény korai fejlesztést nem végezhet, de ahhoz helyszínt biztosíthat.

Különleges nevelési szükségletű

A kora gyermekkori intervencióba vont kisgyermek, a sajátos nevelési igényű természetesen (és ez a kettő nem mindig fedi egymást), a tartósan beteg - allergia, táplálék-intolerancia, cukorbetegség, stb. -, a regulációs zavarral küzdő (evés, alvás, megnyugtathatóság zavarai), a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű.

Megszokottól eltérő fejlődésmenet

A pszichomotoros, érzelmi, szociális és kommunikációs képességeknek a normál (standard) fejlődési menettől való kisebb mértékű, változatos megjelenési formájú eltérése, mely nem indokolja a szakértői

bizottság vizsgálatának kezdeményezését, de valamilyen specifikus beavatkozást igen (Pl.: mozgásfejlesztés, beszédindítás, stb.).

Nevelés

A bölcsődei nevelés középpontjába a kisgyermeket nevelő család áll. A családra, mint komplex rendszerre tekint, melynek értelmében nemcsak a kisgyermek nevelését, hanem az egész család támogatását célozza meg, annak erősségeire építve. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása, a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése, az érzelmi biztonságot nyújtó nevelői magatartás, a társas kapcsolatok megtapasztalása. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, tolerancia, empátia gyakorlásának szinterei. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése. A kisgyermek érdeklődésének alakítása és erősítése, a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével. A bölcsődei nevelés helyzeteiben a szakemberinformációt nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

Ölelkezési idő

A napnak azon szakasza, amikor a csoportban mindegyik kisgyermeknevelő jelen van /10-14 óra között/

Percentilis tábla

A kisgyermek testi fejlődését dokumentáló táblázat, mely a fejlődést a súly és testmagasság függvényében ábrázolja.

Prevenció

A prevenció megelőzést jelent, azon lépéseket, melyek minimalizálják, illetve kiküszöbölik azokat a nehézségeket illetve akadályokat, melyek a kisgyermek fejlődésében érzelmi, fizikai vagy szocializációs problémákat okoznak vagy hozzájárulnak ezek kialakulásához.

A prevenció szintjei: Elsődleges (primer) prevenció célja a megelőzés. Másodlagos (szekunder) prevenció: Célja a korai beavatkozás, amikor még nem rögzült az állapot. Szűréssel történhet. Harmadlagos (tercier) prevenció: A károsító hatások, következmények kiküszöbölése, ártalomcsökkentés. Rehabilitáció útján valósulhat meg.

Reflexió

A reflexió latin eredetű szó, jelentése szerint valakinek a véleményéhez fűzött megjegyzés, válasz; de jelent visszaverődést, visszatükrözést is. A pedagógiában ismert a reflektív gondolkodás fogalma, mely a pedagógus/kisgyermeknevelő saját nézeteit, tevékenységét vizsgálja meg, és ebből kiindulva tudatos változási/változtatási folyamatot indít el.

Regulációs zavar:

Az evés, alvás, megnyugtathatóság zavara (excesszív sírás), melynek hátterében a szülő-csecsemő kapcsolat nehézségei feltételezhetők, s amelynek megoldatlansága a második életévtől további szomatikus tüneteket „produkál”, mint Pl.: székrekedés, székletvisszatartás, a szobatisztaságra szoktatás nehézségei. Egyre inkább előfordulhatnak a későbbiekben kötődési nehézségek, az érzelmek és a viselkedés szabályozásának problémái, mint például dührohamok, túlzott dac, „hiszti”, agresszivitás, nyugtalanság, koncentrációs nehézségek, játék iránti kedvetlenség, testvérféltékenység, esetleg szeparációs szorongás. Megoldása szaksegítséggel is hosszabb folyamat.

Sajátos nevelési igényű gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Speciális csoport

Ahol csak sajátos nevelési igényű gyermekek nevelkednek. A csoportlétszám maximum 6 fő.

Speciális szükséglet

Az OECD meghatározása szerint speciális nevelési szükségletű az a gyerek, akinek a többiekétől eltérő, megemelt szintű személyi és tárgyi megsegítése szükséges.

Szexuális bántalmazás

A gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk.

Szocializáció

A szocializálás célzott folyamat, amely a társadalomba való beilleszkedést segítő személyiségjegyek, viselkedésmódok, gondolkodás erősítése, illetve normák közvetítése a pedagógia-pszichológia eszközeivel annak érdekében, hogy az egyén elsajátítsa az együttélés szabályait, a „lehetséges és elvárt viselkedésmódokat” (Bagdy).

Szociális kapcsolatrendszer

Elsősorban a család helyzetét, illetve a kisgyermek benne elfoglalt helyét jelöli, teljes család, vagy egyedülálló anya/apa, vagy újracházás miatt új apa/anya/gondviselő, a nem velük élő szülővel való kapcsolat, egyke, vagy van testvére, hányadik a sorban, nagyszülő van/nincs, dolgozó szülők, vagy nem, védelembe vétel, veszélyeztetett helyzet, stb.

Szummatív (lezáró, minősítő) értékelést a tanulási/fejlesztési folyamat zárásakor használjuk, célja, hogy globális képet kapjunk az elért tudásról/képességstruktúráról.

SWOT analízis

Szélesebb körben használt elemzési eszköz a SWOT analízis (SWOT elemzés, mátrix néven is ismert), amely segít összeállítani a helyzetelemzést egy-egy intézmény, civil szervezet, vállalkozás stratégiai tervéhez.

A SWOT angol szavak rövidítéséből jött létre: S mint Strengths – Erősségek, W, mint Weaknesses – Gyengeségek, O mint Opportunities – Lehetőségek, T mint Threats - Veszélyek (fenyegetések).

Szülőcsoport beszélgetés

A szülőcsoport beszélgetésen mód van a kisgyermeknevelőkkel és a leendő szülőtársakkal való ismerkedésre. Az első beszélgetésen fontos szempont a szülők feszültségeinek oldása, az ellátással, ill. gyermekük intézménybe adásával kapcsolatos érzelmeik feltárása, tapasztalatok átadása a másodlagos

szocializációval kapcsolatban. A beszélgető kör fontos célja a szülői kompetencia erősítése. Ezért az első szülőcsoport beszélgetést követően 3-4 havonta szükséges találkozni ilyen körben a családokkal, mikor a gyermekcsoportot aktuálisan érintő gondozási, nevelési témákat lehet megvitatni.

Tanácsadás

A személyes gondoskodás elemeként az ellátottak, családjaik számára nyújtott segítségi forma, amelynek célja, hogy növelje a válaszadási kapacitást és az új magatartásformák, gondolatok kibontására irányuló képességet. A tanácsadás minden gyermekekkel és családjaikkal dolgozó szakember közös feladata. Megjelenési típusai a személyes tanácsadás, a konzultáció, az iránymutatás, valamint az egyéb praktikus ismeretek átadása.

Teljes integráció

Egészséges bölcsődei csoportban egy vagy két sajátos nevelési igényű gyermek helyezhető el. A sérült gyermek ellátása két egészséges gyermek gondozásához szükséges személyi feltételek biztosításával oldható meg, így 1 sajátos nevelési igényű gyermek esetén maximum 10, 2 sajátos nevelési igényű gyermek esetén maximum 8 gyermek látható el egy bölcsődei csoportban. Ha 3-4 sajátos nevelési igényű gyermeket látnak el, legfeljebb 6 gyermek gondozható.

Vizsgálat

A vizsgálat az egészségügyi, pszichológiai, pedagógiai, szociális diagnózis felállításának egyik eszköze. A legfőbb szempont az információszerzés. Annak érdekében történik, hogy leginkább meghatározható legyen a gyermek, családja egészségi és pszichés állapota, illetve szükséglete, szociális körülményei. A gyermekvédelmi szakellátás területén a vizsgálat lehet orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai, családgondozói.

Vélemény, szakvélemény, pedagógiai vélemény

A vizsgálat során szerzett és anamnesztikus adatokkal kibővített információk rendszerezése során kialakított kép a gyermek állapotáról, melynek következményeképp a vizsgálatot végző szakember a véleményében javaslatot fogalmaz meg a további teendőkre vonatkozóan.

VI. VI. MELLÉKLETEK

1.9. VI.1. Kompetenciák részletes értelmezése a bölcsődében, mini bölcsődében az egyes pedagógus munkakörök tekintetében

1. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a kisgyermeknevelők, szaktanácsadók és a bölcsődevezetők számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás			
<p>Ismeri a bölcsődei nevelés-gondozás alapvető dokumentumait, jogszabályi háttérét, a bölcsődei nevelés-gondozás céljait, alapelveit, feladatait, tevékenységformáit, módszertani eszköztárát és az azok közötti összefüggéseket. Rendelkezik a bölcsődei tevékenységek tartalmainak közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismeri a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani eljárásokat a gondozás, a játék, a mondókázás, verselés, mesélés, az ének-zene, énekes játék, a rajzolás, festés, mintázás, alkotás, a mozgás, az egyéb tevékenységek, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén. Tisztában van a játéknak, mint a kisgyermek legfontosabb tevékenységének, és mint a tanulás legfontosabb színterének a fejlődésben betöltött szerepével. Ismeri a kisgyermekkor tanulás jellemzőit. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri a bölcsődés gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, és az élményszerű tevékenységszervezés eljárásait. Ismeri a bölcsődei tevékenységi formák céljait, feladatait, szerepét a gyermekek személyiségfejlődésében.</p> <p>Ismeri a 3 év alatti korosztály fejlődésének, érésének jellemzőit, a kisgyermek biológiai és pszichés szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos feladatokat, korszerű gondozástani ismeretekkel rendelkezik, tisztában van az egészséges életmód kialakítását megalapozó eljárásokkal. Ismeri az első életévek megalapozó szerepét, a 3 év alatti gyermekek fejlődési, érési folyamatairól és azok alakulását befolyásoló tényezőkről szaktudományos ismeretekkel rendelkezik. Képes megfelelő módszerekkel és eszközökkel a korosztály fejlődésének nyomon követésére.</p> <p>Ismeri a fejlődés támogatásához az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével választható stratégiákat és módszereket. Ismeri a műveltségtartalmak közvetítése során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott, és digitális információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit.</p> <p>Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások felismerésére, megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, nevelési, gondozási és tanuláselméleti tudásának hatékony integrálására. Képes a nevelő, gondozó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.</p>			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján

1.1	Pedagógiai tevékenysége biztos szakmai tudást tükröz, rendelkezik szaktudományos ismeretekkel.	Pedagógiai munkájában korszerű szaktudományos ismereteiből a bölcsődei tevékenységi területek figyelembevételével válogat, és ezt szervesen építi be a tanulási, képességfejlesztési folyamatba.	Tevékenységi terveiben, szóbeli és írásbeli megnyilvánulásaiban korszerű elméleti tudáson alapuló tudástartalmat tükröz vissza. Az Alapprogramban szereplő tevékenységterületek keretében általános emberi értékek és azok beépülését segítő kompetenciák megalapozására törekszik. Pl.: sokrétű játék és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít a környezet élményszerű megismerésére. Portfóliójában bemutatja korszerű tudását, Pl.: a mondókás játékok tudatos alkalmazása különböző nevelési területeken, zenei érzékenyítő tevékenység közösen a családdal, hangszer tudatos használata a megfelelő helyzetekhez.	A tevékenységekben alkalmazza a korszerű tudástartalmakat. Pl.: a nagymozgásos tevékenységeket a képességeket fejlesztő mozgásos játékokra építi, támogatja a gyermekek próbálkozásait, kihívást jelentő teret biztosít. Alkotó játékoknál Pl.: a nyomhagyások különböző lehetőségeit és technikáit kínálja a gyermekek számára (festékkel, vízzel, homokkal, sárral, hóval, nyomdákkal, tenyérrel, gyümölcscsel, terménnyel, levéllel).
1.2	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Nevelő, gondozó munkáját az Alapprogramra és a bölcsőde szakmai programjára alapozza, figyelembe véve annak alapelveit, célrendszerét. A célokat széleskörű módszertani eszköztár alkalmazásával éri el.	Terveit az Alapprogramban meghatározott célok, feladatok, tevékenységrendszer figyelembevételével készíti, az alkalmazott módszereket a szakmai programban meghatározottakhoz igazítja. Pl.: építőjátékok esetében saját készítésű eszközök alkalmazásával színesíti, bővíti a játéktevékenységet, segíti az elmélyülést, a figyelem és játékkedv fenntartását (garázsépítés, hozzá jelzőlámpa, sorompókészítés, garázsalap tovább bővítése, szintek kartondoboz bevonásával).	A gyermekek játék tevékenységének biztosítása és támogatása során alkalmazott módszereit, a műveltség tartalmakhoz és a gyermekek egyéni sajátosságaihoz, fejlettségi szintjéhez igazítja, tudatosan alkalmazza a gyermekek egyéni képességeit támogató módszereket. Pl.: ősszel a falevelekkel való ismerkedés kapcsán a gyermekeknek többféle tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít, melyek között a gyermekek szabadon választhatnak és érdeklődésüknek, fejlettségüknek megfelelően vesznek részt vagy nem vesznek részt a felkínált tevékenységben (levelek kupacba gyűjtése, levéleső, válogatásuk, tépés, ragasztás, festés a levéllel). A kisgyermeknevelő az egyénhez igazítja a segítségnyújtás formáit. Pl.: szóbeli magyarázat, biztatás, metakommunikatív jelek, mintanyújtás, konkrét segítségnyújtás.

1.3	Ismeri és tudatosan használja a más tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkori intervencióra.	Megismeri a családi hátteret, feltérképezi a család erősségeit, gyengeségeit. Munkájában a család erősségeire épít. Megismeri a gyermekek előzetes, más forrásból (család) származó tudását, tapasztalatait, épít rájuk. Szükség esetén tapintatosan korrigálja, alakítja a helytelen szokásokat, téves ismereteket.	Tevékenységének tervezése során épít a gyermekek tapasztalataira, hozott ismereteire, tudására. A családból érkező információkat, ismereteket beépíti a munkájába. Pl.: Gyermekorvos szülő esetében a gyermek gyakran van a rendelőben, többlet információval rendelkezik a szülő munkájáról. Pl.: A csoportban is előkerülnek az orvosi eszközök és a többi gyermeknek is vannak emlékei, tapasztalatai orvosi vizsgálatokról. Babákat és egymást vizsgálják a csoportban, orvosot játszanak. Célzott beszélgetés történik az egészséges életmódról, betegségekről, gyógyításról, az orvos tevékenységéről. Közben félelmek kibeszélésére, oldására nyílik lehetőség. Az egészséges szokások erősítése és gyakorlása (kézmosás, zsebkezdőhasználat, fogmosás).	A gyermek érdeklődését felkeltő és fenntartó eszközökkel, tevékenységekkel, az előzetes élményekre utalással, kérdéseivel előhívja a gyermekek korábban szerzett tapasztalatait, melyet értéként kezel, és azokhoz illeszti nevelő munkáját. Pl.: A néptánc művelése egy adott gyermeknél családból hozott ismeret és a többi gyermekkülönböző rendezvényeken már átélt élményként találkozott táncszóval. Az előzetes élmények hatására gyakori tevékenység a csoportban a tánc. A kisgyermeknevelő megfelelő ruhadarabokkal, zenével, énekléssel felidézi az előző élményeket és lehetőséget teremt népi játékok és hagyományok megismerésére a tánchoz való illesztésére. (Jeles napokhoz igazodó zenei anyag összeállítása a tánchoz).
1.4	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A gyermekek szükségleteinek, a tevékenységi terület sajátosságainak és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választja meg nevelői módszereit. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi. A gyermekek tanulási tevékenységének és képességfejlődésének	Tervezőmunkájában a nevelési módszereket, megismerési folyamatokat, különböző forrásból származó segédanyagokat, fejlesztő játékeszközöket ismeri, céljainak megfelelően használja. Változatos módszereket, eszközöket használ, figyelembe véve, hogy a bölcsődés gyermek érdeklődésének felkeltése, képességei fejlődésének támogatása, környezetének számos eleme, tárgya lehet motiváló hatású. Pl.: A bölcsődei nevelésben, a helyi szakmai programban rendelkezésre álló jó gyakorlatok, ajánlások alapján egy-egy tevékenységet, témakört hogyan tudott	Tudatosan és változatosan alkalmazza a megismerési folyamatok fejlődésének segítéséhez a különböző eszközöket, segédanyagokat. Alkalmazott módszereivel és eszközhasználatával felkelti a gyermekek kíváncsiságát, önkéntelen figyelmet vált ki a tevékenység iránt. Élménynyújtásával pozitív légkört teremt a játékhoz. Pl.: Só-lisztgyurma. Közösen összegyúrjuk, a kész gyurmát formázhatjuk, szaggathatjuk, (lapítás, csipkedés, hengerítés), szerepjátékhoz babakonyhában felhasználhatjuk, alkotáshoz festhetjük, díszíthetünk vele, nyomhagyással kéz, lábnyomatot készítünk, szülőknek ajándékozhatjuk.

		támogatásában használható segédanyagokat, eszközöket széles körűen ismeri. Kritikusan értékeli és céljainak megfelelően tudatosan alkalmazza őket a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, a kognitív képességek fejlődésének támogatására.	beépíteni a munkájába. Bölcsőde-család program. Öreflexiójában elemzi és értékeli ezeket.	
1.5	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos információforrásokat, azok felhasználásának lehetőségeit, etikus módját.	Felhasználja a korszerű és hiteles nyomtatott szakirodalmat és online szakmai anyagokat, információ feldolgozási stratégiákat és eszközöket munkája során. Példát mutat az infokommunikációs eszközök bölcsődében lehetséges alkalmazására.	Az infokommunikációs eszközök használata során tiszteletben tartja a személyiségi jogokat, méltó tartalmakat közöl és jelenít meg. Online információ esetén is megjelöli a forrást. Tevékenységi terveibe, ahol erre lehetőség nyílik, beépíti az online információszerzés lehetőségét (képek, zenék, hangok, tanulmányok, üzenetek stb.). Ismereteit, információit időközönként megosztja a családokkal, munkatársaival rendezvényeken, szakmai napokon (prezentációt és szakmai anyagokat készít).	A gyermekekkel végzett tevékenységek során felhasználja és beépíti a munkájába az online szerzett információkat. (Képek, sablonok letöltése, ezekből dekoráció készítése, gyermekek számára képeskönyv összeállítása, fényképekből csoportkönyv, tábló készítése, gyermekdalok letöltése.)
1.6	A megszokottól eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek, valamint családjaik aktuális állapotát képes felmérni, s	Felismeri a gyermek fejlődésében jelentkező elmaradásokat, eltéréseket, nehézségeket, és lehetőségei szerint segít ezek megoldásában. Ha szükséges, megfelelő szakemberhez irányít, a	Családlátogatás során megismeri a családot, anamnézist készít a gyermek előtörténetéről. Feltérképezi a család szociokulturális környezetét. Együttműködik a segítő szakemberekkel. Kapcsolatot tart a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársával, rendszeresen konzultál a szakemberrel a gyermek aktuális állapotáról és útmutatás alapján támogatja a gyermek fejlesztését.	Kielégíti a sajátos nevelési igényű gyermek többlet- és /vagy speciális szükségletét. Az egyéni bánásmód kiemelten jelenik meg az adott gyermek kapcsán. Egyénileg gondozza, fokozott figyelmet fordít a gyermekre. Szakember közreműködése esetén részt vesz a fejlesztő tevékenységeken, átvesz speciális módszereket a szakember iránymutatásai alapján.

	a problémahelyzetnek megfelelő beavatkozási formákat alkalmazni.	szülő bevonásával a gyermek érdekében eljár.		
1.7	Fogalomhasználat szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó és következetes.	Munkavégzése során következetes, biztos szakmai tudást közvetít. Fogalomhasználata pontos, adekvát. Mondanivalója érthető a gyermekek számára.	Helyesen és a közlés tartalmához igazodóan alkalmazza a szakmai terminológiát valamennyi írásos anyagában, szóbeli reflexiójában. A portfólió dokumentumaiban következetesen fogalmaz, biztos szakmai fogalomkészlettel rendelkezik. Pl.: hátrányos helyzet, kompetencia, egyéni bánásmód.	A gyermekekkel való kommunikációjában következetes, világos, hiteles, egyértelmű. Nevelői és pedagógiai módszerein keresztül szakszerűen és érthetően közvetíti a tudástartalmakat. A tudástartalmak közvetítése tevékenységbe ágyazottan történik. Pl.: öltözködés, mosakodás helyzetei, gyöngyfüzés.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Képes a 3 év alatti gyermekek tevékenységének, tudatos, korosztály specifikus tervezésére. Ismeri a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó pedagógiai–pszichológiai szempontokat.

Képes, az Alapprogram értelmezésére, a nevelési célok, alapelvek érvényesítésére. Munkájának megtervezésekor az Alapprogram alapján, a gyermekek életkorának, a rendelkezésre álló tárgyi feltételeknek és eszközöknek a figyelembevételével határozza meg a célokat (tevékenységi terv, beszoktatási terv, napirend, tevékenységek tervezése).

Képes az adott korosztály gyermeki tevékenységeinek tudatos kiválasztására és ehhez konkrét célok kitűzésére. A nevelési folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra képes. Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a munkatársakkal és igyekszik figyelembe venni az adott gyermekcsoport sajátosságait.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szak specifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
2.1	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai	A célok meghatározásával figyelembe veszi a bölcsődei Alapprogramban lévő szakmai előírások	Tevékenység terveiben konkretizálja az adott témakörrel kapcsolatban céljait, feladatait. Tervezési és önreflexiók dokumentumaiban, elsődlegesen a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai előírásokat, a bölcsődei nevelés specifikumait, az	Tudatosan valósítja meg a gyermeki tevékenységek és az alkalmazott nevelési módszerek által az egyéni és csoport szintű célok elérését. Pl.: egy adott ünnep kapcsán, beépüljön a gyermekek gondolat és- ismeret világába, beszélgetéssel, bábozással, énekléssel, mondókázással, festéssel stb.

	programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	céljait, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét komplexen átlátja és tudatosan támogatja. Ismeri az egyes fejlődési területek közötti összefüggéseket.	intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait és végig vezeti a dokumentációjában mindezek figyelembe vételével.	
2.2	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, tevékenységeket, módszereket, eszközöket.	Munkáját az évszakoknak, eseményeknek tükrében, tudatosan tervezi nevelési évhez kapcsolódóan, majd lebontva kisebb időegységekre, eseményekre. Mindezekhez rugalmasan megtervezi a folyamatot, módszereket, eszközöket.	Tevékenység terveiben, a tanulási folyamatokat logikusan, tematikusan, rugalmasan tervezi. Fokozatosan bővíti, gazdagítja az információk és tapasztalatok tartalmát (a gyermek kíváncsiságára és tevékenység-vágyára alapozva), figyelembe véve az adott csoport életkori és fejlettségi szintjét.	Tevékenységét az előzményekre építette, szélesítve a gyermek látásmódját, tudását, kognitív képességeinek fejlődését mélyítve, gyarapítva.
2.3	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	Tervezéskor figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a csoport összetételét, aktivitását, érdeklődését, motiváltságát.	Portfóliójában megjelennek a gyermekek napi tevékenységei, melyekből tükröződik tervező- szervező munkája annak érdekében, hogy a mindennapi tevékenységekben megjelenjenek a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatok. (Pl.: gondozási tevékenység- fogmosás- tanulási folyamat, a cselekvésbe ágyazva)	Munkájában, tevékenységében megjelenik a tudatosság, a gyermeki tevékenység szinte minden részletébe beépül a tanulási folyamat.

2.4	Tervező tevékenységében épít társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Tudatosan tervez, alakít olyan helyzeteket, választ olyan módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a megfelelő viselkedés minta, kommunikáció, együttműködés elsajátítását.	Tervező munkájában és nevelői tevékenységében megjelenik a felnőttek és a gyermekek által közvetített pozitív példára és a társas kapcsolatokban rejlő szociális hatásra építkezés. A bölcsődei nevelésben, minden olyan tapasztalat és/vagy információszerzési folyamattanulás, mely tartós változást idéz elő a viselkedésben és / vagy a gondolkodásban. Mindezek irányítója a gyermek személyes kíváncsisága és érdeklődése.	Megteremti a szociális tanulás feltételeit a tevékenységek során. A környezet kialakítása fontos feltétele annak, hogy a gyermek önállósodása optimálisan, biztonságban történjen meg. Fontos a játékkészlet összeállítása a különböző tevékenység formákhoz. Támogatja a gyermekek pozitív társas kapcsolatainak alakulását.
2.5	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmódhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermek egyéni képességének, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembe vételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő helyzeteket, tevékenységeket.	Tervező munkájában, nevelői tevékenységében megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyénileg differenciáló bánásmód, követelményállítást, motiválás, értékelés.	A tevékenységekben alkalmazta az egyéni differenciálást a tempóban, az eszközökben. a segítségadás mértékében, az érdeklődés fenntartásában, a tartalomban, a megvalósítás módjában is.
2.6	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztaltszerzés és tanulástámogatása.	A tapasztalatszerzés támogatására olyan módszereket (drive és az arousal szint emelése) tervez, melyek a nevelési céljaival korrelálnak.	Változatos, a gyermekek egyénileg különböző pszichés és kulturális adottságaihoz igazodó tevékenységeket, módszereket és eszközöket tervez és alkalmaz a gyermekek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására.	Változatos módon az egyes gyermekekhez igazodóan kelti fel a gyermekek érdeklődését. Pl.: Az élményszerzés és együtt tevékenykedés (cselekvés) eredményeként jól látható a motivációs szint emelkedése.

2.7	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, gondolkodik egy-egy helyzet tekintetében. A spontán érés támogatása kiemelt jelentőséget kap, melyben a gyermek életkori és egyéni sajátosságaira különös figyelmet fordít.	Pedagógiai tevékenységében olyan módszereket, eszközöket, tevékenységszervezési formákat alkalmaz, melyek megfelelnek a gyermekek fejlesztésében tervezett hatások kiváltásának. Reflexiójában értékeli az alkalmazott eljárások eredményességét. Terveiben, pedagógiai tevékenységeiben, módszerei alkalmazásában változatosságra, rugalmasságra törekszik, helyet adva a gyermekek aktuális pszichés állapotának. Önreflexiójában értelmezi a tervezettektől eltérő cselekvés, módszer alkalmazását.	Az egyes gyermekek tevékenységét a spontán érés támogatásának előtérbe helyezésével a céloknak megfelelően szervezi meg. A céljainak és a gyermekek aktuális pszichés állapotának megfelelően alkalmazta a módszereit.
2.8	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció jellemzőinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyzeteibe.	Figyelembe veszi a nevelési-gondozási folyamat elemeit, tartalmát, a tudást (a gyermek és családja vonatkozásában), a motiváltságot, az életkori sajátosságokat, a tárgyi környezet jellemzőit.	Tudatosan épít a környezet szocializációs hatására. Tervező munkájában épít a gyermekek spontán és tudatosan szerzett tapasztalataira és a gyermek tanulási sajátosságaira, az érzelem vezéreltségre, a cselekvési és a közlési vágyra, mindeközben bevonja a gyermeket a nevelés-gondozás helyzeteibe. Önreflexiójában kitér ezen sajátosságok megnyilvánulási lehetőségeire.	A nevelési folyamatokban megnyilvánul a kora gyermekkori intervenció szemlélete, az egyéni sajátosságok figyelembevétele (Pl.: elemzi és folyamatában értelmezi, ha egy gyermeknél a kistestvére születésének hatására több területen fejlődési stagnálás, esetleg visszaesést tapasztal.)
2.9	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Nevelési elveit, feladatait a megvalósítás után rendszeresen elemzi. Tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben,	Terveihez kapcsolódó önreflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak nevelési tennivalóit. Pl.: nem jelentett optimális kihívást az adott feladat, zavaró	Rugalmasan, jó helyzetfelismerő képességgel reagált a váratlan helyzetekre. Pl.: olyan váratlan eseményre, mely megzavarta a tevékenységeket.

		ugyanakkor felismeri a tervezés során elkövetett hibákat és a korábbi tapasztalatait beépíti.	körülmény merült fel, nem volt elegendő számú vagy megfelelő minőségű a tervezett eszköz.	
--	--	---	---	--

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

Isméri a 3 év alatti gyermekek fejlődési területeit és folyamatait. Az általános pedagógiai, pszichológiai és fejlődéslélektani ismereteket képes a kisgyermek fejlődésének támogatásában felhasználni. Tájékozott a korosztálynál alkalmazható nevelési, gondozási módszerek és eszközök kérdésében. Képes a gyermekek állapothoz (érzelmi, fizikai) igazítva az egyéni megsegítésre, a spontán érés támogatására. Képes biztonságot nyújtó, nyugodt, de az aktivitást, a gyermekek játéktevékenységét ösztönző, érdeklődésüket fenntartó környezetet kialakítani.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
3.1	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	A csoport sajátosságain túl figyelembe veszi a családok és az egyes gyermekek érdeklődését. A gyermekek játékához kapcsolódó kezdeményezéseivel gazdagítja a gyermekek játékát, új tapasztalatszerzési lehetőségeket, tevékenységeket kínál számukra. A tevékenységek, kezdeményezések alkalmával figyeli a gyermekek	A mindennapi tevékenységeket annak tudatában tervezi és szervezi, hogy a bölcsődés korú gyermekek játéktevékenységgel kell, hogy töltsék napjuk jelentős részét. Ehhez kapcsolódóan változatos, a világ megismerésére irányuló, tapasztalatszerzésre alkalmas tevékenységeket tervez és kínál. A bölcsődevezető, a szaktanácsadó családi programok szervezésében, lebonyolításában vesz részt.	A megvalósult tevékenység, kezdeményezés igazodott a csoport és azon belül az egyes gyermekek igényeihez. Belső készletük felszínre kerültek. Beszámol arról, hogy milyen eszközöket használ az érdeklődés felkeltésére, milyen helyzetekhez tud kezdeményezéssel csatlakozni. Az életkori sajátosságok figyelembe vételével milyen motivációs lehetőségeket használ a csoportban.

		érdeklődését, kíváncsiságát.		
3.2	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek - aktuális fizikai, érzelmi állapotát és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	A kisgyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát veszi figyelembe, ehhez igazítja a kezdeményezéseket. A tudatosan megtervezett tevékenységek lebonyolításához nem ragaszkodik mereven, szükség esetén rugalmasan változtat elképzelésein.	A tevékenységtervezet leírásában megjelenik az, hogy hogyan igazodik az aktuális kezdeményezés a gyermekek aktuális állapotához. A tervezethez képest miért és hogyan történt változtatás.	Külső hatás miatt, gyermeki igény miatt vagy kedvezőbb hatás érdekében képes változtatni a megtervezett tevékenységen. Nem visz keresztül olyan tevékenységet, mely a kisgyermekek érzelmi, fizikai állapotával nem összeegyeztethető.
3.3	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Nyugodt, bizalomteli légkört teremt a tevékenységek, kezdeményezések során. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, a segítő, támogató attitűd jellemzi. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló kezdeményezéseit bátorítsa. Pozitív visszajelzésekkel támogatja a gyermekeket.	Értékelései, összefoglaló jellemzései minden esetben tükrözik hitét a fejlődésben. Tevékenységterveiben a segítő attitűd és a gyermekkel való szeretetteljes kapcsolat megjelenik. Visszajelzései a gyermeki tevékenységre irányulnak és nem magára a gyermekre.	A játéktevékenység és a hozzá illeszkedő kezdeményezés során biztonságot nyújtó környezetet teremt; gondoskodik a szeretetteljes légkorról, melyben bátran, szabadon tevékenykedhetnek a gyermekek, új ismereteket szerezhetnek, ismerkedhetnek egymással. Pl: bátran csatlakozhatnak, vagy kiléphetnek tevékenységekből, szabadon, saját igényeik szerint alakíthatják a tevékenységet.
3.4	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az	A csoportszoba elrendezésével megfelelő feltételeket	A csoportszoba elrendezése, játékkészlete igazodik a gyermekek életkorához, fejlettségéhez, igényeihez. A játéktér és a	Biztosítja az egyéni igényeknek megfelelő tárgyi környezetet, szükség szerint alakítja azt, de mindig

	együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	biztosít az elmélyült játéktevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez a gyermekek számára. A nyugodt légkör, a rendezett környezet biztosítja a sokféle tevékenység lehetőségét.	csoportszoba alakíthatóságával – akár a gyermekek által is – támogatja és ösztönzi az önálló tevékenykedést. A játékhoz és az egyéb kezdeményezésekhez az eszközöket kellő pedagógiai szakértelemmel kutatja fel, az eszközök igazodnak az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez.	átgondoltan, szem előtt tartva a tárgyi állandóság fontosságát. Az egyes tevékenységekhez megfelelő környezetet teremt, akár a gyermekeket is bevonva.
3.5	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Ismeri a gyermekek egyéni fejlettségét, ehhez tervezi meg a támogató tevékenységeket. Felismeri az érés támogatása során felmerülő problémákat, szükség esetén a szülők, illetve megfelelő szakember segítségét kéri.	Írásos munkáiban megjelenik a fejlődésbeli, érésbeli lemaradások, problémák felismerése. Képes a kompetenciahatárok betartásával segítséget kérni és biztosítani. A nehézségekre megoldásokat keres.	Ingergazdag környezetben biztosítja a rendszeres éneklést, mondókázást, verselést, meseelést, képeskönyv-nézegetést, mozgásos tevékenységeket, beszéd-és finommotorika fejlesztést, az alkotó tevékenységeket. Az érési folyamatok megfigyelései alapján differenciál.
3.6	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenységekkel, kezdeményezésekkel, ötletadással támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók fejlődését, segíti őket önmaguk, környezetük felfedezésében.	A feltöltött dokumentumokban és az önreflexiókban tükröződik, hogy milyen módszereket, hogyan alkalmazott. Milyen szempontok alapján választott. Látható, hogy a családokkal való kapcsolat kialakításban, a gyermek fejlődése érdekében együttműködik. A családi nevelés erősségeit támogató attitűd megjelenik.	A látogatás során képet kaphatunk arról, milyen a kapcsolat a kisgyermeknevelő és a család, a kisgyermeknevelők és a gyermek között. A feltöltött dokumentumokból látható, hogy milyen módszereket választ a kisgyermeknevelő a gyermekek fejlődésének támogatására. Milyen együttműködési formákat alakít ki a családokkal? A családokkal olyan bizalmi, de nem bizalmaskodó kapcsolatot próbál kialakítani, melyben a gyermekek fejlődése érdekében együtt tudnak működni. Ennek érdekében különböző módszereket, munkaformákat alkalmaz.

3.7	Az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít a játéktevékenységhez . .	A bölcsődei csoportban nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán érés ütemének és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A portfólióban látható a játékeszközök kiválasztásának szempontjai, mely az általános szempontok mellett tartalmazza a csoport összetételéhez, az egyes gyermekek egyéni igényeihez és az életkorhoz kapcsolódó jellemzőket.	A játéktevékenység, kezdeményezés során pedagógiailag értékes, a gyermekek fejlődését elősegítő, kifogástalan és balesetmentes eszközöket biztosít. A csoportszobában elhelyezett eszközöket a csoportba járó gyermekek fejlődéséhez, fejlettségéhez igazítja, szükség szerint cseréli. A játékeszközök kiválasztásakor figyelembe veszi a pedagógiai és az egészségügyi szempontokat. Az elhelyezésre és a kivitelezésre is gondot fordít.
3.8	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésmenet jellemzőit –, reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát nevelői módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Képes arra, hogy felismerje a kisgyermek életkorának sajátos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehézségeit. Szükség esetén megfelelő nevelési, gondozási segítséget nyújt.	Portfóliójában bemutatja, hogy milyen szakmai kapcsolatot tart a társszakmákkal, szakemberekkel a kisgyermek fejlődésének támogatása érdekében. Amennyiben együttműködik szakemberekkel, az milyen módon történik.	Tisztában van a kisgyermekek várható reakcióival. A megszokottól eltérő reakciókat nem túlozza el, toleránsan, a helyzetnek megfelelően reagál. A helyzethez igazítja nevelési módszereit. Pl.: konfliktusos helyzetben a szabályokat következetesen alkalmazza, határozottságot, empátiát tanúsít.
3.9	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Igyekszik kialakítani az önállósodás igényét és segítséget nyújt a kompetenciaigény fejlődésében.	Feladatának tartja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltését és fenntartását. Támogatja az önálló, megismerő, kezdeményező tevékenységekre alapozott fejlődést.	Felismeri a gyermekek kezdeményezéseit, ötleteit. Támogatja minden önálló törekvésüket a játéktevékenységekben, kreativitásuknak teret biztosít, egyértelmű pozitív megerősítést közvetít. A gondozási műveletekbe képességeik szerint bevonja őket, lehetőséget biztosít az önkiszolgálásra.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség.

Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a hátrányos helyzetű gyermekekről, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés módszereiről. Ismeri az anyanyelv kialakulásának életkori jellemzőit, a gyermekek fogalomrendszerének alakulásában játszott szerepét. Képes a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan nevelési-gondozási helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális fejlődését, az egészséges életmód kialakítását. Képes az egyénben rejlő képességeket, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket felismerni, hatékonyan nevelni, fejleszteni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióra képes. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a gyermekek személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden gyermekhez. Érzékeny a gyermekek, családok problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden gyermek számára.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
4.1	A nevelés folyamatában a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt figyelmet fordít.	A nevelés tervszerű és tudatos tevékenység, mely a gyermek testi, érzelmi és szociális fejlesztésére, magatartásának alakítására, erkölcsi tulajdonságainak formálására irányul, és a gondozással egységet alkot.	Alapdokumentumaiban megjelenik a nevelés és a gondozás kiemelt szerepe, ill. a gondozási tevékenységek során elérendő nevelési feladat. Írásaiból kiderül, hogy ismeri a gyermek fejlődésének törvényszerűségeit, az egyes fejlődési szakaszokat, tud az egyén szükségleteihez alkalmazkodni. Figyelembe veszi a nevelési folyamatban jelenlévő hatásokat (család, környezet, gyermektársak, testi képességek, pszichés sajátosságok), és ezekre alapozza az egyes kompetenciák fejlődésének segítését. Pl.: eltérő fejlődési ütemű gyermekek számára részletes pedagógiai tervet dolgoz ki a hiányosságok pótlására.	A gyermek nevelése, gondozása, során komplex, célzott, differenciált ellátást biztosít. Tevékenységét minden esetben kommunikációval kíséri, mondanivalóját a gyermek életkorához, fejlettségéhez és a tevékenységhez igazítja. Kommunikációjával, odafordulásával, figyelmével a gyermek számára könnyedén, erőfeszítés és konfliktus nélkül követhető és beépíthető mintát nyújt. Gondozás során minden helyzetben nevelés is történik, de a nevelés túlmutat a gondozási folyamatokon.
4.2	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók	Minden pedagógiai tevékenység és folyamat célja a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése,	Dokumentumaiban (játéktevékenységre vonatkozó, szakmai program, jó gyakorlatok) olyan komplex tervet mutat be, melyben nyomon követhető a mozgásra, figyelemre, érzékelésre, észlelésre,	A tevékenységek során nevelési, fejlesztési módszereit, eszközeit a gyermekek sokoldalú tájékoztatására alapozza, egy tevékenység alkalmával többfajta képesség kibontakoztatására biztosít lehetőséget. Pl.: rajzolás alkalmával

	komplex személyiségfejlődését.	képességeinek kibontakoztatása. A nevelés során affektív, pszichomotoros és kognitív képességek együtteséről beszélünk.	gondolkodásra, emlékezetre, érzelmre, szociabilitásra vonatkozó helyzetteremtés. Pl.: a mozgásfejlesztésre irányuló program tervezésében szerepet kapnak a hozzá kapcsolódó mondókák, az örömforrás lehetőségei, az együtteség élménye, az előzőekben megtanult mozgásformákra és versikékre való alapozás.	beszélget a gyermekekkel arról, milyen színeket használnak, milyen virágokat ismernek, örült-e az anyukájuk az anyák napi ajándéknak, tetszik-e neki, amit a társa rajzolt.
4.3	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkire felelősen és elfogadóan viszonyul.	Az egyén egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Minden gyermeket különleges védelem, bánásmód illet meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.	Az Alapprogramban megfogalmazott alapelvek adaptálásánál kifejezi, hogy ő milyen módon tud alkalmazkodni ahhoz, hogy minden személy más és más, van egyéni ritmusa, egyéni fejlődési üteme, egyéni elvárásokkal és egyéni szükségletekkel rendelkezik. A kisgyermeknevelő törekszik arra, hogy minél jobban megismerje a rá bízott kisgyermeket és minél jobban tudjon eleget tenni egyéni szükségleteiknek, hogy önmegvalósító, önmagukat kiteljesítő individuumok legyenek.	A látogatás során a meleg nevelői légkör érezhető. A felnőtt magatartása elfogadó, szeretetteljes, szeretetét kimutató a gyermek és környezete felé. A gyermeket is pozitív emberi kapcsolatok kimutatására ösztönzi. Őszinte, bizalmi légkört alakít ki a kisgyermek körében.
4.4	Lehetőséget biztosít a másság megismerésére, a kora gyermekkori intervenció	Alapvető jog, hogy a gyermek a neveléséhez, gondozásához, megkapjon minden segítséget, szükség	Az integráció és inklúzió a bölcsődébentémakörben elkészített portfólió tartalmazza azokat a sajátosságokat, melyekből kiderül, hogy a kisgyermek nap, mint nap megkapja azt a	A gyermekkel kapcsolatos nevelési, gondozási és feladatait a gyermekek hovatarozásától függetlenül, azonos módon látja el. Sem szóban, sem cselekedetben, sem nonverbális jelzéseiben nem tesz különbséget egyetlen gyermek között sem.

	<p>megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.</p>	<p>esetén különleges ellátásban részesüljön, mely a személyiségének kibontakoztatását, fejlődését, a veszélyeztetett helyzet megelőzését, megszüntetését, a gyermek társadalomba való beilleszkedését szolgálja. Ez vonatkozik a veszélyeztetett, a bántalmazott és az elhanyagolt, valamint a sérült, tartósan beteg, ártalmas környezeti vagy társadalmi hatásoknak kitett valamennyi gyermekre.</p>	<p>speciális gondoskodást, mely egyéni igénye szerint az esélyegyenlőség és a fejlődés támogatása érdekében szükséges. Dokumentációjában meghatározza a fejlesztés irányát, tartalmát, módszereit, a mintanyújtó szerepet, mely arra irányul, hogy a csoportban lévő gyermekek megkülönböztetés nélkül, ill. segítően közelítsenek egymáshoz.</p>	<p>Mintanyújtásával befolyással van a gyermekekre, bizonyos segítő feladatokba bevonja őket. Pl.: add oda a babát Gyurinak, mert ő nemlátja, hol van. A gyermekek pozitív befolyásolására olyan játék eszközöket és kellékeket szerez be, amelyek az elfogadás gyakorlására és mintanyújtásra alkalmasak. Pl.: nemzetiségi képeskönyveket, színes bőrű vagy fogyatékkal élő babákat vásárol, és azokkal gyakran kezdeményez közös tevékenységet.</p>
<p>4.5</p>	<p>Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakozását.</p>	<p>Az énkép kialakulása és kiteljesedése hosszú tanulási folyamat eredménye, melyben döntőek a környezet visszajelzései.</p>	<p>Kisgyermeknevelői tevékenysége, jó gyakorlatai során olyan nevelői módszerek alkalmazásáról számol be, melyek a kisgyermekek motiválásán, elismerésén, ösztönzésén, aktivizálásán, támogatásán, elismerésén alapulnak.</p>	<p>A motiváció alapját képező emocionális kapcsolat érzékelhető a felnőtt és gyermek között. A próbálkozásokhoz elegendő időt és teret biztosít. A próbálkozások és egyéb tevékenységek során gyakran támogat, segít, mindig, minden helyzetben meggyőződéssel, tényszerűen, személyre szabottan dicsér. Aktivitásra úgy ösztönöz, hogy a siker örömét ismerteti meg a gyermekekkel, úgy ösztönöz, hogy a követelményeket a gyermek megoldandó feladatként, és nem gátként, kudarcként, fenyegetettségként érzékelje.</p>

4.6	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	Felismeri a különleges bánásmód szükségességét. A szülőkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik. Saját képességeinek ismeretében önállóan vagy segítséget kérve törekszik az egyéni bánásmód megvalósítására. Önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását.	Jelzőrendszeri szerepvállalásának, a kisgyermek életútjának bemutatásakor, esetmegbeszélés leírásakor kitűnik, hogy részletekre kiterjedően jól ismeri a gyermek szociális körülményeit, fejlődési ütemét, az eddig megkapott támogatásokat. Programját a hiányokra, elmaradásokra alapozza. Figyelembe veszi és adaptálja a szakemberek iránymutatásait és betartja a kompetencia határokat.	A napi tevékenység során minden gyermeket (különösen az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű gyermeket) egyedülként kezel. Differenciált tevékenységeket, helyzeteket teremt; az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást személyes példájával alakítja. Pl.: rendszeresen és adekvát módon segítséget nyújt a mozgáskorlátozott vagy autista gyermeknek az öltözésben, tisztálkodásban, étkezésben, mozgásos feladatokban, alkalmazza a szakember útmutatásaival támogatott gondozásba ágyazott fejlesztés módszerét.
4.7	Felismeri a kisgyermekek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmenet jeleit és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Érzékeli, ha a gyermek fejlődésében elmaradás vagy megtorpanás van, de döntően a gyermek korábban tapasztalt fejlettségi szintjéhez, önmagához viszonyítja az előrehaladást vagy elmaradást.	Tervezésében megjelenik a szülőkkel, a segítő szakemberekkel való együttműködés módja, területe, és gyakorisága. Önreflexióiban elemzi a segítségnyújtás eredményességét. Tevékenység tervei a gyermeknél megfigyelt fejlődési eltérést lépésenként korrigálja. Önreflexiójában kitér a fejlődés facilitására. A fejlődési dokumentációban nyomon követhetőek az átlagostól eltérő lemaradások és a hiányok pótlására megtett lépések.	A fejlődési elmaradáshoz illeszkedő megoldást keres, a gyermek saját belső fejlődési programjához, tempójához, formálódó kompetenciáihoz igazodik. A tevékenységek során kitűnik, ki az, aki több odafigyelést, törődést igényel. Pl.: az ingerszegény környezetből érkezett gyermeknek rendszeres és hosszabb távú egyéni és csoportos fejlesztést biztosít.
4.8	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és	Figyel a gyermek egyéni fejlődési ütemére. Önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét értékeli	Tevékenységi és egyéni fejlődési terveiben szerepelnek a gyermekek gondolkodását, fantáziáját, kreativitását ösztönző tevékenységek és kihívást jelentő helyzetek.	A játéktevékenység során figyel arra, hogy változatos eszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére. Ismeri az egyéni igényeket, tudja, a kiemelt képességű gyermek mivel szeret foglalkozni. Kommunikációjával támogatja a gyermekek gondolkodását, az összefüggések

	tudatosan segíti azok kibontakozását.	és fejleszti, a tudatosság, fokozatosság és változatosság elveit követve.		felismerését. Pl.: ha süt a nap, milyen színű az ég, vagy ha már itt járt a Mikulás, milyen ünnep következik?
4.9	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére is.	A napközbeni kisgyermekellátás során a kisgyermeknevelő a csoportot egységként kezeli, de tisztában van azzal, hogy a csoport önálló egyénekből tevődik össze.	A csoportprofil, a kisgyermek egyéni életútjának bemutatásánál és a játéktevékenység tervezésénél kitűnik, hogy a fejlődés támogatása mindig az adott gyermek és kisgyermeknevelő együttműködése, bensőséges interakciói során valósul meg. A kisgyermeknevelő mindig a gyermek aktivitására, együttműködésére épít.	A kisgyermeknevelő a gyermeket aktivitásra ösztönzi, támogatja a világ önálló felfedezését, figyelembe veszi a gyermek szükségleteit. Egyéni módon valósítja meg a gyermek fejlődésének támogatását, nevelését, tekintettel arra, hogy minden gyermeknek saját belső fejlődési programja, fejlődési ritmusa van. Nem visz keresztül olyan elvárásokat, melyek messze meghaladják a gyermek adott fejlettségi szintjét, így fejleszti a gyermek szociális, személyes és kognitív kompetenciáját.

5. kompetencia: a szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre.

Alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, a kulturális értékek és szokások elsajátításáról és a multikulturalizmusról. Ismeri a gyermeki szocializáció sajátosságait és közösségek pszichológiai, szociológiai, kulturális hatásait.

Ismeri a gyermekek társas kapcsolataira vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő módszereket. Alkalmazza az együttműködést támogató, motiváló módszereket a gyermekek valamennyi tevékenységében, kiemelten a játékban.

Képes értelmezni és a gyermekek érdekében felhasználni azokat a társadalmi, kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a gyermekek bölcsődei és bölcsődén kívüli életét. Képes a nyitott és elfogadó légkör megteremtésére a bölcsődében.

Előítéletektől mentesen végzi nevelői munkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni. Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosság tudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra valamint a környezettudatosság iránt.

Tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményeinek, értékeinek megismerésére, elfogadására, tiszteletben tartására különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségre.

Tudja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak, képes azokat hatékonyan kezelni. Folyamatosan együttműködik a családokkal.

Indikátorok

Szakterületi, szak specifikus példák

		Bölcsődei értelmezés	A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
5.1	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket szocializációban.	A csoport profiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítja ki a közösségfejlesztés stratégiáját.	Az egyének közötti társas kapcsolatok alakulását támogatja, segíti. Érzelemgazdag közös programokat tervez, melyek erősítik a csoportkohéziót, ugyanakkor az egyén szocializációját is.	A társas kapcsolatokra figyelve szervezi a tevékenységeket, erősítve a közös játék és a közös tevékenység örömét. Tudatosítja, elismeri a közösség alakulására ható pozitív cselekedeteket. Segíti a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermekek közösségi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.
5.2	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűs, nyugalmat áraszt.	A tevékenység tervében jelenjen meg, hogy a különböző játéktevékenységekhez milyen feltételeket teremt. Az együttműködés, együtt játszás feltétele a megfelelő idő, eszköz és hely biztosítása.	Tevékenységeiben megjelennek, a verbális és nonverbális kommunikáció eszközei. A biztonságos, elfogadó légkör tapasztalható, érzékelhető, nemcsak a tárgyi környezetben, hanem a gyermekek viselkedésében, hangulatában is.
5.3	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	Csoportjában (gyermekcsoport, munkatársi kollektíva) tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit: a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését.	Tevékenység tervében, stabil szokás és szabályrendszer, következetes és kiszámítható visszajelzést, konkrét konfliktus megelőzési technikákat tervez. Pl.: a gondozási sorrend is a kiszámíthatóságot és a biztonságot adja, mely beépül a gyermekszemélyiségébe, ezáltal elkerülhető a várakozásból adódó konfliktus helyzet.	A gyermekek megnyilvánulásaira folyamatos visszajelzést ad, verbálisan vagy nonverbális kommunikációval, megerősítve a helyes magatartást, cselekedetet. A konfliktushelyzetbe lehetőség szerint csak akkor avatkozik be, ha az már a gyermek testi vagy lelki épségét veszélyeztetné, vagy ha a gyermekek külső segítség nélkül nem tudnak továbblépni a megoldás irányába.

5.4	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, inger gazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Mindennapi tevékenységekben, játékban a gyermekek természetes közlési vágyának feltételeit megteremti. Érdeklődésével, kérdéseivel ösztönzi a gyermekek egymás közötti kommunikációját.	Tevékenységi terveiben kiemelt szerepet kap az élő szó, a természetes beszéd. Figyel arra, hogy kisgyermeknevelőként pozitív minta és modell legyen a gyermekek között.	A tevékenységeiből egyértelműen kiderül, hogy a gyermekek beszédfejlődése érdekében életkor-specifikus és szakmailag megfelelő mondókákat, verseket épít be. A felmerülő kérdésekre, adekvát, egyértelmű választ ad, mellyel kielégíti a gyermek kíváncsiságát. Választékos, egyértelmű, kifejező a beszéde és ehhez alkalmas kommunikációs technikákat alkalmaz. Kérdéseivel a saját gondolataik megfogalmazására ösztönzi a gyermekeket. Az egymásra figyelmet, a másik fél meghallgatását megfelelően támogatja, tanítja.
5.5	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Tevékenységei során együttműködik a családokkal, munkatársakkal, társintézményekkel és azokkal a szakemberekkel, akik leginkább a közösségformáló attitűdöt képviselik. Elkötelezett a családokkal, elsődleges számára a gyermek jogainak védelme.	Portfóliójában, konkrét példákon keresztül bemutatja a jó gyakorlatokat, a csoportkohézió működésére vonatkozóan. Pl: csapatépítő tréningek, munkatársi megbeszélések, közös családi és egyéb rendezvények, stb.	Tevékenységeiben megjelennek azok a közösségformáló helyzetek, események, melyek a csoportkohéziót erősítik. Az együttes élmény hatása az összetartozást, a csapatban történő pozitív szemléletet tükrözik.
5.6	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális háttéréből, valamint	Tájékozott a gyermekek szociokulturális háttérét illetően, amelyet pedagógia munkája során befolyásoló	A tevékenységi terveiben megjelenik az eltérő kulturális háttérrel rendelkező családok értékeinek, szokásainak, hagyományainak tisztelete. A gyermeket az emberek közötti különbségek megértésére és elfogadására neveli.	Szakmai munkájában elkötelezett a tekintetben, hogy egyenlő bánásmód illet meg mindenkit. Tudatosan, szakmailag kompetensen kezeli az eltérő sajátosságokat. Ismeri a speciális helyzetből adódó problémákat és felkészült a helyzet kezelésére.

	a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	tényezőként értelmez. Törekszik az eltérő szociokulturális háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismertetésére.		Nyitott, érzékeny és tudatos annak érdekében, hogy a gyermekek minél szélesebb körben érzékenyek legyenek a másság elfogadására.
5.7	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.	Tevékenységi terveiben és a gyerekekről vezetett adminisztrációjában megjelenik a pozitív közösségi érzelmeket erősítő élmények leírása.	A gyermekek megnyilvánulásait pozitív megerősítéssel kíséri. A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevel, mintaadó ebben. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősíti a gyermekekben. Pl.: születésnapok ünneplése

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

Ismeri a 3 év alatti gyermekek érési sajátosságait, az önmagához viszonyított fejlődés folyamatos támogatási módszereit, a különböző képességterületeken történő elmozdulás regisztrálásának módját. Az értékelés körébe bevonja a rendszeresen és célirányosan végzett megfigyelések során a gyermeki produktumokat a játékban és más tevékenységekben, a verbális és nem verbális megnyilvánulásokat, a cselekvésekben, feladat-, és problémamegoldásban megnyilvánuló jellemzőket, a társas viselkedést. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait, a szülőktől kapott, a gyermekük fejlődésére vonatkozó információkat. Képes az értékelés eredményeire épülő, a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatok meghatározására. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére. Reálisan ítéli meg a kisgyermekkel foglalkozó szakember/szakemberek szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
6.1	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhe	Képes az Alapprogramban megfogalmazott alapelveket, a protokollokat, a bölcsődei nevelés-gondozás feladatait az egyes gyermekek	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési naplóban speciális szituációkra vonatkozó javaslatokat tesz, rendszerezi az események és tevékenységek listáját, amely az ellátás megkívánt vagy minimális standardjának való megfelelést szolgálja.	A gondozási műveletek során meghatározott sorrendiséget követ és vár el a gyermekektől az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő szinten. Pl.: aki még nem tud önállóan ülni, azt ölben eteti vagy zsírkretát ad annak a kisgyermeknek rajzoláshoz, aki még nem tudja a ceruzát megfogni.

	z igazítva, adaptívan alkalmazza.	fejlettségéhez igazítani.		
6.2	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi.	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési (szaktanácsadó, bölcsődevezető), fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz (kisgyermeknevelő), a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi.	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési naplóban, tervei készítésénél, a jó gyakorlat bemutatásánál megjeleníti, hogy megfigyelésen alapuló nevelési feladatot végez. A szaktanácsadó továbbképzési tervét a dolgozók szakmai fejlődéséhez igazítja.	Gyakorlati munkája során folyamatosan figyeli a gyermekeket, tevékenységükre folyamatosan reagál, kommunikációval kísért segítő tevékenységgel. Fokozott figyelmet fordít a túlzott aktivitású, túlzott passzivitású és a bizonytalan gyermekekre.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	A fejlődési napló szempontsorainak megfelelően rögzíti a gyermek állapotát. Reflexiójában, önreflexiójában kijelöli a gyermek optimális fejlődése érdekében történő további nevelési folyamat feladatait. A bölcsődevezető és a szaktanácsadó az elégedettségi felmérés alapján stratégiai tervet készít.	A kisgyermeknevelő 1 éves korukig havonta, 1-3 éves koruk között negyedévente vezet feljegyzést a gyermekekről a fejlődésükre vagy a fejlődésükben bekövetkezett változásokra vonatkozóan.
6.4	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását	A nevelési folyamat irányításánál figyelembe veszi a fejlődés eredményeit	Tevékenységi terveiben folyamatos biztatást, visszajelzést jelöl, Pl.: a továbblépést támogató kérdések formájában.	A tevékenységek során személyes kapcsolatban, és bátorító attitűddel értékeli a gyermekek tevékenységét, magatartását. Pl.: "Hogyan lehetne másképpen is megépíteni a várunkat, hogy magasabb legyen, és ne dőljön el?" gondolkodtató kérdéssel.

	a gyermekek spontán érésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	és saját megfigyelési tapasztalatait.		Pozitív megerősítéssel és az elért eredmény tudatosításával további erőfeszítésre ösztönzi a gyermekeket.
6.5	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Pedagógiai tevékenysége során folyamatos, pozitívumokra épülő visszajelzést ad a gyermekeknek. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja.	Reflexióiban a gyermekek értékelését az elért eredményekre építi. Eseménynaplójában pozitívan értékeli, ha a csapongó, kevésbé kitartó gyermek elmélyülten és hosszabb ideig képes társaival együtt játszani, tevékenykedni.	Gyakorlati munkája során gyakran hallani dicsérő, motiváló, elismerő szavakat tőle, melyek egy-egy gyermek konkrét tevékenységére (és nem általánosságokra) vonatkoznak. Értékelését a gyermek, a csoport által megismert szabályokhoz és értékekhez igazítja. Elismeri a gyermekek erőfeszítéseit, próbálkozásait. Esetleges sikertelenség esetén sem elmarasztal, hanem biztat. Pl.: egy cipőfelhúzásnál: majd legközelebb már sikerül.
6.6	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakozását, pozitív énképének fejlődését.	A saját képességekről szerzett tapasztalat, a tevékenységre történő visszajelzés, a társakkal való interakciós helyzetek az önértékelés, az énkép kialakulásának támogatói.	A kisgyermek életútját bemutató dokumentumokban, jó gyakorlataiban, reflexióiban megfogalmazza azokat a támogató tevékenységeket, melyekkel a játék és gondozás során olyan információt közvetít a gyermek számára, melyek az értelmi fejlődésben, a gondolkodásban, a kreativitásban, a problémamegoldó képességben asszimilálódnak, ezáltal segítve az önértékelési képességek fejlődését.	Képet mutat arról, hogy kommunikációjával, mintanyújtó szerepével, pedagógiai módszerek alkalmazásával hogyan segíti a társas helyzetek kibontakozását, a kapcsolatépítést, a játék során szerzett tapasztalatok beépülését az érzelemszabályozásba, a szerepek viselkedési sémáinak rögzülését.
6.7	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	Az értékelése objektív, érthető és következetes.	Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket, munkatársakat, hallgatókat, oly módon tájékoztatja, hogy nem minősít, hanem előremutató, jobbító javaslatokat fogalmaz meg, a pozitív értékek túlsúlya érzékelhető legyen.	Mindig konkrét tevékenységhez kötöten értékeli. Pl.: a szaktanácsadó megfigyeli a kisgyermeknevelő kommunikációját. Pl.: a bölcsődevezető ellenőrzi a kisgyermeknevelő adminisztrációját. A kisgyermeknevelő segíti a helyes viselkedés, a kognitív képességek megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. Pl.: a gyakran

			Dokumentumaiban a változások jól érzékelhetők.	konfliktust okozó gyermeket megdicséri, ha társaival sikerül megegyeznie egy játékeszköz birtoklásában.
6.8	Önállóan képes a gyermekek spontán érésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	A gyermek aktuális fejlettségi szintje adja a kisgyermeknevelői beavatkozások alapját. Ez a gyermek fejlődésének a megfigyelése és a kapott információk értékelése nyomán meghatározott egyéni fejlődési napló alapján biztosítható. A szaktanácsadó a tereptanári munkája során a hallgató fejlődését elemzi, értékeli. A bölcsődevezető a munkatervi beszámolójában reflektál arra, hogyan valósultak meg a munkatervben megfogalmazottak.	Tervének és a gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján alakítja a további fejlesztési stratégiáját. Pl.: a tavaszi napirendje szerint már 3-4 fős csoportban hozza be a gyerekeket az udvarról, de gyermekek szobatisztasági szintje nem teszi ezt még lehetővé, így újratervezi a napirendet és 1 vagy 2 gyermekkel érkezik a fürdőszobába. A terepnaplóban dokumentálja a hallgatóval a közös munkát. Munkatervi beszámoló értékelése.	A látogatás során érzékelhető, hogy a kisgyermeknevelő visszajelzései és együttműködése alapján a gyermekek tevékenységükben a szabadságot élhetik meg, ha saját vágyaiknak, igényeiknek megfelelően folyamatosan szabadon próbálkozhatnak.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Ismeri a szakmai kommunikáció sajátosságait, hatását a kapcsolatok minőségére. Tájékozott a kisgyermekkel, szülőkkel és a nevelő, gondozó szakmai munkát közvetlenül segítő szakemberekkel (szaktanácsadó, bölcsődevezető) való együttműködés módjairól.

Ismeri a kisgyermeknevelői szerephez, feladatkörhöz tartozó elméleteket, szerepelvárásokat. Tájékozott a kapcsolattartásra vonatkozó szakmai, etikai normákat illetően. Tájékozott a kisgyermeknevelői hivatáshoz kapcsolódó információs forrásokról, szervezetekről.

Képes a gyermekek tiszteletére, elfogadására, szeretetteljes kapcsolat kialakítására. A családokkal közösen képes a szakmai normáknak megfelelő együttműködési formákat kialakítani. Egyes szituációkban képes szakszerű, érthető és hiteles kommunikációra a szülőkkel, kollégáival, a társszaktmák képviselőivel. A gyermekcsoportban kommunikációja a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez igazodik. Képes felismerni kommunikációs nehézségeit, törekszik a fejlődésre.

Pedagógiai helyzetekben együttműködésre, kölcsönösségre, segítő kommunikációra képes. Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon.

Nyitott a nevelő-gondozó tevékenységére vonatkozó építő kritikára. Képes elemezni, értékelni azt és építkezni belőle.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
7.1	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a szülőkkel, munkatársakkal, segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel.	Együttműködése folyamatos és eredményes. A gyermekek érdekében kezdeményező. Aktív kapcsolatot ápol szülőkkel, munkatársakkal, társszaktmák szakembereivel. Leírásaiban, tervezeteiben megfogalmazza az együttműködés elveit. Nyitott a szülőkkel, munkatársakkal való partneri kapcsolatra, Pl.: szülői értekezlet, szülőcsoportos beszélgetések, munkatársi értekezlet, családot látogat, családi programok szervezése.	A tevékenységek szervezésében, lebonyolításában, a nevelésben, gondozásban közreműködő partnerekkel (Pl.: bölcsődevezető, szaktanácsadó, társ-kisgyermeknevelő, gyógypedagógus, pszichológus) építő jellegűen és hatékonyan működik együtt.
7.2	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülőkkel és a társszaktmákkal egyeztetve terveznek és közös megoldási stratégiákat alakítanak ki.	A gyermekek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülők bevonásával, a szaktanácsadóval és a bölcsődevezetővel egyeztetve tervezi és közös megoldási stratégiákat dolgoz ki.	Portfóliójában megjelennek az együttműködés különböző formái. Az együttműködés formái igazodnak a gyermekek érdekeihez, szakemberek kompetenciáihoz. Szülői, munkatársi megbeszélések dokumentációját elkészíti.	A látogatás során megjeleníti a családokkal, szakemberekkel és/vagy munkatársakkal való együttműködést a napi szintű kapcsolattartáson keresztül.
7.3	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően	Kommunikációja a kisgyermek, a szülők, a munkatársak,	Nevelési-gondozási tevékenységek tervezésében a kisgyermek	Megteremti a gyermekek számára a mintaadó, nyugodt, kommunikációra ösztönző környezetet.

	érthetően és hitelesen kommunikál.	a hallgatók felé egyértelmű, érthető, elfogadást és szakmai hozzáértést tükröz. Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően, hitelesen kommunikál.	beszédkörnyezetének kialakítása kiemelt szerepet kap. Írásos munkájában megjelenik a világos, egyértelmű információközlés.	Ügyel a mintaadásra. Olyan kommunikációs helyzeteket teremt, amelyek segítik a gyermekek beszédindulását; nagyobb gyermekeknél a szókincs bővítését játékos helyzeteken keresztül.
7.4	Nyitott és pedagógiai munkájával kapcsolatban igényli a családok, a munkatársak visszajelzéseit és felhasználja ezeket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a szülő, a gyermekek, a bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire. Ezeket önkritikusan elemzi, értékeli, és felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	A szakmai életútja során kapott visszajelzésekre reflektál, bemutatja hogyan hatottak ezek szakmai fejlődésére, hogyan értékeli a szülői visszajelzéseket és hogyan építi be ezeket a szakmai munkájába, kommunikációs eszköztárába.	A gyermekek, munkatársak jelzéseire odafigyel, nyitott az egyéni kérésekre, igényekre, figyelembe veszi azokat. Pl.: mivel játszanak a gyermekek. A munkatársak közötti műszakcsere igény. A gyermekek reakcióira, jelzéseire építve kezdeményez tevékenységet, éneket, mondókát stb.
7.5	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	Szakmai megbeszélések, értekezletek, házi továbbképzések aktív résztvevője és lehetőség szerint előadója is. Kulturált, konstruktív vitára képes. Érvei szakmailag megalapozottak. Keresi a megoldást, alternatívákban gondolkodik. Nézetkülönbség esetén	Szakmai életútja bemutatásában és elemzésében bemutatja elkötelezettségét, szakmai álláspontját. Az esetlegesen eltérő szempontokat szakmai érvekkel, tapasztalataival alátámasztja. Pl.: miért és hogyan kezdeményezett új programokat, tevékenységeket. Miért és hogyan alkalmazott egy-egy új eszközt. Szaktanácsadó, bölcsődevezető továbbképzés téma választásának indoklása.	A látogatást követő szakmai beszélgetésen egyértelműen, szakszerűen kifejti álláspontját, szakmai nézeteit. Meggyőző és hiteles, szakmai elkötelezettsége megjelenik a kommunikációjában. Érvel és tapasztalatai összegzésére képes.

		kompromisszumra törekszik. Hiteles, másokra odafigyel, együttműködésre kész		
7.6	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készséget mutat.	Szakemberként ismeri és képes munkájában alkalmazni azokat a kommunikációs technikákat, melyek segítik a gyermekek, szülők, munkatársak megértését. Értő figyelemmel fordul a környezetéhez, kompromisszumkészsége megmutatkozik kommunikációjában.	Dokumentációjában, esetleírásában megjelenik az egyéni odafordulás, tekintettel van a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, ezt meg tudja jeleníteni portfóliójában. Kommunikációval kapcsolatos módszertani ismereteiről képes számot adni, azt a gyakorlatban is megjeleníteni, alkalmazni.	Megfelelő kommunikációs légkörben az adott helyzetnek megfelelően képes a kommunikációs eszközöket – értő figyelmet – alkalmazni. A megfigyelt helyzetben képes figyelemmel hallgatni, adekvát visszajelzést tenni a kommunikációban részt vevő személynek. Pl.: csoportjában gyermeki jelzések figyelembe vétele, értő figyelem tanúsítása; a jelzésekre való helyes kommunikációs válaszadás. Kompromisszumkészség területén megfelelő mintanyújtás.
7.7	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Megfelelő, biztonságot nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret alakít ki.	Dokumentumaiban látható, hogy előre tervezi a kommunikációs lehetőségeket és azok feltételeit. A szükséges eszközöket előkészíti. Gondot fordít a kellő számú ismétlésre, igazodik a gyermekek igényeihez, szükségesetén, tervein rugalmasan változtat.	Szeretetteljes, oldott légkörben, beszédre ösztönző tárgyi környezetben bátorítja a gyermekeket az önálló megnyilatkozásra. Tudatosan alakítja az őket körülvevő kommunikációs teret. Pl.: a gyermekek fejlettségéhez igazodó, színes, változatos köznyelvi beszéd; ének, mondóka, mese hallgatása, élmények közös felidézése. A csendet, mint kommunikációs eszközt megfelelően használja. Elegendő időt biztosít a gyermekek számára a beszédre valamint az új eszközök megismerésére.
7.8	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Elfogadja és felismeri a beszéd egyéni ütemű	Változatos, inger- és érzelemgazdag kommunikációs helyzeteket tudatosan tervez.	Megragad minden a gyermekek által kezdeményezett, vagy a mindennapi tevékenységekben, kezdeményezésekben rejlő alkalmat a mese, mondóka, ének fejlesztő hatásának érvényesítésére.

		fejlődését.		Jó hangulatú, oldott légkört teremt. Kiemelten figyel a még nem beszélő, megkésztet beszédfejlődésű kisgyermek jelzéseire.
--	--	-------------	--	--

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Átlátja a kisgyermeknevelés rendszerét, képes a bölcsődében és más, a 3 év alatti korosztályt nevelő intézményben a kisgyermekneveléssel kapcsolatos feladatokat a szakmai kompetenciája alapján elvárható autonómiával és felelősséggel ellátni. Képes a szakmai innovációra, a társadalmi szerepvállalásra, a folyamatos megújulásra és fejlődésre. Önállóan képes a 3 év alatti korosztállyal kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. A bölcsődei nevelő,-gondozó tevékenységhez kapcsolódó tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik, hivatása átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepet a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végiggondolja és képviseli a bölcsődei szakterület etikai kérdéseit.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
8.1	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van személyiségének sajátosságaival. Reálisan értékeli szakmai felkészültségének aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit, a fejlődés érdekében tudatosan tervezi a saját szakmai jövőjét. Tisztában van a vele szembeni szerepelvárásokkal,	Szakmai életútjának bemutatásában, önreflexióiban reálisan értékeli felkészültségét, kitér azokra a szakmai szerepelemekre, melyek belsővé váltak tevékenysége során, illetve nehézséget okoztak számára. Pl.: a szülőkkal, munkatársakkal kialakított empatikus kapcsolata segítette megtalálni a legjobb megoldást az optimális fejlődés érdekében.	Hitelesen közvetíti a szakmai szerepet meghatározó sajátosságokat a gyermekek, szülők és munkatársak irányában. Pl.: nevelő, gondozó, elfogadó, informáló, segítő.

		törekszik arra, hogy megfeleljen ezeknek.		
8.2	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Az együttműködésről, a családról, a családi nevelés elsődlegességéről szaktudományos és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tájékozott az egészségvédelem, a családvédelem és a családsegítés lehetőségeit és módszereit illetően. Rendelkezik olyan tanácsadói ismeretekkel, melyek segítségével a szülőket támogatni tudja a gyermekotthoni nevelésben, szülői szerepük kiteljesítésében.	Írásbeli munkáiból jól tükröződnek a gyermek és egészségvédelem szaktudományos ismeretei. Jelzőrendszeri tevékenységét írásban rögzíti. Hitelesen képviseli a gyermeket és a bölcsődét. Kompetencia határainak megfelelően jár el. Szakmai életútjának bemutatásában beszámol az intézményen kívüli kapcsolatokról, azok tartalmáról, eredményeiről. Pl.: milyen hatást gyakorolt szakmai fejlődésére, látásmódjára, szakmai kapcsolataira a településen, kerületen belüli szakmai munkaközösségben végzett tevékenysége. A jelzőrendszer tagjaként együttműködik a társintézményekkel, eljár a gyermek érdekében, aktív szerepet vállal esetmegbeszélésen, esetkonferencián.	A bemutatott gyakorlati tevékenységét reálisan, a vonatkozó szakmai nyelv és jogszabályok ismerete alapján adekváтан mutatja be, és értékeli a látogatás után. Pl.: a gyermekek tevékenységének jellemzése, valamint a társintézményekkel való együttműködés során, a kívánt változást elérte-e.
8.3	Saját szakmai gyakorlatát valamint kommunikációját folyamatosan és tudatosan elemzi és fejleszti.	Gyakorlati munkáját, szakmai fejlődését folyamatosan, kritikusan elemzi, értékeli és fejleszti.	Igényes, szakirodalmi tájékozottsága írásbeli munkájában is megnyilvánul. Törekszik szaktudása folyamatos fejlesztésére, Pl.: szakkönyvek olvasásával, kommunikációs tréningeken való részvétellel, családi és gyermekprogramok, házi továbbképzések tartásával. Munkájáról önértékelést készít.	Szakmai kommunikációjából kitűnik a elkötelezettsége és hite a nevelés iránt, továbbá a kisgyermekkor pedagógia elméletének és gyakorlatának alapos ismerete. Szakmai kérdésekről a látottak elemzése kapcsán biztos tudás- és szókincsbázissal kommunikál.

8.4	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása, ennek érdekében rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő legújabb eredményekről, melyeket munkájában is alkalmaz, igénye van a továbbképzési, képzési lehetőségekre.	Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és a bölcsődei nevelésre, gondozásra vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket. Az új tudást megfelelően felhasználja és beépíti munkájába.	Szakmai dokumentumaiban megjeleníti a szakterületének legújabb eredményeire épülő tudását. Pl.: a szociális hátrányok enyhítésére tervezett programok, gyermeki tevékenységek, együttműködések. Új ismereteit a gyakorlati munkájában felhasználja. Pl.: Szülők erősítése szülői szerepükben.	A továbbképzéseken szerzett tudást beépíti a tevékenységek, programok szervezésébe, tartalmába, módszereibe. Pl.: a gyermekek játéktevékenységének gazdagítása, inspiráló játékkörnyezet megteremtése, élményeket előhívó tárgyak biztosítása, kreatív ötletek támogatása. Kommunikációjában is tükröződnek új ismeretei.
8.5	Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Az új digitális technológiák iránt érdeklődő, tudatosan válogat az értékes szakmai tartalmak között. Kritikusan szelektál, és a szakma etikai szabályait betartja.	Szakmai munkájában felhasználja a szakterületén elérhető digitális segédanyagokat, eszközöket, kutatási eredményeket, módszertani útmutatókat. Pl.: a csecsemők újralesztésének lépései videón.	Nem releváns.
8.6	Rendszeresen tájékozódik a digitális technológia legújabb eredményeiről,	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb	Portfóliójában kitér információszerzésének, szakmai együttműködésének online megvalósuló formáira, szakmai fejlődésére gyakorolt hatásaira. Pl.: a kérdőívek összeállítása, kitöltése.	Szakmai munkájában rendszerességgel beépíti az infokommunikációs eszközök adta lehetőségeket. Ha a tevékenység témája lehetővé teszi, alkalmazza ezeket. Pl.: a közvetlen környezet hangjai, környezetünkben élő állatok hangjai.

	konstruktívan használja azokat.	eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során.		
--	---------------------------------	--	--	--

2. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a bölcsődei ellátásban dolgozó gyógypedagógusok számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás

A gyógypedagógus birtokában van a gyógypedagógia és határtudományai korszerű elméleti és módszertani ismereteinek, a gyógypedagógiai tevékenységekhez szükséges képességeknek, valamint a szakterületi és gyakorlati ismereteknek. Alapvető orvosi, pszichológiai, (gyógy)pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a sérült, fogyatékos, akadályozott, sajátos nevelési igényű gyermekek, személyek sajátosságaira, fejlődésére vonatkozóan. Ismeri a gyógypedagógiai nevelés tartalmát meghatározó alapidokumentumokat. Ismeri a hatékony nevelési-fejlesztési stratégiákat, munkaformákat, módszereket, eszközöket. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motivációelméletekről, az érdeklődés felkeltésére, a gyermekek és szüleik motiváltságának fenntartására alkalmazható módszerekről. Rendelkezik a tevékenységközpontú környezet fizikai, érzelmi, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Tájékozott a differenciáló pedagógiai módszerekben. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, az összefüggések felismerésére, megvalósítására a képességfejlesztésben, valamint a diszfunkciók korrekciójában, kompenzálásában a korai intervencióban. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a rehabilitációs, fejlesztő, tanácsadó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
1.1	Pedagógiai tevékenysége biztos szakmai tudást tükröz, rendelkezik szaktudományos ismeretekkel.	Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.	Ismeri a gyermek fejlődésének normál folyamatát, továbbá az atipikus fejlődés konkrét elemeit, jellemzőit, illetve a különbségeket, az azok hátterében meghúzódó jelenségeket, s ezek tükröződnek az egyes dokumentumokban és reflexiókban.	Ismeri és érti a gyermek fejlődésének normál folyamatát, az atipikus fejlődés okait és jellemzőit, állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkájának bemutatása során ezen ismeretek megjelennek.
1.2	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges	Ismeri a kisgyermekkorai fejlődési	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkája során a	Gazdag, változatos módszertani eszköztárral rendelkezik, munkája kapcsán a megfelelő

	szakmódszertani tudással.	nehézségek/akadályok tüneteit, a korrekciós, beavatkozási lehetőségeket.	módszerek széles tárházát megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	állapotfelmérő, tanácsadó illetve terápiás eljárások alkalmazásáról számol be.
1.3	Ismeri és tudatosan felhasználja a más tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkori intervencióra.	Használja a szakterületen belüli és más szakterülettel való kapcsolódási lehetőségeket	Átfogó tudással rendelkezik a szakterülete és a bölcsődei nevelés, az egészségügy, valamint a gyermekvédelem összefüggéseiről, valamint a kompetenciahatárokról. A dokumentumok kapcsolódási pontokat, utalásokat tartalmaznak az egyes szakterületek ismeretanyagának együttes alkalmazhatóságára.	Az interjú során pontos és adekvát fogalmazást használ.
1.4	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A rendelkezésére álló szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket, az állapotfelmérő és tanácsadó/terápiás eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a szakmai anyagokat, módszereket, eszközöket megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, tanácsadó illetve terápiás munkájával hogyan kapcsolódik a bölcsődei neveléshez, az elérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének támogatásához kitűzött célok megvalósulásához, és miként segíti ezzel a hosszabb távú érdekeiket.
1.5	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos információforrásokat, azok megbízhatóságát,	Az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek igényeinek és az adott problémahelyzetnek megfelelő változatos-	A dokumentumokban az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek vagy kisgyermek-csoport igényeinek leginkább megfelelő korszerű módszerek, változatos beavatkozási munkaformák jelennek meg.	Az interjú során ismerteti, hogyan alakította tevékenységét az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek vagy kisgyermek-csoport aktuális állapotához (Pl.: elfogadás nehézsége, krízishelyzet). A beavatkozás során az érintett kisgyermek állapotának megfelelően választja meg a különböző

	felhasználásuklehető ségeit, etikus módját.	egyéni/csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz.	A változatosság, mint a koncentráció segítője, motiváló erő is, sérülés specifikusan, individualizáltan is megjelenik a portfólió dokumentumaiban a különböző tevékenységek és munkaformák adaptív, kompetens problémakezelési módszereinek felsorakoztatásával.	módszereket. Eszközbeli és módszertani gazdagság mellett, a változatos munkaformák fejlesztő erejét tudatosan használja.
1.6	A megszokottól eltérő fejlődésmenetű/saját os nevelési igényű kisgyermek, valamint családjaik aktuális állapotát képes felmérni, és képes a problémahelyzetnek megfelelő beavatkozási formákat alkalmazni.	Képes felmérni az érintett kisgyermek és családjaik meglévő állapotát, szükségletét, az eddigi gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat eredményeit, és erre építi szakmai tevékenységét.	A dokumentumok tartalmazzák az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek, valamint családjaik állapotára, szükségleteire vonatkozó azon információkat, melyekre építve tervezte meg tevékenységét és fogalmazta meg javaslatait.	Az interjúban bemutatja, hogy tevékenységét az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek, valamint családjaik állapotára, szükségleteire vonatkozó információk alapján végzi.
1.7	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó és következetes.	Fogalomhasználata pontos, következetes.	E-portfóliója minden elemében pontosan és adekvátan alkalmazza a szakterminológiát az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.	Az interjú során szakszerűen indokolja a módszer-választását, elemzi annak megvalósulását, eredményességét. Az eltérő fejlődési ütemű/ sajátos nevelési igényű gyermekekhez, életkorához, a fejlődés elmaradásának mértékéhez adaptálja a fogalmakat. Szükség esetén lényegmegtartó egyszerűsítés jellemzi, figyelembe veszi a fogalmak speciális értelmezését.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Képes a különböző fokban sérült, akadályozott gyermekek gyógypedagógiai fejlesztésének, nevelésének, rehabilitációjának és rehabilitációjának komplex tervezésére. Képes a rendszerszemléletű tervezésre. Terveit a korai intervencióra vonatkozó szakmai útmutatók (köztük a családközpontú kora gyermekkori

<p>intervenció, valamint a tanácsadás módszertana), a gyermekek egyéni fejlesztésére vonatkozó célkitűzések, specifikus módszerek, eszközök figyelembevételével képes pedagógiai munkájának folyamatában, egymásra építve megjeleníteni (foglalkozásterv, folyamatterv, egyéni fejlesztési terv). Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást, a tudatos és folyamatos visszajelzés és értékelés mozzanatát. A tervezés során a felhasználható eszközöket, módszereket kritikusan elemzi, a konkrét céloknak megfelelően választja ki, figyelembe véve az adott gyermek/csoport sajátosságait (előzetes tudás, képességek, motiváltság, szociokulturális sajátosságok). A pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezésében szakmai önreflexiókkal fejleszti saját tevékenységét.</p>				
Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
2.1	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	Az állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás terveiben, illetve önreflexiók dokumentumaiban a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai előírásokat a bölcsődei neveléssel kapcsolatban, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait, és végigvezeti ezt saját pedagógiai gyakorlatának dokumentációjában.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkáját az előzetesen megtervezett célok szerint vezeti. A szituációhoz igazodva kreatívan tűzi ki az új célokat. Koherens gyógypedagógiai szemléletét tükrözi a célok eléréséhez rendelt módszerek, eszközök, feladatok, tevékenységek megválasztása
2.2	Egységes rendszerbe illetve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.	Allapotfelmérő, tanácsadó és terápiás dokumentumai logikusan, tervszerűen vannak felépítve, folyamatjellegűek. Az intézményi szintű szakmai tevékenységei is tudatosan tervezettek, illeszkednek az intézményi tervekhez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája egy folyamat részeként illeszthető egymáshoz. Beavatkozási terveit rugalmasan kezeli, alkalmazkodik a kialakult helyzethez, problémához.
2.3	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási	Az eltérő fejlődésmenetű / sajátos nevelési igényű kisgyermek tevékenységét, a gondozási, nevelési,	A tevékenységek szervezését a komplex személyiségfejlesztés jegyében valósítja meg. Gyermekközpontú és fejlődéstámogató tevékenységeket tervez és szervez. Portfóliója képet ad fejlődéslelektani	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tanácsadói tevékenysége során a gyermek(ek) problémája a központi feladat, eköré szervezi a megfigyelés, konzultáció, direkt és indirekt segítségnyújtás, ágazatközi kapcsolatfelvétel, stb. feladatait.

	<p>folyamatoknak támogatása.</p>	<p>fejlesztési folyamat tartja szem előtt.</p>	<p>tudásáról és annak gyakorlatba ültetéséről. Ismeri az érintett gyermek(ek) sajátosságait és ennek megfelelően készíti elő a beavatkozás megfelelő lépéseit.</p>	
2.4	<p>Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő a szociális tanulási lehetőségekre.</p>	<p>Olyan módszereket tervez, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák megismerését, az együttműködési és kommunikációs minták beépülését.</p>	<p>Amennyiben releváns, tudatosan épít a csoportdinamikai folyamatokra. A nehézségekkel küzdő kisgyermek fejlődése érdekében a nevelési helyzetekben tudatosan épít az integrált nevelési helyzetből adódó szociális tanulási formákra: az utánzás, az azonosulás és a szereptanulás helyzeteire. Terveiben megjelennek a szociális kompetencia fejlesztésének alapterületei: a proszocialitás, a szociális kommunikáció, a kötődés, a csoportlétre, együttműködésre nevelés és az érdekérvényesítő képességek fejlesztése.</p>	<p>Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során milyen módon veszi figyelembe a kortárs interakciókat, ezek szabályozó, irányító funkcióját. Beszámol arról, hogy megnyilvánulásaival mintát ad, viselkedésével értéket közvetít, pozitív szokásokat alakít ki.</p>
2.5	<p>A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmóddal igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.</p>	<p>A gyermek egyéni képességstruktúrájának, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembe vételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő differenciált tevékenységeket.</p>	<p>A tervezési dokumentumai tükrözik a differenciált fejlesztés-nevelés alapelveinek alkalmazását. Munkájában a differenciált nevelés evidencia az együttnevelésben. Portfóliója fejlesztési/tanácsadói dokumentumaiban ez markánsan megjelenik.</p>	<p>Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenységében egységes és differenciált állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás lehetőségeket biztosít az érintett gyermekeknek és családjaiknak. Törekszik az egyéni sajátosságok és képességek szerinti differenciálásra, az elfogadás szintjeinek megfelelő tanácsadásra.</p>
2.6	<p>Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és</p>	<p>Tudatosan törekszik az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek,</p>	<p>Dokumentumaiban a célnak és az érintett kisgyermekek valamint családjaik sajátosságainak megfelelően tervezi a külső és a belső motiválás lehetőségeit, az</p>	<p>Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során hatékonyan és széles eszköztárral, folyamatosan motivál. Bizalmat és támogatást nyújt a motiváció tartós fenntartásához és</p>

	fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztatszerzés és tanulás támogatása.	családjaik motiválására, aktivizálására együttműködésük érdekében.	érdeklődés felkeltésének és fenntartásának módszereit. Önreflexiójában megjelenik a motiválás hatékonyságának értékelése. Az elkészített dokumentumok, segédanyagok tartalmazzák a motivációs, aktiváló elemeket (Pl.: változatos otthoni fejlesztési módszerek, érdekes feladatok, tevékenységek).	belsővé válásához annak érdekében, hogy az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek(ek) és családja(ik) a pozitív tapasztalatok és a sikerélmények következtében az együttműködés és az önbizalom fokozódását éljék meg.
2.7	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, állapot-felmérési/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A feltöltött dokumentumok széleskörű módszertani eszköztár ismeretét és alkalmazását tükrözik. Vállalkozik új eljárásmodok kipróbálására, kialakítására, amelyek lehetővé teszik a célokhoz, az adott szituációhoz, a kisgyermek(ek) mentális és aktuális érzelmi állapotához való igazodást.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenysége során alkalmazott módszertani megoldásai a célhoz, az adott vizsgálati, fejlesztési vagy terápiás helyzethez igazodnak. A tervezettekhez képest a tevékenység végzése során, szükség esetén módszert tud váltani, ehhez módszertani kultúrája mozgásteret biztosít.
2.8	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyzeteibe.	Komplex módon veszi figyelembe a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, az érintett kisgyermekek és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Tudatosan épít az intézményi környezet szocializáló hatására. Tervezési dokumentumait az érintett kisgyermekek és családjaik meglévő tudására, motiváltságára, életkori sajátosságaira, a meglévő környezet lehetőségeire alapozza, építi. Dokumentumaiból komplex szemléletmód tükröződik. A pedagógiai folyamatok tervezésében a speciális gyógypedagógiai tartalmakkal alkalmazkodik a kisgyermekek életkori, képességbeli és fejlődésbeli sajátosságaihoz.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az egyéni szempontokra is hangsúlyt fektet. A tevékenysége során pedagógiai-pszichológiai-szociálpszichológiai szempontokat követ; az egyénre, a személyiségre is fókuszál. Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége végzésekor figyelembe veszi az intézményi nevelés-gondozás és a családi nevelés koherenciáját.

2.9	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja.	Terveit az állapot felmérési cél és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	A megvalósítás alapján felülvizsgálja előzetes terveit és önreflexióiban igyekszik a tervezés hiányosságait megfogalmazni a maga számára. Javaslatot tesz a korrekcióra.	Az interjú során megfogalmazza a felkészüléssel, tervezéssel kapcsolatos reflexióit is, elemzi, értékeli munkáját, utal a megvalósítás folyamatára, eredményeire, nehézségeire, a tervektől való eltérés indoklására és megfogalmazza a módosítás irányát. (PDCA)
-----	--	--	--	---

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

Képes a különleges bánásmódot igénylő gyermekek részére egyéni, komplex fejlesztő programok vezetésére, rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység folytatására. Tájékozott a differenciáló pedagógiai módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben, képes speciális módszereivel, eszközeivel a gyermekek differenciált képességfejlesztését, egyéni megsegítését támogatni. A felfedezést segítő, aktivitást biztosító, a gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességet fejlesztő módszereket, szervezési formákat alkalmaz. Képes a hagyományos és a digitális technikai eszközök célszerű alkalmazására.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
3.1	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	Épít az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik speciális szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani motivációjukat.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek, (családjaik) diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás folyamatát tudatosan építi fel, tervezése során figyelembe veszi a szükségleteket, az elérendő célokat. Amennyiben releváns, a folyamat megtervezése során az érintetteket bevonja a célok és az azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében.	Az interjú során beszámol arról, hogy hogyan épít állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése során az eltérő fejlődésmenetű gyermekek jellemzőire, speciális igényeire. A megvalósítás során felismeri az egyéni szükségleteket, az aktuális helyzetből fakadó - a tervtől eltérő - tartalmi és módszertani igényeket. Ezeknek megfelelően alakítja a munkáját annak érdekében, hogy a tevékenysége végzésekor a résztvevők motivációját fenn tudja tartani.
3.2	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek -	Figyelembe veszi az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamatában figyelembe veszi az eltérő fejlődésmenetű/	Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése során hogyan veszi figyelembe az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos

	aktuális fizikai, érzelmi állapotát és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes gondozási, nevelési, fejlesztési tervein.	sajátos nevelési igényű gyermekek sajátos fizikai, érzelmi állapotát. Képes a fejlődési folyamatot illetve saját tevékenységét reflektíven követni. Reflexiói tudatosságát igazolják ezen a téren. Rendszeresen felülvizsgálja a kitűzött célokat és az ehhez rendelt eszközöket. A megvalósulás hatékonyságát értékeli, szükség szerint változtat az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás terven.	nevelési igényű gyermekek igényeit, képességeit, általános és aktuális mentális állapotát, a tevékenység végzése során vizsgálандó, illetve fejlesztendő területhez kötődően a képességüket, illetve motiváltságukat. A vizsgálat, fejlesztés vagy terápia résztvevőitől érkező kommunikációs jelek alapján rugalmasan végzi tevékenységét.
3.3	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Pozitív visszajelzésekre épülő, szeretet- és bizalomteljes légkört alakít ki, ahol a gyermekek fejlődésébe vetett hit alakítja a kapcsolatot. Tudatosan figyel az önálló kezdeményezések bátorítására, támogató attitűd jellemzi.	A portfólió dokumentumaiban megjelenik, hogy az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamat során teljes egészében törekszik arra, hogy ez a kisgyermekkel és a családjával együttműködésben történjen, akik a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak. Alkalmazza a folyamatos visszajelzést, megerősítést. A hibákat a fejlődési folyamat természetes elemeiként kezeli, nem megbélyegző, hanem pozitív, támogató kommunikációval tereli az önálló, sikeres megoldás felé.	Az interjú során beszámol arról, hogy a munkája tervezésekor a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a tevékenységében részt vevők sikerélményére alapoz. A tevékenysége során megvalósuló állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamatban természetesnek tekinti a hibázást, a tévedésekre adekvát módon reagál, vagy javítja azokat. Alkalmazza az értő figyelem technikáit, gondot fordít a pozitívumokat hangsúlyozó, fejlesztő hatású értékelésre.
3.4	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával, az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek, családjaik döntéshozatalba való bevonásával.	Gondoskodik a sérülésspecifikus fejlesztő eszközökről, a speciálisan kialakított és rugalmasan alakítható tanteremről, szobáról, fejlesztő helyiségről. A fizikai környezet adottságait figyelembe véve az elrendezés változtatásával a figyelem irányítására, az érdeklődés fenntartására törekszik. A konzultációkat olyan környezetben szervezi meg, ahol a fizikai, tárgyi környezet egyaránt alkalmas a személyes, bizalomteljes légkör megteremtésére, a	Beszámol arról, hogy munkája környezetének fizikai feltételeit optimalizálja. A tevékenység jellegéhez és a kiválasztott módszerekhez igazítja a tárgyi környezetet. A különböző foglalkozásszervezési elemekhez igazodó, párhuzamos és különböző tevékenységek egyidejű végzésére alkalmas, az adott csoport számára megfelelő környezetet alakít ki, amelyben egyénenként is biztosítva vannak a fejlődést támogató környezeti feltételek.

			nyugalom biztosítására.	
3.5	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek fejlődési folyamatában tapasztalható nehézségeket, megtorpanásokat, akadályokat, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra.	A dokumentumokban és a reflexiókban leírja, hogy az állapotfelmérési folyamat során azonosítja a kisgyermek speciális szükségleteit, pontosan meghatározza, milyen más szakterületek tudására van szükség, ennek megfelelően figyelembe veszi a már meglévő szakmai véleményeket vagy azok hiányában bevon szakembereket. Hangsúlyt fektet a fejlődés támogatására és a nem funkciótréning alapú gyakorlásra.	Az egyéni és csoportos állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkája során már a tervezéskor beazonosítja az eltérő fejlődésmentű kisgyermek problémáit, ezekhez igazítja tevékenysége tematikáját, választott módszereit. Amennyiben releváns, csoportos foglalkozás során is kiemelten kezeli az egyéni problémákat, ezekre a tevékenységek alkalmával reagál, vagy azt követően keres megoldást a korrekációs lehetőségekre, akár más szakemberek bevonásával. Foglalkozásai során minden esetben gyakorlatorientált megoldási módokra törekszik.
3.6	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenysége során olyan módszereket, munkaformákat és terápiás eljárásokat választ, mellyel a kisgyermekben és a családjában kialakítja a fejlődés és együttműködés igényét.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a módszerek kiválasztása, tevékenységei végzése során a részt vevők saját élményére és közös sikerélményekre alapoz. Az állapot felmérési, fejlesztési, illetve terápiás folyamatban épít a saját élményű, közvetlen tapasztalatszerzésre. A vizsgálati, fejlesztési, illetve terápiás folyamat teljes egészében törekszik arra, hogy ez a gyermekkel és a családjával együttműködésben történjen, a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak.	Az interjú során beszámol arról, hogy a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a foglalkozáson részt vevők saját élményére, sikerélményekre alapoz. Tevékenységében épít az öntevékenységre, az interakciókra. A tevékenységek felépítésének része a célok meghatározása, az elvárások megfogalmazása, együttműködés a feladatok megoldásában, a visszacsatolás.
3.7	Az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít a	Az inkluzív környezetben nevelődő kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek	Integrált/inkluzív körülmények között felkeresi az érintett kisgyermeket befogadó kisgyermeknevelő(ke)t, segédanyagokkal, speciális eszközökkel támogatja a kisgyermek fejlődését, azt dokumentálja.	Az interjú során beszámol arról, hogy az eszközök kiválasztásában, használatuk bemutatásában milyen szerepet vállalt az inkluzív környezetben nevelkedő kisgyermek, a család és a kisgyermeknevelő támogatása érdekében, valamint az egyes eszközök

	játéktevékenységhez.	megfelelő eszközöket biztosít.		beszerzési, kölcsönzési lehetőségeinek felkutatásában.
3.8	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésmenet jellemzőit -, reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát nevelői módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Felismeri a kisgyermek fejlődési problémáit, szükség esetén megfelelő, adekvát szakmai segítséget kínál számukra.	Portfóliójában vázolja a releváns szakterületekkel való élő kapcsolatát (gyermekszemész, fül-orr-gégész, gyermekorvos, gyermek neurológus, ortopédorvos, gyermekpszichiáter, pszichológus, gyógytornász, a különböző mozgásterápiák képviselői, szociális munkás stb.).	Tisztában van a munkájához kapcsolódó szakterületek kompetenciahatáraival és a vonatkozó jogi szabályozással (pl.: szociális ellátásokra való jogosultság stb.); felismeri, hogy a fejlődési nehézség megoldásához mely szakterület oldaláról várhat segítséget, az érintett gyermek családjával és kisgyermeknevelőjével egyeztet a problémáról, és igény esetén konkrét szakmai segítséget kínál fel számukra.
3.9	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Az integrációba vont kisgyermekekben igyekszik kialakítani az önálló cselekvés igényét.	Fontos feladatának tartja a gyermekek kíváncsiságának felébresztését és fenntartását, támogatja az önálló, megismerő tevékenységekre alapozott fejlődést.	A foglalkozáson a lehetőségeket kihasználva teret ad az önállóságra, támogatja az önálló kezdeményezéseket.

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésmenetű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség

Az integrált/inkluzív nevelést végző intézményekben képes a különleges bánásmódot igénylő gyermekek körében a fogyatékoság specifikus szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra. Együttműködik a fejlesztésben vagy a gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal a fejlesztés hatékonysága érdekében. Ismeri a gyermekek megismerésének módszereit. Képes reális képet kialakítani a gyermekekről, a személyiségfejlesztés lehetőségeiről, ismeri ezek fejlődésének mérési, megfigyelési módszereit. Képes az eltérő fejlődésmenetű vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára differenciált megsegítést biztosítani.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
4.1	A nevelés folyamatában a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt figyelmet fordít.	Az általános gyógypedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.	A kisgyermek bio-pszicho-szociális fejlődését egységben kezeli. Fejlődésdiagnosztikai eljárásokat, alkalmaz. A regresszív időszakokat a fejlődés elemeként kezeli, a fejlődésdiagnózis során számol vele. Az állapotfelmérő, fejlesztő és terápiás tevékenységét az általános gyógypedagógiai célrendszerhez igazítja, amelyhez az egyéni szükségletekre épülő fejlesztési célokat veszi alapul.	Az interjú során beszámol arról, hogy az egyéni szükségleteken alapuló fejlesztési és terápiás célokat a munkája során hogyan igazította az általános gyógypedagógiai célrendszerhez.
4.2	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	A különleges bánásmódot igénylő gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	Tevékenységében a személyiséget komplex módon értelmezi, a teljes körű megismerést és fejlesztést képviseli. Az önállóságot speciális eszközök és tevékenységek bemutatásával, azok használatának tanításával fokozza. (vizuális művészeti terápia, zeneterápia, Ayres, stb.).	A speciális eszközök használatát tanítja, gyakoroltatja a lehetőségekhez mért maximális önállóság elérése érdekében. A fejlesztést tágan értelmezi, középpontba helyezi a személyiség komplex fejlesztését különböző módszerek segítségével.
4.3	Tiszteli a gyermekek személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, minden gyermekhez felelősen és elfogadóan viszonyul.	Az eltérő fejlődésmentű gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli, az erősségeikre fókuszál.	A munkájának tervezése, megvalósítása során alkalmazza a személyiségfejlődésre vonatkozó elméleteket, kutatási eredményeket. A tervezőmunkája során a gyermek és a családja erősségeit veszi számba, és erre alapozza a beavatkozás folyamatait.	Az interjú során is tapasztalható, hogy tiszteli a kisgyermek személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket; érzékeny a gyermekek problémáira, és képes személyre szabott segítséget nyújtani.
4.4	Lehetőséget biztosít a mások számára	Szakmai tevékenységének	Megfelelő tudással rendelkezik a különleges bánásmódról,	Az interjú során bemutatja, hogyan méri fel a kisgyermek különleges vagy speciális

	<p>megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.</p>	<p>keretei között a különleges bánásmódot igénylő kisgyermek számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, ezeket megvalósítja, illetve a folyamatokban közreműködik.</p>	<p>kompetenciahatárain belül felismeri és kezeli azokat, kompetenciahatárain kívül bevon más szakembereket a megfelelő diagnosztizáláshoz, a fejlesztés irányának, a terápiás beavatkozásnak a meghatározásához. Állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkáját a különleges és speciális szükségletek ismeretében tervezi és valósítja meg. Szükség esetén hosszabb fejlesztési időre tervez, az eltérő képességekhez alkalmazkodik a fejlesztés tervezésének ütemezése.</p>	<p>szükségletét, indokolt esetben a csoport összetételét. Ismerteti, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájához a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében milyen módszereket választ, milyen esetekben kezdeményezi külső segítség igénybevételét. Bemutatja, hogy ezek ismeretében hogyan tervezi és valósítja meg a tevékenységeit.</p>
4.5	<p>Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermekszemélyiség kibontakoztatását.</p>	<p>Munkájában a gondozást, a nevelést, a fejlesztést és a tanácsadást egységben szemléli és kezeli. A kisgyermek személyiségének kibontakoztatását erősítő módszereket alkalmaz.</p>	<p>Terveiben és önreflexióiban szerves egységet alkotnak az állapotfelmérést követő nevelési, fejlesztési, tanácsadási feladatok. A gyermeki személyiséget kibontakoztató, önállósodási törekvéseket támogató tevékenységformákat, módszereket és kommunikációs stílust alkalmaz. A nevelés és fejlesztés a megtapasztaláson, a fogalmi készlet bővítésén, gyakoroltatáson és ismétlésen alapszik.</p>	<p>Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezésénél és annak megvalósításánál figyel a személyiség fejlődését támogató módszerek alkalmazására. A képességfejlesztést középpontba állítja. Integrált körülmények között a befogadó kisgyermeknevelővel együtt. Az önállóságra törekvésre, az önkiszolgálás képességének fejlesztésére nagy hangsúlyt fektet.</p>
4.6	<p>Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek - sokoldalú megismerésére.</p>	<p>A kisgyermek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.</p>	<p>Saját vizsgálatait, megfigyelései és a szakértői vélemények segítségével igyekszik a gyermekek sajátos igényeit, elmaradásuk/ fogyatékosságuk speciális voltát feltárni, tapintatosan alkalmazkodik hozzá. Célzottan figyel a viselkedését társaival, kisgyermeknevelőjével, információkat kér a szülőktől a gyermek</p>	<p>Az interjú során beszámol arról, hogy kisgyermek személyiségének minél szélesebb körű feltárása érdekében használja a pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai módszereket. Ezeket saját maga alkalmazza és/vagy épít más szakemberek munkájára, véleményére.</p>

			társas viselkedésére, érzelmi-akarati életére vonatkozóan.	
4.7	Felismeri a kisgyermekfejlődés megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmenet jeleit és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmenet jeleit és képes a gyermekek és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Megfelelő tudással rendelkezik a kisgyermekkorai fejlődési vagy személyiségfejlődési nehézségekről, azok felismerési és kezelési lehetőségeiről a diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése, megvalósítása során. Tevékenysége során felméri az érintett gyermek szükségleteit, ennek figyelembevételével tervezi munkáját, beépítve a korszerű módszertani lehetőségeket is, indokolt esetben külső szakember bevonását kezdeményezi.	Az interjú során bemutatja, hogy megfelelő felkészültséggel, tapasztalattal és kellő önismerettel rendelkezik, amely alkalmassá teszi arra, hogy felismerje szakmai határait, annak okán, hogy amennyiben azt meghaladó problémát észlel, képes legyen megtenni a további lépéseket. Ehhez fontos a rehabilitációs, egészségügyi, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, pszichiátriai ellátórendszer működésének ismerete.
4.8	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést és a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.		A különleges bánásmód megilleti a kiemelkedő képességű gyermeket is, ami nem kifejezetten gyógypedagógiai kompetencia, azonban a kisgyermeknevelő és a család felvilágosítása, tanácsadás, speciális módszerek kipróbálása része lehet a tevékenységnek.	Az interjú során bemutatja, hogy hogyan támogatja a kollégáit, valamint a családot a kiemelkedő képességek felismerése és támogatása terén.
4.9	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.	Rendszeresen elemzi saját állapotfelmérő, fejlesztő és terápiás gyakorlatát és eredményeit, illetve az egyéni bánásmód megvalósulását munkájában.	Az interjú során szakszerűen indokolja döntéseit, amelyeket a differenciálás érdekében hozott.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre

Felkészült az eltérő fejlődésmenetű, a fogyatékos, a sérült, az akadályozott gyermekek társadalmi környezetével, elsődlegesen családjával való együttműködésre, gyógypedagógiai segítségére. Kompetens az érintettek és családjaik érdekképviselésében; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátásában, a tanácsadás különféle szintereiben.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
5.1	A csoport sajátosságainak ismeretében segíti és támogatja a gyermekeket a szocializációban.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységek, mind a tanácsadási folyamat során.	Amennyiben releváns, munkája során projekteket, kooperatív tevékenységeket valósít meg, közösségi programokat szervez a kisgyermeknevelők és/vagy a családok részére.	Tevékenysége végzése során az együttműködések fontossága érvényesül, amelyet az egyéni bánásmód módszertana, kiemelten a motiválás, a tanácsadás és a formatív értékelés eszközével támogat.
5.2	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával illetve terápiás tevékenységeivel olyan légkört teremt, amelyben az egyén, illetve a közösség is érzi a biztonságot, az elfogadást, az őszinteséget.	Példák segítségével bemutatja, hogy a verbális és a nonverbális kommunikáció eszközei a nyugalmat, a biztonságot, az empátiát és a toleranciát tükrözik és valósítják meg a tevékenységeken keresztül.
5.3	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit,	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával,	Állapotfelmérő, tanácsadó illetve terápiás munkája során a konfliktusok megelőzésére törekszik, és olyan szabályokat alkalmaz, amelyek kijelölik az együttműködés értékeit. Amennyiben releváns, közösen fogalmazzák meg a szabályokat, s azokat következetesen	Példák segítségével bemutatja, hogy körültekintő tervezéssel megelőzi a konfliktusok kialakulását, az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenységének végzéséhez szükséges szabályokat betartja és betartatja. Kommunikációja erőszakmentes, a kialakuló konfliktushelyzeteket proaktívan kezeli.

	következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	betartja és betartatja. A konfliktusos helyzeteket alkotó módon, konstruktívan oldja meg, és elfogadja, hogy a konfliktusok a feltáró/elfogadó folyamat velejárói. A kialakuló konfliktushelyzeteket proaktív módon kezeli.	Felnőtt csoportjaiban szituációs játékokat alkalmaz, elemzettet.
5.4	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét ingergazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Az eltérő fejlődésmenetű kisgyermekkel kapcsolatban állók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	Kommunikációja erőszakmentes; a gyermekeknél és a családjaiknál is ezeket a megnyilvánulásokat erősíti. A tevékenységek végzése során segíti a kisgyermek és a családjaik verbális és nonverbális kommunikációjának fejlesztését.	Az interjú során elmondja, hogy a tevékenységének végzése során ösztönzi a véleménycserét, segíti a vele kapcsolatba kerülők verbális és nonverbális kommunikációjának fejlődését. Csoportmunka szervezésekor lehetőséget kínál a családtagok, kisgyermeknevelők, más szakmák képviselői közötti kulturált vita gyakorlására.
5.5	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	Csoportdinamikai alapismereteinek felhasználásával segíti a közösségek kialakítását és fejlesztését. Az e-portfólió dokumentumaiban, önreflexióiban megjelenik a csoportkohézió megfelelő és változatos erősítése, amely különös hangsúlyt kap integráltan nevelt különleges bánásmódot igénylő gyermekek befogadása esetében.	Példák segítségével bemutatja, hogy a szociális kompetenciákra épített tevékenységével fejleszti a közösség értékeit. A munkatársi csoportkohézió erősítésére különböző módszereket (Pl.: drámapedagógiai és szenzitív környezetpedagógiai elemeket) használ. Tudatában van, hogy a közösség erősítése különös hangsúlyt kap integráltan nevelt sajátos nevelési igényű kisgyermek befogadása esetében.
5.6	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális háttéréből, valamint a különleges	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkája során figyelembe veszi az eltérő szociokulturális feltételeket, tevékenységében, módszereiben, eszközeiben megjelennek a hátrányok csökkentését szolgáló eljárások. A tevékenységeibe beépíti a tapasztalt különböző kulturális értékeket,	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában hitelesen, egyértelműen, következetesen fejezi ki szakmai meggyőződését, elfogadását a sokszínű kultúra és támogatást igénylő állapotok iránt. Munkatársai valamint az egyéb együttműködő csoportok körében életszerű példákkal és szituációkba ágyazottan gyakoroltatja az altruizmus és az asszertivitás kellő egyensúlyát.

	bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.		szokásokat. Az e-portfólió dokumentumaiban megmutatkozik a személyiségére jellemző kongruencia, az értékek hiteles közvetítése. A megszokottól eltérő fejlődésmenettel, illetve a fogyatékkal kapcsolatos érzékenyítő és felvilágosító tevékenységet folytat.	
5.7	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkája során, valamint szakmai programok szervezésével alkalmat teremt egymás elfogadására, az együttműködésre.	Élménymegosztást kezdeményez a csoportjaiban, vagy a tevékenységei során, egymás meghallgatására és a kivárási képességére nevel.

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

Szakszerű ismerete van az értékelés funkcióiról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Képes a gyógypedagógiai diagnózis felállítására, az ezen alapuló fejlesztési folyamatok eredményeinek hatásvizsgálatára. Képes a speciális szempontú diagnosztikus, formatív és szummatív értékelésre. Evidencia alapú vizsgálatokkal követi a gyermekek fejlődésének alakulását figyelembe véve az individualizálás szempontjait. Tisztában van az értékelés személyiségalkotó hatásaival és tudatosan alkalmazza ezt a fejlődés-támogatás folyamatában. Képes a gyermekek és a szülők reális önértékelését, önbecsülését támogató értékelési forma, módszer és eszköz választására.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák		
		A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján	
6.1	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez	Jól ismeri a fejlődési folyamatok alapelveit, és képes saját munkamódszereit ezek figyelembevételével az eltérő fejlődésmenetű kisgyermek és azok családjai ismeretében pontosan körülhatárolni,	A jogszabályokban, a szakmai módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazottakat adaptívan alkalmazza munkája során. Követelményei igazodnak saját csoportjának sajátosságaihoz.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkájában megjelennek a jogszabályokban, módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazott célok, feladatok, elvárások.

	z igazítva, adaptívan alkalmazza.	következetesen alkalmazni.		
6.2	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozás i helyzetnek megfelelő ellenőrzési- fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi.	Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	Az egyes értékelési módokat (diagnosztikus, segítő és összegző), és az értékelési funkciókat (pedagógiai folyamat szabályozása, a gyermeki személyiség fejlesztése, önértékelési képességük kialakítása) tudatosan és szakszerűen tervezi és használja.	Közvetlen szóbeli értékelése támogató, lényegre törő, az egyes gyermek fejlesztési céljait is figyelembe vevő. Kerüli a minősítő, szorongáskeltő visszajelzéseket. Folyamatosan tudatosítja értékelésével a viselkedésvárásokat, és következményeiket.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelési és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	A fejlődési folyamatok hatékonyságát mérő eszközöket használ, a folyamat eredményeit dokumentálja.	Adaptált sztenderd, esetleg saját fejlesztésű mérő- és értékelő eszközöket használ, és ezek értékelése alapján tervezi a beavatkozási folyamat további lépéseit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy használja azokat a mérőeszközöket, amelyek hozzájárulnak az eltérő fejlődésmenetű kisgyermekek egyéni állapotfelméréséhez, illetve a fejlesztési irány kijelöléséhez.
6.4	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását	Az állapotfelmérő, tanácsadó, terápiás folyamatok során folyamatos visszajelzést ad.	Tevékenységében rendszerszinten van jelen a folyamatos fejlesztő értékelés, a folyamatos visszajelzés, melyek alkalmazását megjelenteti dokumentumaiban.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy egyszerű, rövid, személyes, visszajelzésével a pozitívumok hangsúlyozásával, minden gyermek esetében az önmagához mért változását értékeli. A

	a gyermekek spontán érésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.			gyerekek egymás közötti értékelésében is a pozitívumok hangsúlyozását támogatja.
6.5	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyszerűek.	Szükség esetén sérülés-specifikus, egyértelmű értékelési módszereket alkalmaz. (pl.: azonnali, közvetlen verbális, taktilis visszajelzés, piktogramokkal támogatott kommunikáció)	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy rugalmasan igazítja visszajelzéseit az eltérő képességekhez, aktuális viselkedésekhez. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekhez adaptálja a fogalmakat.
6.6	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakozását pozitív énképének fejlődését.	Értékeléseivel, visszajelzéseivel az érintett gyermekek önértékelési képességeit, családjaik fejlődését segíti.	Értékelése jellemzően formatív. A kisgyermek értékelése során körültekintően jár el, mérlegeli értékelésének az adott gyermekre gyakorolt hatásait. A világos, objektív kritériumrendszeren alapuló visszajelzéseiben a gyermek önmagához viszonyított változását értékeli.	Minden pozitív változást észrevesz, a kritikai észrevételeit is a fejlesztési lehetőségek figyelembevételével fogalmazza meg. Kerüli a minősítő, szorongáskeltő visszajelzéseket. Szükség esetén speciális kommunikációs módszereket használ az egyéni értékelésben. (Pl.: augmentatív, alternatív kommunikáció).
6.7	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	Állapotfelmérési, tanácsadó és a fejlődés-támogató munkája során következetes, egyértelmű határokat jelöl ki és tarttat be a gyermekek és családjaik fejlődése érdekében.	Állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás munkája során törekszik a gyermekek és családjaik fejlesztésére, a helyes önértékelés kialakulásának facilitálására. Használja a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus egyediségéhez illeszkedő visszajelzéseket, elősegítve ezzel a reális önértékelésüket.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az integráltan nevelt eltérő fejlődésmenetű / sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a pozitív önértékelést, az "elég jó" teljesítményt a hibázás lehetőségével, a közös javításokkal az önkorrekciót támogatja. Ügyel a gyermekek pozitív énképének kialakítására és megőrzésére.
6.8	Önállóan képes a gyermekek spontán érésének folyamatos	Önállóan képes a fejlődési folyamatok értékeléséből kapott	Állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a kisgyermek fejlődésének eredményeit elemzi, értékeli	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az értékelés eredményei és a közvetlen tapasztalatok alapján (melyben a gyermekek verbális,

<p>értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.</p>	<p>adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.</p>	<p>és felhasználja. Gondosan törekszik a fejlődésben nem várt hézagok feltöltésére is, a már elért szinten tartására.</p>	<p>metakommunikatív visszajelzéseire is támaszkodik) szükség szerint módosítja terápiás tevékenysége gyakorlatát.</p>
--	--	---	---

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Kompetens a fogyatékos, a sérült, az akadályozott személyek érdekképviselésében; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátásában, a tanácsadás különféle színtereiben. Felkészült az eltérő fejlődésmenetű, a fogyatékos, a sérült, az akadályozott gyermekek, fiatalok, felnőttek társadalmi környezetével, a civil szervezetekkel és elsődlegesen a családjukkal való együttműködésre, gyógypedagógiai segítségére. Az integrált/inkluzív nevelés keretében a befogadó pedagógussal való kommunikáció, tapasztalatcsere, tanácsadás kétirányú folyamatában kezdeményező és aktív szerepet vállal. A befogadó pedagógus jelzéseit mérlegeli, ezeket saját szakmai tevékenységébe beépíti. Rugalmasan alkalmazkodik a befogadó intézmény és a sajátos nevelési igényű, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szükségleteihez. Problémaorientált, konfliktushelyzetekben a gyermek érdekében konszenzusos stratégiákat alkalmaz. Pedagógiai helyzetekben képes együttműködésre, kölcsönösségre, segítő kommunikációra. Képes pedagógiai tapasztalatait és nézeteit reflektív értelmezésére, elemzésére, értékelésére.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
7.1	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai	A partnerekkel történő együttműködése folyamatos és eredményes. Aktív kapcsolatot ápol a megfelelő szakterületi munkatársakkal. Nyitott a szülőkel való partneri kapcsolatra, Pl.: szülői klubot működtet szülői látogatásokat, fogadó órákat, nyílt napokat szervez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felekkel a tevékenységei végzése során milyen együttműködések alakít ki, pl: családlátogatás, segítő beszélgetések, mentális támogatás, önsegítő csoport működtetése, érdekképviselés, a programokba történő bevonás (kirándulások, ünnepek).

	szakemberekkel, szakmai partnerekkel.	partnerekkel, szervezetekkel.		
7.2	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki és közös megoldási stratégiákat alakítanak ki.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során – szükség esetén – kapcsolatot kezdeményez és tart fenn a gyermekek családjával, a munkatársakkal, a bölcsődevezetővel, a gondozási, nevelési, fejlesztési tevékenységben résztvevőkkel. Szülői, munkatársi megbeszélések, konzultációk dokumentációját is tartalmazza az e-portfólió. A szülőkkel és egyéb partnerekkel nemcsak hatékonyan tud kommunikálni, de képes speciális technikákat átadni nekik, segíteni a gyermek tágabb környezetét is. A kommunikációs képességét a rábízottak érdekvédelmében hatékonyan alkalmazza.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájában épít a tevékenységén kívüli együttműködés, a megvalósult programok elemeire. Team-munka keretében szervezi meg az egyes gyermekek körüli teendők megbeszélését. Különböző szakmai szituációkban képes nyílt és hiteles kommunikációra a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni.
7.3	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	Munkája során szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	Kommunikációja a kijelölt céloknak megfelelő. Segítséget nyújt társainak a pedagógus teamben. A szülővel való nehéz kommunikáció esetén képes bevinni a szupervíziós beszélgetésekbe a problémákat. Szülőkkel való kommunikációja korrekt, őszinte és empatikus. (Figyelembe veszi a szülő iskolázottságát a szakkifejezések alkalmazásakor)	Az interjú során bemutatja, hogy munkája végzése során kommunikációja tervezett, szervezett, igazodik a kommunikációs körülményekhez és a különböző munkaformáihoz. Sérülésspecifikus kommunikációs elemeket használ. Autista gyermekek nevelésében elengedhetetlen a protetikusan környezet mellett az augmentatív kommunikációs elemek alkalmazása.
7.4	Nyitott és igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a	Nyitott a gyermekek, a családok, a bölcsődevezető, a munkatársak visszajelzéseire,	Az együttműködő felektől (a kisgyermek családja, kolléga, vezető, szakemberek stb.) érkező jelzéseket, megállapításokat kritikusan elemzi és használja fel. A külső véleményt megfontolva javít a saját	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felektől érkező visszajelzéseket hogyan építi be a tevékenységeibe. Hogyan támogatja a szülőt, hogy elfogadja a gyermek másságát/ fogyatékoságát, rá kell vezetnie a szülőt a

	munkatársak visszajelzéseit és felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	munkáján. Felelősséget vállal szakmai döntéseiért, megnyilatkozásaiért, cselekedeteiért.	megfelelő segítség módjára és tanítania az otthoni segédeszközök használatát.
7.5	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	Tudatosan törekszik saját szakmai tapasztalatainak megosztására. Törekszik a konfliktusok megelőzésére, a prevenció szemléletet képviseli, és ezt közvetíti a gyermekek, az érintett szülők számára is. Álláspontját kulturáltan megfogalmazza, mérlegeli mások véleményét, és maga is meggyőzhető.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy partneri viszonyban végzi a megbeszéléseket és segítő szándékot mutat minden más szakember felé. Konfliktus esetén szupervízióba viszi tovább a problémát. Jó partneri légkört teremt, ahol bárki elmondhatja észrevételeit.
7.6	Pedagógiai munkája során értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készsége mutat.	Munkája során figyel a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában az asszertivitást részesíti előnyben.	Állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás feladatai során a gyermekek, szülők, kisgyermeknevelők közléseit és jelzéseit meghallgatja, a belőle származó információkat a munkája folyamatos frissítéséhez használja fel. Beavatkozás során törekszik az asszertív kommunikációra.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a kommunikációs stratégiák kifinomult tárházából, egyénre szabottan és diszkrétan válogat.
7.7	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatok során megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Átfogó, a tapasztalatai által megerősített ismeretekkel rendelkezik a gyermekekkel és a családokkal történő kommunikáció sajátosságairól, szabályairól, kiemelten kezelve az egyéni sajátosságokat és a szükséges környezeti, tárgyi feltételeket.	Tudatosan és a célszerűen rendez be, ha szükséges, váltogatja a terápiás (ill. tanácsadó) terét. Látássérült, hallássérült és autista tanulók speciális igényére külön ügyel. Mozgássérült kisgyermek számára megfelelő teret biztosít a speciális kocsik, kerekesszékek számára és szükség esetén megfelelő pozicionálást is ad.
7.8	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni	Tudatosan támogatja az ellátottak, családjaik	Állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás munkája során következetesen fejleszti az	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a gyermekek és családjaik

és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	gyermek és családjaik kommunikációját, ösztönözve őket az önérvényesítő magatartás kialakulására. A terápiás/beavatkozási tervekben megjelenik a beszéd alaki és tartalmi fejlesztése a szociális kapcsolatok kommunikációs elemeivel összhangban.	pozitív kommunikációját megerősíti, a negatívakat visszajelzi, javítja, módosítja. Dramatikus elemeket, szerepjátékokat, szituációs játékokat alkalmaz nemcsak az ismeretelsajátítás, konfliktuskezelés, hanem a szociális szerepek gyakorlására is. AAK-s eszközökkel segíti az érintett gyermekek egymás közötti kommunikációját.
---	--	--	---

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Szupervíziós, mentálhigiénés alkalmak résztvevője, igénye és életformája az önművelés, a szervezeti tanulás, az intézményi önképzés. Szakmai fejlődése kiterjed a legfrissebb, releváns, (gyógy)pedagógiai, fogyatékoságtudományi, egészség tudományi, szociális és jogi stb. ismeretekre, ezek adekvát integrálására mindennapi munkájában.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
8.1	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Szakmai ismereteit és képességbeli tudását helyesen alkalmazza feladatköreiben. Reális önismerettel és önazonossággal rendelkezik, az általa összeállított e-portfólió tükrözi személyiségének e vonásait is. Önreflexiói számot adnak gyógypedagógusi mesterségbeli fejlődésének igényéről. Ismeri és alkalmazza lelki egészségének megőrzési módját.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a kompetenciáit tudatosan alkalmazza, fejleszti.
8.2	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.	Szakmaiságával és emberi kvalitásaival egyaránt méltón képviseli a gyógypedagógiai hivatását. Intézménye falain túl is élő kapcsolatot tart szakmai, társadalmi és civil szervezetekkel.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a munkatársaktól kapott szakmai információkat folyamatosan, tudatosan alkalmazza a munkájában is.

	intézményen kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.		Kiemelt feladatának tekinti a szülőkkal való partneri együttműködést.	
8.3	Saját szakmai gyakorlatát valamint kommunikációját folyamatosan és tudatosan elemzi és fejleszti.	Saját szakmai, pedagógiai gyakorlatát, valamint kommunikációját folyamatosan elemzi és fejleszti.	Szakmai fejlődéséről, gyógypedagógusi elméleti és gyakorlati módszertani tudásáról önreflexiókkal igyekszik reális képet kialakítani, valamint kijelölni a következő fejlődési irányait. Önelemzésében alkalmazza a PDCA-ciklust. Kommunikációját a céloknak és az interperszonális kapcsolatoknak megfelelően fejleszti. Munkája során a megfelelő kommunikációs elemeket, technikákat alkalmazza a gyermekekkel és a családokkal. Írásbeli munkái szakszerű és adekvát terminológiát tartalmaznak. Pedagógia munkája során a megfelelő kommunikációs elemeket alkalmazza a különböző társadalmi szereplőkkel.	Az interjú során példák segítségével bemutatja tevékenységei szakmai és logikai elemeinek tervezését, célkitűzéseinek meghatározási módját. A gyermekek fejlődésében elért eredményeit saját munkája hatékonyságának elemzésére is alkalmazza. A gyermekek és a családok reakcióira reflektíven reagál, keresi a hatékonyabb módszereket, eljárásokat. Munkája során tudatos kommunikációt valósít meg: nyíltan kommunikál, instrukciói egyértelműek. Kulturált beszédmódjával például szolgálat ellátottjai számára. Motivációs elemként, figyelem-terelésként nem tartózkodik a humoros megnyilvánulásoktól sem.
8.4	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása, ennek érdekében rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő legújabb eredményekről, melyeket	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket.	Szakirányú továbbképzéseken részt vesz, autodidakta módon is fejleszti tudását. Lehetőségeihez mértén kihasználja a pedagógiai továbbképzések kínálta lehetőségeket gyógypedagógia tudományos és gyakorlati, módszertani, fogyatékoságtipológiai témáiban egyaránt. Szervezeti tanulás keretében megosztja új szakmai információit munkatársaival.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó illetve terápiás munkájában megjelennek a témához tartozó aktuális, legújabb szaktudományos és módszertani ismeretei. Gyógypedagógiai gyakorlatában alkalmazza az újonnan elsajátított elméleti ismereteket.

	munkájában is alkalmaz, igénye van a továbbképzési, képzési lehetőségekre.			
8.5	Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában. és használja a különböző online csatornákat.	Munkacsoportok, szülők, tanítványok eléréséhez hatékonyan alkalmazza az e-mail és a közösségi oldalak adta lehetőségeket, ügyelve az etikai és biztonsági vonatkozásokra.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában felhasználja az online csatornákat információforrásként és kommunikációs eszközként is. Autista, súlyos beszédfejlődési rendellenességű, hallásban akadályozott gyerekek egymás közötti kommunikációjának támogatása is lehet online csatornán.
8.6	Rendszeresen tájékozódik a digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan használja azokat.	Rendszeresen tájékozódik a digitális szakmai fejlesztések legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.	Felhasználói szinten mindennapi gyakorlatában és tudásmegosztásában is készségszinten alkalmazza az IKT-elemeket. Szakmai, jogi, társadalomtudományi, etikai és orvostudományi vonatkozású ismereteit online módon is bővíti. Érzékszervi fogyatékos gyermekek esetében speciálisan akadálymentesített digitális tananyagokat választ.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenységében az IKT-eszközöket a témának, szakmai felkészültségének és a körülményeknek megfelelően használja.

3. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a bölcsődei ellátásban dolgozó pszichológusok számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szakterületi tudás

Az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, problémamegoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai sztenderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetenciaterületeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről. Törekszik arra, hogy szaktudományos valamint gyakorlati szakmai ismereteit, attitűdjét és készségeit minél hatékonyabban integrálja az eredményes felmérés és beavatkozás megvalósítása érdekében. Felismeri, mikor van szüksége a kliensnek a lényegi, központi problémáján túl más kompetenciaterületeket előtérbe állító megismerési illetve beavatkozási eljárások igénybe vételére és munkája során fel is használja ezeket. Képes rugalmasan alakítani az alkalmazott vizsgálati/beavatkozási módszereket a megismerési/fejlesztési/terápiás célokkal összhangban és a kezelendő problémának vagy a kliens szükségleteinek megfelelően, ahhoz igazodva használja azokat. Munkájában fontosnak tartja a racionális és az intuíción alapuló, a deklaratív és a procedurális, a formális és a tapasztalaton alapuló tudás összekapcsolását.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
1.1	Pedagógiai tevékenysége biztos szakmai tudást tükröz, rendelkezik szaktudományos ismeretekkel.	Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.	Ismeri a gyermek fejlődésének normál folyamatát, továbbá az atipikus fejlődés konkrét elemeit, jellemzőit, illetve a különbségeket, az annak hátterében meghúzódó jelenségeket, s ezek tükröződnek az egyes dokumentumokban és reflexiókban.	Ismeri és érti a gyermek fejlődésének normál folyamatát, az atipikus fejlődés okait és jellemzőit, állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkájának bemutatása során ezen ismeretek megjelennek.
1.2	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Rendelkezik az állapotfelmérésekhez és beavatkozásokhoz szükséges módszertani tudással.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított diagnosztikai, tanácsadói, illetve terápiás munkája során a módszerek széles tárházát megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Gazdag, változatos módszertani eszköztárral rendelkezik, munkája kapcsán a megfelelő állapotfelmérő, tanácsadó illetve terápiás eljárások alkalmazásáról számol be.
1.3	Ismeri és tudatosan felhasználja a más tudományterületekhez tartozó, de a	Kihasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet	Átfogó tudással rendelkezik a szakterülete és a bölcsődei nevelés, az egészségügy, valamint a gyermekvédelem összefüggéseiről, valamint a	Az interjú során pontos és adekvát fogalmazást használ.

	szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkori intervencióra.	erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.	kompetenciahatárokról. A dokumentumok kapcsolódási pontokat, utalásokat tartalmaznak az egyes szakterületek ismeretanyagának együttes alkalmazhatóságára.	
1.4	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A rendelkezésre álló állapotfelmérő és fejlesztő/tanácsadó/terápiás eszközöket (a digitális eszközöket is beleértve) ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a szakmai anyagokat, módszereket, eszközöket megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájával hogyan kapcsolódik a bölcsődei integrációs célok megvalósulásához, és miként segíti ezzel a kliensek, a gyermekek és családjaik hosszabb távú érdekeit.
1.5	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos információforrásokat, azok felhasználásának lehetőségeit megbízhatóságát, etikus módját.	Ismeri a kliens igényeinek és egy adott probléma-helyzetnek megfelelő változatos egyéni/ intrapszichikus, csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat, azokat alkalmazza.	A dokumentumokban a kliensek igényeinek és a problémahelyzetnek leginkább megfelelő korszerű módszerek, változatos egyéni vagy csoportos beavatkozási formák jelennek meg.	Az interjú során ismerteti, hogyan alakította tevékenységét a kliens(ek)/csoport(ok) aktuális állapotához (Pl.: krízishelyzet, adaptációs nehézség, regulációs zavar). Eszközbeli és módszertani gazdagság mellett tudatosan használja a változatos munkaformák terápiás erejét.
1.6	A megszokottól eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű kisgyermekek, valamint családjaik aktuális állapotát	Képes felmérni az érintett kisgyermekek és családjaik meglévő állapotát, szükségletét, az eddigi gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat eredményeit, és	A dokumentumok tartalmazzák azokat a vizsgálati/megfigyelési elemeket, melyek alapján a kisgyermekek állapotára, szükségleteire vonatkozó információkra építve tervezte meg tevékenységét és fogalmazta meg javaslatait.	Az interjúban bemutatja, hogy tevékenységét kisgyermekek állapotára, szükségleteire vonatkozó információk alapján végzi.

	képes felmérni, s a problémahelyzetnek megfelelő beavatkozási formákat alkalmazni.	erre építi szakmai tevékenységét.		
1.7	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó és következetes.	Fogalomhasználata pontos és következetes az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.	E-portfóliója minden elemében pontosan és adekvátan alkalmazza a szakterminológiát az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.	Az általa megvalósított diagnosztikus, tanácsadó illetve terápiás munkája során a módszerek széles tárházát megfelelően, tudatosan alkalmazza. Az interjú során szakszerűen indokolja a módszer választását, elemzi annak megvalósulását, eredményességét. Szükség esetén lényegmegtartó egyszerűsítés jellemzi, figyelembe veszi a fogalmak speciális értelmezését.

2. kompetencia: Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő, problémaspecifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, az egyéni vagy csoportos tevékenység tervének elkészítésére illetve több ülést átfogó hosszútávú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Képes a tervezés során komplex módon figyelembe venni az egyének vagy csoportok erős oldalait valamint a környezet védőtényezőit, miközben beszámítja a személyes sérülékenységet és a környezeti kockázatokat is. A rendelkezésére álló eszközöket, módszereket képes kritikusan elemezni és a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani. Az előtörténeti és vizsgálati adatok szerteágazó elemei közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat felismeri és felhasználja. A tervezés során többféle vizsgálati/ beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően. Terveit reflektív módon képes elemezni, értékelni. Szakmai esetkonzultációs üléseken nyitott a terápiás terv közreadása révén a munkatársakkal való együttműködésre.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
2.1	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat,	A célok meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz	A diagnosztikus, tanácsadó és terápiás terveiben, illetve önreflexiók dokumentumaiban a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkáját az előzetesen megtervezett célok szerint vezeti. A szituációhoz igazodva kreatívan tüzi ki az új célokat. Terápiás szemléletét tükrözi a célok

	az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	illeszkedő eljárásokat, a szakmai protokollokat, valamint az intézmény szakmai programját.	veszi a szakmai protokollokat, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait, és végigvezeti saját pszichológiai gyakorlatának dokumentációjában.	eléréséhez rendelt módszerek, eszközök, feladatok, tevékenységek megválasztása.
2.2	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, tevékenységeket, módszereket, eszközöket.	Szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva egyéni vagy csoport szinten tervezi meg.	Diagnosztikus, tanácsadó és terápiás dokumentumai logikusan, tervszerűen vannak felépítve, folyamatjellegűek. Az intézményi szintű szakmai tevékenységei is tudatosan tervezettek, illeszkednek az intézményi tervekhez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás munkája egy folyamat részeként illeszthető egymáshoz. Beavatkozási terveit rugalmasan kezeli, alkalmazkodik a kialakult helyzethez, problémához.
2.3	Terveiben kiemelt szerepet kapnak a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	A kliens tevékenységét, a terápiás/tanácsadó tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.	A tevékenységek szervezését a komplex személyiségfejlesztés jegyében valósítja meg. Gyermekközpontú és fejlődéstámogató tevékenységeket tervez és szervez. Portfóliója képet ad fejlődéslélektani tudásáról és annak gyakorlatba ültetéséről. Ismeri az érintett gyermek(ek) problémáját és ennek megfelelően készíti elő a beavatkozás megfelelő lépéseit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy terápiás tevékenysége során a gyermek(ek) problémája a központi feladat, eköré szervezi a megfigyelés, konzultáció, direkt és indirekt segítségnyújtás, ágazatközi kapcsolatfelvétel, stb. feladatait.
2.4	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Csoportos tevékenységi terv készítésénél támaszkodik a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Amennyiben releváns, a terápiás munkában tudatosan épít a csoportdinamikai folyamatokra. Terveiben megjelennek a szociális kompetencia fejlesztésének alapterületei: a proszocialitás, a szociális kommunikáció, a kötődés, a csoportlétre,	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során milyen módon veszi figyelembe a kortárs interakciókat, ezek szabályozó, irányító funkcióját.

			együttműködésre nevelés és az érdekérvényesítő képességek fejlesztése.	
2.5	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmódhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	Szakképesítésétől függően a kliens problémájához igazodó és a protokollok ajánlásait figyelembe vevő egyéni vagy csoportos tevékenységi-, terápiás vagy tanácsadási tervet készít.	A tervezési dokumentumai tükrözik a differenciált tevékenység alapelveinek alkalmazását. Önreflexiójában megjelenik a differenciálás értékelése. Munkájában a differenciált bánásmód evidencia az együttnevelésben. Portfóliója diagnosztikai/terápiás/tanácsadói dokumentumaiban ez markánsan megjelenik.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenységében egységes és differenciált diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás lehetőségeket biztosít az érintett gyermekeknek és családjaiknak. Törekszik az egyéni sajátosságok és képességek szerinti differenciálásra, az elfogadás szintjeinek megfelelő tanácsadásra.
2.6	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztatszerzés éstanulás támogatása.	A vizsgálat/beavatkozás során ráhangolódik a kliens érzelmi-motivációs állapotára, képes azt befolyásolni.	Dokumentumaiban a célnak és a kliensek valamint családjaik sajátosságainak megfelelően tervezi a külső és a belső motiválás lehetőségeit, az érdeklődés felkeltésének és fenntartásának módszereit. Önreflexiójában megjelenik a motiválás hatékonyságának értékelése.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során hatékonyan és széles eszköztárral, folyamatosan motivál. Bizalmat és támogatást nyújt a motiváció fenntartásához és belsővé válásához annak érdekében, hogy a kliens(ek) és családja(ik) a pozitív tapasztalatok és a sikerélmények következtében az együttműködés és az önbizalom fokozódását éljék meg.
2.7	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is	A tervezés során többféle vizsgálati/ beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A feltöltött dokumentumok széles módszertani eszköztár ismeretét és alkalmazását tükrözik. Vállalkozik új eljárásmódok kipróbálására, kialakítására, amelyek lehetővé teszik a célokhoz, az adott szituációhoz, a kisgyermek(ek) mentális és aktuális érzelmi állapotához való igazodást.	Diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás tevékenysége során alkalmazott módszertani megoldásai a célhoz, az adott vizsgálati, fejlesztési vagy terápiás helyzethez igazodnak. A tervezettekhez képest a tevékenység végzése során, szükség esetén módszert tud váltani, ehhez módszertani kultúrája mozgásteret biztosít.

	létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.			
2.8	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyeteibe.	Komplex módon veszi figyelembe a vizsgálati/beavatkozási folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a kliens(ek) és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Tudatosan épít az intézményi környezet szocializáló hatására. Tervezési dokumentumait az érintett kisgyermek és családjaik meglévő tudására, motiváltságára, életkori sajátosságaira, a meglévő környezet lehetőségeire alapozza, építi. Dokumentumaiból komplex szemléletmód tükröződik. A terápiás folyamatok tervezésében a speciális tartalmakkal alkalmazkodik a kisgyermek(ek) életkori, képességbeli és fejlődésbeli sajátosságaihoz.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy Diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az egyéni szempontokra is hangsúlyt fektet. Tevékenysége során pedagógiai-pszichológiai-szociálpszichológiai szempontokat követ; az egyénre, a személyiségre is fókuszál.
2.9	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja.	Terveit az állapotfelmérési cél és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	Tevékenysége eredményeit önkritikusan elemzi, reálisan értékeli, és ennek megfelelően alakítja a további diagnosztikus, tanácsadási, vagy terápiás tevékenységeit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során rugalmasan alkalmazkodik az aktuális helyzethez az eredményesség érdekében. Megfogalmazza a felkészüléssel, tervezéssel kapcsolatos reflexióit is, elemzi, értékeli munkáját, utal a megvalósítás folyamatára, eredményeire, nehézségeire, a tervektől való eltérés indoklására és megfogalmazza a módosítás irányát. (PDCA)

3. kompetencia: Fejlődési folyamatok támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a különféle fejlődési zavarok azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Képes a kliensek táján értelmezett tanulási folyamatának támogatására. Tevékenysége során figyelembe veszi a kulturális különbségeket, a hátrányos helyzetből adódó nehézségeket. Terápiás munkájában sajátos hangsúlyt helyez az elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Tevékenysége eredményessége érdekében konzultál a folyamatban érintettekkel, képes a folyamatok koordinálására, ezzel támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett. Nyitott az IKT alkalmazásának megismerésére és a kliens fejlesztő folyamatába való beépítésére.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
3.1	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az ellátottak, családjaik diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás folyamatát tudatosan építi fel, amelynek tervezése során figyelembe veszi a szükségleteket, az elérendő célokat. Amennyiben releváns, a folyamat megtervezése során az ellátottat bevonja a célok és azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében (pl.: szerződéskötés).	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezésében, hogyan épít az ellátott vagy az ellátotti csoport jellemzőire, speciális igényeire. A megvalósítás során felismeri az egyéni szükségleteket, az aktuális helyzetből fakadó – a tervtől eltérő – tartalmi és módszertani igényeket. Ezeknek megfelelően alakítja a munkáját annak érdekében, hogy a tevékenysége végzésekor a résztvevők motivációját fenn tudja tartani.
3.2	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	Viselkedési és beilleszkedési problémák esetén különösképpen figyelembe veszi a kulturális különbségekkel, a hátrányos helyzettel, a gyermek családjának befolyásoló hatásával összefüggő következményeket, saját reagálásában ehhez igazodik.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a gyermek(ek), családja(ik) diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamatát rendszeresen felülvizsgálja, a kitűzött célokat és az ehhez rendelt eszközök megvalósulását, a megvalósulás hatékonyságát értékeli, szükség szerint változtat a terápiás terven.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájának tervezése során hogyan veszi figyelembe a kliens(ek) igényeit, képességeit, általános és aktuális mentális állapotát, a tevékenység végzése során a képességüket, illetve motiváltságukat. Az egyéni és csoportfolyamatokat kontroll alatt tartja. A vizsgálat, tanácsadás vagy terápia résztvevőitől érkező kommunikációs jelek alapján rugalmasan végzi tevékenységét.
3.3	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek	A klienssel megvalósított kapcsolatában pozitív visszajelzésekre épülő, bizalom teli légkört alakít ki, amiben lehetséges a hibázás is.	Portfóliójában tükröződik, hogy a diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás folyamat során teljes egészében törekszik arra, hogy ez a klienssel és annak családjával együttműködésben történjen, ők a kitűzött célokkal azonosulni	Beszámol arról, hogy az elérendő célhoz szükséges módszereket a kisgyermekek képességeire, szükségleteire igazítja, beépítve a saját élményre alapított feladatokat. A módszerek kiválasztása, a terápiás / fejlesztő programok felépítése során a résztvevők sikerélményére alapoz. A tevékenysége során

	lehetősége van a fejlődésre.		tudjanak. Amennyiben releváns, a tevékenység megtervezése során bevonja őket a célok és azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében.	megvalósuló diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamatban természetesnek tekinti a hibázást, a tévedésekre adekvát módon reagál, vagy javítja azokat.
3.4	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával. Beilleszkedési problémák és viselkedésjellemzők állapotfelmérése során speciális erőfeszítést tesz az egyéni fejlődési ritmus megismerésére, a hiányosságok feltárására, az érzelmi és motivációs akadályok azonosítására.	Portfóliójából kitűnik, hogy a klienssel és a családjával történő konzultációkat olyan környezetben szervezi meg, ahol a fizikai, tárgyi környezet is alkalmas a személyes, bizalomteljes légkör megteremtésére, a nyugalom biztosítására. A fizikai környezet adottságait figyelembe véve az elrendezés változtatásával, a figyelem irányítására, az érdeklődés fenntartására törekszik.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkája környezetének fizikai feltételeit optimalizálja. A tevékenység jellegéhez és a kiválasztott módszerekhez igazítja a tárgyi környezetet. Munkája során külön figyelmet fordít a különböző magatartási zavarokkal, rossz szociális készségekkel küzdő résztvevőkre és alternatív megoldásokat kínál számukra.
3.5	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek és családjaik problémáit, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra. Szűrést végez az eltérő fejlődésmenet/személyiségfejlődési anomália megfelelő időben történő felismerésére.	Portfóliója dokumentumaiban leírja, hogy felméri, hogy a szükségletek pontos meghatározásához milyen más szakterületek tudására van szükség, ennek megfelelően figyelembe veszi a már meglévő szakmai véleményeket vagy azok hiányában bevon szakembereket. Más területek szakembereinek bevonásával diagnosztizálja a problémákat, és ezen vélemények, ajánlások alapján	Az interjú során beszámol arról, hogy az egyéni és csoportos munkája során már a tervezéskor beazonosítja a kliens(ek) problémáit, ezekhez igazítja tevékenysége tematikáját, választott módszereit. Amennyiben releváns, a csoportos tevékenységek során is kiemelten kezeli az egyéni problémákat, ezekre a tevékenységek alkalmával reagál, vagy azt követően keres megoldást a korrekációs lehetőségekre, akár más szakemberek bevonásával.

			alakítja a diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás folyamatot.	
3.6	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	A kliens(ek)ben, családjaikban igyekszik kialakítani a fejlődés és együttműködés igényét.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a vizsgálati, tanácsadási illetve terápiás folyamat teljes egészében törekszik arra, hogy ez az elláttal, családjával együttműködésben történjen, azok a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak.	Az interjú során beszámol arról, hogy a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a tevékenységben részt vevők saját élményére, sikerélményekre alapoz. Tevékenységében épít az öntevékenységre, az interakciókra. A tevékenységek felépítésének része a célok meghatározása, az elvárások megfogalmazása, együttműködés a feladatok megoldásában, a visszacsatolás, az értékelés.
3.7	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A kisgyermek terápiás tevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	Portfóliójában megnevezi azokat az eszközöket, melyeket a terápiás helyzetekben az életkori és fejlettségi szinthez igazodóan alkalmaz.	Az interjú során bemutatja az adekvát terápiás eszköztárát, életkor- illetve problémaspecifikus kedvelt eszközeit. (pl.: báb, világvjáték, stb.)
3.8	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésment jellemzőit –, reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti	Egyéni/csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott fejlődési- és adaptációs jellemzők esetében (terápia, tanácsadás, konzultáció).	Portfóliójában vázolja a releváns szakterületekkel való kapcsolatát (gyermekorvos, gyermekneurológus, gyermekpszichiáter, gyógytornász, a különböző mozgásterápiák képviselői, szociális munkás stb.), melyeket a szűrések során felismert nehézségek megoldásához a kliensei érdekében vesz igénybe.	Tisztában van a munkájához kapcsolódó szakterületek kompetencia-határaival és a vonatkozó jogi szabályozással (Pl.: szociális ellátásokra való jogosultság stb.); felismeri, hogy a fejlődési illetve adaptációs nehézség megoldásához mely szakterület oldaláról várhat segítséget, az érintett gyermek családjával és kisgyermeknevelőjével egyeztet a problémáról, és igény esetén konkrét szakmai segítséget kínál számukra.

	az adott helyzet pozitív megoldását.			
3.9	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	nem releváns.	nem releváns	nem releváns

4. kompetencia: A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy eltérő fejlődésű gyermek együttes neveléséhez szükséges módszertani felkészültség.

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási/viselkedési problémák esetében (vizsgálat, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Megfelelően összehangolt és rugalmasan változtatható rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni terápiát, tanácsadást. A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében értelmezi, dokumentumelemzés, strukturált interjúk, élettörténet, anamnézis alapján. Az egyéni beavatkozás megvalósítása során integrálni tudja a klienssel történt múltbeli eseményeket a jelennel és a jövőképpel, figyelembe veszi a kliens-tanácsadó kapcsolaton kívüli társas környezet hatásait is. Képes egy átfogó rendszerben szemlélni a kliens viselkedésváltozásának alakulását. Megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az egyéni terápiára szánt ülések sorozatán belül milyen arányban szükséges a gyermek klienssel foglalkozni, és milyen arányban ajánlatos a szülővel vagy a gyermek kisgyermeknevelőjével konzultációt folytatni.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák		
		A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján	
4.1	A nevelés folyamatában a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.	A diagnosztikai, tanácsadó és terápiás tevékenységét az általános személyiségfejlődési célrendszerhez igazítja, amely folyamathoz az egyéni szükségletekre épülő terápiás célokat veszi alapul.	Az interjú során beszámol arról, hogy az egyéni szükségleteken alapuló terápiás célokat a tevékenységek során hogyan igazította az általános személyiségfejlődési célrendszerhez.

	egyaránt figyelmet fordít.			
4.2	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	Tevékenységében a személyiséget komplex módon értelmezi, a teljes körű megismerést és fejlesztést képviseli.	Az interjú során beszámol arról, hogy munkáját tudatosan, egyénre szabottan végzi a különböző kliensekkel. Épít az előzetes tapasztalásra. Visszajelzései személyre szabottak, fejlesztő jellegűek. A pozitív visszacsatolás támogató hatását kihasználja.
4.3	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, minden gyermekhez felelősen és elfogadóan viszonyul.	A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.	A diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájának tervezése, megvalósítása során alkalmazza a személyiségfejlődésre vonatkozó elméleteket, kutatási eredményeket. A kliens(ek) vizsgálata, terápiája a már megelőző személyiségállapotra vonatkozó előzmények összegyűjtésén, elemzésén alapul. Ezt követően elvégzi az aktuális személyiségállapot értékelését, annak változásait nyomon követi, és ezen alapulva fogalmazza meg javaslatait, illetve beavatkozásait.	Az interjú során bemutatja, hogyan érhető tetten diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az, hogy a figyelme középpontjába helyezi a gyermek(ek) egyéni sajátosságait, személyiségállapotának alakulását, annak változásait, és ezeknek megfelelően alakítja terápiás munkáját.
4.4	Lehetőséget biztosít a máság megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák	Különleges bánásmódot igénylő kliens ellátásában problémaszpecifikus módszertant alkalmaz.	Megfelelő tudással rendelkezik a különleges és speciális szükségletekről, kompetenciahatárain belül felismeri és kezeli azokat, vagy bevon más szakembereket a megfelelő diagnosztizáláshoz, a fejlesztés irányának, a terápiás beavatkozásnak a meghatározásához. A gyermekek diagnosztikájának, terápiájának érdekében beszerzi és megismeri azokat az előzményeket, amelyek a	Az interjú során bemutatja, hogyan méri fel a gyermekek különleges vagy speciális szükségletét, indokolt esetben a csoport összetételét. Ismerteti, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájához a különleges és speciális szükségletű kisgyermek(ek) esetében milyen módszereket választ, milyen esetekben kezdeményezi külső segítség igénybevételét. Bemutatja, hogy ezek ismeretében hogyan tervezi és valósítja meg a tevékenységet.

	elfogadását és beépülését.		különleges vagy speciális szükségletről nyújtanak információkat. Diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkáját a különleges és speciális szükségletek ismeretében tervezi és valósítja meg.	
4.5	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.	Munkáját komplex módon értelmezi, ennek megfelelően tervezi és végzi az kliens(ek)kel, családjaikkal kapcsolatos tevékenységét, melyben a személyiségfejlődési állapotokat és szükségleteket koherenciájukban szemléli.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájának tervezésénél és annak megvalósításánál a kijelölt célokat tartja szem előtt, azokat komplex módon valósítja meg.
4.6	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.	A diagnosztikai munkájának tervezése, megvalósítása során a gyermeki személyiség minél szélesebb körű feltárása érdekében használja az adekvát pszichológiai módszereket. Ezeket kiegészíti más szakemberek megfigyeléseivel.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai munkájának tervezésénél és megvalósításánál az egyéni szükségleteket valamint a más szakterületű munkatársak megfigyeléseit figyelembe veszi. Egyaránt épít a gyermekek egyéni sajátosságaira, amennyiben releváns, a csoport ismerveire.
4.7	Felismeri a kisgyermekek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén	Felismeri a kliensek kognitív és személyiségfejlődési problémáit, kiemelkedő képességeit és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.	Megfelelő tudással rendelkezik a gyermekek személyiségfejlődési nehézségeiről, azok felismerési és kezelési lehetőségeiről. Tevékenysége során a gyermekek szükségleteinek figyelembe vételével tervez, beépítve a korszerű módszertani lehetőségeket is, indokolt esetben külső szakember bevonását kezdeményezi.	Az interjú során bemutatja, hogy vizsgáló, tanácsadó illetve terápiás munkája során az adott gyermek/gyermekcsoport esetében milyen személyiségfejlődési nehézségek jelennek, jelenhetnek meg, továbbá kifejezetten számol az egyéni szükségletekkel.

	más szakembertől segítséget kérni.			
4.8	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést tudatosan segíti annak kibontakozását.	nem releváns	nem releváns	nem releváns
4.9	Az együttnevelés keretei között talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	Egyéni beavatkozásra vonatkozó munkáját a kliens elégedettsége és az elfogadott állapotfelmérési /beavatkozási protokollok alapján elemzi és értékeli.	Rendszeresen elemzi saját diagnosztikai, tanácsadó és terápiás gyakorlatát és eredményeit, illetve az egyéni bánásmód megvalósulását munkájában.	Az interjú során bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, terápiás munkájában az egyéni bánásmód megvalósulását milyen módon elemzi, értékeli.

5. kompetencia: A szakember közösségfejlesztő tevékenysége: gyermekcsoportok, közösségek alakulásának szociális és társas kompetenciák fejlődésének segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenységre

A csoportos beavatkozások során képes a társas kapcsolódás, az együttműködés képességeinek fejlesztésére. Ennek megvalósításában figyelembe veszi az eltérő csoportos munkaformák specialitásait, a résztvevő lehetőségeit, az együttműködő, biztonságot adó csoporthelyzetben. A csoportos tanácsadó/terápiás/tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt. A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, azok kritériumait, melyek a minőséghez, az eredményességhez, az eljárásrendhez, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatást. Képes mérlegelni, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége illetve annak hiánya, a tagok létszáma, az időpont és a helyszín körülményei, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára. A csoportos beavatkozások alkalmazása során különbséget tud tenni a tréning, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés különféle jellemzői és eltérő módszertana között. Ezek tekintetében tisztában van saját kompetenciáival. Szakmai hozzáértéssel tölti be a csoportvezető szerepét a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteiben. Szülői önismereti csoport vezetése esetén, szülői esetkonzultációs csoportban, szülői értekezleten megválasztja és alkalmazza a helyzethez illő kommunikációs módokat. Szervezeti szintű mentálhigiénés programok kidolgozásában és megvalósításában történő részvétel esetén képes érzékelni, hogy egyszerre többfajta klienssel lép kapcsolatba, és az ilyen komplex helyzetekre megfelelően reagál.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
5.1	A csoport sajátosságainak ismeretében segíti és támogatja a gyermekeket a szocializációban.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységi egység keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.	Amennyiben releváns, munkája során kooperatív tevékenységeket valósít meg, közösségi programokat szervez.	Példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége végzése során az együttműködések fontossága érvényesül, amelyet az egyéni bánásmód módszertana, kiemelten a motiválás, a fejlesztés és a formatív értékelés eszközével támogat.
5.2	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.	Kommunikációjával és diagnosztikai, illetve terápiás tevékenységeivel olyan légkört teremt, amelyben az egyén, illetve a közösség is érzi a biztonságot, az elfogadást, az őszinteséget.	Az interjú során bemutatja, hogy a verbális és a nonverbális kommunikáció eszközei a nyugalmat, a biztonságot, az empátiát és a toleranciát tükrözik és valósítják meg a tevékenységeken keresztül.
5.3	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	Szakmai hozzáértéssel reagál a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteire.	Szervezeti szintű mentálhigiénés vagy egyéb programok kidolgozásában és megvalósításában történő részvétel esetén észleli, hogy egyszerre többfajta klienssel lép kapcsolatba és az ilyen komplex helyzetekre megfelelően reagál.	Példák segítségével bemutatja, hogy körültekintő tervezéssel megelőzi a konfliktusok kialakulását, az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenységének végzéséhez szükséges szabályokat betartja és betartatja. Kommunikációja erőszakmentes, a kialakuló konfliktushelyzeteket proaktívan kezeli. Felnőtt csoportjaiban szituációs játékokat alkalmaz, elemzettet.

5.4	<p>Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét ingergazdag kommunikációs környezetet biztosít.</p>	<p>A kliensek közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.</p>	<p>Kommunikációja erőszakmentes, s klienseknél és családjaiknál is ezeket a megnyilvánulásokat erősíti. A terápiás munka során segíti a gyermekek és családjaik verbális és nonverbális kommunikációjának fejlesztését.</p>	<p>Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a tevékenységének végzése során ösztönzi a véleménycserét, segíti a kliensek verbális és nonverbális kommunikációjának fejlődését.</p>
5.5	<p>A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.</p>	<p>A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, melyek a minőségi ellátáshoz, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatót.</p>	<p>Csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, érzelmi-magatartási problémák esetében (terápia, tanácsadás, konzultáció), melyek során a beavatkozások elfogadott protokolljai szerint jár el. Mérlegeli, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége, annak hiánya, a csoportlétszám, az időpont, a helyszín, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára, s ennek megfelelő döntéseket hoz.</p>	<p>Az interjú során bemutatja, hogy szakmai jegyzőkönyvet vezet a csoporttörténekekről, reflexiókkal reagál a csoporteseményekre és saját csoportvezetői tevékenységére a csoport iránti elköteleződéséről számol be. Ha az intézményben vezet esetmegbeszélő csoportot, megfelelően mérlegeli és kezeli a csoport funkcionálásával összefüggő bölcsődevezetői, pedagógiai, szülői reagálásokat.</p>
5.6	<p>Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.</p>	<p>Munkájában figyelembe veszi a kliensek és családjaik eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.</p>	<p>Amennyiben releváns, az e-portfólió dokumentumaiban, önreflexióiban tükröződik érték közvetítő tevékenysége, az együttműködés, nyitottság, más kultúrák elfogadása. Megmutatkozik a személyiségére jellemző kongruencia, az értékek hiteles közvetítése.</p>	<p>Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában hitelesen, egyértelműen, következetesen fejezi ki szakmai meggyőződését. Tevékenységét oly módon végzi, ami elősegíti a kliensek számára mások elfogadását, a mások tiszteletére való nevelést.</p>

5.7	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás munkája során alkalmat teremt egymás elfogadására, az együttműködésre.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, milyen eszközökkel nevel egymás meghallgatására, a kivárás, késleltetés képességére.
-----	---	---	---	--

6. kompetencia: Nevelési-gondozási folyamatok és a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése értékelése, elemzése

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse. A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik, értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést állapotfelmérés eredményének közlése során végez. A tanácsadó/terápiás/konzultatív kapcsolat fenntartása során tudatában van annak, hogy a szakember-kliens kapcsolatban a közvetlen készségfejlesztés, az önfeltárás, a kliens dinamikus önmegértésének önálló cselekvésének segítése eltérő szintű értékelő megnyilatkozások szükségességét igényli. A klienssel fenntartott kapcsolatban folyamatosan kész saját érzéseit pontosan észlelni és saját érzéseinek, reagálásainak kliensre gyakorolt hatását értelmezni. Saját munkájának eredményességét, céljainak elérését képes kvantitatív mérésekkel is ellenőrizni és az ily módon nyert adatokat értékelni.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
6.1	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.	Jól ismeri szakterületén a protokollok által támogatott állapotfelmérő és beavatkozási eljárásokat, ezek figyelembe vételével, valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat.	A jogszabályokban, a szakmai módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazottakat adaptívan alkalmazza munkája során.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájában megjelennek a jogszabályokban, módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazott célok, feladatok, elvárások, a kliensek szükségleteire adaptálva.

6.2	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott tevékenységi/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési- fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, ennek elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi.	A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik, az értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést csak az állapotfelmérés eredményének közlése során végez.	A sokoldalú értékeléshez pontosan választja meg az értékelés módszereit. Az egyes értékelési módokat (diagnosztikus, segítő és összegző) tudatosan és szakszerűen tervezi és használja.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tudatosan alkalmazza a formatív, a diagnosztikus és a minősítő értékelési formákat, eszközöket. Közvetlen szóbeli értékelése támogató, lényegre törő. Folyamatosan tudatosítja értékelésével a viselkedésvárásokat, és következményeiket.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései es elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja.	Szakterületének megfelelő standardizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíveket dolgoz ki.	Adaptált sztenderd és saját fejlesztésű mérő- és értékelő eszközöket használ. Tevékenységi eredményvizsgálati módszereket alkalmaz, és eszközöket készít a kliensek, a kliensek csoportjai és a közösségei megismeréséhez, fejlődéséhez, az elért eredmények értékeléséhez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy használja azokat a mérőeszközöket, amelyek hozzájárulnak a kliensek egyéni és csoportos felméréséhez, illetve fejlesztéséhez.
6.4	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán érésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori	A tanácsadó/terápiás /konzultatív kapcsolatban a segítő beszélgetés – direkt értékeléstől mentes – speciális készségeit alkalmazza, a készségfejlesztés során törekszik a folyamatos visszajelzésre.	Tevékenységében rendszerszinten van jelen a folyamatos fejlesztő értékelés. Az értékelés, a folyamatos visszajelzés alkalmazását megjelenti dokumentumaiban. Egyszerű, rövid, személyes visszajelzésével a pozitívumok hangsúlyozásával, a kliens önmagához mért változását értékeli.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az ellátottak megnyilvánulásaira folyamatos visszajelzéseket ad. A szóveges értékelés fontosságát elfogadja és alkalmazza. Amennyiben releváns, megbeszélések, kliensi önértékelések, csoportmegbeszélés felhasználása történik a terápiában.

	intervenció megvalósulásának támogatására.			
6.5	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszeresek, egyértelműek.	Értékelései, visszajelzései pontosak, világosak, egyértelműek.	Az ellátottak egyéni adottságaihoz, képességeihez igazodó értékelési módszereket alkalmaz. Az eredményekről folyamatosan, objektíven visszajelzést ad.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy fejlesztő visszajelzéseket ad a kliensek tevékenységeire és eredményeire.
6.6	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakozását, pozitívénképenek fejlődését.	Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.	Értékelése jellemzően formatív. Az ellátott értékelése során körültekintően jár el, mérlegeli értékelésének az egyénre gyakorolt hatásait. A világos, objektív kritériumrendszeren alapuló visszajelzéseiben a gyermek/család önmagához viszonyított változását értékeli.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy értékelése hogyan támogatja a kliensek és családjaik fejlődését. Minden pozitív változást észrevesz, dicsér. A kritikai észrevételeit is a fejlesztési lehetőségek figyelembe vételével fogalmazza meg.
6.7	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	A tanácsadás/ fejlesztés/ terápia/ konzultáció során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.	Diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkája során törekszik az ellátottak, családjaik fejlesztésére, a helyes önértékelés kialakulására.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás tevékenysége során kiemelt szerepet tulajdonít a kliensek, családjaik fejlesztésének, az önértékelés javulásának. Ügyel a pozitív énképük kialakítására, megőrzésére.
6.8	Önállóan képes a gyermekek spontán érésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni illetve csoportos tevékenység	Önállóan képes a kliens állapotának, változásának folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni (folyamatdiagnosztika), az egyéni/csoportos beavatkozás alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkája során az eredményeket elemzi, értékeli és felhasználja. Gondosan törekszik a fejlődésben nem várt hézagok feltöltésére is, a már elért szinten tartására.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az értékelés eredményei és a közvetlen tapasztalatok alapján szükség szerint módosítja a diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenysége gyakorlatát.

alapként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.			
--	--	--	--

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Kommunikációját szakmai tevékenységének valamennyi érintettjével a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi. Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek. Képes a kommunikáció során a kliens érdekeinek védelmére. A partnerek visszajelzéseit fogadja és felhasználja saját fejlődése illetve szakmai tevékenysége fejlesztése érdekében. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában. A szakmai team és/vagy a munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik az intézménye munkatársaival a különböző szakmai feladatok megvalósításában. Tevékenysége során tudatosan épít a szervezeten belüli és kívüli kapcsolatokra, együttműködési lehetőségekre. A kliensre vonatkozó titoktartási és az információ megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén. Követi és figyelembe veszi munkájában a helyi innovációk eredményeit. Szakmai kérdésekben tájékozottság és önálló, tudományos adatokon és tapasztalati elemzésén nyugvó véleményalkotás jellemzi. Szerepvállaló és kezdeményező szervezeti szintű megbeszéléseken, szóban és írásban egyaránt megnyilvánul.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
7.1	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel,	A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.	A partnerekkel történő együttműködése folyamatos és eredményes. Aktív kapcsolatot ápol a megfelelő szakterületi munkatársakkal, a kliensek családjával.	Az interjú során példák segítségével bemutatja az együttműködő felekkel a tevékenységei végzése során kialakított együttműködési formákat. Pl.: segítő beszélgetések, mentális támogatás, önszegítő csoport működtetése, érdekképviselő (egyesület formájában), a programokba történő bevonás (kirándulások, ünnepek), önismereti csoport, gyászcsoporthoz, trauma feldolgozó csoport.

	szakmai partnerekkel.			
7.2	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki és közös megoldási stratégiákat alakítanak ki.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során szükség szerint kapcsolatot kezdeményez és tart fenn a kliensek családjával, a munkatársakkal, a bölcsődevezetővel, a gondozási, nevelési tevékenységben résztvevőkkel. Szülői, munkatársi megbeszélések, konzultációk dokumentációját is tartalmazza az e-portfólió. A kliensek családjával nemcsak hatékonyan tud kommunikálni, de képes speciális technikákat átadni nekik, ezzel segítve a család tágabb környezetét is.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájában épít a tevékenységén kívüli együttműködés, a megvalósult programok elemeire. Amennyiben lehetősége van rá, kikéri a kliensek véleményét saját munkájával kapcsolatosan, meghallgatja kéréseiket, jelzéseiket, s ezeket kellő megfontolás után beépíti szakmai gyakorlatába.
7.3	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez.	Kommunikációja a kijelölt céloknak megfelelő. A kliensekkel, családjakkal való kommunikációja korrekt, őszinte és empátikus. Különböző szakmai szituációkban képes nyílt és hiteles kommunikációra a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően. Szülői önismereti csoport vezetése esetén, szülői értekezleten megválasztja és alkalmazza a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során kommunikációja tervezett, szervezett, igazodik a kommunikációs körülményekhez és terápiás helyzetekhez. Klienseivel bensőséges, egyértelmű, nyílt kommunikációt folytat a gyermekszemélyiség tiszteletét mindig szem előtt tartva. Pedagógiai konzultációs csoport vezetése során, nevelőtestületi értekezleten vagy más jellegű rendezvényen a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat választ és alkalmaz.
7.4	Nyitott és pedagógiai munkájával kapcsolatban igényli a családok, a munkatársak visszajelzéseit és felhasználja ezeket	Nyitott a szülő, a gyermek/serdülő, az az bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Az együttműködő felektől (kliens, kliens családja, kolléga, vezető, szakemberek stb.) érkező jelzéseket, megállapításokat kritikusan elemzi és használja fel. Felelősséget vállal szakmai döntéseiért, megnyilatkozásaiért, cselekedeteiért.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felektől érkező visszajelzéseket hogyan építi be a tevékenységeibe.

	szakmai fejlődése érdekében.			
7.5	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	Tudatosan törekszik saját szakmai tapasztalatainak megosztására. Amennyiben releváns, a prevenciós szemléletet képviseli, és ezt közvetíti kliensei és családjai felé is. Meghallgatja kliensei (ellen)véleményét, partnerként kezeli őket. Álláspontját kulturáltan megfogalmazza, mérlegeli mások véleményét, és maga is meggyőzhető.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában mintát mutat a kulturált vitára, a vélemények megfelelő megfogalmazására. Partneri viszonyban végzi a megbeszéléseket és segítő szándékot mutat minden más szakember felé. Konfliktus esetén szupervízióba viszi tovább a problémát. Partneri légkört teremt, ahol bárki elmondhatja észrevételeit.
7.6	Pedagógiai munkája során értő figyelemmel képes reagálni a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készsége mutat.	A titoktartási és az információ megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén.	Portfóliója dokumentumai igazolják a kliens(ek)kel való empatikus, odaforduló kommunikációs stílust. Felelősséggel kezeli a tudomására jutott információkat, a beavatkozások során a kisgyermek érdekeinek sérelmét elkerülve jár el.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a titoktartási és információ megosztási kötelezettségével kapcsolatban különös figyelmet fordít a kisgyermek mindenek fölé álló érdekének védelmére.
7.7	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A klienssel folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Átfogó, a tapasztalatai által megerősített ismeretekkel rendelkezik a kliensekkel történő kommunikáció sajátosságairól, szabályairól, kiemelten kezelve az egyéni sajátosságokat és a szükséges környezeti, tárgyi feltételeket.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során tudatosan és a célszerűen rendez be, ha szükséges, változtatja vizsgálati, fejlesztő, illetve terápiás terét, külön ügyelve a különleges, illetve speciális szükségletű kliensek igényeire. A vizsgálati, fejlesztői, illetve terápiás tevékenységek tervezésekor és szervezésekor figyelembe veszi az ergonómiai és személyi feltételeket.
7.8	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti	Foglalkozik szociális kompetenciák, szociális készségek fejlesztésével.	Diagnosztikai, tanácsadói illetve terápiás munkája során következetesen fejleszti a kliensek és családjaik kommunikációját,	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a kliensek pozitív kommunikációját megerősíti, a negatívakat

	kommunikációjának fejlődését.		ösztönözve őket a kulturált magatartásra. Amennyiben releváns, alkalmazza a "beszélgetőkört", az egymás meghallgatására való képesség fejlesztésének módszerét.	visszajelzi, javítja, módosítja. Dramatikus elemeket, szerepjátékokat, szituációs játékokat alkalmaz nemcsak az ismeretelsajátítás, konfliktuskezelés, hanem a szociális szerepek gyakorlására is.
--	-------------------------------	--	---	--

8. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt/szupervíziót vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől. Képes a helyi közösség képviselőivel szakmai párbeszédet, egyeztetést kezdeményezni bölcsőde szakmai területéről, munkavégzéséről és specifikus feladatellátásának kérdéseiről. Képes megfelelően mérlegelni valamely új eljárás bevezetéséhez kapcsolódó kedvezőtlen hatás kockázatait és a remélt hatékonyság előnyeit. Munkájában felmerülő problémái megértéséhez és megoldásához képes adekvát szakirodalmat keresni, felhasználni.

Indikátorok		Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakspecifikus példák	
			A portfólió alapján	Az értékelési interjú alapján
8.1	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Szakmai tudását helyesen alkalmazza feladatköreiben. Reális önismerettel és önazonossággal rendelkezik, az általa összeállított e-portfólió tükrözi személyiségének e vonásait is. Ismeri és alkalmazza lelki egészségének megőrzési módját.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkája során a kompetenciáit tudatosan alkalmazza, fejleszti.
8.2	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszerrel	Élő szakmai kapcsolatrendszerrel alakít ki az intézményen kívül is.	Szakmai kérdésekről rendszeresen konzultál a kollégáival. Intézménye falain túl is élő kapcsolatot tart szakmai, társadalmi és civil szervezetekkel.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a munkatársaktól kapott szakmai információkat folyamatosan, tudatosan alkalmazza a munkájában is.

	alakít ki az intézményen kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.			
8.3	Saját szakmai gyakorlatát valamint kommunikációját folyamatosan és tudatosan elemzi és fejleszti.	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.	Tervező, megvalósító tevékenységeire önszabályozó céllal reflektál. Önreflexiói számot adnak szakmai fejlődésének igényéről. Kliensei eredményeit saját munkája hatékonyságának elemzésére is alkalmazza.	Az interjú során példák segítségével bemutatja tevékenységei szakmai és logikai elemeinek tervezését, célkitűzéseinek meghatározási módját. Bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során tudatos kommunikációt valósít meg: nyíltan kommunikál, instrukciói egyértelműek.
8.4	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása, ennek érdekében rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő legújabb eredményekről, melyeket munkájában is alkalmaz, igénye van a továbbképzési lehetőségekre.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó és a szakterülethez kapcsolódó legújabb tudományos eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.	Szakirányú továbbképzéseken részt vesz, autodidakta módon is fejleszti tudását. Lehetőségeihez mérten kihasználja a továbbképzések kínálta lehetőségeket. Szervezeti tanulás keretében megosztja új szakmai információit munkatársaival.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájában megjelennek a témához tartozó aktuális, legújabb szaktudományos és módszertani ismeretei.
8.5	Felkészült és jártas az infokommunikációs	Az együttműködés során használja az infokommunikációs	Kapcsolattartásában épít a korszerű eszközök és online csatornák	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó illetve terápiás munkájában felhasználja az online csatornákat

	eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	eszközöket és a különböző online csatornákat.	lehetőségeire, ügyelve az etikai és biztonsági vonatkozásokra.	információforrásként és kommunikációs eszközként is.
8.6	Rendszeresen tájékozódik a digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan használja azokat.	Rendszeresen tájékozódik a digitális állapotfelmérő/ fejlesztő eszközökről, a szakterületét érintő, azt támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.	Felhasználói szinten mindennapi gyakorlatában és tudásmegosztásában is készségi szinten alkalmazza az IKT-elemeket. Szakmai ismereteit online módon is bővíti.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenységében az IKT-eszközöket a témának, szakmai felkészültségének és a körülményeknek megfelelően használja.

1.10. Helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló látogatási napló

Helyszíni tevékenység megfigyelése – látogatási napló		
A minősítésben részt vevő pedagógus neve		
A minősítésben részt vevő munkaköre		
Intézmény neve		
Intézmény címe		
Intézmény OM azonosítója		
Helyszíni tevékenység helyszíne		
Helyszíni tevékenység dátuma		
A helyszíni tevékenység témája		
A csoport megnevezése		
A minősítésben részt vevő látogató szakértő neve		
Idő	A helyszíni tevékenység menete	Megállapítások/Megjegyzések/ Felmerülő kérdések
A minősítésben részt vevő, látogató szakértő aláírása		

1.11. Helyszíni tevékenység megfigyelésére irányuló jegyzőkönyv

Helyszíni tevékenység megfigyelése – jegyzőkönyv

A helyszíni tevékenység adatai		
Az intézmény neve		
Az intézmény címe		
A csoport neve, száma		
A helyszíni tevékenység konkrét helyszíne		
A helyszíni tevékenység időpontja		
A helyszíni tevékenység témája		
A helyszíni tevékenység-megfigyelés résztvevői		
Résztvevők	Név	Aláírás
Minősítésben részt vevő pedagógus		
Intézményvezető		
Minősítésben részt vevő, látogató szakértő		

A helyszíni tevékenység-megfigyelési jegyzőkönyv mellékletei:

1. a látogatással érintett tevékenységi/foglalkozási terv
2. a minősítésben részt vevő szakértő által készített látogatási napló
3. a minősítésben részt vevő szakértő által előzetesen készített pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlap

1.12. Értékelési interjú napló

Értékelési interjú napló	
A minősítésben részt vevő pedagógus neve	
A minősítésben résztvevő munkaköre	
Intézmény neve	
Intézmény címe	
Intézmény OM azonosítója	
Az értékelési interjú helyszíne	
Az értékelési interjú dátuma	
Az értékelési interjú témája	
A csoport megnevezése	
A minősítésben részt vevő, értékelési interjút készítő szakértő neve	
Feljegyzés az értékelési interjúról	
A minősítésben részt vevő, értékelési interjút készítő szakértő aláírása	

1.13. Értékelési-interjú jegyzőkönyv

Értékelési interjú jegyzőkönyv		
Az értékelési interjú adatai		
Az intézmény neve		
Az intézmény címe		
A foglalkozási egység megnevezése		
A pedagógus-munkakör megnevezése		
Az értékelési interjú helyszíne		
Az értékelési interjú időpontja		
Az értékelési interjú résztvevői		
Résztvevők	Név	Aláírás
Minősítendő pedagógus		
Intézményvezető		
Minősítésben részt vevő szakértő		

Az értékelési interjú jegyzőkönyv mellékletei:

1. az értékelési interjúval érintett foglalkozási egység terve
2. a minősítésben részt vevő szakértő által készített értékelési interjú napló
3. a minősítésben részt vevő szakértő által előzetesen készített pedagóguskompetencia alapú összesítő értékelőlap

VII. A KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ ELKÉSZÍTÉSÉHEZ HASZNÁLT SZAKIRODALMAK JEGYZÉKE

1. A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja - a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998 (IV.30.) NM rendelet.
2. A portfólió készítés lépései – Petróczi Gábor internetes elérhetőség
3. Bagdy Emőke (2007.): Családi életciklusok és fejlődési sajátosságok. In: Bagdy E.,
4. Bábosik István (2004): Neveléstudomány. Budapest, Osiris Kiadó
5. Bábosik István (2001): Nevelés elmélete és gyakorlat. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó
6. Bábosik István (2004): Irányzatok és elméletek a nevelés filozófiájában. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó
7. Bölcsődei adaptáció. In: Előadások - közlemények - dokumentumok. Módszertani levél.
8. Ellen Key (1976): A gyermek évszázada. Budapest, Tankönyvkiadó Vállalat
9. Falus Iván (2004): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Budapest, Műszaki Könyvkiadó
10. Gáspár László – Kelemen Elemér (1999): Neveléstörténet problémátörténeti alapokon. Budapest, Okker Kiadó
11. Goldenberg, Herbert, Goldengerg, Irene (2008.): Áttekintés a családról I. Budapest, Animula Kiadó
12. Golnhofer Erzsébet – Szabolcs Éva (2005): Gyermekkor, nézőpontok, narratívák. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó
13. Gyalog Judit (1975): Gyermekek, anyák, bölcsődék – In: Írószemmel – 1974. Budapest, Kossuth Könyvkiadó
14. Gyalog Judit (1975): Gyermekek, anyák, bölcsődék – In: Írószemmel – 1974. Budapest, Kossuth Könyvkiadó
15. Gyöngy Kinga (szerk): Első lépések a művészetek felé I. A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban
16. Gyöngy Kinga (szerk.): Első lépések a művészetek felé II. - Az ének-zenei nevelés lehetőségei kisgyermekkorban
17. Gyermekvédelmi szakmai szabályzók – TÁMOP 5.4.1.-12
18. Jean Piaget – Barbel Inhelder (2004): Gyermeklélektan. Budapest, Osiris Kiadó
19. Kalo, J., Popper P., Ranschurg, J. (szerk.) A család: harcmező és békesziget. Budapest, Saxum Kiadó
20. Kardos Józsefné (1994): Bölcsőde: családdal a kisgyermekért /Családpolitikai Füzetek/
21. Napközbeni ellátás – bölcsőde TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér
22. Szociometriai értékelés, <http://szociometria.blogspot.hu/>
23. Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához 1989. BOMI. Budapest